

15
49
29

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 798.

לפי
זכרתי לך
שם אלקים
גדולי

זכרתי לך

זכרתי לך
זכרתי לך
זכרתי לך
זכרתי לך
זכרתי לך

זכרתי לך

ספר
שאלות ותשובות
הרמז

היה הרב הכולל המקובל האלהי כמוהו
משה בכ"הר מרדכי זכות זצוקל:

ובו נכללו שאלות ותשובות חכמי דורו אשר
שקלו וטרו על העניינים אשר השיב
הרב הנל .

הכל נדפס כאשר נמצאו באחזתה מסורים מכתבת ידיו הקדושות .

הובאו לרפוס לתשוקת הבחור הנחמד והנעים נבון
ומשכיל כהר נר בן חיישיש הגביר המרומם כהר
שמואל פואה יצו .

הדפדפיס בשני בתי הדפוס

בראגאדינא . ווינדראמינא

בויניציאה

בשנת כאשר צוה משה לפק .

Nella Stamperia Bragadina .

Con Licenza de Superiori .

1887

המבטחה הלאומית

זכרון

המבטחה הלאומית היא המבטחה
הלאומית והיא המבטחה הלאומית

המבטחה הלאומית היא המבטחה
הלאומית והיא המבטחה הלאומית

המבטחה הלאומית

המבטחה הלאומית היא המבטחה
הלאומית והיא המבטחה הלאומית

המבטחה הלאומית היא המבטחה
הלאומית והיא המבטחה הלאומית

המבטחה הלאומית

המבטחה הלאומית

המבטחה הלאומית

המבטחה הלאומית

המבטחה הלאומית

Nella Stamperia Bagarina.
Con Litografia de Superiori.

NOI RIFORMATORI

DELLO STUDIO DI PADOVA.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed approvazione del P. F. Gio: Paolo Zapparella Inquisitor General del S. O. di Venezia nel Libro intitolato *Saalot Vtsuvot Aremex M. S.* in Ebraico non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi concediamo Licenza a *Marco Ciuita* della Stamparia Bragadina Stampator di Venezia che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 6 Agosto 1760.

(Angiolo Contarini Kav. Rif.

(Bernardo Nani Rif.

(Francesco Morosini 2. Kav. Procurator Rif.

Registrato in Libro a carte 61 al Num. 50.

Giacomo Zuccato Segr.

Die 3 Giugno 1760.

Registrato nel Mag. Eccell. degli Esecutori contro la Bestemmia.

Gio: Pietro Dolfin Segr.

De Mandato degli Illustrissimi ed Eccellentissimi Signori

C A T T A V E R I.

SI concede Licenza a *Marco Ciuita* Stampator Ebraico di poter stampar, nella solita Privileggiata Stamperia Bragadina il Libro Ebraico intitolato, *Saalot Vtsuvot Aremex M. S.*, e ciò con le Censure de Rabbini, e la presente debba esser stampata, e inserita in ciaschedun Tomo a chiara notizia di ognuno.

Dat. dal Mag. Ecc. di Cattaver li 13 Agosto 1760.

(Francesco Pasqualigo Cattaver.

(Andrea Redetti Cattaver.

(Gio. Batti. Mar. Semenzi 3. Cattaver.

Francesco Marinoni Nod.

רשות נתונה מאת מעלת חוקי של

ויניציאה יעא

נעתרנו לשואלים כהוגן היה השותפים המדפיסים פואה ואשכנזי הי. אשר בקשו מאתנו הורמנא להביא על מזבח הדפוס ספר כי משאלות ותשובות הרב הכולל המקובל האלהי והריין המצויין כמוהררד משה בכהרד מרדכי זכות זצוקיל אשר הרביץ תורה בעיר הזאת על ידי אנשי אמונים ראשי ומנהגי קהלהינו אשר הם באהצורת החיים נצהיים. וברוכם שאלות ותשובות חכמידורו אשר שקלו וחרו על הענינים אשר השיב הרב הנל זל.

על כן הסכמנו באגודה אחת שיוחקו מילוי יפוצו מעיינותיו חוצה באר מים חיים ונוזלים. ולהיות דבריו כתובים חיים וקיימים לדורות ואולי בזכותו נזכה לעלות ציון וירושלים ולראות פני משה כפני חמה כ"ב אב"ר.

החותמים פה ויניציאה ביום הששי כ"ד להרש אלול בסדר ושנת ויפ"ב

משה את השירה לפ"ק.

C A T T A V E R I

יעקב ז' יקר א' מהו'עקי
 משה בכ"ד רפאל חי מררי א' מהו'עקי
 יעקב עזיאל א' מהו'עקי
 יהושע ברוך לוי א' מהו'עקי
 גד בכ"ב יצחק פואה א' מהו'עקי

שמואל חי בלא"א הרופא המובהק יהודה לוי מוויא סופר הקוקי.

הסכמת

מעלת רבני הישיבה הכללית

שבוניציאה יע"א

ברוך מנלה עמוקות מני חשך ומוציא לאור צלמות אשר כהיום
הוציא לאור מרגניתא דלית לה טימי כי כמה שנים נעלמה
מעינו כל חי אשר יבקשנה בכסף ובמטמונים יחפשנה אלה הדמה
שאלות ותשובות לגדול מרבן שמו **משה** איש האלהים
קדוש הוא ה' הרב הכול המקובל האלהי אשר יצא מוניטון שלו
בכל העולם כולו כמורה' **משה** בכה' **מרדכי זכות** יצויקל
והנה יום בא כי נתנגלל זכות על ידי זכאי זה הוא הבחור הנחמד נבון
ומשכיל כה' **נד** בן הישיבונשוא פנים הגביר הנעלה כה' **שמואל**
פואה יצ' כי בכא כתיבות האלו לידו העיר ה' את רוחו להביאם
לבית הדפוס שלו ולהוציאם לאורה לזכרת ולזכות את הרבים ויהי
כאשר שמענו כן ראינו שאלתו ששאל כהונן להסכים על הדפסת ספר
הנכבד והיקר הזה למען לא יקרב איש זר איהו או גירי דיליה להכנס
בגבולו ולהיות גרמא בניזיקין על דבר הכסף אשר הוציא במלאכת
שמים הזוגרנו אומר בהורמנותא דמלכא עילאה שלא יורשה ולא יוכל שום
בר ישראל הן ע"י עצמו הן על ידי אחרים לחזור ולהדפיס ספר הזה לא
כולו ולא מקצתו למשך עשר שנים מיום גמר הדפסתו לכל היות נהנה
מיגיעו שלא כדון וכהלכה והעובר על דברנו זרה נח'ש כרוך עליו להוי
ולטריקיה חויא דרבנן דלית ליה אסותא ולשומע ינעם ישכון בטח
ושאנן ובצל שדו ירתלונן :

נאם החותם פה **ויניציאה** בשם מעלת רבני הישיבה הכללית יר"ה
היום ד' בשבת ח"י תמוז שנת החקק' לציוה :

ועירא דמן חברייא **שמחה** בכ"ר **אברהם קאלימאני** ז"ל

מעלת הרבנים בעיר קושטאנדינא יע"א

כבר

נפתחו שערי אורה הטמט יצא על הארץ כיום הראות אור יקרות ספר כל הרמ"ז
 סס רמ"ז ואין מספר בגולה ובנסתר בדקדוקי תורה ודקדוקי סופרים ויהיה לבא"ר המסנה
 בנאור רחם ע"ה לו אונס האור אורח כשמש בלזרים זה משה האים איש אלהים קדוש חסידא ופתישא מיוחד
 שבעס ורעס גבורותיו מי ומלל החכם הכולל אין גומריו עליו את הכלל הרב המובהק המקיבל האלהי למוה"ר
משה זכותו זל"ה זכותו יגן עליו אשר היה בעיר תהלה הוא **ויניצ'אה** יע"א מושב הדרו הן
 הראו את כבודו ואת גלו כספר כתב איש רב"י והיום הוא הוגד אלו וסמנו שמועה זו גרה קול כפני הקדש
 שגויה להרב הנזכר עליון למעלה זה ספר **שאלות ותשובות** והוא באחד מגבירי תושבי המקום
 לחטק **ג'ד** בכתו ובחומותיו הלא הוא הגביר המרומם לפס טוב ולתהלה כה"ר **גר פואה** יצ"ו כרוך
 מרקיב גד מגן אכות ויהי בעירו ומגיבו ועליו יצין נזר ולהורות נתן כלבו להדפיסו בעט ברזל להביאו אל האדם
 הוא אמר מי יגן בספר ויחוק בעט ברזל ועופרת על גבי מרומי קרת לכבוד ולתפארת והיה העלמה
 תורה החמיה וכל טערי בינה שנגעלו יפת"ח בדורו ופעל ועשה ונתן לכסף מונח והויל זה מכיס
 והדפיס תמימים • אמנם בהאי פחדא יפיב הן גור יגור פן יבוא איש אשר לא עמל בו ולא גדלו
 להשיג את גפולו ויהיה נזק שלם בין יאודי לחכרו על כן חילה את עני הרבנים המובהקים אשר שם
 ה' עליהם יחיו על פתגם דבא שיתנו לו הרחמ"ה והסכמה ושגם אבחנו בחתומתנו נקים את כל חוקי
 ההסכמה ובכן גורה גזרו שמוס כלות מלאכת הדפסת הספר עד משך עשר שנים לא
 יוכל איש לחזור ולהדפיסה שלא ולכד ברשת נחם הקדמוני כי גדול כים שדרו
 והן היום שלחו מתם בשם חכמי סושיבה כללית ה"ו כתבם הבהיר מיוחד
 אלינו וזה החילם שאף ידנו תכון להסכים עמהם ולתת את שאלתנו
 של הגביר הנזכר לתמכו ולעזרו • אינו הסתא אכן נמי בשיטתן
 קאימנא והיא גופא גורה ואכן ניקום ונגזור גורט לגורם
 בכח התורה כל ידמה וכל ימנא עשה אלה לחזור
 ולהדפיס הספר הזה במשך זמן הכל מיום כלות
 המלאכה לא על ידו ולא על ידי זולתו •
 מן האים הירא והאים אשר ימרה כבר
 מולתים אמורה נח"ס כרוך על עקבו
 הלך ילך ובכה ויתן את רבנים
 קברו ושומע לנו יסכך בטח
 ושקט ושאלנו וכלל
 סדי ותלונן :

אשרי אדם שומע ויראת ה' הו"א אוצרו הלא כרה דברנו החותמים בעיר קולנו

קושטאנדינא יע"א כהרש אלול דהמים בסדרו לו משפט הפנתיה בשנת אשר יש להם **שכר** טוב ברוב עוז ושלום •

אברהם כה"ר	שלמה אלפאנדארי	אלעזר בכ"ר משה
יהודא מיוחס		חכהן

הקדמת

כמוהרר שמחה קאלימאני המניה

זה היום גדול ורחב ידיים תורת ה' תמימה אלה הם דברי אלהים חיים ומלך עולם מיס
 עמוקים שאין להם סוף והחיבו גבולם. רבים שוטטו וישותתו בס ותרבה הדעת
 בהם. המרבה הכשיר שכלו להכין דבר מתוך דבר כללותיהם ופרטיהם. יבוננרו
 יצרנהו צורה בתוך צורה באומד ובמחשבה. להוציא דבר לאמתו ותעלומה יוציא אור
 ואת אשר לא דובר בה. המשכיל יבין בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה וחיה כל
 מבקש ה' יבא אליו במלאת שפך' כי יצר לו ידיעתו ויקצרון מושכליו ימצא בידו סתרי
 ביורין לברר וללבן הדברים כשמה. דבר המוטל בספק יבאר לו ברעת צלולה.
 ילמד סתום מן המפורש ומסיק שמעתתא. איבא ההלכתא תלי תניא בדתניא והלכתא
 גמיר לן כיומא דאסתנא צלותא וכגלל הדבר הזה עינינו רואות. תלי תלים של הלכות
 מיום ליום יוצאות. בקולן של סופרים אשר לא שערום הראשונים. במשך החכמה
 ובאומר הש"ח קורין אותם ושונים. ובאלה רבות ראה ראינו פסקי פסקי הלכות
 ברורות. צרופות ככסף ובהונות בזהב ושהורות. רבו כמו רבו עין תשורם ותאשרם ורות
 בינה עברה בס ותטהרם. זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם. אשר בעל החכמה הולכים
 לעומת' ועלו ויגבירו היילים. יגדלו תורתם ויאדירו אותם יפוצו מעינות' הוצה ברחוב
 פלגי מים אין מים אלא תורה זאת התורה אשר שם

זה משנה האיש גדול מאד בעיני כל האדם דלה דלה לו מכאר מים חיים הוא.
 נודע בשערים שמו האדם הגדול בענקים אמון מופלא אמון מכוסה. ברוק
 ופניסה. חק תוכות בנסתר ובסתום חכמה נשגבה במשכיתו. וצפוני טמוני כל החתום
 בכתב אמת שפיר גזרתו. עשה בה מאמר אחר מאמר ויעש לו מחברת. ותרי האמת
 גהרדת. מתחלק דבורו לכמה נצוצות כולם מאירים ומוהירים יגידו מישרים. בשער בת
 רבים והמה בכתובים. ובנגלה יורה גמל את המפתח ופתח את הפשפש פשפש ומצא
 עשר ירות הלכתא גמיר לה דבר גדול ודבר קטן שקיל ומדי ודריש בשלש עשרה מדות.
 הוא המטביר לכל עם ידרשהו ומפרי ענן הרע' יסובבנהו יבוננהו והוא באוצר בלום וקופ'
 הרובלים מעייניו מים צהובים וצלולים. אילנא רבא די רבדי ותקיף מכל צדדיו. מזון
 לבולא ביה ויאכל פרי מגדיו. שמו ושמעו הלך וגדל ויפרוץ פרץ ותהלתו מלאה הארץ.
 עד כי מרחוק יבקשו פניו חכמי דורו. לשמוע בקול דברו. זה האיש הגדול נכר בשמו
 ובמעשיו. כל שומעיו יאשרוהו ישמה ישראל בעושי. ה' המקובל אלהי הרב המופלא
 והכולל כמוהרר' משנה בכה"ר מרדכי זכות' צוקל' נפשו בטוב תלין ותמונת ה'
 יביט באספק לריא המאירה אל מול פני השכינה וקרן עור פני

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. כי אנה אלהים ליר הבחור הנחמד המשכיל
 ונבון רוח ה' נוססה בו כה"ר גד' בן הישיש ונשוא פנים הגביר כמ"ר שמואל
 פנאך יצו בית גנזיו של הרב צוקל' הנ"ל הלא המה ספריו ספרי הקדש וכתביבות ידיו
 גלילי זהב הקרושות אבני נזר מתנוססות. אוצר כל כלי חמדה על התורה ועל התעודה.
 והוא צוה לילחפש בס היפוש אחר הפוש. אם יש בהם להביאם לבית הרפוס. כי הן
 לזכות את הרבים דרכו נסדרה. להוציא תעלומה לאורה. ואנכי אצתי אחרי צויו ולי
 אחרתי. ואשימה עליהם עיני והתעוררתי. ואראה מראות אהים. הן כל ראתה עיני ותרא
 פלאים

הקדמה

פלאים. אמרות ה' אמרות טהורות הכל ככתב עליו השכיל יוצר המאורות. והיו
 למאורות. שם רמז ואין מספר לסתרי בראשית וזהרי חכמה. ובסוד ה' ליראוי משנה
 שלמה. ועל אל אלים ידבר נפלאות עלה וגבר. אך אמרתי כבוד אלהים הסתר דבר.
 והנה עברו תחת עיני איזה הלכות ברורות ופסקות. מפיו נחתורת וסדעתו מופסקות
 ושמחתי כמוצא שלל רב ואמרתי הפעם אודה יה. כי הכל צדיקין למרי חטייא. לאלה
 יודעית רת ורין כל היום התאוותא. כל נפש שוקקה הצמאה והרווה. אלה יצאו לאור
 העולם ויבאו בתוך אהלי החכמה והביטו אחרי **משה**

זה

היה חלקי מכל עמלי כי כמה טרחות טרחתי וכמה יגיעות יגעתי לחוציא
 הרברים כהוייתם כי היו זעיר שם זעיר שם מפוזרים ומפוזרים ולא בצביונם
 ובקימתם רובם ככולם ברלת ובמנעול סגורים וחתומים. כי הזמן אכל הדיו. ברוב
 הגהות הרב עצמו מכל עבריהם מבית ומחוץ כסויים וכמה תשובות תחסר שאלתם
 בראשם ומצאתי מקום בו להתגדר. את אשר כבר עשהו לתקן ולסדר. תקנתי סדרתי
 דבר רביר על אפניו וכדי שלא יהיה בל' התת' לאשר הפץ בו שמתו המפתחות לפניו סוף
 סוף הספר הזה מעט רחבמו רוב האיכות למען לא יחסר כל בו. שמתו תשובות חכמי
 הדור אשר השיבו על הענין אשר כתב הרב זצוק'ל בכתבו. אלה עשיתי וחרשתי
 וחשבתי לחוציא לאור מרגניתא טמירא. זכות הרב יעמוד לוי יחי עלי סתרה מגן ועודה.
 להרויכני בדרך ישרה ובשרה. בלמרי משפטי ה' ישרים הכתובים בתורת **משה**

זה

שפר דברים הרברים אשר נתנו להכתב בעט כרוז ועופרת. יהיה לכבוד
 ולתפארת. להבחור הנחמד והנעים הנל המרפיו והוציא הוחב מכינו.
 ולפיכך אנחנו בכל פרק הכל חייבים לפארו ולהררו. על אשר פעל ועשה וה' ישלם לו
 וירגן שכרו יתי חן ה' עמו וחוט של חסר ימשוך עליו להחזיקו במעווו בכל עת ובכל
 שעה. ויוציא מחשבתו הטובה מן הכח אל הפעל בשרה המה זרועה. לעשות ספרים
 הרבה להגדיל התורה ולהאדירה לעטרת צבי ולצפירת תפארת. יצאה אתו את הברכה
 שמורה בכל וערוכה ובכל הברכה אשר בתוך **משה**

הוא המעשה הזה אשר עשיתי וחרשתי וחשבתי לחוציא לאור מרגניתא טמירא. זכות הרב יעמוד לוי יחי עלי סתרה מגן ועודה. להרויכני בדרך ישרה ובשרה. בלמרי משפטי ה' ישרים הכתובים בתורת משה

שאלות ותשובות הרמז

סימן א

כתב

הרמ"ב המסנן את היין או את החומץ ואכל היתושים וכולי לוקה משום שרץ העוף וכולי נר ברור מדבריו שכל זמן שלא פירשו מותרין נשאר לנו לברר כששופכין החומץ ע"ג מאכל אם חוששין שמא פירשו או לאו ועל זה מצאתי בס' ק"ב ונקי של חכם הדני הנמצא אצלנו כי וכדבריו מצאתי בכ"י ט"ד סי' ע"ד וז"ל והיכא שעירה המשקה שבו השרצים מכלי לכלי אחר נד' דכלי ב' היין כלי א' יש לו דבשפורטין על דפנו שבפנים שרו דכיון שלא פירשו שם אלא עם המשקה היינו ריבותייהו . ואע"פ שמדברי הר"א שגבי בורות נר' דאם שאב מים בכלי זפירשו לרפני הכלי אסורים התם שאני דמעיקר' היו בבור ועכשיו ככלי אבל הנא דמעיקר' כלי והשת' כלי שיוך שפיר למימר היינו ריבותייהו עכ"ל וכתב בעל הלבושים שם סעף ג' יתושין הגדלין ביין ובחומץ חרי הם כמו שרצים הגדלי' במים שבכלים ומותרין כל זמן שלא פירשו לחוץ אסורים מיהו אם עיחה היין או החומץ מכלי לכלי אחר לא נאסרו דכיון שלא פירשו שם לכלי ב' אלא עם המשקה היינו ריבותייהו ואם פירשו לרפנו של כלי ב' בפנים מותרין כל זמן שלא פירשו לחוץ עכ"ל . ומסתמא לא חיישינן שמא פירשו לחוץ אלא א"כ יש חוכחה ברבר כמ"ש הרשב"א בת"ה למרנו מדבריהם ז"ל היתר מכמה צדדין לערוות

החומץ ע"ג מאכל . חדא דכיון שלא פירשו אלא עם המשקה היינו ריבותייהו . שנית דכל זמן שלא פירשו אלא בפנים שרו . שלושית דמסתמא לא חיישינן שמא פירשו לחוץ כדברי הרשב"א . ואין לומר דדוקא מפלי א' לב' אכל מב' לג' לא דכיון שההיתר הוא כיון שלא פירשו אלא עם המשקה היינו ריבותייהו מדה לי מכלי א' לב' או מב' לג' . וזהו דנקט בעל הלבושים מכלי לכלי כנל וכל זה כתבתי אם חוששין בחומץ לתולעים אמנם לא כל המקומות שוים והיינות שלנו חזקים ואין חוששין בחומץ לתולעים :

סימן ב

א"מ

מ"ש אותו פלו' אלמוני בהיתר תולעי החומץ לא צדק כלל ועיקר . דער כאן לא קאמר ט"ד אלא דוקא מכלי לכלי שכיון שגשפך עם המשקה שהיה בו היינו ריבותייהו אבל מכלי אל מאכל לא רה"ל כאלו נשפך על הארץ שפורש ודאי ממקו' גדולתו ואם ישרוץ מיד ודאי אין ספק דאסור מן התורה ודלה"ה הרברים ק"ו מ"ש הר"א ש' דדוקא בבור מותרין אבל בכלי אסורין אע"פ שהם עדיין מונחים בתוך המי' וכ"ש בשנשפך המשקה אל המאכל כגון על הירקות . דוראי אסור והרי זה דומה למסנן המשקה הכתוב שם ומ"ש שהיינו שלנו הם חזקים כבר הוכחנו בניסיון שאין הרבר תלוי בחוזק היין אבל מילתא דעבידא לגלויי הייא כשנותנין מוס וזוכית בחומץ לעין השמש ויהיה שם

שאלות ותשובות הרמ"ו

שקט זמן מה כי בזה יברק החומץ יפה .
כ"ד תמוז זכות .

סימן ג

בענין

בועות הבכר נמצא כרוב
שיש להחמיר ולהטריף
והבינה ראייה ממ"ש בב' סימן מ"ג בשם
והרשב"א בחלק הלוקוין שכל אבר
שנקיבתו או הסרונו פסול בו כשנתמסמס
פסול וכתבו הגהות מיימון דלא בקיאינן
בנתמסמס הילכך בכל שהוא שיהי' הבשר
רע יש לפסול ע"כ וכ"כ בש"ע סוף סי' נ ונב'
דס"ל לאותו המחמיר דגם הבועה נכללת
בשם נתמסמס ובשר רע ובמהילה מכבודו
ליתא כלל. שהרי הדיאה היא אבר שהנקב
והחיסרון פוסל בה ואפי' הכי טינרי אינם
פסולים בה כ"ש בכבר דלא מבעיא דלא
עדיף מן הדיאה כמ"ש הב"י סי' מ"א ביבשות
הכבר לא הוא קיל טפי דאין שום נקב פוסל
בו וגם הבועה לא נפסלת וראייה גדולה
מן הקנ' שהוא כבד מן הכבר שאסור בנקב
כאיסור וכתב הש"ע סוף סי' ל"ז וז"ל בועה או
סרכא שנמצאו בקנה הלב או בכל מקום
כשרה חוץ מן הריאה ע"כ והוא מספר
אודרות חיים הביאו הרב דרישה ופרישה
ב"ד סי' ל"ז וז"ל כתוב בספר ארחות חיים
מעשה אירע במונפיראט שנמצאת בועה
בקנה והתירוה מטעם דאין לך בטרפות
אלא מה שמנו חכמים ולא אשכחן בועה
וסרכא לא בריאה וה"אס יוצאה סרכא
נקנה הלב כשרה עכ"ל והרי טעמו לשבח
מתרי כללי רכרבי דאין לך בטרפות וכו'
ולא אשכחן בועה וסרכא אלא וכו' אוף
אזנן נעני בתריה בג"ד במכ"ש . וא"כ אין
ספק דהרשב"א לא איירי אלא בנתמסמס
שהוא בשר נרקב וכמ"ש בעל הלבושים
סוף סי' נזול . ונשתנה מראיתו לרוע מחמת
מכה או חולי שסופו לינקב ע"כ מש"כ
בטינרי שאם היה חולי שסופו לינקב לא
היו כשרים בריאה אבל הם צומחים מן
הבשר מחמת לקות והם מעצמות הבשר
עצמו והרב מהר"י טראני והטו כתבו בהדיא

דטינרי

דטינרי לא מיקרי לקותא . ויש לדקדק בן
ממ"ש הגהה סי' מ"א בשם הרוקח כבד קשה
כאבן טריפה וכתב מהר"מאי והוא של"א
נשתירו הב' זיתים . והשתא מאי אידיא
קשה כולו כאבן לשמוענין רבות דאי
איכא ביה בועות במקום ב' זיתים לא ודאי
דטינרי אינם לקותא ואינם נכללים בכלל
מסמוס . ועוד דרוקח בנתמסמס שייבא
בשר גרירת הרופא עד שיגיע לבשר התי
אבל בטינרי לא תצדק לשון גרירה אלא
נטילה שהרי הם גולס'א שלפעמים בולט
לחוץ מעצמו ולפעמים נטל ויוצא ביד כולו
והר"ד דשאני בין נתמסמס לבועה שהרי
בריאה המסמוס פוסל ולא הבועה וא"כ
בועה לחוד ונתמסמס להוד וגדולה מזו
מצאתי שעל מה שנ"ל משם הרוקח בקשה
כאבן דאם אין שם ב' זיתים טריפה כתב עליו
השפתי כהן בשם הפ"י אפי' רכרבי דכחפסד
מרובה או לעת הצורך יש להקל בזה ע"כ .
וה"א קמן דאפי' כולו קשה כאבן יש
להכשירו וכ"ש בטינרי דודאי עדיף מינדיה
שהרי ריא' קשה כעץ טריפה ובטינרי כשר'
ולא עדיף כבד מן הריא' וכנ"ל ועוד דטינרי
הם כבשר עצמו ואביא ראי' מדעת הרמב"ם
ז"ל שכתב בפ"ה מה"ש וז"ל וכן אם חסר גוף
הריאה אעפי' שלא ניקבה הרי זו כמו שחסר
מנין האונות וטריפה לפיכך אם נמצא
מקום יבש עד שיפרך בצפורן הרי זו בחסר
וטריפה ואפילו כל שהוא ואפי' מכשיר
בטינרי בפ"ה הרי א"כ דטינרי נחשב כבשר .
ומזה הטעם נמי בועה בשיפולי הריאה
טריף דכנטול דמי דכתב' הרשב"א והטור
וטינרי בשיפולי כשרה כמה שכת' הגה ולפי
דעת' טעמא דאפי' רכרבי דמכשיר בקשה
כולו כאבן משום דמהר"י קארו לא פסק
כלל כרוקח דנר' דלא ס"ל כוותיה ומשום
הכי כתב דלעת הצורך כראי הוי' מהר"ק
לסמוך עליו ובג"ד דהפסד מרובה דרבו
כמו רבו הכבדים מלאו הבועות וכמו בן
הרכה פעמים עת צורך הוא כי כמ"ד עניים
קונים עוף א' בערב שבת בשעה תשיעית
ומפני חומרה זו עושים שבתותיהם חול .

וא"כ

שאלות ותשובות הרמז

ב

בכלל הטריפיות קים לרו לרבנן דאי
מהררי לה נמי היה אבל הכא דהרי עינינו
רואות שהבועה אינו מחומר הכבר ומפני
שאפשר שמעיקרא היה מחומר הכבר
עצמו ומחמת מקרה נשתנה ואפשר דהרא
בריא לכן אני מסופק :

ללא גמיר • ולא סכור • ובלי דעת מליך מסכיר •
קטן סתלפולדים • גור ארס סלנו :

סימן ה

שאלה

פלוגית פנייה נתעברה
והובא לפני החכם ונשבע
בנקיטת ס'ת שמפלוני נתעברה ושלא בא
עליה אדם אחר מעולם ובכוא אותו הפלוני
לפני החכם כחש לאמר לה'רמז ואחרי כן
ישבו ריינים לחקור הרבר ושלחו לקרות
אותו פלו' ואיימו וגזמו עליו בגזרת נח"ש
וכל האות וכו' שיאמר האמת • והודה שבא
עליה אבל שידע באמת שאינה מעוברת
ממנו בין מחמת שהוא חלש הטבע ואינו
מזדויע אלא טפין טפין ובין מפני מהירות
מעשהו (פן תגלה הרפתו) והיה זרעו נשפך
חוצה עד שהוא ידע באמ' שלא נתן לה עונב
מימיו ושלא היתה מרגשת במעשהו ועל
הכל שהוא ידע שהפקירה עצמה לאחרים
ואחר כך נחקרו כמה אנשים לבקשת אותו
פלוני ואחיו שהיו חושדים אותם ואחר
סהם אמר שלא בא עליה כדרך כל הארץ •
וא"חכ אמר שראה אותה כריזת ביתו
לילה אחר עומרת מופשטת מכל בגדית
רק חלוקה נשאר עליה והיתה חבוקה עם
אחיו של הפלוני הנ"ל • ועד אחר נאמן
העיר שגם בעל אותו הבית הודה לו שגם
הוא בא עליה • ובכא אח פלוני גם הוא
לפני הדיינים בקש מהם שיקראו אותו
בפניו וכן נעשה • ואז אמר לה איך רעיוני
פניך לומר שלא בא עליך אד' אחר מבלעדי
אחי והלא את הודית לי שפלוני ופלו' באו
עליך וגם אנכי בעונותי דויליתי כמותם
פעמי הרבה בין לפני נישואי בין לאחריה
והיא התחילה לגמגם בדכריתו ולא אחר
נישואיך לא באת עלי •

אחר

1

2

וא"כ הדבר ברור שאין שום השש איסור
בכעורת הכבר ואין לנו להוסיף חומרות
מדעתנו במה דלא אישתמיט שום פוסק
לאוסרו ואף לא נימטי ביה שום הנהגה
שנהגו להחמיר דהוי כמו נדר דעד כאן לא
אמרין דברים המותרים ואחרים נוהגים
בהם איסור אין אתה רשאי להתירם להם
אלא ברבר שנודע להם שהיה מותר ורצו
לנהוג בו איסור אבל אם נהגו אותו הדבר
מפני שהיו סוכרים שהוגה אסור אינו
מנהג כלל כרכת הש"ע כפי' רד' וא"כ בנ"ד
שמצאנו כתוב לדע' הסחמיר יסוד החומרא
כהרואה הרשב"א והוכחנו בפשיטות דלא
איריאי כלל לדין בועה אין לסמוך על אותו
היסוד וכחא דחיתרא עדיף מכל היצורים
וגם כמותה'ר שמואל אכורה וכל רבני
ישיבתו נר'ו כתבו להקל בשם כל הגאונים
שהיו בוניציאה'ל וכמו כן כמותה'ר יצחק
לוי נר'ו • האריך בזה מטעמים אחרים
לחכשיר :

הטעם מס' זכות :

סימן ד

כבר

האמרת ש'אני מסופק כשיש
טיגרי במקום מרה ובמקום
חיות' לא מפני שהו' תחת סוג נתמסמם
עד שהרופא גוררו ושפני הסרון ידעיתנו
שאין לנו בקיאים בכשר שהרופא גוררו
נטרופהו שגם אני מודה בזה אלא שהטיגרי
הזה שמא אינו מחומר הכבר ולהיותו חומר
אחר א"כ הו'ל ניטל במקום מרה ובמקום
חיותא ואל ישיבני מטיגרי דריאה שהרי
דינה נקובה ורופן סותמתה כשרה גם
טיגרי אעפ" שאינם מחומר חריאה אין בכך
כלום או מפני שאין סופם לינקב באורתו
מקום או מפני שסתימ' מעליא היא אבל כאן
לחיות הבעל חי צריך שיהיה מחומר הכבר
במקום מרה ובמקו' חיותה ואם אין הטיגרי
מאותו חומר א"כ הו'ל ניטל במקום מרה
ומקו' חיותא ומקש' כאבן אין לי קושיא
שהרי הכבר מחומר הנהוג אלא שלסבת
איזה מקרה נתקשרה והואיל ולא נמנה

בכלל

ב

א

שאלות ותשובות הרמ"ו

הבה. או משום שהבטיחה לקחתה לו
לאשה וכיוצא. ועוד רחמ"ל הוי ליה ודאי
דבא עליה וספק אם כאו עליה אחרים
ואים ודאי דיליה וכ"ש דאית ליה אסמכתא
מראורייתא דכתיב ביה יכיר. ומיהו היינו
דוקא באומר שהוא בנו אבל במודה שבא
עליה גרידא גס הרמ"בם יודה דאינו יורשו
וכ"ש הכא דצוהי ככרוכניא לומר דודאי
אינו בנו ובקבלת אלות וקללות.

האמנ

כד תירוק שפיר תשכח
דנ"ד לא נגע ולא פגע
כרהר' שבא חרא דאיהו ז"ל לא קאמר לא
במורה שבא עליה ושותק מש"אכ בכאן
דפלו' מכחישה בפה מלא. ועוד דהרש"בא
כתב דאם נודע שבא עליה אחר לא שרינן
ליה בתר קמ"א ואין ספק דאותרה פלוגית
גרעא טובא מדיימא בעלמא שדרי הי"א
בעצמה נעשית כחשנית שמתחלה נשבעה
ש"ח בנ"ח שלא בא עליה אדם אחר מעולם
ואח"כ הורית שהאח הב' בא עליה כמו
שהסכימו הדיונים ששמעו דבריה ונגם
שירענו שחפקירה עצמה לאחר שלא
כדרכה ולמה לא נגזר עליה בלשון ספק
שכשם שזנתה עם אלה וזנתה עם אחרים
וזח אני אומר אפי' אליבא דהרש"ב"א וק"ו
בנו של ק"ו אליבא דכל שאר הפוסקים.
שהרי על מ"ש הטור א"ה סימן ד' בפניויה
שנתעברה וילדה ואומרת לכשר נבעלתי
נאמנת ותולד כשר ומ"מ אין לנו מחזיקין
אותו בכנו ודאי ליורשו כתב הכ"ז וגם הרב
בעל דרישה ופרישה דהיינו אפילו במורה
שבא עליה וכן פסקו שם בש"ע סימן הנ"ל
סעיף כ"ו. ונדולה מזו כתב דהר"בש סי'
מ"א והביאו ב' סי' ע"א שאע"פ שהיא טוענת
בריא ואיהו שמא הא ק"ל מנה לי בידך
והלח אומר איני יודע פטור דחזקא דממונ'
עריף. וכ"כ הנמקי בשם הר"טבא ס"פ אמב
לכ"ג דפניויה שילדה איננה נאמנת עליו
לירושה אפי' היבא דבא עליה ודיימא מניה
שכשם שזנתה עמו זנתה עם אחרים.

ואולם

על מ"ש הרש"ס לא אאריך
כי עקר השאה בשונה מנ"ה

אחר הדברים האלה נתוועדו הוקי'
עם ג' הדיונים ונזרו על אלותו
פלוג' מה שאהיו קדמו וקבלו עליה בתחלה
שאם יעשו אותן התקירות הן מתחייבים
ליתן לאותה פלוגית כך ושישלימו לה
הוצאת הלידה ושיקחו את הגולד לזונו
ולפרנסו. ונכתב בפנקס הק"ק למזכרת
שאותו הגולד יהיה אסור בקרובו ב' אחים
ואמנם הם בקשו מהו"ק' שיבארו בכתיבת
ירם שאותו העובר לא יירש בין יורשיהם.
ות"ח א' רוצה למנוע אותו הביאור ותלה
עצמו במ"ש הרש"בא כפי' תר' דכתב דאם
ראינו שבא עליה או במורה שבא עליה
שרינן ליה בתר דידיה. וגם במ"ש הרש"ס
א"ה ס' רל"ג.

תשובה

תמהתי על אורתו ת"ח
דאפילו לסברתו שביק
רבים ובעי' למעבר כתיח דה"א ההי"א
דהר"שבא לא מודו ליה רבנן משום דה"ז
ספקא דאורייתא וכדכתב המ"מ פ"ג מה'
יבום וכך היא סברת כל האחרונים ומנה
דא"ף להוציא ממון מיד מוחזק ל"ה ס"ל
כותיה ראי' ספק מוציא מירי ודאי תדע
שהרי על מ"ש הרמ"בם שם דפנויה שזנתה
עם אחד ונעברה אפי' הוא מודה לה א"ף
על פי שהו' בנו לענין ירושה הו' ספק לענין
יבום כתב עליו הטור בשם הר"אש דדבריו
תמוהים דמאחר שקורחה ספק איך יוציא
מחזקת היורשין ואיב"בא הי' לתרץ
להרמ"בם דלענין ירושה נאמן במגו דאי
הוה בעי' יחייב ליה ממוניה ואח"כ מצאתי
שגם בעל לחם מ' שנה הליץ גם הוא כך
בעד הרמ"בם וא"ע דה'ראש כתב בכלל
פ"ב. דהוי מגו במקום עדים וכזהו דנהר
פקוד דאנן סהדי דבכל עירן איכא מי"א
בהווא אורחא וח"נ אנן סהדי שלא יוכל
לוטר בודאי שהוא בנו הרמ"בם סבר דלא
דמי דהתם אית חזקה דאיכא מי"א בכל
עירן ומשום הכי אמרינן דאנן סהדי מש"אכ
בכאן דא"ף על גב דאיתרע חזקת צניעותה
לא הוחזק שזנתה עם אחרי' דכמה מפותות
יש שאינן פוגות דק לאחוב א' - או משום

שאלות ותשובות הרמז

הקצרה אף על פי שאין תורת משה
צריכה חזק אמינא ישר וישר ופשיטא
דאין לולד חלק ונחלה בבית החשוד :
זכ לאריות הצעיר סבתלמידים - גור אריה הלוי :

סימן ח

הז קול ענות חולש' דעת' בי בן צויותי
ממע' מרנא ורבנא נר' החתום
לעיל - לחוות בקן קולמוסי שככה גם אני
סובר מכה ראיותיו שהביא - שאן לולד זה
כה ירושה בנכסי אותו פלוני .
הצעיר חיים בכמה' רר יחזאל נרנזי ז'ל :

סימן ט

אריא דאורייתא - ריש מתא - וריש
מתיבתא - מרנא ורבנא נר'ו
שלום רב .

באזנינו

שמענו גם בעינינו ראינו
כתב הנשתון מכתב גלילי
אצבעות מעב'ת נזטפורת מר עובר על ענין
הבנת דעת התוספות ורשב"א בגבינות
שנעשו מבהמה שנמצאת טריפה אשר על
זה רבו כמו רבו הפלפולי ומשא ומתן תלי
תלין בין חברי ואת הישיבה יצ'ו . ולהיות
דברי מעלתו הנם נערכים א חכמתו נשגבה
בקוצר מילין לא אוכל לירר לסוף דעתו
הרחבה - אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני
מצד קוצר שכלי לא באתי עד תכליתה לא
בנתי לאחרייתה - והגם כי אצל עוצם בינתו
הדבר מבואר כאד . אם לפניו גלוי לפנינו
מי גלוי . ובאשר נכספת זגם בלתה נפשי
לחבין הענין ולעמוד על בוריו לפום שיטתי'
דמר - זאת אשיב אל לבי לא בשמים היא
ולא הכישן למד . ויבאו דברי לפני רוס
הדרתו . וכי כביר תמצא ידי להשיג מענה
מכבוד תורתו - הוא ינחני בררך מישור
לעמוד על תמצ' כוונתו ומדי דברי העזתי
פני ורחקתי ונכנסתי קמיה דמר להציע
השמועה כאשר מצאה יד שכלי הקלוטה
והחלושה להשיג וכבוד מע' תורתו יבחר
ולא אני ולא אלף אלפים כיוצא בי . ונא
בלשון נקשרה אהלה מע'כת ירצה את
הכונה

וגם מה שרצה להרויח דבריו יסודתו בהר
קדש הרש' באוכבר הוכחנו דאפי' הוא ז'ל
יורה בנדוננו . רק את זו ראיתי ותמהתי
שכתב ז'ל ואפי' בחשודה נמי כ'ע מודו גבי
ירושא - ובמחלה מכבודו האי דינא לאו כ'ע
גמירי דכיון דהיא חשוד' ולרה ספק ליבום
ואינו מוציא מיד היורשין וכרכתב הרא'ש
כנ'ל . ועוד דהא איכ' הטור דכתב דאף על
פי שנאמנת להכשיר הולד אינה נאכנת
לירושא ואע"ג שהורה שבא עליה ומכ'ש
הר'בש והר'טבא כרכתבנא . סוף דבר
פשיטא מכיעתא בכותהא ראיין לולד אותה
פלוני חלק ינחלה בבית אותו הפלוני .
כ'ל הצעיר משה בכ'סר מרדכי זכום ז'ל'ס :

סימן ו

מצווה

ועושה מפי הרב הגדול מוריני
נר'ו הריני עונה אמן בכל כחי
אהר אמרותיו הטורות ובפירוש כרתב
הרמב"ם בפ' מה' נחלות דהיינו מוחזקין
בוה שהוא אחיו או בן דודו ואמר אינו אחי
אינו בן דודי אינו נאמן . אבל נאמן
הוא על מי שהוחזק שהוא בנו לומר אינו
בני ולא יירשנו עכ"ל . וחב"ל לרהסתייע
ממה'רש די מדינא ישים אל לבו כי הוא
עצמו כרתב בפ' בתשו' השייכים לח'מ סי'
ש"ה . דכל דליכא חזקה שהאב קראו בן
ואין שם עדים שנולד מאשה הנשואה לו .
לא יש לא תנא ולא אמור' ולא פוסק בעול'
שיאמר אלא שהאב נאמן בכבודו דהקל
לומר שאינו בנו ולא יירשנו . ואשרו דברי
מהרש"ד הנ"ל הרבנים המובהקים מהר'
ן לב . ומהר"ר בנימין הלוי ומהר"ר אברהם
סיראון ז'ל . ולהיות הדבר פשוט בתכלית
הפשיטות שכל עוד שהאב מחזיק בדבריו
לום' שבן זה אינו בנו אינו יורשו אליבא
דכ'ע הריני מקצר ועולה וכעת רנו לא
מירי .

מעפר טח מנחס סמסון ככמו' סרר אגמה באזילה ז'ל :

סימן ז

כמצווה

ועושה לחוות דעתי .
הקצרה

שאלות ותשובות ה' מו

הכונה אם באולי המעשה איננו רצוי ועל כל פשעים תכסה השוקת לימוד תורתנו הקדושה. ותשובתו הרמב"ם אהבה לרוות צמאנו. ולהעידני משגיגוני כי בעונותינו אפסו המעות להרצות והשלחני.

ואציע

ראשונה ההנחה אשר קדמה להעלות במולג עיינוי הקצר. דכל היכא דמוקמינן מלת' אחזקתיה הוא כשנתברר אצלנו דבר מה בראיה חוששית או כידועה וראית ישאר בחוק אצלנו שהוא כך ואולינן בתר חזקה זו להתיראו לאסור גם כן יהיה הדבר עכשו בספק. כההיא דפ'ק דחולין דף י' ע"ב דאחר שראיה הכהן הנגע שהוא כגרים יצא מן הבית ואחר כך יסגיר ולא אמרינן עד דנפיק ואתי בצידי ליה שעוריה מכגרים וריינו דפריך התם בגמ' דף י' ע"א אהא דרב הונא בהמה בחייה וכו' נשחטה בחזקת היתר עומדת ולימא נשחטה הותרה. והוצרך לבקש צד שיפול בו הספק ולא אוקומי דאע"ג דאיתלידי בה דעות וכי כדו שיתישב הלשון בחזקת היתר עומדת וכו' פרש"י ז"ל שם וז"ל הלשון חזקה לא שייך אלא ברבר ספק דנימא דעמיה דבר על חזקתו ע"כ. דהרי הלשון לחעמיה על חזקתו הפירוש הוא כשיש ספק בדבר לא דמכה ידיעה וראית הקודמת אנו מעמידים אותה בחזקתה ככתחלה.

ועוד

בעמדי על הכלל שמסרו לנו ז"ל אליבא דהלכתא דטרפה אינה היה י"ב חדשנ' ל' מן ההכרח דיהא בודאי אצלנו דלעולם הוא כן ולא לפי הרוב והיינו רב' אלו טרפות דף נ"ח ע"א פרש"י ז"ל והלכתא בזכר ספק טרפה רידיה אי שהה י"ב חדש וראי לא נטרף שוב אין צריך לברקו ע"כ הרי דכ"כ היה וראי אצלם הא דטרפה אינה היה ראפי' בראיבא למיק' עלה דמלתא לא הצרכו בדיקה. ורש"ב ז"ל ברתשו' סימן צ"ח כרתב בענין יתרת שנרתבר שחיטתה י"ב חדש דמי שמעיד שחיטתה י"ב חדש טעה בכך שלג' הורה מעול' אע"ג דאיבא דסאן מצינו בגמ' והלא מתקיימת שתיים ושלש שנים כתב הוא ז"ל דלא

דלא היו דברים. ומי שמעיד על זה הוא כמו שמעיד על זכר שא"ל להיות והביא ראיות לזכרו יעניין שם. ואפילו לפי הטעם השני שהמציא הרב הנ"ל שם כדו להשמר מלהכחיש את החוש וחלק בין יתרת לשאר טרפיות מ"מ בשאר טרפיות שמנו חכמים הכלל במקומו מונה תקוע ביתר קבלתנו מסיני שלא ימוט לעולם. וכן הרב עצמן בס' תורת הבית והרא"ש פ"ק דחולין והרן שם כתבו שנודע וראי דלמפרע י"ב חדש כשרה היתה.

ולפי

הנמשך מאלה ההצעות יבא פי' קושית חתום ז"ל ברף י"א ע"א לענין פרה אדומה אמאי לא מוקמינן לה אחזקתה בזה האופן רבשעת שחיטה שהיא בספק אצל ידיעתנו אם היא כשירה נימא דאולינן בתר חזקה מכיון שנתברר אצלנו דקורם י"ב חדש היתה כשרה וראית ולעול' משום זיל בתר רובא ל"א אריב' ועלה התירוץ בזה דלא אולינן בתר חזקה שאינ' מבוררת בשעתה כי האי להתיר ספק כזה. ואם לאו משום זיל בתר רובא היתה בשעת שחיט' בספק טרפה. ומוה ימשך לפי דעתם ג"כ דבהמה שנמצאת טרפה בשעת שחיט' דלא שייך בה זיל בתר רובא. לא אולינן בתר חזקה להתיר גבינות דלמפרע. ועל כרחין צריך לפרש ג"כ אותן הגבינות שהיו בספק אצלנו דעלה על הדעת להתירן מטע' חזקה דהא על זה אמנו דנים דאי לא הכי אלא דכל הגבינות ואפילו אותן דקורם י"ב חדש במשמע א"כ יהייר כח הנמשך יפרי ככה הקורם דמה שהוכיחו חתום ז"ל דלא אולינן בתר חזקה כי האי ל"א בא להם ההכרח בזה לא בשעת הספק דהיינו בשע' שחיטה וה"ה י"ב חדש קורם שחיטה דאלו קורם לכן הראיה אינה מכרעת דיש להשיב דדוקא גבי פרה אדומה לא אולינן בתר חזקה להתיר' בזמן ספק' והיינו דאצטריכנ' למעמא דזיל בתר רובא אבל גבי גבינות דקורם י"ב חדש דאו הבחמה וראי כשרה לא אצטריכנא לילך בתר חזקה דאפי' נימא דליתא להאי כלל' דאולינן בתר חזקה מ"מ

שאלות ותשובות הרמז

ואם הרחבתי הדבור אולי יותר מן הראוי לפני מע'כת כשמו בן הו' יזכני בדינו כי ללמוד תורה באתי וכל פטטיא דאורייתא טבין. נאם הכורע ומשתהיה מרחוק מול כבוד הדרתו. ומתפלל בשלומו וטובתו. ולשלום תורתו. ולשלום הגיתו. ויאריך ימים על ממלתו. על כל השרים אשר א'תו.

ספ סיוריננא ערב חג הסוכות פנת הת'לט' כצנור וקטן סתמילי' חנני בכ'ס' מנאס קוים זלסס'.

סימן יוד

תשובת הרמז על שאלת הגל

חכם הרשים. גזע ישישים. משפר השרשים. ישמרהו צור נערץ בסור קרושים.

ערבים

עלי דברי רודים. אמריפו חכם הנכבדים. חכו ממתקים וקולו מהמדים. במקום בינה עשה רדים. להשכיל בפשר דבר דברים אחרים ונעשה פשרו הדודים הדודים דחורפיה מחליף פרי מגדים. כפרים עם נררים. אכן סעיפי נעים ונרים. וגם חכמו ישיבתנו אינם מורים לדברי הארון ועמודו הצעורתיו המיוסדים הנאים באחר ואין מלמדים ולכן באהבה בסופה אציע ואקדים.

בי

ה'א חתימה בכל לות בעיני מכת'ור ליהס אל התוספות סברת איסור גבינות הטריפה אפילו קודם י'ב חדש לשחיטה ויחשבה לז'רה וסב'רה כשבר נבל. וה'א הרע' פליאה ממני על תמיתתו כי בעיני יפלא יותר ליחס אליהם סכרות הפוכו' כאשר אבאר ונוסף גם הוא למלת דלא תניא בלא תניא שהרי ל'א הזכרו י'ב חדש לא בקושי ולא בתרוץ ולא בפסק הרין. וזה מפני שכונתם לאסור מעולם כדריש פשטא דמלתייהו וכדפי' הרש'בא בת'ה פ' ז'ל והלכך כי חיתה ב' שנים איגלאי מלתא רבשעה שגולדה כשרה הות ואוקי פרה אחוקתת אלא נראי החוקה כי האי שאין לה זמן מכורר אינה חוקה.

ועוד

מ'מ לא נאסור הגבינות שנבנו מכהמה בשעת כשרותה. ואם כן נבי גבינות נמי ההכרח לומר דעל אותן שהן בספק אצלנו דוקא איירו ולמה לנו ליחס לרבותינו בעלי התוספות ז'ל סברא כי האי דהבהמה תהיה ודאי כשרה והגבינות שנבנו אז ממנה אסורות ודרי אין לנו אלא כל היוצא מן הטמא טמא.

ודיוק

לשוננו של רשב"א ז'ל בתורת הבית שלו רף פ'ז ריש ע'א הכי מוכח שכתב אבל אם הוא מסופק אם היתה טרפה בשעה שנבנו מכה או לא ישמרכותינו הצרפתי וכו' הרי דתלה דעת התוס' ז'ל בהיכא שהו' מסופק בשעה שנבנו אם היא טרפה או לא ומשמע דאם בשעה שנבנו ליכא ספק דהיינו קודם י'ב חדש לשחיטה בזה לא איירו התוס' ז'ל.

ונוסף

על כל זה דכן הוא בפ' דעתו של הר"א ז'ל בס' ברק הבי' שם כשכתב אבל הנכון דרא ורא אח' היא וכולי ודוחק לומר דהחילוק מרעת עצמו אמרו ושלא שערוהו הראשונ' ואיך לא יתפסחו בעל המשמרת בזה ואיברא דבסוף דברי בעל המשמרת גמגום ק'א חזינא בלשוננו ולע'ד פשוט דטעות סופר יש שם אלא דמ"מ הביא לבסוף דעת בעל התרומה לאסור הגבינות למפרע כדי למצא חבר וסעד לדברי התוס' ז'ל ובחדא מהתא מחתינהו ודרי הוא ז'ל כדכ' בפ' ברהמא שעשו ממנה גבינות כל השנה וכו'.

ומה

מאד הית מן חתימה דמחלוקת כזה בין תוך י'ב חדש לקודם י'ב חדש ל'א סייעוהו קמן שום א' מהפוסקים ואיך העלים עיניו מזה הרב המאסף בעל ב' ז'ל והמפרשים האחרונים בית חדש ובית ישראל וש"כ פה אחד הסכימו שלא לאסור קודם י'ב חדש לרעת פוסקים ראשונים ז'ל ולא הזכירו שום חולק בזה אלא לענין יתרת.

על

כל דברי אה יבא נא אדוני במשפ' את עכרו ואל ינקני מהשניאות כדי להוציאני מהמכונה ולא אורה מחשכה.

שאלות ותשובות הרמז

שנעשו קוד"ב חדש יש לאסור לא דבש"ד
כתב עד י"ב חדש וכולי דוקמנה דאי לא
דש"ד הוה אסור להו לעולם ואין לזה מן
המתמיהים דרבי א"כ שלשה עדים נאמנים
לקיים פירושונו :

ובר מן דין קושטא קאי בסברה
רווחת וראתינא הפלאה
הפלאה על מנדה-משום דא"כ הוה להו תרי
דסתרי אהררי דאי סברי התוס' דקודם י"ב
הגבינות מותרות היינו ודאי מפני שאין
שום ספק שאין היתה הכהמה נשרה
וכאלו נברקה לעינינו. וא"כ איכה יועם אור
יושר רבותינו לו' דחוקה חזקה כזאת לית
ליה ברירה מדאוריית' להוציא את הפרה
מידי ספק. והלא עריפא טובא מחוקת
בתולח דאמרי' שנולדה פנויה ודאי דחתם
אכתי איכא למיחש שמא קרשה אביהם
הבטן כרתנן פר"ג דקדושין. והכא דקוד'
י' בליכא שום חששא למה לא תהני. שוב
יש הוכחה גמורה מוכרחת לפרש כן
ונתרך בזה ב' קושיות עצומות שיש בדבר'
התוס' הא' היא דפסק דינם נראה שהו'
נגד המסקנא דהא אסיקנא דאזלינן בתר
רובא ונפקא מנה דהגבינות מותרות אפי'
בתוך שנתן דרוב בהמות כשרות והן
וכרכתב חר"אש וא"כ מה דאו התוס' לילך
אחר החזקה ולאסור הגבינות בהלכה
למעשה וא"כ לישב קושי זה אל"כ כמה
שמצאתי בחדושי הרב הגדול כמוד' הדר
משה קזים ז"ל דקא מפרש במאי פליגי התו'
ורבינו שמשון וכתב ז"ל לדעת התוס' כיון
דאתרע ליה רובא איתרע לגמרי ואמרי'
שלעולם היתה בה ריעותא זול"ל דמי
לחוקה דאתרעא [פי' חוק' ברורה] דאמרי'
השתא אתרעא דא"כ לו' שהיתה בה
ריעותא לעולם כיון שאנו יודעים שהי' מות'
מתלהל. ור"ש סבר דברוב נמי אנו מקימין
הרוב כל מיה ראפשר ואמרי' השתא הוא
דאתרע ע"כ וכזה מתורצת יפה הקושיא
דמאי דאסיקנא דאזלינן בתר רובא היינו
בשלא אתרע דומיא דפרה וכל הנ"ל. אבל
כשיש בה ריעותא יצאתה מכלל הרוב

ועוד לקמיה סתם ואמר ואי אתה יודע מתי
נטרפה ומתי יצאתה מחוקתה וכיון דודאי
יצאתה מחוקתה ואין אתה יכול לברר מתי
ולא לתלו בזמן ידוע אוסרין אותה למפרע.
והרי כל הדברים שנויים בסתם ולא עדיפי
תוס' והרשב"א מאמוראי דגמ' דאורחיהו
לפרש והואיל וכן כל היכא דמיצינן לפרושי
דא"יירי כפשטיה בכל זמן טפי שפיר לן.
זכ"ש שהרשב"א במשמרתו לא שמר את
הדבר כי יותר על מה שהגיד שוב הנו חוזר
ומגיד כמה מלא שכך היא דעת התוספות
שהרי הר"א כעל פלוגתיה כתב שהנכון
הוא דחוששין להם למפרע עד הוזמן
שמתברר לנו שהיתה מותר' בודאי כגון י"ב
חדש למפרע ועד אותו הזמן חוששין ע"כ
והי' הסברא שמכת'ור מיהס לתוס' אבל
הרשב"א חלק עליו ז"ל ומש' דהנכון וכו' עד
כבר אמרו מגדולי הראשונים שאינו כן
זמנהו דפ"ק דחולין וכמו שכתבתי ע"כ
ואינו יודע מה נמנום יש בדברים אלו או
איזו הנהגה נוכל להגיה בס' דעל כרחין הוא
חולק על הר"א ומייתי סיועא מההיא
דחולין וסמך על מה שכבר כתב בפנים.
וכל מי שהוא ישר לא יעות אר"ה הכתוב
והמפורש ומהשתא לחזי מה דליכא למילף
כלל מאי דכתב מדיוק לשון הרשב"א דהא
אפכא ס"ל. ועוד רבלאו דהכי אין שום
מקום לאותו דיוק שהרי הוא נמשך על כה
שהקדים ברתלה באכרו אם ידוע שהיתה
טריפה דהיינו שנבנו מכנה חוך שלשה
ימים לשחיטתה ונמצא שהוגלד פי המכה
וכו' והדר קאמר אבל אם מסופק ור"ל שנבנו
קודם לנ" הימים והוא פשוט :

וכמו כן יש לחוכיח דברנו מהמרדכי
דב"פ דחולין סימן תר"ל הב' תהלה
דברי התוס' ופסקם בטעמו מההיא
דחולין ואחרי כן כתב שרבנו יונה הר"ר
מטעמא דנשחטה בחוקת היתר עומד' וכו'
ויש גאונים שמהמירים לאסור הגבינות
עד י"ב חדש ע"כ מכלל דאין סברת התוס'
בשל הגאונים. ויתר על כך כתב הב"ח סי'
פ"א ז"ל ולכאורה משמע דאף הגבינות
שנעשו

שאלות ותשובות הר"מ

ה

מועיל ילדה ע"כ הא קמן דכלל א דטרפה
 אינה חיה אינו תקוע בירד נאמן כדברי
 הארון. אלא מועיל דוק לגבי ספק ומשו'
 דהוי ספק ספקא ספק נדרסה ספק לא
 נדרסה וא"ת נדרסה ספק חיה ספק
 אינה חיה. ורון מנה דטרפה וראי
 יכולה להיות כמה שנים ומכאן סיועא
 דבא למ"ש מהר"אש בהגהות סמ"ג דטרפה
 פן הבטן ר"ל שאותו טרפות גדל באותה
 בהמה מזמן ארוך. והשתא א"ש מ"ש הש"ע
 ס' פ"א דהשורה את המדות ליתרת אבר
 ולהוגלר פי הטכה דעל תרווייהו סתם כתב
 וכל הגבינות אסורות והיינו משו' דשקולים
 הם ויבאו שניהם:

הלא

הבנה זאת היא העולה. להיות
 מושכלת בנקלה ומוכטהני
 שתגזור ותאמר דעתו הצלולה היא זו היא
 דרך ישרה וסלולה וממכשול סברו הפוכו'
 סקולה. ובמופתי פשט הלשון וההכרח
 והראיות שקולה. וברברי הכמים
 כלולה. ומעתה הנני מוכן בשפר הקבלה
 לכרות עם הארון ברית מלה. והן על
 שמעתו המעולה. והן להיותו זרע ר"ב
 מגדולי הגולה. אשר מאז היתה בינותינו
 אהבה גדולה וזורה אישימה למיליו קנצי
 ותכלה. וראשית ותחלה לתפלה. נוכח
 פני נורא עלילה. יעלה בכל מעלה ויתן לו
 עוז וממשלה. גילה אחר גילה לשם
 ולתפארת ולתהלה:

מנטובה ד למרחסון סדר לא טסורה סיא. שנת
 יש"עגו.

כאמן בביתו. דורס שלמו וטיפתו.
 מסס בכ"ס מרדכי זכות זל"ה:

סימן יא

מעשה

שהיה כך היה זה כמו שתי
 שני' שנפטר לעולמו הבורק
 הקבוע שהיה בעיר פלו' ופלו' שהיה מחזיק
 עצמו לבקי ברבר הבדיקה דהלך בבית
 המטבחיל ברוק וכל' הימים שהחזיק במשא
 בדיקת הבהמות כמעט שלא הכשיר שום
 אחת מהם. ולא זו בלבד כי כפום ממלל
 רברכן

ונאמר שלעולם היתה ברה ריעותא זו וע"כ
 האי לעולם ר"ל אפילו קודם זב חדש ראי
 תימא דלא נימא הכי לא לתוך שנתה אבל
 קודם לא. א"כ תמה על עצמך למה תצא
 מכלל הרוב עד שנשחמה וכד' אמר ר"ש.
 ובוה נרד לעומק התוס' שכתבו ויש ללמוד
 מתוך כך וכו' כלומ' מתוכיותם של דברים
 שהגבינות אסורות לעולם. משום דבשלב'
 אי האי חזקה דלמפרע הות חזקה אלימתא
 ה"א דאע"ג דאתרע רובא נמטי בה מטעמא
 דחזקה ונתיר הגבינות עד שעת שחיטה.
 אבל השתא דאין כאן חזקה ורובא נמי
 איתרע ואמרי' דלעולם הות האי ריעותא
 גם כן אין מקום להתיר הגבינות מעולם
 ועד עולם.

והקו'

הב' הניא דהמודש לא יוכחש
 במה שיש יתיר או הליף בבהמ'
 ואפ"ה חיה י"ב חדש וא"כ מאי מקשו התוס'
 דתיפוק ליה משום חזקה ח"א ע"כ צריכינן
 לטעמ' דרובא משום הני וז"ל דכונת קושית'
 דהיא כדכתב רה"ר דמנ"ל דרובא להודא
 סגי דילמא דבעינן רובא וחזקה ומשום הכי
 פרה ארומה כשרה דאית בה חזקה ורוב'
 וכיון שכן לא ניחוש ליתרת אבר דמיעוטא
 דמיעוטא היא. ותירצו דהאי חזקה דלמפרע
 לא מהניא כלל ודוקא רובא לתוד הו"א
 דמוציא פרה מירי ספק להכשירה. אבל כר
 איתרע רובא לא תצא מירי ספקה לעולם
 ועת"ה תחזה עין הארון עין הכמ' ועין תבונ'
 כמה גרועה חזקה זו שאינה כראי אפי'
 להצטרף לרוב. ואי הוה ס"ד דתוס' דקודם
 י"ב חדש וראי כשרה ישומו ישרים על זאת
 שלא יועיל הרוב שהוא עיקר ועמו טפלה
 חזקה זו להמשך לתוך שנרתה עד שעת
 שחיטתה.

ועוד

בה שלישיה להסביר פנים יפות
 לסבר' התוס' במ"ש רבינו ירוחם
 באות י"ז וז"ל ספק טרפה כגון מדרוסה וכו'
 אם לא ברקה ושהתה י"ב חדש בודאי לא
 נטרפה. אבל אם וראי נטרפה אינו מועיל
 שהוויבנקבה כו' שלה כל שלא יולדת דאם
 ילדה וראי לא נטרפה ולוהאי טרפה אינו
 מועיל

שאלות ותשובות הרמ"ו

מטריף אבל אונ' הסרוכ' לאונא כסדרן איבא
דכ'ע היא כשרה ואילו חזי נהגין להטריף
מאונא לאונא כסדרן לשמועונו דעריף
מינה דאפי' מאונא לאונא כסדרן שלדברי
הכל היא כשרה נהגו להטריף אלא ע"כ
צריך לומר דבאונא הסרוכה לאומא דאיבא
פלוגתא נהגו להטריף אבל באונא הסרוכ'
לאונא חברתה כסדרן שהיא כשרה אליבא
דכ'ע נהגו להכשיר וזה פשוט לכל המורה
על האמת וכי לא הסכימו כל בני הישיבה
להקל ממנה הקדמונים. לבקשת הראש
ישיבה הלכו שני מבני הישיבה הנ"ל בבית
המטבחים. ואחר מהם הורה בר פלוגתיה
של הבורק הראשון והוחזק למומחה בדבר
הבריקה זה יותר מארבעים שנה. וראו כי
הבורק השני הנ"ל נכר הבורק הראשון
המחמיר היה מחזיק לסרכות אפילו הריזין
הרקין מאד שכנגיעת יד הטבח היו ניתקין.
ולא ניכר בריאה שהיתה שם סרכא מעולם
וידיעו הרבב הזה לראש הישיבה הנ"ל
ונידעו הרבב גם לטמוני הקהל. ולבקשת
הראש ישיבת וטובי הקהל הבורק הנ"ל
[היינו אחח משני האנשים שהלכו לבית
המטבחים] הלך לברוק לפי שעה. וגם כי
התרה בהם כי לא יוכל להתמיד בבריקה
הנ"ל יען היורתו שליה צבור וג'כ משא
התלמידים עליו וע"כ לא רצה לוהנות
מהבריקה הנ"ל אפי' ברבר מועט שרגילים
המטבחים לתת לבורק כשהבמות כשרה
ואין צריך לומר שלא קבל מהקהל אפילו
שנה פרומה. ויהי היום יום ע'ש י"ט אייר.
הוגבה עדות כסתר שלא בפני הבורק
ובלתי ידיעתו (הגם שהבורק והעדים היו
בעיר) ואח"כ א' מהעדים כתב העדות
בכתב ידו זה נסחו. מעשה שאירע בחיותי
בבית המטבחים הגדולים ממטובה ערב
שבת פרשת בחר סיני שנת תל"ד לפ"ק.
כך היה. שהבורק הכניס ידו וברק הבחמה
ואמר טריפיה הוא. ואח"כ הטבח הכניס
ידו גם הוא ואמר לא מצאתי כלום ובוראי
היה שומן. ואח"כ הבורק חזר והכניס ידו
וחפש ואב' לטבח אם לא מצאת הראשונה

ברברן היה משים תהלה בכל הבורקים
הקדמונים וגם אשר הם חיים עדנה בשאר
המקומות באמרו שלא נמצא בקי ומרקק
בבריקה כמותו. וכי דוחק הקהלה גדל
עד למרבה והיו מטרעמים לאמר מה
נשתנינו מכל הקהלות אשר ככל תפוצות
הגולה. שבכלם היהודים אוכלים בשה
די ספקם ולנו נאסר הכל חוץ מהעגלים
הרקיס וגם כהם נטרפו הרבה מאד שם
עצרת בנפשו הבורק ההוא למשוך ידו
מהבריקה. והושם במקומו אחר מנכריו
שבאמת יראת אלהים על פניו אבל יראה
יתירה ניתוספה בו להטריף כל דבוק
שימצא בבהמות מקטון ועד גדול כל עוד
שלא יהיו כסדרן. ורוד ונכר לא רצו או לא
ידעו להבחין בין רוד לסרכא. וכי תרעומות
הקהל היו מתרביץ והולכין נתועדו כמה
פעמים כל בני הישיבה לישא וליתן ביניהם
אם היה אפשר למצוא דרך להקל ממה
שנהגו מימי קדם הבורק' קדמונים. והבורק
ראשון שהיה מחזיק עצמו לבקי ומומחה.
התעצם מאד לומר שלא היה מנהג בעיר
על רבר הבריקה ושדהיו יכולים להקל
מהמנהג' הקדמונים לכל אות נפשם. ועל
זה דתה מחלוק' גדולה בינו ובין איש אחר
מבני הישיבה. והבורק היה מחזיק ברעתו.
עד שבר פלוגתיה הראה לו תשו' הרש"בא
סימן ק"ב שכתוב שם (כל טקום שהבורקים
מורגלים להחמיר אפי' שלא בהלכה אני
אומר כך הנהיגו חכמי המקום וג'סור
לעבור על דבריהם עכ"ל) וכן היתה ביניהם
כמה וכמה פלוגותות ומכללם שהבורק
הראשון היה רוצה להטריף סרכא הנמצא'
מחיתוך אונא. לחיתוך אונא שאצלה
מחציתה לצד שורש האונא ובר פלוגתיה
היה מכשיר. ולבסוף נמצא כתוב בכדיקון'
של בורק אחר שקבל מהקדמונים. (והוא
ענה בן ארבעה ושש' שנה) אונא הסרוכה
לאומא כסדרן אנו נהגו' להטריף דוק מנה
הא אונא הסרוכ' לאונא אנו נהגו' להכשיר
והרבר ידוע שאונא הסרוכה לאומא כסדרן
פליגי בה רש' ור' שרש' מכשיר והר'ת

מטריף

שאלות ותשובות הרמ"ז

יש אהרת אבל תוציא הרוואה ואראה אם
 בנפיהה אוכל לסייע אותך אבל השמר פן
 וא תנתק הסרסא כי לא אוכל לעשות עוד
 שום דבר ואני דרשתי ממנו שיגיד לי כרה
 הוא הספק ואיך רוצה להכנס בדוחק זה
 הוא והיא בהמת גוי השיב הבודק ואמר
 הוא כרכא מאונא לאונא בין התוך להתוך
 ואני רוצה לנפות אותה אולי תהיננה
 כסדרן והוא והוא ע"ש אני רוצה להשתדל
 שהיהודים יאכלוהו אח"כ הוציא הרמ"ז
 וראינו כי המתפצלת היתה סרוכה לשומן
 הלב ואמ' למבח צר לי מאד על שאיני יכול
 לסייע אותך ומכת העד' ההו' רוצי לעכב
 בידי הבודק הנ"ל של א' יבדוק עוד יחדי
 באמר' שהורעה הזקתו בגלל המעש' הנ"ל
 והבודק בראותו הערות הזה בדברי קשים
 הכהיש את העד בפניו ואמר לו בפומבי
 כי לא דבר נכונה ועוד אומר הבודק כי לו
 יונתמה שאינו שהמעשה היה כמו שכתב
 דהעד עכ"ל לא הורעה הזקתו כלל ועקר
 וככהו אז כהוועתה ועתה שאל השואל
 אם יפה עשו מקבלי הערות לקבל הערות
 שלא בפני בעד' כיון שהבודק והעדים היו
 בעיר ואת'ל שרנן על פי הערות הזה אם
 יש כח בעדות זו להוציא רהבודק הנ"ל
 מהזקתו ואת'ל שהעדות הנ"ל אינו עדות
 ויחזור העדים ויעידו בפני בעד' אם האנשי'
 מקבלו העדות הנ"ל שעשו מעשה על פי
 העדות הנ"ל ועכבן בידי הבודק הנ"ל שלא
 יבדוק עוד אם יכולים עוד לרזן בנרון זה
 או אם הם נוגעים בדבר מחמת כבוד עצמם
 ואינם יכולים עוד לרזן עליו כיון שכבר
 עשו מעשה:

תשובה

ברין זה צריך להקורב'
 דברים ראשונה אם יפדי
 עשה מי שקבל העדות שלא בפני הבודק
 ואם דנין ע"פ אותן העדות או לא שנית
 אפ' נתקבלה עדות זה כהונן אם הורעה
 הזקת הבודק בעדות זו אם לא ועל
 הקיחה הראשונה אומר דעיקר דהאי
 מלתא איתא בפ' הגוול בתרא דאמרינן
 התם אמר ר' אסי אמר רבי שבת מקבלין
 עדות

עדות שלא בפני בעד' תהי בה רבי יוהנן
 וכי מקבלין עדות שלא בפני בעד' קבלה
 מנה ר' יוסי בר חנינא כגון שהיה הוא הולח
 או שהיו עדיו מבקשים לילך למדינת הים
 ושלחו לו ולא בא ע"כ איברא שיש חלוף
 נסחאות בשלש תיבות אחרונות האלו
 דאיכא דגרסי או שלחו לו ולא בא אמנם
 רבינו הננ"ל והר"ף ורבותנו בעלי התוספ'
 והרב המאירי גרסי ושלחו לו ולא בא
 ודקדקו האחרוני' דכל הני רבוואתא דגרסי
 ושלחו אמ' קבלו עדות ברעבד ולי
 הוריעוהו לבעל דין אפילו עדיו מבקשים
 לילך למדינ' הים לא היו עדות לרזן על פיו
 וכן כתב הרמ"ה בפסקיו פ' הגוול בתרא זל
 ואי עבד וקביל להו לאו כלום הוא דהוה
 ליה טועה בדבר משנה וחוזר וכו' עד ש"מ
 דב"ר שקבלו עדים שלא בפני בעד' לא
 מהני ההיא קבלה להיובי להווא בעל דין
 כלל וכתב מה"רס מרוטנבורג זל בתשוב'
 המודפסות בפראג בשם רי"צ באר"ן
 מקבלים עדות שלא בפני בעד' ואפ' אם
 קבלו אינו עדות לרזן על פיהם וגם הוא
 גרסי ושלחו לו ולא בא וכן כתב הרמב"ם
 זל אין מקבלים עדות אלא בפני בעד' אלא
 אם יהיה הבעד' הולח או שהיו העדים
 מבקשים לילך למדינת הים ושלחו לבעד'
 ולא בא וכן כתב הרמב"ם זל ועדות שקבלו
 אותה ב"ר שלא בפני בעד' ודאי אפילו
 ברעבד אינו עדות וכו' עד לפי שהן טועים
 בדבר משנה ואין דיניהם דין וכן כתב
 הרא"ה זל דכיון דק"ל דאין מקבלין עדות
 שלא בפני בעד' אם עברו וקבלו לא עשו
 ולא כלום דהוה להו טועין בדבר משנה
 דק"ל דחוזר וגם הרא"ש ובנו בעל הטורים
 ורבינו ירוחם קיימי כשטרה זו וכן כתב
 הרי"ב שבת שובתיו סי' רל"ז ה"ל הלכה
 פסוקה היא שאין מקבלין עדים אלא בפני
 בעד' ואפ' דיני ממונות כראיתא בפ'
 הגוול בתרא כמו שאמרו שם אמרה תורה
 והועד בבעליו יא בעל השור ועמור על
 שורו והסכימו המהכרים זל שאף רעבד
 אם קבלו אותם שלא בפניהם אין עדותם

שאלות ותשובות הרמז

עדות הא קמן שלשה עשר גדולי עולם מהראשונים עמודי ההוראה אשר בית ישראל נכון עליהם שכלם הסכימו לדעת א' שעדות שנתקבלה שלא בפני בע"ד לאו עדות היא כלל ועקר. וז' אין דנין על פירה והרא"ה משוי' להו למקבלים טועים בדבר משנה. ולכן יראה דלאו שפיר עבדמי שקבל עדות הזרה וק"ו שרוב האחרונים הסכימו על ידיהם הלא הם מהר" קאר"ו בש"ע סי' כ"ח. מהר"ש לרוריא בספרו ים של שלמה ובתשובותיו סימן י"א וסימן ל"ג והכריע בדברי ר"בם נגד דעת ראב"ן דאפי' בדאיכא אונס לא מגבינן שלא בפני בע"ד. ומהר"ר דוד'ן זמרא בתשובותיו סי' נ"ז כתב דאפי' דטאן גרגים או שלהו לו וליא בא כל היכא דאין התובע חולה ולא עריו חולים ולא מבקשי לירך למדינ' הים לכ"ע לא מקבלינן אפילו היכא דנתבע בעיר אחרת עד דשלחי לאודועי ליה וגם משפטי שמואל סי' קכ"ד דף קס"ע"ב אחרי שהביא כמה ראיות דלא מקבלינן אפילו דיעבר לקבל עדות שלא בפני בע"ד ככה הסכימה דעתו אפי' באיסור אשת איש החמורה והלק בורה על רבו כמהר"ר דוד'ן ז"ל. ואס' יאמר אומר שלא נאמרו דברים אלא בדברים אחר' אבל לענין איסורא מקבלין עדות שלא בפני בע"ד שכן כתוב בתשובה כמהר"ר בצלאל ג'שכנזי סי' ז' שהסכימו חכמי הנשיאים שבבבלטרה שבענין איסורין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד כגון אם באו עדים שלא בפניהם שנתקדשה לפל' או שנטכאו טהרותיו שזכות הוא לו להפרישו מן האסור. ואף אתה אמור לו שרבו כמו רבו החולקים על סברת זו. הרא"ש ז"ל כתב בתשובה הובאה בב" דא"ה סי' י"א על ענין עדות שקבלו על אשת איש שזנתה (שאם היה האמת ידוע שהיה אסורה עליו) תהלה אני כותב שלא כהוגן עשו שקבלו הערות שלא בפני האשה וטלא בפני בעלה שכבר נשאה וכולי. והאר"ן ורבסוף כותב ודאוי להעניש לכל מי שהיה באותה עצה ובאורתו ועד לקבל עדות

עדות של לעז שלא בפניהם. ומהר"ש די מדינה מלבר מה שכתב בתשובותיו דח"מ סי' י"ד שאין ראוי לעשו מעשה על פי עדות שנתקבל שלא בפני בע"ד. שדכו הסובר' דאפילו בדיעבר לא מהני כותב עוד בתשובותיו דא"ה סי' כ"ז על עדות אשה שנתקדשה זה לשונו. תחלה אני אומר כי עדות קרושי השני אינו עדות כלל ועקר שהרי רוב הפוסקים קמאי ובתראי כותבו דאפי' בדיעבר לא הוי עדות כיון שלא נתקבל בפני בע"ד כלל. וכן כותב בעל משפטי שמואל סי' קכ"ד שהבאתי לעיל. א"כ דל מהכא סברת מהר"ר בצלאל מקמי כל הני רבואתא. ועוד לא הויה כהן הפרשה מהאיסור כלל ועקר כי לא הויה כאן שום חשש שיאכל אדם דבר איסור. אלא נתקבל העדות כדי לחוב בורק ולהוציא מחזקתו ובכ"ג יורה אפי' מהר"ר בצלאל ורעמיה שאין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד. ומעשה רב דהרב הגדול מופת הדור מהר"ר אליה מורחי בתשו' השניות סי' כ' ומהר"ר הרבני סי' רפ"א ומהר"ש די מדינה בתשובותיו ה"ד סי' ג' וזכחו דזה בקושטא נאמנה ואלו בפ' הלונקו וזה בקראקא הלכה למעשה כונו לדעת אחר' שלא לקבל עדות נגד בורק ובדבר איסור שלא בפני בע"ד. ועל כן התרתי למצוא זכות אל מקבלי העדות הזה ולא יכולתי. וק'ו הרבנים שהעדי' וחבורק היו בעיר ולא היה שם אונס כלל ועקר דודאי עשו שלא כדון ואין עושין מעשה על פי עדות זו כלל ועקר אליבא דכ"ע:

ועתה

אבוא לחקיר' השנית לראות אם היו כנים דברי העד אם הורעה הזקתו של הבורק. או אם כחו אז ואומ' כי לפי מה שבינותי בספר' אין מוציאים האדם מחזקתו אלא בראיה ברורה. וכן כתוב בתשובות הרשב"א הובאו דבריו במור"ד סי' י"ב. שאין מוציאין את האדם מחזקת כשורות עד שיברק ונמצא השור. ואפי' במי שיצאה טרפה מתחת ידו כשידוע שחוא ירא שמים אין להחמיר

שאלות ותשובות הרמז

ועקר ואין למונעו מלברוק והרוצה לעכב בידו שלא כדון זכור וזכור מה שכת' מהר" וויל הנ"ל שכל השערים ננעלו חוץ משערי אונאה ואפי' היה האמת כל מה שהעיד בכתבו העד כנ"ל אי אפשר לומר שהבורק לא הרגיש בסדכות כי כבר הרגיש שתיהן ואי אפשר לומר שלא היה נזהר כהוגן. כי מעולם לא אמר בשרה היא אל' שאמר שהיה בסתפק בדבר לפי דבריו של העד אולי יראה בכח הנפיהה שהסרכא תהיה כסדר' היינו מחתוך לחתוך וכיון שבהחלט לא אמר לעולם בשרה היא הרי הוא בחזקתו מרמעיקרא. אמנם לא אחד האמת תחת לשוני אלו בא הערות ההוא לפני הייתי חוקר ודורש העד וראי דלא גרע מדיני קנסות דצריכין דרישה וחקירה כנראה בתורת אמת סי' זו משום דקשיא לי בגוה טובה מדידי' אדידי' ולא אומר לעת עתה מאי דקשיא לי בגויה לסביר כמוסות אצלי רק זה אומר בטח כי על פי התורה אשר הורגנו חז' אין מקום כלל ועקר לעכב ביד הבורק ההוא מלברוק כי ככהו אז כחו עתה והרוצה לעכב בידו מעביר עליו את הדרך שלא כדון. ואל יצילנו מעונש הדין אכ"ר:

כ"ד מהנס שמתין באיילה.

וזו תשובת הרמז לרב הנ"ל

באמת אמרו אין אדם רואה חובה לעצמו כי הנה הארון מע' הפוסק עצים הוא עצום עצים את עיניו להשים אשם מעילות על קבלת אורתו הערות שלא בפני ב"ד מבלי שם על לב כי ארבע' הם איתני ערץ ההורסים ארזי בניינו אשר חשב לחזק בס' ב' בקי הבורק ההוא כפי מה שהעידו שנים אנשים בשרים. הן דמאחר שכבר נזר ואמר טרפה היא איך עלה על דעתו לסייע את הטבח וכ"ש אחר מצאו עור אחרת. והן מפני הוראת חוסר בקיאותו כי לא ידע להבחין בשמוש ירו איך מקום הסרכא השניה שהרי הוא השב היותה בין אונא לאונא והיא היתה סרוכה

לשומן

להחמיר עליו. וכן עשת מעשה מהר" וויל כנראה בתשובותיו סי' צו וכן העיד על שני גדולי הדור שזקן א' שנגזר לה' הרגיש הסרכא והשיבו אותו על כנו משום שהיה מוחזק בכשרות. וכמוכיר אמר אל הרב השוא שהיה מהר" ועליק מן שיזרע שלא להכלים עור הבורק ההוא כי על כיוצא בזה אמרו חכמים כל השערים ננעלו חוץ משערי אונאה. ואם באה שיצאתה טרפה מתחת ידם הורו הגאונים הנ"ל שלא הורעה הזקתם קו' בנ"ד שאפילו לפי מה שהעיד העד מפי כתבו מעקרא אמ' הבורק טריפ' וכן אמ' לבסוף שאין כאן מקום כלל ועקר לפקפק בבדיקתו. וגם בני שיצאה טרפה מתחת ידו האיר עינינו הרב המובהק כמהר"ר אליה מורחי בתשובותיו השניות סי' כ"ד. שהטבחיים ששוחטים ובורקים לעצמם ומוכרים הנשר לקהל וכן הטבחיים שנוטלים שכרם מהכשרות ולא מהטרפות אם יצאה טרפה מתחת ידם אפי' בפעם א' אין להם תקנה לא בשולכו למקום שאינם מכירים אותם ויחזירו אברה בדבר חשוב או ישארו ויברקו לעצמם ויוציאו טרפה מתחת ידם בדבר חשוב משום דחיישינן בהו שלא נזהרו ועברו משום חמור ממון ולכן אין להם תקנה עד כי ישונו בתשובה הנכרת שהורו בסממנת ממון. אבל הטבחיים שאין להם תועלת ממון מן הכשרות יותר מהטרפות אין אנו חושדים אותם למיזדים כלל. דאין אדם חוטא ולא לו אלא תורת תשובתו קלה וסני לרו בקבלת דברי חברות לבר שיהיו דהירין טכאן ולהבא והטבח המובא בפ' זה בורר היה טבח שהיה שוחט ובורק לעצמו ומוכר דהנשר לאחרים. וכן כתב מהר" וויל בתשובה צו הנ"ל דבכולי תלמודא טבח הוא שמוכר דהנשר ומשום הכי חיישינן שמא להנאת עצמוקא מכיון. וקו' הרבחים בנ"ד שהבורק הזה אשר אנו דנים עליו כפי מה שבא בשא לא היה לוריהו קטן וגדול לא מהכשרות ולא מהטרפות ולא יצאתה טרפה מתחת ידו שאין לפקפק בו כלל

ועקר

גמ"ס

שאלות ותשובות הרמ"ז

בהיות הבקר הכנתי בלבי לקבל אותה
 ערות לגילוי מלתא בעלמא כי לא עלת
 במהשכתי שאותו בודק יוצר ללכת עוד
 לבית המטבח ושאם יתפוץ לעשותו יהיה
 בהכרת הבודק השני כאשר הסכמנו עם
 הוק' ובשלחי בעדס אטרו לי כי יראים הם
 להוכר בהבר זה הן מפני הבודק כי קפדן
 הוא והן מפני סאון ההמון אשר יאמרו
 לרגו אותם באכנים ולכן נתקבלה העדות
 שלא בפניו הלא היא במוסה עפדי והתומ'
 מדים אך בכל זאת הייתי כמחויב ולא
 הרצתי עליו משפט כי סמכתי על התנאי
 קיים שהתנו שוליד עמו את הבודק
 השני שהוא ירא שמים ומוחזק להחמיד
 ובטחתי שלא ירצא תקלה יען הג' לא
 הוקצה ממצותו מהכרת איסור ועבירה
 חלילה כגון ניתוק הסרכות וכיוצא אלא
 מחמת חסרון האמון ועל כן אמרתי אם
 יעלם דבר מן האחד ופא רערו וחקרו הנה
 כי כן קבלת העדות שלא בפניו לא היתה
 בטעות כי לא היתה הכונה לעשות שום
 מעשה יען חשברתי שהוק' לא יניחוררו
 לילך לבודק לבדו אלא יכריחו להחביד
 אליו השני כאשר הסכמנו בפניו וכ"ש
 האוהו דאפסי אנפשיה בטה שפיו ענה בר
 העדין צדיק לימוד וא"כ אין כאן חזקת
 בעיקרה :

השני

הלא אחרי זאת הוריעני
 נאמנה כי הבודק הג' היתה
 הוצה להתמיד הוא לבדו בכדיקה ואו עלה
 בלבי לעשות מעין עצת הר"ב בס' קנ"ו
 שהתיר לקבל עדות שלא בפניו בר מפני
 יראת החנפות וש"א חכ יחזור לקבלה
 בפניו אך לחוש לכבוד תורתו גמרת
 בדעתי והסכים מע' כמהר"ש על ידי וגם
 בעצת כבוד הממונים שנינו יהר שלחנו
 בערו ובדבריו שלי הוכחנורו בתוכחת
 מסודרת מאהבה מסודרת ורצענו לפניו
 דברי העדות בהיותם ולא כחש בה אלא
 שחשם ונתאסין להיט מעליו מעמם כל
 חשש כחשש להבה ידבר ויהיו דבריו
 בעינינו טענות טענות תואנות ולא דאנו

לשומן חלב האמנם אין דעתנו כעת
 להאריך במקום שאינו צריך ולהעדיף פה'
 ערכי שלשת הבודקים הרמזים בשאה כי
 נודע אלינו טיכס ומעמד שלשתם - רק
 נציב דינו באמת ויציב להשיב דבר דבור
 על אפניו אשר יפרט והירה לארבעה
 ראשונים

הראשון

דנפא העוכרא הכי הוה
 בראותנו אני ומע' אחי
 וראש כמהררש' מפורמיניני נדו את
 לחצנו זה הדמק המשונה כי כל הבישר
 חסור חליף יתיר משאר המקומות הסכמנו
 עם מע' אנשי הוק' ובקשנו טארת הבודק
 השלישי שילך לבדוק הוא והבודק השני
 יהיו אך לסכרה ירועה לנו אמרנו לו
 שאותו השבוע לבד ילך הוא לבדו לבירת
 המטבחים כי החשב החשבנוהו למומחה
 עצום ורכ כמו שגאמר עליו שהיה בודק
 לשעבר בקהלה אחרת ואולם אחרי כן
 נודע לי באמונה (מה שהוא מפורסם וגם
 הוא לא הכחישו) כי זה בשתי שנים אחר
 מות הבודק הקרמוני עלה בלבנו להכנס
 במקומו ואמר לכמה אנשים שהיה הוצה
 ללכת לירונה להתמחות בבקאות ואימון
 לפני בודק מומחה היושב שמה והן לזאת
 הרד לבו בקרבי ויצא חושש כלו שמא
 מתהל' לא למד או שמא שכח תלמודו לפי
 רוב השנים וגם שהיה די בחששא זו לפסוק
 ולגזור עליו מצולע וכיובא נוספו פסקי תוס'
 לפסקי הרא"ש כי במשק קהבו אי קרובי ה'
 לאמר כי כאן נמצאו כאן חיו שני עדים
 נאמנים ובקיאים פריני בדקה אשר המה
 ראו בן המינוגם הנדעוהו לקצת חברים
 על ב' דעות והנהל הסיוע סאון מומש
 ותוסה ההבנתה ואגלם הוא שנה ארתי
 טעמו עמדי וען כי במשק תחלת השבוע
 השני הלך הוא לבדו לבדוק ואת מי לא
 שאל ואשתומם על המדאם כי לא יערת
 שהלך לבדוק בדעות הממונים ואני כפר
 הסמכתי בדעתי ובטלה הזקתו מפני עצמו
 וחכף ומר גזחת על הקציים שלא תשחט
 שום בהמה ועודת בא דברי להם והיה

שאלות ותשובות הרמ"ז

ה

בכולם שום תועלת ממושכה להתנצלותו. ובכל זאת אמרנו להפנות עליו ובצפיתנו צפינו ציפוי נכון נאה ומתקבל לרצונו. כי ישוב ע"פ רוחו מאיתנו לתנאי הראשון להטפיל אליו הסניף הטהור הוא הבורק השני. אך ורק שני מעוטים היו בו ופעמי' התל בנו כי לא דיו שלא עמה בריבורו עמנו אלא בני בהקהל עוד מע' ה'קי סמוך לחשכה לפקח על דין עסק ביש. קלקלה אהבתנו את השו"ד והורנו לנו וה'קי יחדיו לדרו לקיים תנאו הקודם והוא סבר וקביל. אבל מיר בהשכמה בטל הסכמת כנסת הגדולה ולא רצה ללכת בחברת האיש הישה ככתחלה אשר לכן כנינו והפקדנו בורק אחר וכולו ומכללם של דברים תראה עין הקורא כי הוא אקים במאמרו את רכרי העדות החיא כי אמת יהנה. חכנו ככל הצעת המעשה:

השלישי

הסבורת אשר סבנו קבלת העדות היא שלא בפני ב"ד וכאנו לכלל יישוב הענין על בוריו ומי שאינו בור יבור ויבחן שהאומ' שבטעות היה אינו לא טועה. נרחיב עוד הדבר להרוחא המילת' ונאמר כילו יונח שלכתחלה לא היה נכון לעשותו הלא רבו רבנותא דסנרי בסכרת דאב"ן וראב"ה דבדיעבד ש"ד. לא מבעיא למ"ד דדרשת בעל הטור דהוא מדרבנ' זכ"ש מהר"ר כ"ץ בבית כ"ן הדר ב"לא אפי' לתלמידו בעל משפטי שמואל דסכה דהויא מראורייתא הלא ברך קס"ח ע"ג החזיק בנ' טעמים סכרת דאב"ן ובראשון הוכיח מרב"י הרא"ש דפשוט הוא דהיכא דאיכא טעמא עשאוהו כפפניו וכת' ב"ד יפה בזה וכו' וגם הרא"ש בתשו' ה"א סי' כ"ד כרתב שיש לחוש לסכרת ראב"ן וראב"ה אם לא בשו"ש רגלים לדבר שהוא שקר וכו' ואחריו כמה ישרי לב אשר הזכירם בעל כנסת הגדולה בה"מ סי' כ"ה ע"ע ותראה שרובם המה הפוסקים אשר הזכיר הפוסק הנ"ל לו לעוד ולו להועיל [אבל בא' בתיב] ולא ידעתי למה השמיט בעל כנסת הגדולה את.

את מה'רם מפרואה דאף לרדית ס"ל חמי בתשנ' ואף הרב המאסף הוא וגם הוא גלוי עינים ודקדק דאף המרדכי נוסדה לסכרת ראב"ן ע"ש ובעל המפה כתב בח"מ ב"ח ויש חולקים ואומרים דאם נתקבל העדות שלא בפניו בשר ד"ג ב"ח ה"ה [מהרבי פ"ב דכתובות] כצ"ל:

הרביעי

הוא פרט מפורש וכלל גדול לנ"ד ראפי לכתחלה יאי ויאי למעבד חבי וכדכתב בחדיא הרב ה' בצלאל דסבר דבענין איסור מקבלין עדות שלא בפני ב"ד ומסייע ליה גברא דבא שעשה שיטה לכל הנמ' הרב' ד' מנחס לבית מאור והוא העיד מה' שנ' ולמכרו הפוסק מהסמרת חכמי הנשיאים וכולל ומסיים בה ואפי' היה נר' להיך שיש שם צד דמאות ל"ה יקל בכך ע"כ אבל מ"י דתמיהא לו טובא על הפוסק אמאי לא שפיל לסיפא למאי דכת' התם ויל וסרנא ורבנא הרב הגמול כמהר"ר חוה בן זמרא ולה' קבע מסמרים לסבר'ו וכתב בתשו' דמעשי' בכל יום שמקבלין עדות הקרושין שלא בפני ב"ד וטעמא דמילתא דקען דקוק לאפחושי באיסורא כ"ע בעל' דין ניהור והביא ראיה מכמה רבנותא ד'סל הבי' וזה א' מהמקומות שהמעט החזיק את המרובה הר"מ עם חכמי הנשיאים והר"ב והר"ב ז' וכמה רבנות' ומעשי' בכל עום. ודל מהכא איסורא. מריא לי דאפילו בשאר עהונות טורו כ"ע דהיכא דאיכא טעמא כנל משם הרא"ש ובנ"ד היה מעס היראה מכ' בתינות בכלל ובפרט ועדיף טפי מההיא דפסק מהרא" קע"ה וקע"ז. וגם בחשש קטנות ומריבו' תקנת גאונים היא שמקבלין שלא בפני ב"ד כמ"ש בהנהגות מרכי החרשות וכך הסכימו כל האחרונים. ותו לא מירי:

סימן יב

שאלה

ראובן תובע ארת שמעון לדין ושמעון משיב רהנגי טובן ומזמן לעשות רצונך לא הוריעני על

שאלות ותשובות הרמ"ז

מה תריבני כי אפש' שלא נצטרך להשמיע
בהוץ קולנו דאם אמרת היה הרבר אשר
אתה טוענני לא יאכזב באמונתו ושלך
מדי תקבל בשלום וריעות בלי אטרוהי
בכי דינ' ולסת זה הכל אינע וימאן ראובן
לגלות מסתרי לבו וזה גורם חילוק
לכבוד ויפרדו איש מעל אחיו פרידה
לכבית עד שמא' נעשו שתיים הרין עם מי
משניהם :

תשובה

גלוי וידוע לפני כל יודעי
דת ודין שדבר זה היום
במהלוק' היא שנוייה אצלנו דהרב יששכר
בע"ר בספרו באר שבע דף ק"א ע"ד זיכר
את ראובן בטענתו זו והרב כמוהר"ר שבת
בהן בכפרו ש"ך על ח"מ סי' י"א הביא תשו'
הרב הנ"ל וסתר ראיותיו והעלה הלכה
למעשה דכל זמן שאין התובע רוצה לגלו'
אופן תביעתו אין הנתבע מחוייב לבוא
עמו לדין ומעתה לענין מעשה נ"ל שאין
בידינו להכריח את הנתבע ולהיכבו על
פי סברת דהרב בעל באר שבע וזה
מטעמים :

הדא

הזה כלל גדול ברין מריני
ממונות דכל מירי דלי
איפסיק' הלכת' יד הנתבע על העליונ' לעמוד
בחזקתו ואפי' רבו המחייבים על הזוכים
אותו כל שיש לו שנים מזכים אמרינן תרי
כמאה ואוקי ממונא אחזקתיה דאין הולכי'
בממון אחר רוב דעות כל שלא נשאו
ונתנו ברבר כלם כאחת פנים בפנים דכבי
הא אמרה תורה אחרי רבים להטות
והרבנים ק'ו בנידון שלפנינו שהרב
שקול דאחר מזכהו ואחר מחייבו ושפיר
מצי הנתבע לומר ק'ל כמהרש"ך הפוטרני
ליהרד לדין עה שיגלה בעל דיני אופן
תביעתו :

זאת

ועוד אחרת שמהרש"ך ראה
דבר הרב בעל ב"ש והרב ההוא
לא ראה את דברי מהרש"ך וכבר אפשר
שאלו היה רואה אות' היה הוזהר משמועתו
כי ניכר' דברי אמת ויחיה מדי שיהיה
למהרש"ך שומעין שאמר כהלכה דכבר
הודיענו

הודיענו הר"ר בעל כנסת הגדולה ברף
קס"א אות ל"ט שרבו המורי' שאף כפוסקי'
אמרינן הלכה כבתראי על הגזרים ריפיה
כהם של ראשוני' וכמעט כלם הם אחרוני'
שתפסו דעת מהר" קו שהוא א' מהאחרוני'
וכתבו בשמו שהלכה כבתראי אפי' בחיותו
יחיד אצל רבים שקדמוהו ורואה אני
שהרבנים ק'ו בנידון שלפנינו דאין דן נגד
היחיד אלא אחד השומעין לאחרין היינו
מדרש"ך :

ועוד

בא שלישיה דאין ספק שכפי
הדבר הנידון כבר יתנהג האר'
בברירת דינו אם סוחר אם ת"ח דלאו כל
הדעות שוות וראויות לכל הרבנים דאין
סיפא לא ספרא ואי ספרא לא סיפא וא"כ
לא יצדק ברירת הנתבע כל שאינו יודע
אופן תביעתו של בעל דינו והרי הוא
מעותר להתחייב בדין שלא כדין כהטת
קוצר המשיג הוא דינו לעומק המושג
היינו התביעה כי להעלמה ממנו בירר לו
מי שנייר ואילו היה יודעה היה בורר לו
א'ותיק היודע להפך בזכותו בנידון הנדרש
ממנו וכבר עלה על דעתי לומר
שאין דברי הר"ר בעל ב"ש אמורים אלא
כשיש ב"ד קבוע דראויים ומוכחים הם לכל
דבר וכבר קבלום הקהל עליהם ולא שייך
בכי האטעמא דאמינא אבל במקום
שאין ב"ד קבוע גם הר"ר בב"ש יורה שאינו
מחוייב לעשות ברירתו עד שיגלה התובע
אופן תביעתו מהטעם האמור וכבר
ידענו דמצי הנתבע לומר ק'ל כפלוני לפי
פירושו כדבייל לן מהר"ב ח"א דף י"ז ע"ש
ומעתה אתי אליבא דכולהו :

ולמען

לא תהיה זאת לי לפוקה
אמרת' לגלות און ממ"ש
הר"ב כמוהר"ר שבת' באר בספרו באר
עשק סי' ס"ז שגם הוא נשאל על נידון כזה
וחייב את הנתבע לירד לדין עם התובע
אף שאין התובע מודיעו מה טוענו ונעלם
ממנו מ"ש שני הרבנים הנ"ל וייסר דברין
על עמורים שנים א' מנוסח סדר הזמנת
ב"ד שאין בה הזכרת התביעה וכמו שלמרו
מפסק

שאלות ותשובות הרמז

מפסוק היו לפני ה' אתה והם ואהרן מחר ותו לא והשני בין דאיסורא איכא לבעד לגלות אוון הדיינים מתביעתו למען יצא הדין לאישורו . ה'ה דאינו מחוייב לגלות תביעתו אלא הנתבע למען לא יתחכם להכחיש האמת ויצא הכשפט מעוקל זהו קוצר רבריו כאשר יראה הרואה שם . ואהרי בקשת המחילה הראויה מעוצם בינתו אומ'כי שמעתי ולא אבין מה ראייה רשות למצור ר'ל לא ראי גילוי דעת הדיינים דאיכא איסור דמבטל ב' עשה דשמוע בין אחיכם ומדבר שקר לגילוי און הנתבע דאינו אלא רשות אפילו למאן דפטר . והיא הנותנת שלא בא זכירת התביעה בהזמנת הב'ד מפני שא'ל לב'ד לידע התביעה אלא אחר שכבר באו שני החלקים לפניהם משום שמוע בין אחיכם וגומר כאמור וכבר אפשר דאם היה דבר התביעה כבר מפורסם שתבא זכירתה בהזמנה כי כן נראה בהזמנת משה לקרח וערתו שאמר להם היו לפני ה' אתה והם ואהרן מחר וקחו איש מחתתו וגו' דביצרוף מה שכבר אמר לו והיה האיש אשר יבחר ה' וגומר נמצא שעכשו שגזקקים לנתבע היינו משה משום דזילא ליה מלתא גיליה און קורח בר פלוגתיה מכל הנדרש ממנו . וכל זה מבעלי הדין אלא הדיינים זמרהיינים אלא בעלי הדין אבל מבעלי הדין ביניהם אין ספק שהתובע חייב לגלות אלא הנתבע אופן תביעתו ואין הנתבע מחוייב לידר לדין כל שלא הודיעו ונאי איישר הילי הייתי מתקן לנהוג כך כדי להסיר חלחוליות מלב העקשים שאין כוונתם אלא למאר'ך טרחה לגלגל ת'לאי ע'ג ת'לאי באטרוחי לבעלי דבביהון :

ואעפי שאין ראייה לדבר זכר

לדבר מ'ש הרמב"ם ברפ"ו דה' מלכים אין עושים מלחמה עם אדם שבעולם עד שקוראים לו שלום א' מלחמת הרשות וא' מלחמת המצודה עכל ואם במלחמת המצודה והרשות עם אשר לא

מבני ישראל המה אמרה תורה כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום כ'ש ישראל בישראל דכלנו בני איש אחר נחנו ואין כלי מחויק ברכה אלא השלום דכינסו לצדיקים הנאה להם והנאה לעולם לא כן הרשעים דאין שלום אמר ה' לרשעים יען כי פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם והאוי תיגרא דמיא לצנורא דברקא דמיא כיון דרווח רווח . וא'כ צדקתי כאומרי דאי איישר הילי הייתי מתקן לנהוג כן כדי למעט חומר הקטמות ולקצוץ בנטיעות המחלוקות דזאת תורה וזו סחרה כי דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום ולשכר מלתעות עול המחרחר ריב בין אחיו ובין גרו . וארון השלום יפרוס עלינו סוכת שלומו וימרה יחיש יום אשר בו ישיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבות :

גאס ממיע אמרו אל לידע דעת גילויק
יחק ככ' סמואל לוי ואלו זל .

תשובת הרמז על השאלה

הנל :

סימן יד

תשובה כתב הרמז בעל באר

שבע ק"א סי' זול ראובן תובע לשמעון שיכרו עמוריינים ושמעון משיב לא אכנס לדין עמך אם לא תניד לי מתחלה על מה שתרצה להדריני עמי . וראובן אינו רוצה לגלות לו אוכן תביעתו כלל ועיקר יורני וכולי תשובה ג'ל שהדין עם ראובן מהתיאראמרין כפ' חוקת הבתים עביר איניש דלא מגלה טענתיה אא לב'ד ופרשב'ם עביר איניש דלא מגלה טענתיה אלא לב'ד כדי שלא ילמד מהן מי שכנגדו ויתן לבו תחלה קוד' שיבואו לב'ד להשיב עליהם ע'כ והראש' הוסיף ובניאר ובמזיר טוען טענות אחרות כדי להטעותו וכו' ומהאי טעמא גופיה ג'ל שאין צריך

שאלות ותשובות הרמ"ז

נתקנה להפיס דעת הבע"ד וכדפרש"י בפ' זה בירור והביאו השור בח"מ סי' י"ג והנה ענייני העסקים והתביעות רבו כמו רבו כי יש אשר יצטרפו לחקור ולחפש מקורי הדינים כגמרא ובפוסקים ויש התלויים בשיקול הרעת לפי מנהג המקום ולפי תקני השוק ולפי דרך התגרים ויש הצריכי' לשום שומא בכקניאים בשווי הפציים וזולתם רבו העניינים אשר על כן מוכרח הוא שידע הנתבע מה שיתבעהו בעל דינו שעל פיו זה יברור לו הדין את ת"ח או תגד או בעל חנות וכיוצא ויתר על כן ברור הוא דבעלמא יד הנתבע על העליונ' עד דק' ול דכל ספקא דממונא דיינינן ביה חומרא לתובע וקולא לנתבע וה"נ בהוכחי' טובא וא"כ למה נחמיר על הנתבע שונס לדין בלתי ידיעת תביעת בע"ד שיקום עליו פתאים ולמה לא נרחיב לו הדרך שיוכל להביא מיד ראיותיו להנצל . וא"ת שיעשהו אחר בואו לדין הפוכי מטרתא למד' לי (מלבד דהוששני לו מ"א יסורא דאורייתא דמדבר שקר תרחק דכיון שהנתבע לא ידע להשיב מיד הלא יהיה התובע כעין צדיק הראשון בריבו) זאת ועוד מה מפסיד התובע בהקדמת ביאור תביעתו אל הנתבע וא"ת שירא שילמדוהו שקר (זה אינו כי כל עוד שלא יודע לו אלא התביעה גרידא ולא הטענות והראיות מה יוכלו ללמדו לשקר ועוד) הוא לא אהניא ליה שהרי מסתמא כשישבעהו בפני ב"ד יתנו לו זמן להשיב ולהביא ראיותיו דרוק' כשיראה הדין שהנתבע רמא ומכוין לחרות את התובע הוא דכתב הרשב"א בתשו' תובאה ככ' סימן י"ד ומכריחין את הנתב' להשיב מיד אב"ד כה"ג דאין הנתבע יודע מתחלה על מה יריבירו בלי ספק שיתנו לו זמן להביא תשובתו וראיותיו וכ"ש לפי מאי דכתב בעל כנסת הגרולה סי' י"ג דלרבנן דרשב"א פ' גט פשוט דל"א חישי למענתא דרמית עלי' כאריא ארבא ודאי שיכול אדם לכופו לבע"ד שיתן טענתו בתובה לו ע"ש :

ראובן להגיד אופן תביעתו חוץ לבית דין וגרולה מואת פסק הרמ"א ש בפרק שבעת הדיינים גבי קיצותא דתלמידי מידבר דכירי לה אינשי דאפילו בבית דין אין אדם צרי' לכרך טענותיה אא"כ יראה לב"ד שבאין ברמאות וכ"כ בתשובה בלל ע' סימן ד' וכן כתב המרדכי בריש ב"מ עכ"ל :

האמנם

הרב בעל ש"כ ח"מ סימן י"א דחה סברתו ומסיק דצרי' התובע לברר תביעתו ולא לאטרוחי' בי דינא בכדי וזהו תמצית כונת דבריו ע"ע . וגם אחרי כן באו ליהודי דכדי הרב ר' שמואל דיל ויקויו זל מספרו ס' לקוטי אורות והוא הרב הגדול בעל הגהות הר"ף ז"ל כרוב הרשב"א בתשו' הביאה חב"ה ח"מ סי' ק"מ דבר ברור הוא שאין נתבע נזקק להשיב לתובע עד שיתברר שהוא בעל דינו שכל הטוען שדה זו של אבי הירד הודיעני מה אתה עושה בתוכו אין נזקקים לו אלא הנתבע משיבו ברר טענת' שהיה של אביך ועד שתברר איני נזקק להשיב דלאו בעל דברים ידיו את ע"כ ועל זה כתב הרב הנזכר ז"ל ומכאן שצריך לתובע לברר טענתו קודם שיתחייב הנתבע לברור דיינים עמו וכן מההיא דהרוב"ש ס' רל"ד אין מקבלים את העדים וגומר ע"כ . ואע"ג דאיכא למדחי דהרשב"א באורייתא בשב"א בבר לב"ד מ"מ מיתת שפיר מהת' דכי היכי דאין הנתבע זקוק להשיב אפ"י לפני ב"ד עד שיברר תביעתו והיינו בראיה או עדים שיביא ואי לא לימא ליה הנתבע לאו בעל דברים ידיו את ה"נ אינו זקוק לשום לב"א מי שתובעו סתם בלתי הודעתו תביעתו ונעמ' משום אטרוחי' ב"ד כמו שחתם דבריו מההיא דהר"בש וכו' ז"ל נראה דק"ו הוא ומה אם בשכבר נודעה התביעה וכבר ישבו הדיינים אינו חי' להשיבו עד שיתברר שהוא בעל דינו כ"ש כשלא הודיע תביעתו בלל דלא מטרהינן לב"ד ואף כי מתקיימת העד' בשני' לנגד א' פרש הכתו' פה להטפל איתם ואומר שידוע דתקנת זב"ל לא זב"ל

נתקנה

והראחרי

שאלות ותשובות הרמז

והאחרון

הכביד דל"א מבעינן דיכול הנתבע להכריח ארת התובע לפרה תביעתו אל"א עור יש לומר דמצורה לעשות כן שהרי המנהג הפשוט הוא לעשות קודם הקוסף חומיסו בקנין וער' וזו דרשילינין להורדינא בעיתו או פשרה בעיתו ואם הנתבע לא ידע מה שעתיד לתבוע בע"ד א"ד יתפייס לבהור כביצוע. ועתה אשיב על ראית בעל ב"ש דמסתייע מההיא דאמרינן פ' הזקת הבתים דף ל"א עב"ד א"ש דל"א מגלי טענתיה ואינו רואה לו משם סיוע שיש בו ממש משום דהוא טעמא אהניא לגלוי מילתא ולמיסר דמאי דאשתעי אבראי לא רהיינו טענתיה דאית ליה למטען והילכך כראתי לב"ד הוור וטוען ול"א הוחזק כן אבל אין סברא לומר דמשום דאין אדם רוצה לגלוי טענתיה שלכן לא יתחייב להודיעה אל הנתבע כשישאלהו הודיעני על מרה רדיבני וכו' דש"אני טענה סתמיעה דתביעה הויה רק הודעת גוף דהענין והדבר שתובע מחברו בלי הוכרת ושום ראיה וזכרת וטענה הויה הראיות או עדות שיש דווכ' בעל מוסף הערוך דטענה בלשון חכמים הויה טעם בלשון תורה וכדאמרינן בעלמא טענינן ליוורש וללוקח ומאי דתנן הטענ' שתי כסף וכיצא היינו משום דסתם כל תביעה יש עמרה טענה שעל פיה זדיק השופט ומדפרש' גבי שטרי דטענתא דמקרו הבני משום שעל פיהם הדינין פוסקים דהיינו דמאי הראיות. ומתהיא דמיתיה הב"ש גופיה מוכח דהכי יטהרי התם איורי בטענה שמוען נגד חברו להפטר ממנו ואהא קאמרינן דעב' איניש וכו' ומש"ה אסיקנא דהוור וטוען והשתא דאתית להכי אפשר לומר דגם בעל ב"ש לא מיירי אלא בכה"ג ודייקא דכתב בשאתו וראובן אינו רוצה לגלות לו אופן תביעתו דל"א קאמר אינו רוצה לגלות לו ארת תביעתו מה היא אל"א אופן תביעתו דהיינו מראת האופנים שיש לו בסידור טענות תביעתו ויורת מוכרה לפרש כן

מענין ראיות ומדברי הרא"ש דכתב דאפי' כב"ד אין ארס צריך לברר טענתיה דהתם ודאי לא איירו בתביעה אל בראיות דאין צריך להוכיח הואך והיכן פרעו וא"כ א"י איתא דב"ש איירו הוא כהודעת התמנהג בנ"ר לא דמי כלל ולהיניח ההרא"ש ור"ת דמיתיה לה כמה דאמינא בהוכחת מהר"ש דיל ויקיוו מההיא דהרש"ב אגמ' לא מיירו אלא בראיות והוא מרמז לה' התביעה א"א לומר כך דריק' בהרש"ב דמשו בה משום אטרותי ב"ד בכרי הוא דאיכא ולמיסר הכי ודק' הוא וכדכתובנא אבל טעם דהר"א ש הוא דל"א נחייב לנתבע לבדו מאי דל"א רמיא עליה לאדכורי ולאסקי אדעתיה וליכא למימר מיניה אל ענין התבעה והדבר ברור למיין אל

לפי מה שכתב הרמז וכו' ז"ל ס"א

סימן טו

שאלה

בההיא דכתב השו"ר סי' שע"א חצר דמוקפת זיוין ואכסרראות וטומאה בא' מן הבתים אם כל רלתות הבית נעולות טומאה יוצאת לתחת הזיוין וגו' שאל השואל אי עדיפא כחא דהיתרא להקל להתיר לצורך מצוה כגון מלה או ברכת כהנים

תשובה

כטעמא דהאי טומאה אפליגו דבזאתא דהרמב"ם משיבא מדין קבד סתום דכתב פ' מהט"מ הלכה ב' ונס' הראב"ד מוכח לס' לנמי הכי מרלא השיג עליה ואף סמ"ג כותב כן עשין סימן רל"א ור' בר' דהר"ף סתומים שכתב ול' והיכא דאיכא דרת' דמוקפת זיוין אי נמי דמוקפת אכסר' והוה מיתא בחד ביתא מהנך בתי דבההיא דרת' איתסר ליה לכהנא למיעל תותי הנך מלהו זיוין דמארבע רוחי דהתא או הנך אכסררותא אבל ודאי אי הוה מיתא תותי הנהו זיוין או גו אכסררא שרי ליה לכהנא למיתב בנו ביתא שדרך טומא לצאת ואין דרכה ליכנס כדתנן זיוין שהוא סובב את כל הבית ואוכל בפרתו שלש אצבעות

שאלות ותשובות הרמ"ו

טומאה בבית כלים שתחתיו טמא' טומאה
 תחתיו רבי אליעזר מטמא את הבית ורבי
 יהושע מטהר עכ"ל והרי שלא הזכיר שום
 טעם להבדילו איברא דהרמ"ש השני
 לסברתו למעט דסוף טומאה לצא נאדרבה
 אית לן למימר דטעמיה כטעמא דהרמב"ם
 דמסתמא בכל דוכתא הרמב"ם אזיל
 בשיטת ההלכות: **אכ"נ**
 על הרב המשביר ז"ל תמתי
 עלה לא העלה על ספרו דרבי
 הרמב"ם בטעמו. וכו' דלא נ"מ בידי לענין
 דינא דהאינו דנ"מ טובא דרא דהרמב"ם
 דמכנה דאם נפתח דלת או הלוק יצא הבית
 מרין קבר תרוק מנה דה"ה אם יש בבית
 ארובה לצא העשן תו לא הוי נפש אטומה
 ועוד יש נפקותא אחרת למדתייה מרברי
 מהרר' ל' חביב שכרתי בתשו' קמ"ב דף
 דמ' דראם יש אהל על הקבר אעפ"י שתוכו
 טמא מ"מ אינו מטמא מאחוריו. כדן קבר
 כיון דהוא עצמו אינו הקבר אלא אהל על
 הקבר וכנה דב"ש שאם הבת בחדר לפני
 מהרר' אע"פ שתוך החצץ טמא אין שום
 טומאה יוצאת ממנו אבל לרש"י והרא"ש אין
 נפקותא הללו. וא"כ תמה אני איך לא
 הזכיר הב' רברי הרמב"ם ז"ל וג' רהב'
 סבר דהויה היא סברת הרמב"ם בטעמיה
 מהמת קושיות הכ"ש עליו כפי משנה ג'
 בפ' האהלות המת בבית ובו פתחים הרבה
 וכו' דבתו ז"ל ויש מפרשי כדאירי לטמא
 כל סביבין בבית סתום ולא יתכן כלל דלא
 שניך כלל אלא כפרץ ארת פצימיו עכ"ל
 והכי תנייה בבביתא פ' קרב"כ בית סתום
 אינו מטמא כל סביביו פרץ פצימיו מטמא
 כל סביביו. ולכאורה היה עולה על דעת
 דמ' הרמב"ם המת בתוך הבית וכו' מוטב
 למעלה להלכה א' בית סתום וכו' ואה"כ
 קאי המת בתוך הבית פ' הבירת הסתום
 הגז' ובא ללמדנו דין הצלת הפתחים.
 אבל ק' לו שלא אמר גם שם מטמא כל
 דסביביו ומהר"ן ח' חביב בתשו' הנו' כתב
 הרמב"ם לא היה גודס בביתא כי אם בית
 פתום מטמא כל סביביו והכריח מ"ש

בפירושו במשניות משנה ג' דפ' ראהלות
 וצ"ל דמהר"ל נ"ח הית' לפניו גירסת המגדל
 עון שלא נזכרה בהלכה א' פרץ הפצימין
 כלל. אלא דהוקשה לו דלא השיגו הרא"ב בד
 ע"ע. אבל הגירסא אשר לפנינו בית סתום
 שהמת בתוכו אי שחיה לו פתח ופרץ את
 פצימיו. ובוראי שגם הראב"ד ז"ל גריס כן
 שהיה באותו פרק סוף השנה ד' כתב ומבית
 שפרץ ארת פצימיו דב"כ. ונ"כ אין ספק
 לע"ד שכפי המשנה אישתמטתיה אותה
 הגירסא ואשכחן דכותיה בכמה מקומות
 שחולק החיבור על הפי' וק"ל דכל היכא
 דלא נזכר להשוות הפי' עם החיבור לא
 נסמוך על הפי' שבילדותו שנאה לנו כמ"ש
 המפרשים. אבל צריכין אנו לתרץ דברי
 החיבור דלא לוקשי מדיווח אריהיה כמעט
 תוך כדי דבור מהלכה א' להלכה ב'. ונ"ל
 בסכרא רוחות שיש חילוק גדול ביניהם
 (והי ראשי שאח"כ מצאתנו למה הלכה דף
 דמ' ע"א) ותוא שבת שמתחלתו נעשה
 סתום בלי פתיחת פתחים או שהיה לו פתח
 ועשה מעשה חב דפרץ פצימיו גלי דעתייה
 דיחדו לקבר ומטמא מדאורייתא. אבל
 בית הנבנה לדירת בני אדם ואי הערתו
 טומאה ברתוכו והצננו להוציא משם
 ולקברו בקברו אין לו דין קבר גמור
 דיטמא מן התורה אלא דרבנן גזרו על
 הפתחים ובהכי דייקא בבבית' בית סתום
 אינו מטמא כל סביביו פי' אלא הפתחים
 לכה פרץ ארת פצימיו מטמא כל סביביו
 כקבר גמור והן הן דברי הרמב"ם דנה"א
 כתב מטמא כל סביביו והנוגע בו מאחוריו
 או סגנו טמא שבעה נפתח בו פתח אפילו
 סתמו אם לא פרץ פצימיו הנוגע בו מאחוריו
 או סגנו טהור ואין טמא אלא כנגד הפתח
 וכו' ואחר כך בה"ב חזר לפרש דין פתיחת
 הפתחים ואפי' בחשב להוציא וכו' ובהכי
 סלקי מלי דרבין שפור ונקטין דבית סתום
 בלי פצימין מטמא מדאורייתא אבל שאר
 כל הבתים שהמת בתוכן לפי שעה רבנן
 גזרינהו אטו קבר גמור ולכן הקלו בזה
 דאינו מטמא אלא כנגד הפתחים ושם

שאלות ותשובות הרמ"א

יא

נפתח א' מהם ואפי' חשב לפתחו יציל על כל הפתחים. והוא זו היא דרך ישרה שיבור לו שכלי הקצרה ליישב דברי הרמב"ם זל:

אבל דברי רש"י דמטי בה משו' סוף טומאה לצאת צריכין ביאור שהרי בפ'ק דביצ'רף י'על מתני' דהמת בני' כתב שגזרו חכמים על טומאה זו ובשלהי דביצה אהא דאמרינן התם דר' אושעיא בדאורייתא לית ליה ברירה אבל בדרבנן אית ליה ברירה כתב רש"י זל בדאורייתא כנזן טומאת מת לית ליה ברירה ודרך יציאתה הלכה למשה מסיני כדאמרינן בסוכה דהלכות טומאה הכי גמירי להו ע"כ וכתב מהר"א בפסקו סי' כ"ד וזל. ודע"ג דרש"י פ'ק דביצה פ' דגזרה דרבנן היא וכן הר"ש בפ' המשניות פ"ג דאהלות נמי פ' דגזרה דרבנן על הפתחים פרק בתרא פ' להדיא דה' למ הוא וכן מוכח שם כגמרא להדיא עכ"ל. והדבר תמורה מאד לומר דגעלמה מהם מרש"י ומהר"ש ההיא דשלהי ביצה שהיא פ"כ ברורה כ"ש מהר"א. וכ"ש ששם באותה סוגיא דפרק בתרא שהובאה אותה המשנה דהמת בבית כתב רש"י זל המת בבית מפורשת בפ'ק הוי שלא שכה תלמודו שכתב בפרק הר"אשון. והת"ט כתב בפ' דאהלו' דהואיל ואינו דבר תורה מפורש מקריא גזרת חכמים ומרמי ליה למאי דלזמנין קרי הרמב"ם דברי סופרים למה שהוא הל"מ. ולא נהירא כלל דשאני לישנא דר"ס שהוא כמ"ש הרמב"ם בעצמו פ"ז דכלים משנה י"ב והבינה ת"ט לסיוע דבריו זל שמאמר מר"ם וכלול שיהיה דבר קבל' סופרים כמו הפירושו' וההלכו' המקובלות מן משה מסיני או תקון סופרי' כמו התקנות והגזרות עכ"ל הרי הרמב"ם זל לא ייחס לגזרות חכמים כי אם לשון ד"ס אבל מה שיהיה הלכה למשה מסיני ול"א גזרת חכמים ל"א יתכן כלל לומר שהם גזרו מה שלא גזרו:

בשפר הדקדוק כל א' וא' במקומו דמ"י דכתב בשלהי ביצה דהל"מ היא שנוי' הוא ואלבא דר' הושעיא דוקא ואשנוי' לא סמכינן. תדע דאמרינן התם לענין תחומין דאיהו סבר דיש ברירה ורבי יוחנן סבר ל"א ברירה ומקשי' ממתני' דהמת בבית דב"ש או' והוא שחשב עד שלא ימות המת וב"ה או' אף משימות המת דלפי מאי דסבירא לן וכדפרש"י בפ'ק פליגי בברירה אבל ר' אושעיא לא ס'ל הכי דמוקי מתני' בלטהר הפתחים מכאן ולהנא אלמא לית ליה ברירה. ומשנ' איפוך רבי אושעיא אמר אין ברירה ור' אמר יש ברירה והדר מקשי' דר' לית ליה ברירה ומשנ' אל"א לעול' לא תיפוך וכי לית ליה לר"א ברירה בדאורייתא וכו' והא קמן מעצמות הסוגיא עצמה דלא ס'ל לגמרא להדיא דדין סמ"ל הל"מ הוא דאי לא תימא הכי אל"א דהכי קים להו לכ"ע א"כ אמאי דחיק ש"ס מעיקר' לאפוכי הסברות אל"א ודאי דאיהו תירוצא דוקא לר' אושעיא דכי היכי דל"א ליקשי סרידיה אדיריה דחינן דאיהו ס'ל הכי:

ועל כדרך לומר כן דהא בפ'ק דביצה אסיק רבא דאיהו בתרא דב"ש וב"ה פליגי בברירה ושהפתחים טהורים למפרע ול"א כר' אושעיא דאמר מכאן ולהנא דוקא. וכן מוכח מדברי הרמב"ם פ"ז דה'טמ דכתב דאותו הפתח שנפתח או שחשב עליו הוא טמא והשאר טהורים שהניח המשנה בפשוטה ולא ביאר דהיינו מכאן ולהנא וגם מהראב"ד דלא כת' עליו כלום מוכח וכך כרזב סמ"ג עשין רל"א דמסקינן בפ'ק דביצה דאמר רבא שאפי' למפרע מציל. וגם סמ"ק דף כ"ה נלוה עמו בפירוש. וכ"כ הכלבו בה' אבל זל אפי' חשב משימו' המת לדברי ב"ה אפי' למפרע. והנה גם היא סברת הרב בעל ש"כ בס"מ שצ"ב סוף ס'ק ב' ויוב' לשונו בסוף דברינו בס"ד ולפירעתי זו היא המרא' אשר הראה ר' מאיורא לה'ר נתנאל שכתב הכלבו והביאו הב"י שיש"ע זל כי מאיורא הראה לה'ר נתנאל שאין כהן מוזהר על סמ"ל ואפי'

דברי רש"י דמטי בה משו' סוף טומאה לצאת צריכין ביאור שהרי בפ'ק דביצ'רף י'על מתני' דהמת בני' כתב שגזרו חכמים על טומאה זו ובשלהי דביצה אהא דאמרינן התם דר' אושעיא בדאורייתא לית ליה ברירה אבל בדרבנן אית ליה ברירה כתב רש"י זל בדאורייתא כנזן טומאת מת לית ליה ברירה ודרך יציאתה הלכה למשה מסיני כדאמרינן בסוכה דהלכות טומאה הכי גמירי להו ע"כ וכתב מהר"א בפסקו סי' כ"ד וזל. ודע"ג דרש"י פ'ק דביצה פ' דגזרה דרבנן היא וכן הר"ש בפ' המשניות פ"ג דאהלות נמי פ' דגזרה דרבנן על הפתחים פרק בתרא פ' להדיא דה' למ הוא וכן מוכח שם כגמרא להדיא עכ"ל. והדבר תמורה מאד לומר דגעלמה מהם מרש"י ומהר"ש ההיא דשלהי ביצה שהיא פ"כ ברורה כ"ש מהר"א. וכ"ש ששם באותה סוגיא דפרק בתרא שהובאה אותה המשנה דהמת בבית כתב רש"י זל המת בבית מפורשת בפ'ק הוי שלא שכה תלמודו שכתב בפרק הר"אשון. והת"ט כתב בפ' דאהלו' דהואיל ואינו דבר תורה מפורש מקריא גזרת חכמים ומרמי ליה למאי דלזמנין קרי הרמב"ם דברי סופרים למה שהוא הל"מ. ולא נהירא כלל דשאני לישנא דר"ס שהוא כמ"ש הרמב"ם בעצמו פ"ז דכלים משנה י"ב והבינה ת"ט לסיוע דבריו זל שמאמר מר"ם וכלול שיהיה דבר קבל' סופרים כמו הפירושו' וההלכו' המקובלות מן משה מסיני או תקון סופרי' כמו התקנות והגזרות עכ"ל הרי הרמב"ם זל לא ייחס לגזרות חכמים כי אם לשון ד"ס אבל מה שיהיה הלכה למשה מסיני ול"א גזרת חכמים ל"א יתכן כלל לומר שהם גזרו מה שלא גזרו:

אבל כר' מעיינין טפיר נמצא שדברי רש"י זל כולם מרויקים בשפר

שאלות ותשובות הרמז

דאפי' תהת הזיון ועל אסקופת הפתח יכול לעמוד ובלבד שלא יהיה שם חור פורתח טפה להביא את הטומאה עכ"ל. והב"ל לא פי' בו כלום ואין ספק אצלו דאין הוראה זו להתיר לגמרי לכהן לעמוד על אסקופת הבית דהוי דלא כמאן לא כהרמב"ם ולא כרש"י וסיעתו והו"ל לב"י לרחותה בשרתי ידים אבל הכונה שאין איסור זה מן התורה וזדוהו אמרו אין כהן מזהר דלא אמר דמותר הכהן או אינו אסור אבל מזהר דמזהר ר"ל מדאוריית' אבל איסורא דרבנן איכא. והמקום אשר הורה לה' דנתנאל הוא מפ"ק דביצה ומכרת יבנא. והשתא דייקי שפיר דברי רש"י זל רבשלהי ביצה כשהובאה מתני' דהמת בבית כרתב מפורשת בפ"ק וד"ל שהפי' האמתי של המשנה הוא דפליגי בכרירה ככתו' שם בפירושה. וכר מתרצי' לר' אושעיא כתב שלרעתו הויא דאורייתא ומש"ה הוסיף כראמרינן בסוכה הלכות טומאה הכיגמימי להו דגם שם אמרו כן לתרוצי אליבא דמ"ד דישלכו בראמיע סכך סוכה. אך לא אליבא דמ"ד אין לבוד באמצע. אבל בפ"ק דלפי הס"ד ולפי טסקנא דבב' בתרא פליגי בכרירה הקדים וכתב דרבנן גזרו על סט"ל מפני שלפי האמת כך הויא:

ואל

ישבוני מכלל גדול שמסר לנו הרמב"ם בהקדמת זרעים שבהלכות המקובלות מפי משה אין לומר בהן שנפלה המחלוקת בין החכמים מדרך טעות מהלכות או השכחה וכו' ורדאי אם חובר באכת שר' אושעיא קבלו מפי רבו להל"מ לא הידה חולק רבא עליו וכמ"ש התוס' בפ"ה ריבמות אהא דר' שמעון מתיר נקבות מצרי ואדומי ואמ' לאכי הלכה אני אומר וכתבו התוס' לאו הל"מ קאמר דא"כ אמאי פליגי עליה אל"ל ה"ק הלכה אני אומר כך קבלתי מרבתי ע"כ. וכך צריכין אנו לפרש נטין פז' מש' ז' בהלכה שהעלה חנניה איש אונו וכו'. וה"ל הויא דפ' גיד הנשר' כיצד משערין אותה כבשר בלפת ופרש"י דהכי גמירי מסני ואפ"ה אי דהיא דהיא

ההיא מתני' וק"ל אין בגידים בנ"ט. זאת ועוד אין דברי הרמב"ם אמורים אלא דוקא בעיקר אכולל אבל לא באיז' פרטי הנכלל בו שבוה תוכל לנפול מחלוקת. דרך בשל אנן ק"ל שיעורין הוציץ ומחיצין הל' מופ' דסוכה פ'ו ר' יהודה סבר דאתיא הלכתא לגובה עשר' זר"מ סבר דלא אתיא להכי לא לגוד ולבוד ולדופן עקומה וכמו כן שם דף י"ח במה שכבר נז' לעי' מ"ד יש לבוד באמצ' סבר דנכלל בכלל הלכות מחיצין ושהו"ל הל"מ ומ"ד אין לבוד לא ס"ל הכי וכדכתב הר"ן שם ומשום כך הר"ף והרא"ש דפסקו הילכתא דיש לבוד באמצע לא מטו ביה מפני שסובר שהוא הל"מ לא מטעם הכלל דק"ל דכל היכא דפליגי רב אחא ורבינא רב אחא לחומרא ורבינא לקולא הילכתא כרבינא לקולא וה"ל בג"ד כלל הלכות טומאה הל"מ אבל כפרטי זה דסט"ל פליגי רבי אושעיא ורבא והלכתא כרבא כמו שהורתי די והותר.

מיהו

אכתי איבעי לן ליתובי משפרש"י עוד בפ' הדר דף ס"ח דהתם נמי מייתי מתני' דהמת בבית זול רש"י מפני שאין אנו יודעים באיזה פורתח יוציאנו ופתח שעתיד לצאת בו מיטמא מיד וטעמא ליכא אלא הלכות טומאה הכי גמירי לה' ע"כ והתם מוקי רבי אושעיא פלוגתא דרב' שוב"ה בכרירה. והתו' כתבו דגרסי' רב אושעיא ולא רבי אושעיא דאל"ת ליקשי מדריה אדריה. אבל מאי דק' לי דאפי' נגרום רב אושעיא הא ארתי דלא כמאן לא כר' אושעיא דאיהו סבר דבדאורייתא לית ברירה וב"ש פליגי מכאן ולהכא. ולא כרבא דסבר דגזרת חכמים היא וכ"ל דס"ל לרש"י רב אושעיא אתי כרשב"ג דפ' השולח וכראב"י דפ"ה דנדרים דס"ל דאית ברירה בדאורייתא א"כ אין להביא ראייה משם דממ"ל לדין אתי דלא כהלכתא אלא דאכתי קשרי מי הכניסו לרש"י בתנן זר' לייחס לו סברא שלישיית דלא כהלכתא ולמה לא מפרש דגזרת חכמים דהיא כרפ"ק דביצה שהרי

שאלות ותשובות הרמז

מיייתי לה לענין עירוב דהוא מדרבנן ועוד
אמאוי שתיק אנג' דנרא' דקבל' לאוקמתיה
הו'ל לדחותה דאינה כהלכה וי'ל דלעולם
אתי כרבא דפ' ליגי בברירה וכדרבנן ומאי
דקאמר רש' גמירי לה לא ר'ל הל'מ' אלא
גמיר מרבדיה ולכן לא מיירתי סיעתא
כדסוכה כדמייתי בשלהי דביצה ו'א תתמה
דהכי אשכתן בזבחים דף י'ג דאמר גמרא
גמירי לה ופרש' שקבלו מרבו וכן הכיאו
ד'רב בעל יבין שמערה כלל תק' ובהכי
ניחא בל' מאי דמקשינן ועוד אתי שפיר
מאי דכתב עור וטעמא ליכא דא' אב' שהיא
גזרה דהכמים שפיר דכל גזרותיהם יש
להן איזה טעם ולזו לא ידענא אבל אי ר'ל
הל'מ' מאי איריא דהאי דסט'ל אטו שאר
הל'מ' אירת להו טעמא ככל דיני תפילין
ושיעורין ומאיצין ודכוותיהו כך ג'ל לוישב
דברי רש' ואי לא נהירא למעיין תירוץ זה
לדי מיחא בע'כ דאין משכ' ראיה לענין
דינא דהלכתא רווחת היא כמסקנא דרבא
דמוקי פלוגתא דכ'ש וכו' בברירה דהויא
מדרבנן והשתא דאתאן להכי ג'ל לוישב
תמיה' הרא'ש על הר'ף דלפי דעתו טעמיה
דהר'ף כשום טומאה לצאת והביא מתני'
דפ' י'ד דאהלות משנה ד' זיו שהוא טובב
את כל הבית ואוכל בפתח ג' אצבעות וכו'
וכנ'ל ותמה עליו הרא'ש למה הכי' כשנ'זו
שהרי יש קורם למש'זו משנ'זו יותר פשוט'
בענין סט'ל ונ'ל דכונה מכוונת עביר כך
הר'ף משום דהאי מתני' דזיו ע'כ מדרבנן
היא דהא אינו אוכל בפתח כי אם ג' אצבעו'
ומדאורייתא בעינן לפחות טפת על טפה
וכדכתב הרמב"ם ריש פ"ב דהט'מ' והר'ף
רצה להודיענו דכל טומאת זיוין היא
מדרבנן ומשו' הכי מיייתי דוקא ההיא דהיא
מדרבנן איברא דיש עוד לומר שהביא
אותה המשנה מפני שיש בה הב' חלוקות
שהביא הר'ף שהמת בבית או שהמת תחת
הזיוין אבל מ'מ'מ' אס' לא היתה טומאה
מדרבנן לא היתה לו להזכיר ההיא דזיו
מפני אהבת הקיצור - יהיה איך שיהיה
ג'קטינן בפשיטות דסט'ל הוי מדרבנן כמו

שהוכחתי מהכרח גופא דסוגיית שלר'י
דביצה ומפשיטות סברת רב' רפ'ק דביצה
דס'ל הכי להדיא והלכתא כותיה דאיהו
בתרא ונהירא שמעתין בהטבת שתי גרות
הרמב"ם והראב"ד ובהטבת המש ג'ר'סמ'ג
וסמ"ק ור' מאיור' והכל בו ובעל שפתי כהן:
ומעתה זכינו לדין שהרי הלכות
רווחת היא כפ'ק דע'ז
דלדבר מצות לא נאסרה טומאה דרבנן
כגון בית הפרס וארץ העמים ואפי' לכבוד
הבריות כגון לנחם אבלים כרתניא בפ' מי
שמתו ואפי' לספק כבוד מלכים כההיא
דמרלבגן היינו ע'ז ארונות אפי' לקדאת
מלכי א'ה שאם זוכה יבחין בין מלכי ישראל
ובין מלכי א'ה וזכמו שכת' הטור סי' שע'ב -
ואין לומר דמדאיכפל הטור למימני כל
הני ולא פסיק וכתב דלדבר מצוה מותר
להטמא בטומאה דרבנן דדילמא דוקא הני
ולא אחרני - דאדרבה אי הורה אמר הכי
הוה אמינא דלדבר מצוה לחוד הוא דשרי
אבל לכבוד הבריות לא קמ'ל ולהפי מסיק
וז'ל דכיון דרוב ארונות יש בהן פותח טפה
אין בו אא איסורא דרבנן ולדבר מצוה לא
אסרו ע'כ דייקא דלא קאמר ולכל הני לא
אסרו אלא כללא כיו'ל דלדבר מצוה לא
אסרו וכן מצינו שהרב ר' חיים כהן היה
אומר שאלמלא היה ג'סצא בפטירת ד'רת
ז' היה מטמא לו ופירשו התוס' בפ' הנושא
דהיינו דוקא בטומאה מדרבנן - גם הרב
בעל ב'חכתב סי' שע'ב ז'ל ומשמע מרבדי
רבינו דמפרש דלא דוקא לישא' אשה
וללמוד תורה אלא אפי' מצו' הקלה ממנה
שע'כ כתבונן אבל וכו' כלו' ל'מ' לישא'
אשה וללמוד תורה שהן מצות חשובות
אלא אפי' לנחם אבלים ודלא כמ'ש התוס'
לשם דוק' ללמוד תור' דגדול ת'ת' שמביא'
לידי מעשה ולישא' אשה דכתיב לא תהו
ברצה אבל לשאר מצות לא והשאלתות
מפ'ש הנך דקילי' וכ'ש שאר מצו' חשובות
דליתא דוראית'ת' ולישא' אשה הן חשובות
יותר שהרי מוכרין ס'ת כרי לישא' אשה
וללמוד תורה אלא דמ'מ' לאו דוקא הני
דחשובות

שהוכחתי

דחשובות

שאלות ותשובות הרמז

דהשבות אלא אפי' לנחם אכל או לצאת לקראת מלכי ישראל וגוים נמי מותר לכהן לילך לבית הפרס וה' לשאר כל דבר מצוה לרזן עם הגוים כדי להציל מידם כדאיתא לשם כבודיה וכן כל כיוצא בזה וגדולה מזו כרתב הרב בעל שפתי כהן בסו' הגז' ובסו' ק"ט ב' ז"ל וכשהבית שהמת בתוכו סתום מכל צד נמי ליכא בבתים הסמוכים טומאה אלא מדרבנן משום דסוף הטומא' לצאת וא"כ בבתים הסמוכים בכל ענין ילבש עצמו תחלה עכ"ל ור"ל הכהן השוכב באותם הבתים ע"ש:

הרי

בפירוש שאפילו לכבוד הבריות ובדבר שאין בו שום מצוה הותר סט' לוק'ו בנו של ק'ו לכבוד מצו' ה' שאין בו שום חשש איסור כי מותר הוא לגמרי וכן עשיתי מעשה בק"ק מנמוכה י"ע אשר נשאו רוח ה' לשמוע לרבני לאשר ולקיים מצות ברכת כהנים מדי שבת בשבתו ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלהי ישעו:

נחם משה בכס"ר מרדכי זכות זל"ה

סימן טז

אחרי

הרבנים האלה שלחתי אל הרב הגדול כמוהר"ר שמואל אבוהב נר"ו בקיצור תמצית פסקי הלוה מפני שבימי שבתי בוניציאה ורצינו לעשות תיקון גדול להפריש מאיסור את כהני הק"ק שהוא שבע"זיה כמעט אינם יכולים להשמר מן הטומאה מחמת קירוב הבתים שפתוחים זה לזה אבל לא עשינו כלום מפני שנסתפקנו אז שנינו על איסור סט"ל מחמת ב' לשונות רש"י דפ"ק רביציה ורפ"ה ולא עיינתי אז הדבר. ולכן אחרי פתבי כל הנ"ל ושחעלתי שהוג"מ מדרבנן גליתי את אונו למען יוציא אל הכח מה שחפצנו לעשות מאז. אבל הוא נר"ו השיב לי שעורנו בספק ספק מתהפך ז"ל. ראיתי את דברי מעלתו נגד סברת הרב בעל תרומת הדשן וב' תי"ט ופליאה דעת ממני איך דחה מעכ"ת בפשיטו' ראיתם מן הגמ' דפ' משולין דקאמ' בפירוש על ההיא מתני' דחמת

דהמת בבית. כי לית ליה לרבי הושעיא ברירה בדאורייתא וכולי דמשמע דס"ל למסדר הנמרא בפירוש דאיסור טומאה דההיא מתני' הוי מדאורייתא ולא אשכחנא מאן דפליג בהא דההיא דפ"ק דף י' דפליג דבא היינו מעיקרא דינא אם יש ברירה או לא ומנא לן לאפשי במחלוקת מה שלא הוזכר כלל אי קרינן לההוא איסורא דאורייתא או לא. ואם הרב בעל ס"מג סבירא ליה כרבנא יש לנו לוטר דפסק כוותיה בעיקר דין דאיכא ברירה אפילו מדאורייתא כמו שכתב בהלכות תרומות בשם ר' דפסק כרשב"ג דאמרינן ברירה אפי' בדאורייתא וכבר חילקו עליו בעל התוס' בפרק השולח בשם ר' וחרץ במס' גדרים וכתבו דק"ל כמסקנא דסוף מסכת ביצה כר' הושעיא והרב ב' ס' י"ס שלמה מס' קמא פ"ה צ"ל כמים אדירים והאריך למענותו בתשעה דפי' מספרו להביא כל סוגיות התלמוד ועד השלשים בא במספר. על ענין הברירה וכל מחלוקות הפוסקים שעליה שסכל חלוקיה ורקרוקיה ובסו' ד' למנינו גבי ההיא סוגיא בפ"י בתר' רביציה המת בבית וכו' פסק בבירור כנגד הסמ"ג דלא אמרינן בה ברירה למפרע ומיה שחלקו קצת הפוסקים המובאים בב' ט"ד סו' שע"ב לאו דוקא משום דטעמ' דסט"ל הוי מדרבנן אלא סמיכי אההיא גרס' דכל טומאה שהגיד מגלח עליה אין הכהן מוזהר עליה מדאורייתא ומ"ל לפי דעתי הקצרה הדרך שאפשר לרחות בו הראיה דמיית בס' תרומת הדשן הוא רהאי דקרי ליה איסורא דאורייתא ולהיני' דמתניתין דחמת בבית היינו לפי סברת הרמב"ם ז"ל ופירוש דאנהרינהו לעינינן בה מוהר"לנח ז"ל דההוא איסורא דחמת בבית הוי משום דריינינן ליה כקבר סתום דמטמא אליבא דכ"ע מדאורייתא ומ"ה קרי ליה סתמא דתלמודא דאורייתא. אבל דין איסור סט"ל דילפי ליה דר"ף ורמב"ם ז"ל כדכתבין ממתני' דזין ודכות' אפשר דהוי מדרבנן דלא כסכרת רש"י ז"ל ועדיין הרב

שאלות ותשובות הרמ"ו

צריך הכרע לעד וכעת שעת הקוצר היא.
וזאת היא לו התשובה אמר נעים כתיב

ראש

מאמרו הלא כה דברו ופליאה
דעת ממני איך דחה מעכ"ת
בפשיטות ראייתם מן הגמרא דפרק
משילין דקאמ' בפירוש על ההוא מתניתין
דהמת בבית כי לית ליה לר"א ברירה
בדאורייתא דמשמע דס"ל למסדר הגמרא
בפ' דאיסור טומאה דההיא הוי מדאוריית'
ע"כ. ואני בער ול"א אדע אמאי אתי'א
הפלאה הפלאה למר הדא דאיתא הכי
איך כתב רש"י גופיה בפ"ק ההוי' גזרה
דרבנן ופי' כן על סתמיות המשנה וגם שם
במשילין דכתב עלה דמפורשת בפ"ק
דמוכח בהרי"א דלא הרר ביה ממאי דכתב
התם. וגם הש"ה באהלות כרתב דגזרו
רבנן וכוליהוה שגזר הת"מ דה' למוגזרה
דחבנן כולה דהיא גזרה היא גזרה משונה
היא ואינה ראויה להתקבל'.

ותו

משמעותיה דמר ל"א שמיע לי
במאי דקאמר דס"ל למסדר הגמ'
ופו' דאנא איברא הוינא דאדרב' ביהמ"א
דכולא סתמיא מוכחא דלאמ"ל הכי דר"כ
אמאי דחיק תלמודא נפשי' לאפוכי הסברו'
ואמאי לא מקצר ומשני מיה ההוא תירוצא
דרתיץ בסיפא ואת דמעיקרא בעי תלמוד'
לאוקומי אפי' למ"ד דאף בדאורייתא אית
ברירה ומש"ה לא מפליג בדבסיפא. ה"א
ליתא דהא מיד נחית לחלק בין דאורייתא
לדרבנן דקאמר וכת' מ"ל לית ליה לר"א
ברירה בדאורייתא אבל בדרבנן אית ליה
וא"כ ארמפלוג הכי לאוקומי' דוחק האיפוך
לישני ליה מיד הכי לר"א ולעול' לא ליפוך
ועוד דלסברת הוכי תימ"א מוכרח למימר
דבהכ"ה הוה אתי רבי יוחנן כב"ה דרוק"א
בדרבנן (דהיינו הוה דהמת בבית) א"ת
להו ברירה והשתא אי פשיטא ליה למסדר
הגמ' דס"ל דלרש"י איירי בה ההיא מתני'
הוי מדאורייתא א"כ כ"ה ס"ל דאית ברירה
בדאורייתא ואיך אסיק אדעתיה למרתלי
בויקי סתיקי כר' יוחנן ולומר דס"ל דלית

ברירה בדאורייתא דלא בכ"ה. אלא והאי
דסברת סתם תלמודא בההיא טומאה
דחמת בבית מדרבנן היא ומש"ה מרחיק
נפשיה בשנויא דאיפוך ומתהפך בת לכמ'
גוויי אליבא דהלכתא אבל בתר דלא מצי
למיקם בה חוכרה לתרוצי מאי דתייץ ביה
כי הוי דלא ליקשי לר"א מדאורייתא אדוריה
וכעין זר כתב הרב בעל ים שלמה דף ס'
ע"ב על ר"ת שחולק על ר"י (דסבר דברירה
מדאורייתא) וקאמר ר"ת דבשלמי ביצה
פסקי' כר"א דלית ברירה בדאוריית' וכתב
ה"ש דאין זו ראיה כלל דתלמודא הוה
דפריך ר"א על ר"א והוצרך לחלק בכך ע"פ
הרי שסובר ההו' תירוצא איך לסמוד עליו
והיא היא סברת ר"י דרוק' במאי דקאמר
ר"א דיש ברירה בדרבנן הוה דפסקינן
כוותיה אבל שארא דיהוי' היא ופי' ש'
דבנ' דנימ"א דמי בס"ל דהוינן דסתמא
דתלמודא ס"ל דהוי' מדרבנן ועוד דרב'
דאיתו בתר"א מסיק דמי בפ"ק דביצה.

וכדכתבו הפוסקים שהוכרתי בזה וגם
מרבירי הרמב"ם בין בפ' ובין בחבור מוכח
בההיא דתתיא דר"א לא ק"ל כוותיה דאין
הכי חו"ל לפרש הדין דהמת בבית דאיתו
לטהר הפתחים מכאן ולהכא וגם מהר"א בר
יש להוכיח כן מדל"א דהיינו עליו דמורה
מוכח דנקיטין כרבא:

ומאי

דקאמר מר ה"ל דסמ"ג סבר
דרבא אית ליה ברירה אפילו
בדאורייתא וכמ"ש בה' תרומות בשם ר"י
במהילת ממכתו"ר אנא אמינא תפוס לשון
דאשון דהא קודם לכן סתם סמ"ג א"ס
כהרמב"ם והבי'א לשונו ממש מפ"א דה'
תרומות הלכה כ"א מן בר"א וכולי עד פזור
פבלוס וצבי והוסיף מדיליה דנסוף ביצה
פסקינן הלכה כר"א דברבנן יש ברירה
ובתר הכי כתב ר"י פוסק וכו' וכדור הוה
דמרלא הזכיר שם הרמב"ם ול' בהבי'א
דבריו עצמם א"א שהביאם בסתם והשביח
הגמ' מעמו בפסק ש"מ דכוותיה ס"ל. וכן
לקמיה בההיא דהלוקח ויין מבין הכותים
סתמ"א כתב דההיא כר"מ שאין הלכה

שאלות ותשובות הרמז

כמותו וכו' ואין או' בשל תורה נחשב כאו' נכרר עד שיתברר ואח"כ אמר ולפי מה שפסק ר"י נאמר טעם וכו' שמכל זה נראה דדעתו נוטה לספרת הרמב"ם דאין ברירה בראוריית' והכי מוכח בהדיא ממאי דכתב בה' אונאה לאוין ק' ע' וזל ומדקדק ר"ת מראמר רבא אמר רב נחמן האחוין שחלקו לקוחות הן ומחוידין זה לז' ביובל שהלכ' דאין ברירה ע"כ ולא הליץ כלום בעד ר"י שטעת מיניה תרתי הדין דסבר בוראי דהלכ' כר"ת ונימקו עמודא קל דהלכה כרב נחמן בדיני זבי' דרבנא ותלמידו דאיהו בתרא ס"ל כוותיה ועוד דהיא קמן דרבא סבר דאין ברירה בראורייתא זמנה דמאי דמסיק רבא בפ"ק דביצה דאפילו למפרע שהס' מג' פסק כותיה היינו טעמא פשוט דהיא טומאה דמתני' דהמת כבית הוי מדרבנן דמרבניהם דוקא הו"א דיש בריר' ובהכי דיוקי מלי דסמ"ג שפיר שכת' בה' תרומות וזל דבסוף ביצה פסקינן הלכה כר"א דברבנן יש ברירה מכלל דבשל תורה אין ברירה ע"כ וק' דהא לאו מכללא איתמר אלא בפ"י אמר' הכי אלא דלא רצה הסמ"ג להביא דברי הגמ' דהתם משום דאי אמר פסקינן דהכי והכי ה"ל דפסקא אכולא קאי ולשתמע מינה דלקושטא קאי מאי דסבר ר"א דס"ל הוי מראוריית' וזה הוא נגד סברתו שבלי פסק סיבר שהוא מרבניהם וכמו שפסק גם הסמ"ג זכנ' הכלבו דמטמא למפרע וס"ל בה' יש דרוקא ברבנן אית ברירה ולפי דעתו זו היא המראה שכתב שם הכלבו שהראה הר"י מאורא לה' נתנאל שטומא שתחת היוזין אין הכהן מוזהר עליה דכיון דהו"א הוראה להיתר צריכה תלמוד חכם ברקדוק הסוגיו' ואפי' את' ל' דסמך אהיה בריתא שכל טומאה שאין הניזיר מגלה עליה אין הכהן מוזהר עליה וכדכתב מר דבוחאי טעמ' הקלו האחרונים נקוט מיהא דסוף סוף הו"א מדרבנן ולא מראורייתא. וכמו שרע"ת שפתי בעל ש"ך ברור מלל דכת' בפשיטו' דס"ל ברבנן הוי ובוראי

שהו"א ראה דברי מהר"א זל הסדורים לפניו ב"כ ובהנהגה ואפ"ה לא חש לרבירי ועוד נ"ל רגס בעל האגודה סובר כן רבפ"ק ד"ט כתב בענין המת שבבית כתב וזל וכשחשב על א' ואח"כ חשב על אחרת הציל גם על הראשונה וכלבר שלא יערים ע"כ ווא"ב דס"ל רס"ל מדרבנן נוחא רביון דברירה מרבנן כרבנן אמר' ברירה אפי' בכה"ג להקל אא"א מראורייתא מנא ליה למיעקר טומאה מראורייתא שכבר ירדה במחשבה הא' על הפתח הא' והא' קלל אין המחשבה מבטלת לא מידי מעשה ולא מידי מחשבה:

ותו

איכא למירק הכי מרבירי הרא"ש דכתב בפ' משילין זל ואסיקנא דר"א אית ליה ברירה דברבנן אבל בראורייתא לית ברירה ואיפסיקא הלכתא כר"א בהדיא דקסבר דברבנן יש ברירה ע"כ ויש לדקדק למה הארו' כ"כ ח"ל לקצד ולום' סתם ואפסיקא הלכתא כר"א ואין לו דס"ל בר' דאף בראורייתא אית ברירה ומש"ה ממעט סברת ר"א בראורייתא דהא בפ"ק דב"ק כתב בהדיא דק"ל בראורייתא לית ברירה דא"כ אמאו לא קצד ואמר דבכולא מילתא אפסיקא הלכתא כר"א. אלא ודאי דרצה למעט סברת ר"א בהדיא דס"ל. ויתר ע"כ הכי מוכח פט"ש בה' קט' והביאו הב"ס ס' ש"ע זל ולדברי הר"ף מייירי שדלת הבית נעול ובה"ג אמר' בכל דובתא באהלות ס"ל ולא מהניא נעילה כיון דאין מקום לטומאה לצאת אלא דרך שם היוזין לטומאה כאלו כבר היא שם ע"כ דייקת מינה תרתי הדין דמקאמר חיוני משמע דברבנן תלויא דאי ס"ר דהוי מן התורה ואספקלא הלל נעילת התלת לחוץ בפני הטומא' ואין הפרש בין הטומא' שתוך הבית לאותה שיוצא ממנו והיך שיוך לומר בטומא' שישנה שם בעצם דאנן חיוני הכי. ותו דוקאמר כאלו כבר שם מאי כאלו והלא כבר היא שם דאין חילוק בין שהדל' פתוח או נעול אלא ודאי דמדרבנן היא וא"ש חיוני נגס כאלו כבר היא שם.

שאלות ותשובות הרמ"ו

יד

גדול הוא בדינו שכל גופן של כריות לא
 חבנו ח' ח' אלא לפרש בהן את סתמות
 המשניות ובנהא בכל מקום דכר מוקמי
 אינו אוקמתא במתני אמרי תניא נמי הכי
 ור' אחרון והכביד דמאי נעביד למרן
 הרמב"ם ז"ל לפי דהני' המוגה שלפנינו
 וקיימה הכ"מ ותמיהא לי טובא איך לא שת
 למי לכתירת דברי הרמב"ם תוך כדי דיבור
 מהלכה א' לה' ב' והגה בעניי אני מיישב
 הרברים בספרא זוהרת ושאה"כ מצאתיה
 למוהר"ל נח ז"ל ואינו רוצה להטחיה כעת
 על הארון :

ואלה

דברי מכת"ר האחרונים
 אבל דין איסור סט"ל דמלפי
 לה הר"ף והרמב"ם ז"ל כדכתבנון ממתני'
 דיון זכותה אפשר דהוי מהרבנן דלא
 כסברת רש"י ז"ל ועדיין הדבר צריך הכרע
 ע"כ. נ"ל שהדבר מוכרע מעצמו שאם
 סט"ל להרמב"ם הוא מן התורה אמאי
 מטי ממתני' דהמת כבית משום דין קבה
 שהוא דבר זר להשוות בית חעשוו לרירה
 לקבה המיוחד למת הר"ל למכלליה בכלל'
 דס"ט"ל ועוד דנ"מ לחומרא שהרי קבה סתו'
 אינו מטמא אלא סביביו ולא תחתיו הויזין
 אשר בו כדמוכח בהדיא מההוא דתנן סמך
 לה סוכות טמאו ופי' הרמב"ם דקאי אנפש
 אטומה ולא אהיה מקום הטומאה טפח על
 טפח וכעין זה כתב מוהר"ל נח. וזאמנם
 כדון סט"ל מתפשטת הטומאה בכל תחת
 הזיזין ואכסדראו' אוראי דסט"ל להרמב"ם
 מרבנן היא. באופן שמכל הנד' נראה
 בעיני קצורי שהרב' פשוט רבין לרש"י ובין
 להרמב"ם איסור סט"ל הוא מרבנן :

סימן י"ז

נאמן בכמותו מוכן לסתמו
 משה כפ"ר מרדכי זכות זל"ס
 אחר כך השיבני מוהרש"א נרו' שדעתו
 נוהג בדברי וקיים וישר אמרי :

אחר

כתבי כל הנזכר. נפשי נבהלה
 ולבבי נעכר. כי ראיתי בעל
 מן והוא ארמיקר. אשר שורש כל הדבר
 קצין 4 2

והא הפסק בעל ים שלמה כר' א'
 לטהר את הפתח' מכאן ולהב'
 ק' לי מדריה אדריה דבלפ' ר"ל דההיא
 דאמרי' הר' א' לית ליה ברירה בדאוריית'
 הוי פסק נכוח דתלמודא פסקיה הכי. וא"כ
 איך דחה ראיות ר"ת כנז'ל וקאמר דגמרא
 משני הכי לתרוצ' תרי מכרי כחדא ועוד
 האין ספק אצלי דאשתמשיתיה ההיא דפ'ק
 הכתב בה רש"י כהדיא דגזורה דרבנן
 דהוא ורובא מסיק דמציל למפרע. דכח
 לעיין מרבמליה לא ישכח דמהכר הדיא
 דרבא בכל יום רבא דלילה והאי. דאי
 חוה ידע מנה לא הוה שביק מסקנא פשוט'
 הרב' דאיהו בתרא ולא פסק כהה' דשלהי
 ביצה דאיהו גופיה כתב דאין ראיה לומר
 דגמרא מסיק הכי.

עוד

כתב הארון ז"ל ומ"מ לפי דעתי
 הקצרה הדרך שאפשר לרחות
 בו הראייה דמייתי בס' תרומת הרשן הוא
 דהאי דקרי ליה איסורא דאורייתא לההוא
 דמתני' דהמת כבית דהיינו לפי סברת
 הרמב"ם ז"ל ופירושו דאנהינהו לעינין
 ביה מוה' הלנה ז"ל דההיא איסורא דהמת
 כבית הוי משום דריינינן לה כקבר סתום
 דמטמא אליבא דכ"ע מדאורייתא ומש"ה
 קרי ליה תלמודא דאורייתא ע"כ ואני אומ'
 דההוי זה אינו נרא' ונדרה' למהרא' דאזיל
 בשטתיה דרש"י דרחהו היא לרירהו סבר'
 דהרמב"ם וכרכתב עלה דהש"ר בפירושו
 לאותה משנה דלא נהירא כלל שהגרסא
 שלהם היא פרץ ארת פצימיו ואיך נשיב
 עליהם בנירסא דאינהו לא גרסי ליה וכ"ש
 דההוא דאנהינהו מוהר"ל נח לעינין איהו
 גופיה לא זהיר ולא נהיר ליה דהא מסיק
 בקושיא מדלא השיגו הראב"ד שהוא וראי
 גרים פריצת הפצימין כנז'ל שם ואם נאמר
 מ"ש מוהר"ל נח מעיקרא ליישוב הרמב"ם
 ז"ל וצ"ל לדעתו ז"ל שדהה הבריתא מכח
 המשנה וכו' וזקשה מן הראשונה דהיכן
 מצינו דהיה דכח אפי' לגאונים לרחות
 מרעת עצימן כריתתא הנז'ל בנמ' ב' פעמים
 ולפרש המשנה בסתמות שלה והלא כלל
 גדול ב

שאלות ותשובות הרמז

קצץ ועקר. ובאמת לכאורה הבהילני אבל
 בסוף התמיהני. שרצה לחדש פסק הלכה.
 בפירושו לכו בלי סמיכה. והוא בענין כהן
 שיש מת בשכונתו. ובא לדקסגר בזרר
 ביתו. להזהר מלמאמו. והמז העלה לדין
 גמור. שהוא איסור המור. והרבה דברים
 והקשה. על הרב בעל דרישה ופרישה.
 אשר התירו ובפועל פעל ועשה. והרב
 בעל שפתי כהן חבא אחריו. הציב לאמת
 ויצב דבריו. וגם הוא לא ידע ולא ראה.
 שמהר"ר עקב לוי נלוד. לרעהו בזאת
 ההוראה. ובוניציאה עיר גדולה של
 חכמים ושל סופרים. שם שם היו הרברים.
 ועוין בסיל"ד בתשובותיו בפשרים שמהם
 יראה כל רואה. שהדבר מותר ונאה.
 ולדעת כל רבני אותו הזמן. קיים וישר
 ונאמן. כי לא היה גמגום בתחלה באותה
 הוראה. רק אם מותר להסגר אם כבר
 קדמא הטומאה. ואולם אחר כן אזן ורזן
 בסברא ישרה. דעדיף כהא דהיתירא.
 האמנם כדי שלא יאמר אותו צדיק שהם
 לא ראו הראיות אשר לדעתו טובות
 וראיות אצילה לפני המעינים יסודי פסקו
 ודינו. והמה ישפטו ביני לבינו.

הלא הוא אל יצא להחמיר באמרו
 שאין שום דלת וחלון חוצצים
 בפני הטומאה מפני היותם נסמכים על כלי
 שהוא הצירים וחמסגרות ויסוד דין זה
 הוא במש"ב פ"ד אהלות קוברי המרת
 שהיו עובדים באכסדרה והגוף א' מהם את
 הדלת וסמכו במפתח וכו' ובתחילה הביא
 פ' הרמב"ם ז"ל שכתב וז"ל שהיה שער הבו
 קצת פתוח וההזק א' כהנושאים לנעול
 שער הכיר במפתח אשר בו ע"כ והו'
 הטיא הראשונה שהרי הרמב"ם שם לא
 כתיב מה משום המפתח (כמו שפ' הר"ש) לא
 מהמת שהבית נעול מכה נברא שכן כתב
 ז"ל ואם כאשר יסור זה וזו נפתח השער
 הנה הוא טמא לפי שמכר הירי זה האדם
 הנושא למת הוא אשר חצץ בפני הטומאה
 ואדם אינו חוצץ ע"כ ולפ' לא ידעתי למד
 הזכיר דברי הרמב"ם אם לא נגע ולא פגע

בנידון דיריה שאין לרמשם שום ראיה ומה
 שהביא דברי הרמב"ם בפ"ח נוכיח בסמוך
 האין לו סמך בהם כלל.

האמנם עיקר ראיתו הוא מדברי
 התוס' דפ"ל יחפור דף
 יט"ז וז"ל והיינו טעמא דסתירת עראי הו'
 כיון דראינו יכול לעמוד בפני עצמו א"כ
 משום דבעינן דבר החוצץ עומד על שאינו
 מקבל טומאה ומיהו בפני המשניות מצא
 ר' דמפרש דאפי' במפתח שאינו מקבל
 טומאה איירי ומטעמא הלא חשיב זווהל
 לחוץ בפני הטומאה כיון שעומד על כלי
 אע"ג דאינו מקבל טומאה עכ"ל ואחר
 שהצריך בפ' התוס' מסיק ואמר הנה
 לפנינו דמפתח שנעול בואת הרלת פשוט
 דאינו חוצץ ואפי' אינו מקבל טומאה אלא
 אפי' שאר דבר שאינו כלי לגמרי אין יכול
 לסמוך בו את הרלת לתירוצא קמא וכולי
 עד אמרו ממילא משמע מזה דלא מועיל
 הציצת דלת או חלון כל שאינה יכולה
 לעמוד בלא צירים של ברזל או שאר דבר
 של ברזל אע"פ שהם לצורך קרקע וכו' וז"ל
 ובאמת תמחתי על איסור זה שרצה לחדש
 מדעתו כי באמת סמיכתו על דברי התוס'
 אין לה סמוכות שהרי בתירוצא קמא
 אמרו דטעמ' הוי משום דסתומת עראי היא
 ומי זה אשר יאמח שהדלת הסוכבת על
 ציריה הקבועים ומחובדים תקרא סמיכת
 עראי. וראיה ברורה דבסתני' תנן וסמכה
 במפתח וכן כתב הר"ש ברישא דפרקא כל
 זווהל הנסמך ע"י אדם או ע"י כלים נסמך
 וקא ובודאי כלים רומיא דאדם שאינו
 קבוע שם והן הסרברי הרמב"ם בפ"ח הנז'ל
 דאחרית כתבו וסמכו במפתח כתב וכן אמ'
 היה האדם מכפניו או מכחוץ סוסך אצות
 ודלת הרי שלא לבק כתב וסמכו כדברי
 מתני' ולא כתב וסגרו לא דהקישו לסמיכה
 אדם והיינו כמו דמפרש' מתני' ד'נושאים
 את הנרכב וכו' היה נתון ע"י כלים וכולי
 ודכותיה במפתח שהכל רודך עראי דאז
 לת' מאי באו דתנן והגיף את הדלת וסמכו
 בכפתח תסגי ליה בהגיף את הרלת שסתם

שאלות ותשובות הרמז

דלת יש לה צירים ובמ'שה הדל' תסוב על צורה לא וראי טעמא הוי משום דלא הויא סתמיא מעלייתא כשריא סמוכה לכלי מטלטל וכ"כ הרמב"ם בפ"ג מהט"מ דאהל רעוע כביא את הטומאה ואינו הוצי' אלא מר"ס ולפ"י יש לתמוה על סברת הט"ז שאם כל כלי מתכות שמקבלין טומא' מן התור' אהניא להו חיבורם לקרקע להוציאם מתורת כלי. לענין זה דאיסור סופרים הוא לפ"ש. שכשיקבעו אין להם עוד שם כלי. וכ"ש לפי התרוץ השני של תוס' שגם הר"י ב"ש קיימו בסי' שצ"ד וז' דכיון שאין הדל' יכול לעמו' בפני עצמו ביולת סמיכ' המפת' הרי אין כאן הציצה אלא מפני המפתח ואין המפתח הוצי' בפני המטארה לפי שמקבל טומאה.

סימן יח

והוא החפס... ונדרול ליהודים. חכמי מפתקים וקולו מחמרים. הרב המובהק נר"ו שלום.

הי בירד במועדי קדש (שע"ע) הייתי משתעשע מתוך שמחה של מצוה אגב חר"ה תרתי וחזי הוור' בהני זקוקין היצור מאיזין טפי דנפקין מפומיה דכח לקבל אפי' רברבי ההויא סבא וסבר באורייתא טובא ה"ה מעלת הרב ב' ט"ז בספרו ט"ה סימן שע"א שהחמיר בנעילת דלת בפני הטומאה שלא תהיה הוצצה כשהיא עומרת ונסמכת על ציריה ובריתיה של ברזל. וגם בעיני נפלאתה סברתו זאת מקדם בהיותנו עסוקים פרה לאפרושי מאיסורא בטומאת הכהנים בין בהשוואם עצה ההוגנת להם להסגיר בתוך בתיהם עד זמן יציאת הטומאה ובין באותו המיקון להסתירה המה' כל עוד שלא יתחזקו אותה ולצמצמו בין ה' דפי' של עץ המחפ' עליו מה' ריהותיו וכדי להוש קצת לדבריו של הרב הנז' עד צד היותר טוב הייתי מיעץ ואומ' מרעתי שתהינה הדלתו' מאותן שבמעט נעולות מעצמן ונשארות כן נעולות מבלתי פמוכות של נגר או מנעול ושאפי' יסירו הצירים התחובים בכותל לא תפולנה לאחוריהם. וגם בדפים של עץ המחופים על המת יעצתי שלא יחוקים במסמרים וצירים מן הצד של ברזל אמנם לפי הדין דעתי הקצרה כיונה מאז לדעתו של מר הרחבה שחציצ' מעולה היא סגירת הדלתות והחלונות אע"פ שהיו בצירי' ומנעולי' של מתכת שהראי' שחפאי' הרב הנז' מהחיא מתני' דפ' דאהלות אינה מוכח' כלל אורב' אנכא מסתבר' לא מבעי' אליבא דהרמב"ם ז"ל בפ' ובחיב' שביאר דטעמא דלא הוי הציצה בסמיכת המפתח היינו משום שאדם הוא הסומכה שם בידו ובטרומה ל' שרקדק יפה כדבריו ז"ל בלשון וסמכו במפתח. והוא דקדוק נכון ועצמי' דהא טעמא הוי משום סמיכת המפתח שהוא

ויתר ע"כ הדין רתנן המת בבית ובו פתחים וכו' נפתח א' מהם הוא טמא וכולם טהורים והר"מ במס' מפרשו ברין קבה סתום והראי' שורעמיה משום סט"ל ומש"ה כיון דנפתח א' מהם כולן טהורים. והשתא למז' אמאי טהורים והלא לדגיריה לא חייצו כלל. ואין להשתבש ולו' דאורי' בפתחי שאין להם צירים שהרי כל הדלתות הבתים מסתמ' יש להם צירים וכ"ש דרבנן קבאי ובתראי כתבו דין זה ובזמנם העולם נהגו כבזמננו וכן כתבו בסתם ג"כ דין שני הדלים ערוז ולא עלה על דע' שום א' מהם שלא תהיה הציצה מעליית' סגירת הדלת והחלונות לא דוקא כשסמוכים לכלי בלתי קבוע והן הן דברי בעל ההגהה שכתב סי' שע"א סעיף א' ולא סקרי' סתימה בהלון לא א"כ יכול לעמוד בלא סמיכה וכתב הב"ה שדון זה למד טרברי' התוס' הנז' כמו שהוא האמת ודוקא דלא הזכיר בדבריו דלת אלא הלון משום דכל הדלתות מיקרו עומדות בלא סמיכה דקבעי בקרקע משא"כ בחלונות שיש הרבה פתוחי' לאור וכמו כן חורים פתוחים ועשויים למאור הרי א"כ בכינון דלא צייתנין למז' בחוכרתו זו היתירה.

כצ"ע משה בכ"ר מודעו וכו' ז"ל הם. סימן יח

שאלות ותשובות הרמז

שחוא כלי היכו קתני וסמכו במפתח דהא
המפתח נועל ואינו סומך הנגר או הבריה
ה נכנס בצד שכנגדו על גלגול המפתח הוא
הסומך הדלת של א-יפתח - ואם אותו
הבריה או הנגר גם הם כשם כלי יקראו
לכשל החציצה לתני בהריא-אמתני והנוף
א' מהם אתו הדלת ונעלו ומאי נ'למיניה
בארימות ד'לשון בשנוי וסמכו במפתח
ואלא דמיניי שהכל נעשה בידי אדם פין
ההגפה בין הסמיכה במפתח שאם היה
מסירה מועל המפתח היתה הדל נפתחת
מעצמה - אמנם גם להכיון ב' התוס' פ' לא
יחפור והמפרשים הנמשכים אהריהם
דכיטול חציצת הדלת הוא משום סמיכת
המפתח שהוא כלי - לע"ה צאל בהכרח
ליישב הענין והלשון דפירוי וסמכו במפתח
הוא שהוא המפתח המטלטל באיזה אופן
אצל המשקוף העליון או התחתון או
באמצע נכנס מעין בריח בשו"ק שבנגדו
שמעכב פתיחת הדל ובוה מתיישב הלשון
של וסמכו במפתח-ולפיכ' אע"פ שהמפתח
אינה מקבלת טומאה מכשל חציצת הדלת
כפי התירוק השני של ב' התוס' ודינם בזה
נראה שהוא דין אמת לפי מאי דסתם לן
תנא דמתני' התוס' דלא כר"א נרתון על ד'
מלים אפילו כלי גללים כלי אבנים כלי
אדמה וכו' נעשים אהלים לטמא אבל לא
לטהר. וכן פסק הרמב"ם ז"ל פ"ג מהל' ט"מ
כלי אבנים וכולי מביאים ואינם חוצצים
דהיינו דחוקא כשאינם באים במדה - וכמו
שהאר"ק שם הרב ב' כ' מועם כי לכאורה
קשה לפי זה מאי דגרסי' התם בנגר' פ' לא
יחפור נכו ההיא דחבית מלאה גרוגרת
דכלי חרס היכא דפומיה לכו מציל והוצין
לפני הטומא' ומשמע דק"ו הוי לכלי שאינו
טקבל טומאה כלל - כבר חלקו שם ב'
התוס' ב"ה היא גופה תיחוצ' בשם ר"ת ור'
דכשסתם החלון לגמרי חוצין ולא בעי
ביטול אמנם כשמעט בחלון בלבד בעי
בוטול ולר"ד הו"צ"ל בהא דתנא' שהנדבך
הנתון ע"ג כלי אבני' אינו חוצין היינו משו'
דהנהו בליים לאחשיבי בסמיכתן כאנהו
דסיתמין

דסותמין החלון ממש אלא כאלו דמשיעני
למעוטי בחלון וכיון דלא מבטל לחו מעכבי
בהציצה והרמב"ם ז"ל דרך אחרת יש לו
בוה כמו שנתעורר עליו ב' ת"ט שם פרקו'
דאהלות דככל הכלים צריך ביטול מדעת
הבעלים כדי שלא יעכבו החציצה ואליבא
דכ"ע היינו בכלים המטלטלין שיש שם כלי
עליון אע"ג דלא מקבלי טומאה והיא
שמעינן מסוניין פ' המוכר את הבית דכת'
מפתח היא מטלטלת - אבל כל כלי אפילו
של מתכת הנעש' מתחילתו לשמש בקרקע
והיכרוהו בקרקע לתשמש הדלתות או
הכתלים לא נקרא שם כלי עליו לא לקבל
טומאה ולא לשום חומר' שבכלים כדמוכח
ממתני' פ"א דכלים - והרמב"ם ז"ל פרק ט'
מהלכות כלים כתב וז"ל זה הכלל כל כלי
שמקבל טומאה בפני עצמו מן התורה הרי'
אנקלי של מתכת שלו מקבלת טומאה
וכל שאינו מקבלת טומאה כגון וכולי
אנקלי של מתכת והשלשלת שלו אינם
מקבלי טומא' שאין דאנקלי או השלשלת'
כלי בפני עצמו אלא הרי הן כמקצת כלי
ואפי' דאנקלי שבכתלי' שתולין בו הכלי'
והכגרים וכולי ע"כ ובפ' העור והרו"ט ב' דף
קכ"ה גבי האדנתניא חבילי מטה ושריני
החלונות חוצצין בין הבית והעליה שלא
להכניס טומאה לצד שני כתב רש"י ז"ל וכן
שריני החלונות שנותנים עצים דקים או
טסי ברזל בחלונות בסירוג בקליעה שלא
יכנס אדם בהם ע"כ והוא הלשון שהעתיק
ב' ס' דרישה פרישה - הא קמן בניאוד
דשרינות של מתכת דלא גריעי מצירי'
הדלת' והכתלים חייצי אינהו גופייהו בפני
הטומא' כ"ש שלא תבטל סמיכתן לחציצ'
הדלתות או החלונות ולכך לא מוקי מתני'
התם פ' דאהלות כשהניף הדלת וסגר'
במעוליו ובריהויו אלא וסמכו בכפרתח
המטלטל' דחוקא לאפוקי מסברת הרב הנה'
וכניה וביה אבא נישדי בי נרגא וכמו שכת'
מע"כ אי אפשר דלא משתמיט שוס תנא'
אמור' או פוסק קדמון להשמיענו חרושה
אם היה כדעת הרב - שבכל מקום שזכר
בתלמוד

שאלות ותשובות הר"מ

בתלמוד או בספרי הפוסקים סתים' הפתחי' בעד הטומאה או אותם הנכנסים בתוך שידה תיבה ומגדל הבאים במדרה להציל עצמן מן הטומאה שהיו כל הלקי המחיצות ההם בחבורים דרוק' על יתדות עץ או כיוצא בהם מבלי שום צר או נגר של ברזל או מתכת. והרי הרמב"ן ז"ל בתשובותיו סימן רכ"ז בדיון מים העוברי' למקוה דרך מתכת כרתב וז"ל אם קבעו הצינור בקרקע כרי שיעברו המים לתוכו למקוה כשר ואע"פ ששנינו וכתב אבל בזמן שקבעו בקרקע בטל לגבי קרקע ואינו מקבל טומאה וכולי ע"כ ואם לגבי קבלת טומאה נתבטל שם כלי מעליו ע"י קביעותו בקרקע אמאי לא יתבטל ג"כ לגבי שאר חומרות של כלים. ולא באתי בעת להתעורר בתשובות הרמב"ן הרש"כא וב' תרומת הדשן על ההו' צורבא דרבנן שפקק להחמיר בסכך הסיכ' הנעשה ע"י שליבות של עץ התקוע' במסמרות כמו שאנו נוהגים וכפי מדה שהאריך בזה ב' כ"ח מא"ח סימן תרכ"ט הנראה דסביר' ליה לרב' כ' ב"ח והמסמרו' נדונים ככלים המקבלים טומא' והוא תמוה בעיני גם מקום נתקשתי בכונן זה במה שכתב הסמ"ג הלכות ט"ט דף ר"ל הרי"א דפ"ג בהרב ה"ה כחלל ולשאל ה"ח ב"ג אבי אמי לר"י מאחר שהרב ה"ח כחלל ע"י קבלת טומאה של אהל אי זרה בית אשר תכנו לו ואיזה מקום מנוחתו כי אין בית אשר אין שם מת וכו' ע"כ ולא ידענא היכי נחית להו' טומאה למסמרות הקבועים בתקרות או בכתלי הבתים דאפי' נימא מספיק' שנעשו מבלי טמאים כיון שנשתנו גופן למסמרות ונקבעו במחוכר לקרקע תו לא מקבלי טומאה אלא א"כ ניהוש שמתחיל' עשיתן התקינום לפתוח ולבעול בהם או כיוצא בזה שמקבלים טומאה כדתניא פ"א דמ' כלים ופסקו הרמב"ם פ"י בה' בליש' ואח"כ בלי מעשה שני בגופן קבועים בבתים ודמיה להיהו דגרסינן במ' שבת פ"ז זוג של בהמה ועשהו לרלת אעפ"י שחברו לרלת וקבעו במסמרות טמא והוא תירוץ

תירוץ הרוק ולא הבנתי דברי מע' כרת באמרו דאיהו רעוע אינו חצוץ ולהברי סופרים בהא התם כתב הרמב"ם ז"ל פרק י"ג טה' ט"מ דאף מן התורה אינו חצוץ ודבר חדש חידשו הסופרים בו שהיה מביא את הטומאה בהא' סלקא ובריא נחיתנא דאעיקרא דדינא כדמוכה מהפוסקים ז"ל הן כל ראתה עינו הברורה של מע' כרת שאין להחמיר במה שהחמיר ב' ט"ז :

כאן בארצנו שמואל אבובי .
[אמר] סמנים תשובת מהר"ט ס"ו הובא בדקוים כס' דבר שמואל סי' רכ"ג באוזה מלות טונות ודקססיה סס כשר מלחיה ככתבי הר"מ כדו' סלא יחסר כל כי כענין סוס . ועיין מה סכתב הרב סל' להר"מ בסאלס ר"ו בדיון ס"ל .

סימן יט

תנן התם בפ' דאחלות קוברי הכי' שהיו עוברים באבסדררה והניף א' מהם את הדלת וסמכו במפתח אם יכול הר"ל לעמוד בפני עצמו טהור ואם לאו טמא וכן חבית של גרוגרו וכו' ז"ל הר"ב ברשנור' שידענו שזה דרכו לילך אחר עקבות פ"י רש"י ואם לאו טמא דכל רבר הנסמך בכלי אינו רוצץ בפני הטומאה כדאמרן אין אדם וכלים נעשו אהר' למהר עכ"ל . ואהיה דהבית של גרוגרות גרס' בפ' לא יחפור דף י"ט האי חבית ה"ר אי דפומא לבר היא גופה תיחז דהא בלי חרס אינו מטמ' מנבו אלא הפומא לגי' ופתי' אי פומא לבר לצד הבית שאין המת בתוכו עכ"ל ועל אזהרה וסמכו במפתח לא פירשו כלל אבל הרב' מבוא' שהכוונה לא משתים או טר"ל שרחק הר"ל שלא תהווה להפתח בשיטת המפתח בין הדלת ותקרקע וכהיה רתנן במס' י"ט אין סופינן הקרורה בבקעת וכן הדלת והחבר מבואר ששם אינו סגור הדלת בבקעת מיהו דאין שייך בסמיכת הקרורה סגורה אי' כשהחזיק א' מנושא' המטה במפתח כדו' שתעמוד וכמתבאר בפירוש המשנה להרמב"ם יע' שומש'ה אינו מעיל משום שהיה נסמכת מהכלי לפי פ"א ז"ל מהארם

שאלות ותשובות הרמ"ז

כדעתו של הר"ר בעל ת"ט ז"ל ראפי בחור
 או בחלון אין הכלי חוצץ אפי' אינו ראוי
 לקבל טומאה הכי מתוקמה היא דפר' לא
 יחפור דקאמר האי הכית ה"ר אי פומא לבר
 היא גופה תיחויז והא אין כלים חוצצים
 בפני הטומאה אלא וראי כראמרן . אבל
 כשהוא נעשה כמין כותל חוצץ כל שאינו
 מקבל טומאה ואף שיש לו צורת כלי והיינו
 מתני' דב' חרדים וחצי זית בכל א' וכו' ומי'
 כל שאינו עשוי ככותל לא שרדך אסמכת'
 בעלמ' הוא מעמיד הכותל החוצץ ה"ה כלא
 נעשה אהל וראינו חוצץ וראינו מ' שנת'
 בשלהי דבורם כדלעיל :

ומעתה

נחזור לנ"ד שסגירת הר"ר
 ע"י המנעול הבלתי מקבל
 טומאה וכמיכתה ע"י הצירין שגם הם אינם
 מקבלים טומאה כאמור והוא חוצץ דרך
 הכותל ולא דרך אהל והוא דרך קבע ולא
 עראי פשו' ופשיטא דחוצץ בפני הטומאה
 והכהן אשר ימצא שם בבית הנעולה ער'ז
 וירצה להחמיר על עצמו לצאת חוצה לע"ד
 נקרא חוטאו שמטמא עצמו לדעת מזה
 שהיה טהור בהיות סגור בכיתו . וכן הוא
 מפורש בדברי הר"ר בעל ש"ך . וכן ראינו
 מעיר שראיתני למורי הגדול כמוהר"ש
 אבוהב גר' שפעמים רבים צוה לכהנים
 שיכולים להסגר בחדרם שלא יצאו חוצה
 והכל הדין דין אכתאף שהטעמים שנתתי
 לא יהיו לשבח :

ולפי

זה שהונד הונד לנו כי שמי
 שהולק על מר' שכרברתי
 ומסתייע מדברי הת' שהובא לעיל קצתם
 אמרתי להעלות גם בזה מה שעל' במצורת
 הולשת דעתי בהבנת תמצות כוונתו
 בהילוקי הג' תירוציט :

וזה

כי בתחילה אמרו דטעם שאינו
 חוצץ הוא משום דהוי סמיכת'
 עראי וא"נ שתהיה המפתח הורה בלתי
 מקבל טומאה וכגון שהיתה מפתח של עץ
 כי ער'ז אינו חוצץ כיון שהוא עראי והר"ר
 אמר דלעולם אף שהיא עראי כל שאין
 הכלי מקבל טומאה חוצץ [כיון שהוא
 עראי

הכל שיש לו צורת כלי אף שאינו מקבל
 טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה כל שהוא
 נעשה אח"כ (ובהכי מיירי הרמב"ם בפ"ג
 דפסקי ותני במש' ד' באומר רהיט של יר'
 ה"ה בכלל כלי האבנים כל אלו מביאים
 ואינם חוצצים והכי דייק ל' הרמב"ם בפ"ג
 המש' שכתב וז"ל ואמרו בכאן שאדם וכלי'
 מביאים ואינם חוצצים ואפי' היו כלי גלגלי'
 ואבנים וארמה שאינם מקבלי טומאה כלל
 הנה האהל אשר נעשה מהם לא נחשברו
 להציל מה שהיה חוץ ממנו ולא יציל ג"כ
 כלים שתחתיו עכ"ל וברחי סרה תלונת
 הראב"ד מעל הרמב"ם שאינם חוצצים אפי'
 בחור או בחלון שבין בית לבית אין ראיה
 לסתור מה שכתבנו כיון שהוא עצמו סתר
 את דבריו בפ"ט ברף של' ע"ד וז"ל ביישוב
 סתירת הני תרתי מתני' דרמינן אהרדי
 לעיל ולוישב זה נאמר דחוצצים דרפ"ח
 מיירי בפותח שבין בית לבית וטומא' דבא'
 מהן אבל כשהטומא' תחתיהן או על גביהן
 נעשים אהל' לשמ' אבל לא לטהר כרתנן
 רפ"ו ובפ' הראש' וכן הם דברי רבינו כאן
 אע"פ שבפ' המש' לא פי' כן עכ"ל דהרי
 שהילק להרמב"ם בהילוקו של הראב"ב
 בפ"ג כראמרן ואומרן אע"פ שבפ' המש'
 לא פי' כן אפשר שכונתו מדקאמר לא
 נחשבהו להציל מה שהו' חוץ ממנו והיינו
 כה' שחוץ למחיצתו וכזה שלמע' ממנו
 הל'ל וכרמסיים ולא יציל כלים שתחתיו
 אלא שרצה לרמוז דבין כשהו' נעשה כמין
 מחיצת כותל ובין כשהו' נעשה כאהל
 אינו חוצץ ואינו מוכרח אצלו דיוק זה לא
 הכוונה בשינוי זה הוא לא שמועין שהכל'
 שבעליה אפילו שלא ע"ג הכלי הורה ה"ה
 טמאים דכיון שהכלי הזה נעשה כאלו אינו
 הרי מקומו פתוח וקורת העליה מביאה
 הטומאה אל כל העליה ונטמאו הכלים
 שבה אך שאינן כנגד הטומאה מס' והיינו
 דקאמר הנה האהל אשר יעשה מהן לא
 נחשבהו להציל כה' שהו' חוץ ממנו כל' אפי'
 המשהו חוץ ממנו בעליה . ובאמת תמיה
 לי מלתא טובא דאם נפרש דברי הרמב"ם

שאלות ותשובות הרמ"ז

עראין אלא דטעמא רבא משום דמיירי במפתח המקבל טומאה פ' כגון שהיא של בתכת והדר אמר בתירוצ' אחר דהיינו דמיירי אפי' במפתח שאינו מקבל טומאה והיינו ומיהו דקאמ' שחזור בו מתירוצ' שני אבל לא בטעם סמיכת עראי אלא משום דכל מעמיד שיש לו צורת כלי אינו מעמיד ואם כן הדלת אינו חוצץ בפני הטומאה אבל לעולם כל שמעמיד אינו כלי כיון שאינו מקבל טומאה חוצץ בפניה אפילו תהיה דרך עראי והיינו בצד מה כתירוצ' שני:

ובר

זה אינו לא במעמיד דבר החוצץ אבל בדבר החוצץ עצמו אפילו יש לו צורת כלי כל שאינו מקבל טומאה חוצץ והצדיק והמנעול כיון שהם קבועים בדלת נעשים גוף א' עם הדלת ולא מקרו מעמידו הר' לא הם כדל' עצמ' וכל שיכול לעמוד על ידן מקרי יכולה לעמוד בפני עצמ' וחוצץ והיינו ההיא רב' חדרים וההיא אידרונג דהורה בני כנשתא דרומא דבמגילה דף כ"ו וההיא דחבית דאמר עליה ככ"ב אי פומא לבר היא גופה תיחוצ' ומעתה אין לדבוי התו' שייכות עם הגרון שלפנינו כיון שהם אמסמך ומעמיד הרב' דהחוצץ מיירו ואנו ברבר החוצץ עצמו עסיקנין והאל ינחנו בדרך האמת:

כה דבר צעיר מעניני כלויים חותם כסדר וטהרו וקדשו משוממות בני ישראל פה מודונא שנת חול בטל אמרתי.

כמוס' ר' ונחק הלוי ואליו ז"ל.

סימן כ

שאלה

דאוכן הוחק מימות אביו נ'ע במשך כ"ה שנים או יותר שיוציאו ס'ת שלו בכה"כ שבעירו במנחת ית'כ ומעולם לא נמצא בזה פוצה פה ומצפצף ועתה מחדש באו פרנסו הב"כ וחלפו חק והוציאו ס'ת אהר במנח' ית'כ שעבר מבלי טענה או סיבה ידועה וישמע ראובן וירי כמחריש כדי שלא להתקוטט באותו פרק ובאותו מקו' אמנם

אחרי עבור יד'כ הניש תלונותיו לפני הפרנסים למען לא יודע כח הזקתו ונס מפני כבוד הס'ת שלו שלא יתלבו הפגם ועתה יורונו רבותינו להיכן הדין נוטה בני המשפט לאלקים הוא:

תשובה

הגם דלענין ממון פשוט הוא רכל חוקה שאין עמה טענה אינה חוקה מ'מ לענין זכיה במצוה או כבוד בני האי' אין מעבירין ממון שוכה וא'צ טענה דוק ותשכח במהרר'ק סי' ק"ג לענין בה"כ אשר עמדה בבית אחר ימים רבים והיו רוצים בני העיר לשנותה ופסק דאין יכולין ואפילו באין המעבירין בחטת איזו טענה מההיא דפרק הנזקין מערבין בבית ישן מפני דרכי של' כנראה שם והרב הגדול מהר' אליה בן חיים כס' מים עמוקים סי' ע' כתב דמכלל דברי הרב הנז' יש ללמוד שמי שוכה באיזה ענין של כבוד או מצוה אין מעבירין ממנו והביא עוד ראיה לענין זה מתשובת ר'בש סימן דע"ב וכתב עוד דלאו דוק ברבוי הנהוג' תריר אלא אפי' ברבר דמוזן לזמן קארתי ואינו דבר קבוע מ'מ הוי' חוקה ממה שכתבו הפוסקים בענין מוהל הרגיל למול בני איש א' שהוא זוכה במילת כל בניו וכמו כן הרב הגדול ר' ד' ומרא בתשובה סי' י"א כתב דבחוקת של מצוה א'צ טענה ואפי' אחרים נותנים המעות בשביל המצו' העלה שם דאין לשנות וכו' ש בנידון דידן שהחוקה באה לו לראובן מחמת ירושת אביו דאפי' לענין ממון א'צ טענה ככגון זה ומה מאד היתה שתיקתו בזה יפה מהרביב בוכן שהפרנסים הוציאו הס'ת אחר שלא כדת כדי שלא להטריד הציבו ברבוי תגר וקטטה בוסן התפל' של צום כפור ובאמת קירא אני עליו כל המעביר על מדרותיו מעבירין לו על כל פשעיו ואין ספק שלא הורעה חוקרתו מפני שלא טחה הגרולה מזו הובאת במרדכי פ' חזקת בארס שהיה רגיל במצוה ואידע לו אונס והעני ונתנו הקהל המצוה לאהר ואחר זמן נרעשר ורוצה שיהזירו לו המצוה והשיב מהר'ס

שאלות ותשובות הרמ"ז

ואם לא הניחה אלא מחמת אונס שהיה עני ועתה נתעשר שיש לקהל לרהזיר לו המצוה וכאן אין לך אונס גדול מזה שלא להתקוטט בצבור בשע' התפלה של יוח"כ לכן דינא הוא שהפרנסים להבא יהיו הוצאת הספר תורה ליושנה ויבקשו לשעבר הן מפני הונאת ראובן שלא כרין מחילה והן מפני חשש של פנס בכבוד הספר תורה שלו:

חומס פס עיורי נלס מתא היום יוס ג' ס' לפני ה' מטברו מטת הת"ל
נלס הלעיר חנהי ככמר ר' מנחם קיים זל"ס

סימן כא

תשובת הרמ"ז על ענין הנ"ל מעלת הרב החביב עלי ביושר

עיוניקר דארתה עינו יפה זכה את הזכאי בדינו ודבריו הנחמרים הוא הם מיוסדים על שלשת העמודים על הדין ראפ"י למ"ה אין ירושה למצות מורה דיש הוקה במצות ובענין זה כונתי להעת גדול האחרונים הרב בעל שירי כנסת הגדול בס' קנ"ג שחלק כן כרי שלא יחלוקו מהר"ם ומרדכי שהביא הב"ב בס' הגו"ע ש' וגוסף גם הוא מ"ש בעל ההגהה ח"כ סוף סימן קמ"ט וזל יחיד שיש לו ס' רת והחזיק שהצבור קוראים תמיד בס"ת שלו אם היה לצבור ס' רת אחר כשקראו בשלו מקרי חזקת ואסורים לשנות ע"כ ואין סברא כלל דגמגם במל' תמיד כי כל דבר הנמשך בלי הפסק בנתיים קרוי תמיד רמצינו תמיד משבת לשבת בלחם הפנים ואפ"י במקרה ההווה זומן לזמן כמ"ד עובר עלינו תמיד ועל האמת פן תקום לשון שקר לא לבד לפגום בכבוד הס"ת כי גם על בעליו יאמרו שמה עילה מצאו בו ועל השלוס כהניא דתנן מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום ואמר' בגמ' כ"ט (כלו' מאמה מעס יש כזה מר"ש) אילימא משום בכבוד והיא ההוצא שיפורא (פ') שופר שבו נותנים נדבה לת למידים) דהוה מעיקרא בי רב יהודה ולבסוף

ולבסוף כי רכה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אב"י ולבסוף בי רבא לא משום חשרא וראיתי למהרש"ך בח"א סי' מ"ה שגם הוא גלוה שם להחזיק ידי מחזיקים במצורה וכתב ז"ל קשיא לי בדברי התוס' ז"ל כמה שכתבו בדבור אלא משום חשרא ז"ל פ"י ר"ת שלא יאמר ובפני החשר שחושדין אותו לגנוב פת של עירוב אבל בשיפורא ליכא חשרא שיודעין שמניחין אצל ריש מתיבתא וכו' ע"כ וקשיא לי טובא דהא למאי דסליק אדעתיה מעיקרא וקאמר אילימא משום כבוד מאי קפריך מהוה שיפורא דשאני ושאני דבשלמא התם כך היה מנהגם להלוק אותו כבוד לריש מתיבת' מפני חשיבותו אבל כהך דמערבין למח ישנו העירוב מבית לבית בלי טעם וסיכה שפגמו בכבוד הבעל הבית הראשון שהיה העירוב אצלו א"כ נים' דלעול' משום כבוד ולא תיקשי מריו מההיא דשיפורא חיוראשי הייתי הפץ למצוא תירוץ מרווח לקושיא זאת כי בער לא מצאתי תירוץ מרווח ע"כ וקשה לי אמאי קבע קושיותו בפר"ת שהרי בגמ' גרידא נמי איתא אבל לעיקר הקושיא נראה לתרץ דקשיא לגמ' דתנא כללא כ"ל מערבין בכירת ישן דר"ל בכל גנוני אפ"י שהבנים גריעי מאבורהו שאינם ממלאים מקומם והוי שפיר מעין דהוה שיפורא שהיה בבית הרב כל ימי חייו ואחרי מותו היו משנים אותו למקום רב אחר ולא חששו שום השטא ליקרא דשכבי דתני והשתא ניהא מאי דהתק' לי דאמאי לא משנינן כזהו דפ"י דעירובין האחים השותפים וכו' ואם היה עירוב בא אצלם אינן צריכים לערב והיינו ד"ש דכתניתין דליתו לאיניצווי משום דר"ה דממונא אבל במאי דקאמרן א"ש דתנא סתמא קאמר ודחיקא ליה לאוקומי מתני' כהך פרטא ומשני משום חשרא ופרש"י שאם ישנו מקום העירוב יחשרו את בני החצר שממלטים בלא עירוב וכ"כ הרב בפ"י המשניות וכתב עליו דה"ש ז"ל שאם יחשרו בואו על כך לירי מחלוקת ע"כ ולא

שאלות ותשובות הרמז

להם כך יניחו לשנות העירוב מבית לבית
 שיוכל להיות לאיזה תיקון כגון שישמיהו
 בבית המצעי שבחצר כרי שיהיה קרוב
 לכולם להביא שם עירובם וכיוצא ומתוך
 אלא משום חשדא ות"ק אין הכבוד כד"ס
 אלא משום חשדא פי' דשאנו התם דכיון
 דנפטרה הרב לא היה אותו השינוי פגם
 בכבודו ולא בשל משפחתו כי מעל הרב
 המולך מחדש היתה סבה לתת השופר
 בכינוי וזה גלוי לכל אבל הכא ימשך
 מאותו שינוי מקום שינוי השם ופגם בכבוד
 ב"ה שהיה אותו טעם שיוכל להיות אינו
 ידוע לכל עובר ושב ויאמרו שהיה היה
 גונב וכולי בה"ה סלקינן ובה"ה נהרנינן
 דכוותיה דמר נקמינן וסלק' ליה שמעתתא
 אליבא דהלכתא יהא רעוא דתירוס רישא
 אכולא מדוינתא ויפוש וישגי בכני חיי
 ופרנסא לעילא מכל ברכתא :

נלס מסס בכס"ר מרלני זכות זל"ס

סימן כב

באר ההכמות והתבונות ממנו ישקו
 כל עררי צאן מרעית ה' שלל

למר ולתורתו

הברכה

אחת היא ברכת כהני
 ה' אשר בחד בס האל
 לשאוב באמצעותם מים ממעיני הברכות
 לעמו סגולתו אמרנו שלום עמה והנה
 מחלוקת הן המה דברי דיבור שנפלו בין
 התלמידים ע"ה כהן דאתא לבי כנשתא
 לפרוס כפיו ולא הוה תמן כשא' הש"ך רצה
 הללו מקילין ואמרום הדווקא כהן שב"כה
 הוא דחייב לעקור בעבוד אשר לא כן הוא
 כהן הבא מן החוץ דאיתו וכול לעלות אפי'
 אם סיים הש"ך ברכת החוראה והגיע לב"ה
 מרסקרוא הכהני' לברך והחזיקו מענותיה'
 ברבוי הר"ף פ"ד דמגילה דכתב שם ח"ל
 ואמרינן התם דאילו מתרמי ליה ציבורא
 אחרינא חרר מברך ושמעינן מינה דכדון
 דפרים כפיה בחדא רוכתא ואול לדוכתא
 אחריתי ואשכח צבורא דלא מטו לברכת
 כהנים כרכטו לברכת כהנים פחים לדו

פי' מציאות המחלוקת שאם ר"ל שכאשר
 יחשדום אחרים יתקוטטו עמהם קטטה
 רחוק' מאד היא ספק אם יחשדו ואם יחשדו
 ספק אם יאמרו להם בפיה' ואם יאמרוהו
 ספק אם יבואו לירי' מריבה בני הלא טוב
 להם להודיע לכל שהעירוב בבית אהרן
 וגם ק' לוי שאם לפי האמת יש מקום לאיתו
 חשד כנראה מפרש' א"כ איך יעלה ברעת
 בני החצר לשנות עירובם ממקומו ולהביא
 עצמם לירי חשדא ונראה דהאי חשדא
 רק אמרי' אינה חשדא נמורה ודורא
 אכדינן שיחשדו העובדים ושבים אלא
 דבה גופה תהוי פלוגתא ולייתו לאנצוני
 דבעל הבית ישן יאמר שהעולם יחשדו את
 כולם והאחר' אמרו שיש' קרושי' הם ולא
 חשדו את הרב' דלא דמי' להיהא דמי שיש
 לו ב' פתחי' דצריך להחליק בשניה' משום
 חשדא דהתם ביחיד והכא ברבים :

מיהו

איכא גמנומים בהאי פי' חשדא
 דמי מכניס לב"ה בתגה זרה
 להיות חושש לכבוד שכניו המקנא חוץ
 להם ואין לומר דלכבוד עצמו הוא דורש
 שהיה הרואים יאמרו שקנו כל העיר וכיוצ'
 מן הטענות וכ"ש שאין מקום לחשד זה
 שכל הרואה ישאל למה לא יתמידו לערב
 שם ועוד דאפשר להנות העירוב בב"ה
 שיהיה מפורסם לכל ונר' רמשה פר"ת
 פירושו שב"ה יחוש שחשדוהו לגנב וגם
 כך יחשדו שומע ורואה ויאבד נאמנותו
 ובוה אני מיישב עוד קושיא אחרת דלמה
 לא משנינן דליתו לאנצוני משום דאיכא
 רוחא לב"ה דהא ק"ל במי שהוציא אודו
 שהבית שמניחין בו עירוב א"צ ליתן פת
 אלא דהאי חששא עדיפא ליה טובא לב"ה
 להתחשב לבלי נאמן :

ובפירוש

זה דר"ת יש לתרץ עוד
 קושיות הרש"ך דס"ד
 מעיקרא דהאי כבוד הוא שיהיה אותו הכי'
 מקום שהכל פונים אליו ומש"ה מקשינן
 דאין כאן משום כבוד שחרי כמו שנהגו
 לשים השופר של מעות בבית הרב
 לתיקון התלמידים שיהיו המעות מצויים
 להם

שאלות ותשובות הרמ"י

ידיה וש'ר עב'ל ואומר ה'מדרבו הראשונ'
 דאלו כתרמנו ליה וכו' ידענן נאמנה דכהן
 שנשא כפיו בב'ה אחת ואזל לבי כנשתא
 אחרתי ריבול לישא כפיו פעם אחרת א"כ
 מושמיעו עיני מינה וכו' נפקא לן דין אחר
 וכו' וא דאף ג'ס סיים הש"ץ וההוואדה
 ומטי לבי' פתים כדון זר' הכא מבחוץ
 כפיה אף אם לא היה בב'ה כבעבירה מה
 שאין כן בכחן שבב'ה - זאת ועוד הביאו
 ראיה ממה שכתב הטור א"ה בה' נשיאות
 כפים סי' קכ"ח זל וכשמתחיל הש"ץ רצה
 כל כהן וכהן שבב'ה נעקר ממקומו לעלות
 לדוכן וכולו ואומרים דפשיטא לן דכהן
 שבב'ה חייב לעקור בעבודה ומת א"ת
 לאשמועין באומרו שבב'ה לא איצטרך
 מהו דתימא דגם כהן הבא מבחוץ חייב
 לעקור בעבודה קמ'ל דשבב'ה חייב ולא
 אחר דשבקיה לדיניה כמו שכתב הר"ף
 ועוד שלישיה הביאו גרסת הגמרא דבפ'
 נאלו נאמר דל' אה' יבל כל כהן שאינו
 עולה בעבודה שוב אינו עולה אינו והא ר'
 אמי ור' אסי סלקי וכו' ואמרינן בכרכור
 דר' אמיר' אסי הו' מצלי בני מרשא
 כדאיתא שם ועס כל זר' היו כמים מבי
 מדרשא לבי כנשת' ואף אם לא מטו להתם
 אלא אחר' ברכות דהעבודה דהיפודיסין
 זריהו אלמא כהן הבא מבחוץ אינו חייב
 לעקור בעבודה - אה' הם ראיותיהם וכהנה
 רבות - והללו מהמירין ואומרים דכהן
 הבא מבחוץ שות לכהן שבב'ה לכל דבר
 דגרסינן בסוטה כדלעיל כל כהן שאינו
 עולה רכל כהן קאמ' ולא כהן שבב'ה ומה
 שזכריאו ראיה מדברי הר"ף שחו מראית
 עיניהם דבריו מהשכיל לבותם דברי הר"ן
 עליהם היוצאים מגמ' ר'ה פ' ראוהו ב'ד זל
 מתיב רב שמן בר אבא מנין לכהן שעולה
 לדוכן וכו' שאני הבא כוון דאילו מתרמי
 ליה צבורא אחרינא - הדר מברך כוליה
 יומא זמניה הוי ע"כ א"כ ואמרינן הר"ם
 דאמר הר"ף הוא טעם לסוגיית רב שמן
 שהביא דעובר בכל תוסף דאי מתרמי
 דכו' ובא אגב וכן אמרו הר"ן תמן על דבר
 הר"ף

הר"ף ורש"י בשמעתין זל אנו הכי אמרינן
 אנו דמייתנין סיעתא מהאי טעמא משום
 דאי הדר דמתרמי ליה וכו' ואח"כ יאמר ק'
 פעמים ביום ולא מקרי עובר בכל תוסף
 כדרב שמן ביוסף ה' עליבם וכו' ולי שנה
 דלא מטו לב'הם לאו דוקא אלא ר"ל דלא
 מטו לזמן שהכתנים מחוייבים לעקור
 רגליהם - זמי יאמר דהר"ף פוסק שלא
 כדברי הגמרא ומאן אמר לון דכהן הבא
 מבחוץ יכול לפרו' כפיו אף אם מטי לברכ'
 כהנים דוק' ומי' הש"ץ התוראה דבעבור'
 לכולי עלמא בעינן ומאן דכר' שמיה
 דהוראה בכל הוכתי' וכדברי הטור מה
 ראו ומה הניע אליהם ראייה לדבריהם ומה
 שאמר שבב'ה לישנא דעלמא נקט הלא
 ר"ל אמר כל כהן וכן אמר הרמבם הלכו
 נשיאות כפים פט'ו כהן שלי' עקר רגליו
 ממקומו וכו' וזאת גם כן היא הנוסחה
 שעמדה לרבינו ירוחם ס' ארס ר' ג' ח' וזל
 כהן שאינו עולה בעבודה וכולו וכן הכלבו
 סי' קכ"ח וכגלם כמותם ולא אמרו שבב'ה
 וכפני מה אמרו דפשיטא להו דברי הטור
 הלא דבריו הם יוצאים מדברי ריב'ל ואם
 לא מנייהו מאין ידעו דין זה דפשיטא כ"כ
 להו ואף לדבריהם נאמר דשבקיה לדיניה
 תין הר"ף דגם הוא אמר לקמן כל כהן וכו'
 ולא חילק בין זה לזה - ומה שאמרו דרבי
 אמי ור' אסי תשובתם הוא דאי בני מרשא
 הו' מצלי הו' בעשרה כדאיתא שם ותמן
 הו' פרסי ידיו וכו' כפי כנישתא הו'
 כדאמר רש"י זל מעיקרא הו' עקרי בתעיהו
 ממקומן בעבודה אבל רחוק היה מקומן מן
 הדוכן וכו' גם כפי כנשתא הו' מברכי' ולא
 פקרו כהן הבא מבחוץ איפכא הו' עוקרין
 ממקומן שתי' בב'ה כד' דו' היא עקירה
 מעלייתא בעבודה ורמי' שומעין אותם
 ומהוקישא דמקשינן כנמרא תמן פה להלן
 בעבודה אף כאן בעבודה וכל היקשא
 לחומרא דנין מניה מה אהה' מיה' תמן אף
 כאן הכהן צריך להני' בב'ה לשמוע הברכ'
 דעקורתו זו היא הזמנתו ושמה יפסיק
 בעינתו ובואר ל'ה' האם נאמר דכהן
 שיקר

שעקר

בש

השטח

שאלות ותשובות הרמ"ז

שום כהן בבית זבחון ושוב מצאתי כבעל
 כנסת הגדולה אהא הכתב הטור אבל אם
 לא עקר ברצה שוב לא יעלה כתב בשם
 גדול מהאחרונים הרב"ז ז"ל אפי' אם היה
 אנוס בשערה שהגיע הש"צ לעבודתו או
 שהיו ידיו טמאות או שהיה חוץ מב'הכ
 וכל כיוצא בזה לא יעלה ואם עלה לא ירד
 הנ"ל ע"ד כתבתי: כאמ"ק הוי"ט
 כא"ס הדור"ט טלומ"ט וטוב"ס נאח"ט כרית"ס
 כל"עיר מס"ה ככ"ר מרדכי זכות •

סימן כב

ברנע שנראה לי בבית מדרשי תשו'
 השאלה הנ"ל מוכרח אני
 במעשי להשיב מפני כבוד שואלי דבר
 העומה על פ' הנסיעה ולחיות דעיגם אני
 ולריות כיעם כ"י ש צרדים וצ"י צרדים
 בדבר עכ"ז יש פוסק אשר דעת שפתי
 ברור מללו ד"ה מדרב"ז אשר הביא
 לשונו מע' הר"ב הפוסק הנ"ל נר"ל לכן גם
 אני מסכים כנ"ל: כאמ"ק הוי"ט
 כא"ס יעקב כמ"ר מס"ה ס"ו זכ"פ •

סימן כה

פסק מהרי ואלי על הגדון •

שמח

לבי ויגל כבודי בהשתעשעי
 בשכלו ונבו ניב שפתי
 תהלה בהנרו מילי מעלייתך דנפקו
 מפומיה ע"ר כהן ראתה לבי כנישתה
 לפרוס כפיו ולא הוה רמון כשאמר ש"ץ
 רצה שנסתפקו אי מצי לברך ככל אחיו
 הכהנים העומדים שם לפני ה' ונזר עלי
 לחות דעי החלושה והקלושה • וכמצוות
 ועושה אעלנה בכתב • ואעננה במבחן
 שכלו הוך ואדתי הטוב בעיניו יקבל ולמען
 יצא האמת לאשורו ומתוך הויכות יתכרר
 האמת • אמרתי לישא וליתן אתהלת דינא
 ואסוף דינא וזה החילי בס"ד גרסי' בפ' או
 גאמרינן אמר רשב"ל כל כהן שאינו
 עולה בעבודה שוב אינו עולה שנא' וישא
 אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשו'

שעקר דגליו בבק' ובא לב'ה זכוונתו לישא
 כפיו דעקירא בזאת מהנייא ליה • והא זזה
 אינו דבעינן העקירה בעבורה • דהן כל
 אלה המה דבריהם ואני אנה אני בא ואל
 מי מקדושים אשר בארץ המה אפנה דיוציא
 לאור דין זה אם לא למע' כת' אשר בו רוח
 חכמה ורעת ולהורות נתן בלבו וכל הרבר
 הקשה יביאון אל משה' וירינו רבינו א"כ
 הלכה כמאן ומה'תהיה משכרתו שלמה כן
 יאריך ימים ושנותיו עד כלי ירח יזכרו
 ויזכנו לחיות בנעום ה' ולבקר בהיכלו
 כביאת נואל לעם ישראל אכ"ר: כאמ"ק הוי"ט

סימן כג

ערבים

עלי חברי דורים תלמידי
 חכמי המתחדדים את והב
 בסופה והיו לאחדים דאה ראיתי טעמי שני
 הצרדים • זה הכו טמתקים • וקולו מחמדי •
 וזה במקום בינה עשה דדים • אכל איני
 מסכים עם המקדים ולא מלאני לבי לחלק
 חילוקים במאי דסמ"ך אקרא וכ"ש דברכת
 עבודה שייכא לכתנים דבבית המקדש היו
 אומרים אותה כרתנן רפ"ה רתמיד ואפשר
 (מלכר הנ"ל) דהר"ף קורא אותה בשם
 ברכת כתנים משום דשייכי בנזורה טפי
 מבשאר ברכות יח וברהכי דייק לישניה
 דכפל ב'פ ברכת כתנים וקמא ר"ל עבודה •
 והא' דהוכיחו הן מ"ש הטור כל כהן
 וכהן שעמר בבית הכנסת נעקר • היטב
 הרק ולחיובי קאמ' שחייב להעקר ממקומו
 לקיים ג' מצות עשה כראיתא בא' נאמרים
 והוא טמש לשון הירושלמי כל כהן שעמר
 בכ"ה ו אינו נושא כפיו וכולי גם כריוק
 לשון הרמב"ם יש להביא ראיה דבשלהי
 הלכות תפלה הקדים וכתב דינו של הר"ף
 מכהן שהלך לב'הם אחר וכו' ואח"כ הביא
 דין עקירת דגליו ברצה דיש לרקק דכיון
 דדין הכ' תדיר והא' אינו תדיר הו"ל
 לאקדומי התדיר וההווה אלא דבכוונה
 סדרס כן לאשמעינן דלית לן למפלג בין
 שום

שאלות ותשובות הרמ"ז

הנ"ל עבודה דקאמר רשב"ל תחלת רצה
הוי נמצא שהם מחולקים עם רש"י ודחיקא
לימלתא טובא דלא לישתמיט מהרר"קא
כשום דוכתא לומר בה הטור והרמב"ם
חולקים על רש"י כדרכו ז"ל דבהדיא כתב
רש"י שאינו עולה בעבודה קודם שיכניס
הש"ץ רצה אלא וראי בלדיו לדעת אחת
נתכווני ודעתם כדעת רש"י.

והרמב"ם

שהור לומר כשיאמר
רצה. ה"ט משום
הלדעתיה בפירושו בפ"ג דתמיד ברכת
עבודה כוללת לברכת הודאה ג"כ שכתב
אהא דתנן ג' ברכות אמת ויוצוב ועבודה
וברכת כהנים וז"ל אחר כך אמר שהעם
מברכים ג' ברכות שהם אמת ויוצוב רצה.
ומודים ושום שלום ע"כ. איכא למיטעי
בדברי רשב"ל באומרו עבודה לכך נתכוון
ולכך הור ואמר כשיאמר רצה כלומר ולא
הודאה ולעולם דכולא ברכתא דרצה
קאמר.

והטור

דנקט וכשקתחיל רצה לאו
למיבא דרוקא במלת רצה
בעו למעקר רגליהו ולא בשאר ברכתא
דרצה אלא לומר שאז מתחילין ולא קודם
א"ל לסניח ולא לעבובא רדע שכן בצד
העיכוב לא הזכיר ל' מלת התהלה עסכי
אמר פעם שתיים וז"ל אבל אם לא עקר
רגליו ברצה וכו' עכ"ז יתבאר דברי בעל
הלבושים ונמצא שמנהגן של ישראל
מוסכמ' א דעת הגי' אשלי דברבי דמימיה
אנו שותים וע"פ אנו היים.

ומעתה

נלך לעיקר דדינא
ואחלקנו לר' חלוקות כפי
האפשר. הא' כשהם בבה"כ כשה' שק
אומר רצה רבכי הא צריכים הם לעקור
רגליהם קודם שיכניס הש"ץ רצה ואם לא
עקרו אז שוב אין יכולים לעלות והן אמת
דעקירה כל רחוק אדעתא למיסק סגי
וכמ"ש הפוסקים גבי הש"ץ שרוצה לעלות
דיעקור מעט בשעת עבודה.

השני

כשאינם בבה"כ ושלחו
לקראתם שיבואו לעלות
לדוכן

דהטאת וכולי ע"כ והחקירה הראשונה
הראויה בהבנת מימ' זו היא גבול הנרצ'
בעבודה זו אם כוונתו לכל ברכת רצה או
דווקא במלת רצה שהיא תחלת ברכת
עבודה ולא אכחד מאדוני כי בהשקפה
ראשונ' מכת דיוק ל' הפוסקי' עליה ברעת'
לומר שלתחלת ברכת רצה קרי עבודה
וזה בראותי כי הרמב"ם פ' י"ג מהלכות
תפלה וזל בעת ששיגיע הש"ץ לעבודה
כשיאמר רצה כל כהן וכו' המדחור ואמר
כשיאמר רצה ש"מ דלמעוטי בא שלא נפרש
עבודה כמשמעו ברכת רצה דהיינו כולל
ברכתא ולכן אמר כשיאמר רצה כלומר
מלת רצה וכן נראין בדברי הטור שכתב וזל
כשמתחיל הש"ץ רצה וכולי כיון שעקר
רגליו כשמתחיל משמע דהכל רלווי
בהתחל' היינו בעור שהש"ץ דובב בשפתיו
מלת רצה ותו לא ויותר מכוונן נראה
כדברי בעל הלבושים שכתב בסוף דבריו
וז"ל אך כאן צריך לעקור רגליו וללכת מיד
בעבודה שהוא תחלת רצה ע"כ ומאלו הג'
לשונות בחר' דל להבין דברי רשב"ל
בשיטתא קמא דעבודה דל' תחלת רצה.
אלא שהוקשא לי מהיכן יצא להם
לשנות טעמא דשם עבודה
שלעול נאמר אכל ברכת דרצ' כמ"ש רש"י
והרמב"ם בפ"ג דתמיד יע"ש ותו דא"כ לא
שבת חוי לשום כהן דא"א לצמצם הכרת
מלה א' לעקור רגליו בעבודה יוצאת מפי
הש"ץ ואין להשגיח במנהג האשכנזים
שהש"ץ כשכניסם הברכות האמצעיות
טמתין שיעלו הכהנים אל ההוכן ואחר כך
מתחיל רצה הגם שנתאמרת יצאלי שכן
נוהגים ק"ק האשכנזים שבעור הזאת כיון
שפשפשתי בספרי מנהגיהם היינו הלבוש
ולא מצאתי סמך למנהג זה ועוד יאמר נא
הארון מי יודע דכשם דאיכ' שיעור' למטה
דהיינו אחר עבודה לא יהיה ג"כ שיעור'
למעלה לומר שקוד' עבודה לא יעלה דהא
וישא אהרן וגו' וירד מעשות וגו' כתיב ומה
דתם בזמן עבודה ולא קודם הג' בזמן
עבודה ולא קוד' ועוד דאם לדברי הפוסקי'
הנ"ל

שאלות ותשובות הרמז

לדוכן ובאים ממקום מושבם אדעתא דהכי
 וקודם שהקהל יאמרו רצה הם נעקרים
 ממקומם לבא בב'הכ אבל מטעם ריחוק
 המקום אינם מגיעים אלא אחר ברכת
 עבודה וגם בזה אני דן שעלה יעלה לברך
 ככל אחיו הכהני העומדים שם דעקירת
 רגליו לבא לב'הכ כעקירת רגליו ממקומו
 בב'הכ לעלות אל הדוכן. ודבר זה מצאתי
 מפורש בס' כנסת הגדולה בשם הרדב"ן
 שכתב בס' קכ"ח בהגהת הטור וז'ל ונ"ל
 שאם היה ביתו סמוך לב'הכ ועקר רגליו
 קודם רצה כדי לעלות לדוכן מיקרי עקירת
 רגליו ע"כ. והדבר מבואר מעצמו וקודם
 רצה דקאמר קודם סיום ברכת רצה בעל
 למימרא ובתורת ערות אמינא דמעשה
 שהיה כך היה פעמים רבות לפני מע' מורי
 ולא היה מי שפקפק בדבר.

השלישי

כשאינם בב'הכ ושלחו
 אחריהם ובאו אדעתא
 למיסק לדוכן ומצאו צבורא בכרכ'הודאה
 אלא שברור לנו שבשעה שעקרו רגליהם
 ממקום מושבם לבא לבית הכנסת כבר
 הקהל סיימו ברכת עבודה.

הרביעי

כשבאים לב'הכ אדעתא
 דתפלה ולא אסקי
 דעתייהו הכרכת כהנים וכד' אתו לבי
 כנשתא אשכחו צבורא דמשו לברכת
 הוראה. בשתיים את נראה לע'ד דיוכלו
 לעלות ולברך את ישראל ככל אחיהם
 הכהנים שעקרו רגליהם בעבודה דכל
 שאינם בב'הכ כשערת עבודה לא מיקרו
 פושעים ומצו לעלות. ואתיא בפשטא
 דלישנא דהר"ף ז"ל שכתב וז'ל כהן דפריס
 כפיה בחרא דוכתא ואול לרוכתא אחריתי
 ואשכח צבורא דלא משו לברכת כהני' כד'
 משו לברכ' כהנים פריס להו יריה וש'ד ע"כ
 ואחריו נמשכו הרמב"ם ושאר הפוסקי' ז"ל.
 וכבר דברתי עם מי שרצה לפרש דל ברכת
 עבודה קרי ברכת כהנים משום דשייך טפי
 מבשאר ברכות י"ח וכמהילה מכבודו ויגד
 עליו דעו כד משו לברכת כהנים פריס להו
 וכו' ועוד דל ברכת ש"ש אשכחנא דמתקרי
 ברכת

ברכת כהנים משום דשייך בה דכולן שלום
 הם וברתנן בפ"ג דתמיד אמת ויציב עבודה
 וברכת כהנים ומפרשי לה דבנן לברכת
 ש"ש וכמ"ש הפוסקים בטעם שאין הכהנים
 עוקרים רגליהם מן הדוכן עד שסיים ש"ץ
 ש"ש שהכל ענין א' עם ברכת כהנים יע"ש
 וא"כ זכינו לרדין ריפה נח הכהן הבא מהויך
 לב'הכ דאע"ג דכר פטא לבי כנשת' אשכח
 צבורא כברכת הוראה כצו לעלות ואף
 על גב' דלא עקר רגליו בעבודה כדי למיסק
 לדוכן.

לא

נעלם ממני מ"ש הכנסת הגדולה
 בשם הרדב"ן ז"ל שאם היה אנוס
 או שהיה הויך לבי'הכ וכל כיוצא בזה לא
 יעלה ע"כ. והנה קצרה יד השגתי מה דאיה
 על ככה ומה הגיע איו לרחוק עצמו ולהביך
 שהר"ף והרמב"ם ושאר הפוסקים לא דברו
 דברים כדן זה ברקא. ואפי' נימא דספוקי
 מספקא ליה הבנת דבריהם וכתמסיק ואם
 עלה לא ירד דלפוס ריהשא אחת משתיים
 לא ימנע או שמשום שנסתפק בהבנת
 דבריהם ז"ל כאמור ומש'האם עלה לא ירד
 מספקא. א"נ משום דס"ל דעקירת רגליו
 בעבודה מדרבנן היא וקריא אסמכתא
 בעלמא הוי. וא"כ יהי כמו שיהיה הרבר
 קשה בעיני להולמי. ואפי' לדברי האומר
 דברכת כהנים קרי לברכת עבודה משום
 דשייך וכו' ע"כ צריכים הם לומר דהוראה
 הוי ג"כ בכלל דהוראה עבודה של מקום
 דהוי כפ' שרשי' במ' מגילה רף ז'ח ונ"ס
 כדבריהם הוא שרי ליה מריה להר"ף ז"ל
 שהאריך במובן וכתב דברים המטעים את
 שומעיהם ומה היה חסר אילו סתם דבריו
 וכתב וש"מ דכהן דפריס כפיה בחר' רוכת'
 ואול לרוכת' אחריתי פורס יריה וש'ד זהו
 הוא לי שנא דתלמודא בפ' האוהו ב"ד מקור

ובטעם

הקדמת הרמב"ם דין זה
 עם שאינו תדיר לדין
 עקירת רגלים דתדיר עם שאינו זר אצל
 גובל לומר דשייך טפי למאי דסליק סגור
 דיינו נוסח ברכת כהנים דכל המוסף
 עובר

שאלות ותשובות הרמ"ז

כא

עובר משום כל רחוקיף. ודבר זה נלמד מדמצי הכהן לפרוס כפיו כמה פעמים ביום כנראה בפ' ראוהו ב' ד' והו העולה מכלל דעתי החלושה. וטיהו בהני תרי בכי' ג' וד' יאות לי לאסתפוקי מאחר שכבר הורה זקן ה' הרדב"ז ער שה' יזכני לראות דברי שאלות ותשובות בספרו אבל בבא שנייה והיא היא גרונ' שאתנו ממנו נלמוד לעשו' ככל הכתו' לעיל דיעלה בכבוד לברך את בני ישראל בשלום ולאל' ארון השלום אפרוס כפי יפרוס סוכת שלמו עליכם וישע בניכם אהבה ואחורה שלום ורעות :

כפס' החותם פס' וירונה' בס' ויממרו שלום סנת חכ"ט לפי' :

תאבס לברכתו ית' בידעם כי הן אכביר לא ימאס. מימי עולם ומשנים קרמוניות בהגלי' זימי צוראי' בפרט השתדלו בכל כ"ה לקבל ברכת כהנים מן המרובים ואלו לא היו בהאי מקרש מעט אא כהן א' שולחים לב' אחרת לקרוא כהנים אחרים לזכורת ג' את הרבים הוי' וזכותיהו עריף ושיינו דומה מרובים העושים את המצוה למעטים ואם לא היו מגיעים ג' שם אלא אחר שהתחיל הש"צ ברכת הוראה היו נושאים כפיהם עם אחיהם הכהנים מבלי היות פוצה פרה ומצפצף והיו היום נפלה מחלוקת בין התלמידים על הרבר דאיכא מ"ד שאסור לעשו' כן כהביא ראיה ממאי דאריבל בסוטה פ' אלו נאמרין כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה .

ספר חסידים מוכן לעבודתו
הענין והפסוק לוי וחלו

והללו מתירים באמרם דלא דמי דהתם מיירי באינון שהם ככה"כ כמ"ש הר"ף ורמב"ם וטור וס' טג וכל הפוסקים אבל לא במי שבא מבחוץ. וכן הוי' דכתב הר"ף פ' רמגילה ושמעינן מינה דכהן דפריס זריה בחדא דוכתא ואזיל לדוכת' אהריתי ואשכח צבורא דלא מסו לברכת כהנים פריס כפיה ושד' . וכ"כ רבינו ירוחם בס' אדכ וחוה נתיב ג' חלקו בשמו . ורמב"ם פ"א מהלכות תפלה משנה י"א וטור פ"ה סימן ק"כח ואלו דלא מסו לרצה לא קאמרי . וכן נמצא בפירוש בהגהה בש"ע אצל א' מן השרידים אשר ה' קורא . ועכ"ז אינון דאסרי עומדין על שמועתן כבן הרכינס באמור דהיא דר"ף ורמב"ם וטור וכל הפוסקים לא נחרנו לרבי ואתו לא שמועינן דא' עג שנשא כפיו פעם אחד חוזר ונושא ג' פעם אחרת וכמה פעמים ביום . ואולם כמה שכתב הר"ף מימרת הגמרא פ' ראוהו ב' ד' זל דאמר התם דאלו מתרמי ליה צבורא אהרינא הדר מברך . תו לא נאצטריך למימר . ושמעינן מינה ומרקאמר ושמעינן מינה וכו' ע"כ צריכים אנו לומר דרוקא במי שבא מבחוץ כל עוד דלא מסו לברכת כהנים פריס זריה אף על גב דלא הגיע שם בעבודה או קודם לכן מעיקרא

אין זה תוספת כ"א עיקר זכורני כי ראיתי בימי חורפי בשורת הרב הגדול כמוהר"ר יהואל טראבנט ז"ל מכני בניו של מהר"י קולון שכתב בנידון זה זל' הכהן הבא מבחוץ וכולי ומצא צבור וכולי והתיר לו לעלות וכולי וכמו כן הוגר הוגר לי כי מהרמ"ע פאנו מריה דאתרא שכמו כן פתיר בנידון זה ולפי שאינם בירי לא יכולתי להקוראם הם כוללים בהיתר גם קידת ג' דר' דלעיל ואם גם לאלה יכללו בדבריהם אין להסתפק מפני שאלתו של הרדב"ז דיחיד הוא לגבי תרי .

סימן כו

על הגרון הנ"ל שאה נשאלה . לכמו"ה הרר אליעזר נחמן פואה וצ"קל .

מקור המעייז ויסוד דהכנין מרומם על כל ברכה ותהלה שלמא רבא מן שמיא

ה הפץ למען צדקו יגדיל תור' נאדיר וברוב חסדיו על ישראל עם סגולתו צוה לכהנו הקדושים לברככם בברכה המשולשת בתורה כרי שע' ופתחו שערי החסד והרחמים הפשוטים כמבואר בדברי חכמים ואחרי שכל העדה כולם קדושים

שאלות ותשובות הרמז

מעקרא לא נתכוון לכך דאלו מטא קור'
 רצה פשוטא דמאי סלקא דעתין איכא
 למימר אופכא כ"ש וק"ו כשנתכוון מעקרא
 לבא לב"ה הריא ליש כפיו רודאי כל דמטו
 התם קודם ברכת כהנים עקרי כרעיהו
 קודם רצה וה"ל כ"ש הב"מ מרבי אמי ורבי
 אפי' דסקין אע"ג דלא מטו להתם קודם
 עבודה וכפרשי דעקרי רגליהו בעבודה
 אבל דהוק הירי מקומן ואולי טעמם הו'
 משום דכל הבר שבקרושה צריך הזמנה
 אע"ג דאסמכיה אקרא דבתוב וירד מעשו'
 החטאת והעולה וכו' ואי מונתם ז"ל היתה
 להוריענו שמי שנשא בפיו פעם או זכול
 לישא ג"כ פעם אהרת באותו יום הוה לדתו
 למיכתב כמי ש"ס מג בעשון דף ק"ד ע"ב
 ז"ל כהן שנשא את כפיו בצבור זה חוזר
 ונושא את כפיו בצבור אחר אז כמי ש'
 הרוק דף ג' ה"ל ואם על' לרוכין יכול לולך
 לצבור אחר ולרכס דמכרך מולי יומא
 עב"ד וכמ"ש האגור' במגיל' פרק היה קורא
 סימן ל"ב ז"ל ואם נשא כפיו רבודך ואח"כ
 הלך לב"ה אהרת ומצא צבור מתפללין
 זכרך פעם אהרת וכו' בעל הלכות גדולות
 וכמ"ש הכלבו בסימן קכ"ה פ"ש דמלתא
 בפשיטא היא דכתיבה בהדיא במימרת
 הגמרא שהבוא הר"ף מפ' ראודו ב"ה ומאי
 אצטרך תו למימר ושמענין מיגד' ומול'
 ולמכת' דלא מטו לברכ' פהני' ומדכתיבנא
 והגם דבהא דהיתרא עריפא סככי טעמי
 מעליות' נוסף על המנהג שנהגו הקדמוני'
 הזכירי ער' יפו מנכי' א' דהמה דהגמור'ם
 במל הבתה של תורה אשר פעולם אונשו
 השם דכל רז לא אנוס' להו ובמ"ה איכא
 למסמך על מנהגא ולמימר' ונתחלהם
 לישראל דאם אינם נביאים בני נביאים הם
 נבל המשנ' ירו על התהתינה ועלו להביא
 ראיה ע"ד השתא אין מי שמחה פיעיהם
 ככן אמרנו מי יעל' בהר' ה' ומי יקום במקו'
 קדשו להודיע לנו קושטא דמלתא והקמא
 הזכי הוי התורה הוא וללמוד אנו צריכים
 והואיל וכתו' הקד הוא כי מציון תצאתור'
 אינן עקרי שער' צדק המצוינו' בהלכה

למתבע אולפן מטר קשישא אתינא כי
 הלא זו המסילה החולה ביה אל וכמטו
 מיניה יודנו רבנו הדין עם מי ומח' תהיה
 משכורתו שלמה להרבות שלום בין
 התלמידים שאין כלי מחזיק ברכה כמחז'
 וכולנו כא' נשא ברכה מאת ה' וצדקה
 מאלהי ישענו וגם ברכות יעטרה מורה
 והבא נפוק מקמי בקרה והשתחיה ברצה
 ומורים ושים שלום ואני תפלת' אל אל
 ימיש באת הגואל ויפנה הבית והאדיראל
 ורכ טוב לבית ישראל ולמע' כת ימים על
 ימי מלך יוסף כנפשו וכנפש עבדו ותלמידו
 הזכות חודש שלומו צעירא וזעירא דלאו
 מן הברייא ין נהוץ ומרוד ומי שנאמר
 לעולמו די ואמר לצורתינו די ויריק לנו
 ברכ' עד בלי די למכ' כלו הפך לכן טהור
 הוא ואם בא יבא הכהן התמיד לפק פה
 מנטוכה

אין

זה תוספת כי אם עקר וגברא
 רבא דקא מסהיד לזכות המתירין
 ה"ה פוס' ממל' דברכין הרמז' וצוקל
 באלפסי זוטא שבו פ"ה דמגילה דכתב
 מימרת ר"ב דסוטה ומאי דתני' אושעיא
 ל"ש אלא דלא עקר רגליו אצל עקר
 רגליו עולה ואע"ג דלא מטי ליה לדוכן
 ובתך הכי כתב וזה אע"ג דלא ידעי ביה
 צבורא אלא לאהר עבודה כנון דאתא ממי
 כנשתא אחריתא אדעתא למפרש ידורני
 הכא וש"ד עכ"ד

תשובה

מי ימלל ויבצ' מקו' לחלוק
 ולגדר מ' שמעב'ת וכו' יוכל
 להוסי' ולגרוע על רבני דבבי אלהים חיים
 כי לכו ראה הרבה חכמה ודעת וכל החולק
 על דבריו חולק על האמת פי אחר דמצנין
 לאוקומא הא דאמור רבנן בסוטה עם מה
 שהסכימו כל הפוסקים חדשים גם ישנים
 שכל כהן דפריס ידוה פחוא דוכתא וכולי
 ואשכח צבורא דלא מטו לברכת' כהנים
 פרוס להו ידוה ומנהג אבותינו תורה שאם
 כהן בא מן החוץ ע"ה לבא לישא כפיו עם
 אחרו שנשא למח' לנו ליטוש מתורתם
 ולא פשוטא פלוגת' בוראי אף אם היה הדבר
 ספק

שאלות ותשובות הרמ"ו

כב

פסק לא היה ראוי לעשותו כ"ש בהיות
 הדבר כבוד כשמש. ולא נכלל איתמו
 אלא בפירושו איתמו. והתם על החזק
 הר"ב דאמר כל בהק הלא עקר רגליו
 בעבודה תולא עיל פתך והא ר' אמר
 אסי עיל ופתיקו אסי דר' אסי מעקרו
 הו עקרי כרעיהו ממטא לא הו מטו התם
 וכתני ר' הושעיא לש"א דלא עקר רגליו
 אבל עקר רגליו עולת. הנה לפנינו בפירו'
 שכתן הכא מן החזק ולא מטא עד קודם
 שיקרא הש"צ כהנים עולה שהיה ר' אסי נה'
 אסי לא הו בכ"ה דהכי גרסין בברכות פ'
 תפלת השחר ר' אסי ור' אסי אע"ג דהו
 להו תליסר בני כנשתא בסברי לא הו
 מצלו אלא בינו עמודי היכא דהו גרמי.
 והו באים לקודם לברך את ישראל
 שהשובים היו ששכינה תשרה על יניהם.
 והם לא הו נמנעים כדי לקיים מצוה הבאה
 על ירוחם וכל בהק הכבוד כבודך וז"ש
 ולא מטו להתם מורה שלא היו בכ"ה שא
 היו שם מפני מה לא היו נוסעים במקומם
 קודם לכן אלא דאי לא היו בכ"ה. וכל
 שמראה הכהן עצמו הפך לברך ונד מאיה
 מקום שהו בכבודו ז' נושא את כפיו
 וכראמרינן התם שאם הש"צ הוא כהן ואינו
 זו ממקומו כוון דהנד: והע"פא מנהגיה
 מן בני החבור או שאם כהן שהולך לדרשו
 ועבר רך כ"ה ושמע ש"צ שהתחיל בעבוד'
 ונכנס לב"ה ורוצה לקיי מצוה הבאה לידו
 אין לעכבו והביא דאיה מן הסוד שכרת
 כל כהן שאינו נושא את כפיו עובר בנ' עשה
 כה תברכו אמור להם ושמו את שמי והוא
 שוה בכ"ה כשקורא כהנים הנה שבקרא
 ש"צ כהנים תליא מלתא כל שלא הראה
 עצמו שאינו רוצה לעלות. כלל הרברים
 מעולם לא שמענו מי שהולך ער' ובימי
 הזקני נ' עשה מעשה פעם רבות וגם עכשו
 נמצא אתנו החכם וחסידי אחר ברוח
 כמוהו ר' בנימין לוי מצפת תוב"ב ואמר
 שגם בא' עושים מעשה כמונו ופשוט הוא
 אצלם כמו אצלנו ואל המנגד נאמר שאם
 תחלכה רופפת כיבר לופוק ויהו מאי עמא

דבר. ולא יתקע עצמו ברבד הלכה שאין
 לו שורש.

כס דכני ענד לורלי פ'
 ס"ג

סימן כו

פסק כמוהו יהושע פירמו וצל
 מאנקונה על הדרון.

יוסי רמין יור קרת קא הוינא רכא דתם
 אמרי יור קרא דאגל תמנע טוב
 כבעליו וגם העלייהו רכהני מצנין לאוקומי
 דזקפי עשר צצבעות יהו ואין נשאות כפי'
 פהורת מעשרה דמשנת שלמה טנינו כפ'
 הקורא את המגיל והוא מצוה דיחוד ובעלי'
 נינהו דכר תכרכו בחיב זכמו שמרד
 הרמב"ם זל סוף הל' תפלה דפבטל מצוה
 עשה והיה זה קדמך בג' לאין אי הכילית
 דימחי בדיניהו. ואעיקרא דדינא לוכא
 פירמא וכבר קדמוני רבני שלא הניחו לו
 מקום למחל בראי מפי ספרים אי מפי סופר'
 וסברות נבונות דאית בהו טעמא זריה
 דלגבי האמרתא היא. ויען שאין מסרבין
 לגרול שהפציד בי מעב' יצאת ממחיצתי
 כר' דלא ליכרו דהתלמיד נמדה סרבן.
 ואמינא המילתא דפטימא שהשאי לברך
 ברמת כהנים. אע"ג דברכו ברכת עבודה
 ומצא צבור שלא הגיע לברכת כהנים
 דרברים פשוטים בפסק הרב קארו זצ"ק
 סי' קס"ח וכל הפוסקי כתבו בפננון
 זה. ומא דמפק ואומר דדברי הרב לאו
 דוקא שלעולם צדק דמיעקרו דגלפ' ב"ה
 בברכת עבודה כפי שנראה בס' הג"ס
 ה' במחילה ממנו אם קרא לא נתפרש לו
 הדבר דלא מציען למימר הכי וכי לא הוה
 יכול הרב לפושט דבריו כדי לעמוד על
 בתיין של דברים. ובפ' כתב המדריכ' פ'
 ארטיפו' על מתניתין נפלה לאור ונחמד
 בני מעשה דכל מקום שנוכל לומר בלשון
 חתנא דוקא לא משנינן ליה לא דוקא כ"ש
 וק' בלשון חפוסקים דלא אמרינן לא דוק'
 כסברתו דבלשון משנה כוון דאיכא ברוך
 פשיטותא איתקנת א' ופסדתא לא הו'
 יכלי

שאלות ותשובות הרמ"ז

אבותינו ביהנו על דבר זה ומעשה רב זכין מצאתי בספר שו"ת אשר הניח לי בירושלם שאין לה הפסק הגאון מורי ורבי טרבוט זצ"קל שאה"ג הלכה למעשה ואו דבריה כהן שנשא כפיו בב"ה ואח"כ הלך לב"ה אחר ולא הגיע עד שנשלמה ברכת עבודה והכהנים היו במעמד לפני ההיכל רשאי ר"וא לישא אר"ת כפיו עמדה פסקו כמרה גאינים אשר מעולם אנשי שם כמורה ר' שמואל יור"א וכמורה ר' יעקב כ"ץ זצ"קל כוונת צ"א להיתר הפשוט הוא ותורה דבריהם זל וראייה ברורה ומבוררת להכריח ממנה ר"א דתבו הפוסקים דכל שמצא שלא הגיעו לברכת כהנים שנושא את כפיו ברכת כהנים דוק קאמרי דאי לא תימא חכי אלא דנקטי ברכת כהנים במקום עבודה ימשך מזה א"כ שאינו נושא את כפיו אלא שמצא צבורא דלא מטו עדין לברכת עבודה ולא התחילו ב"ה דחכי משמע לישא דלא הגיעו האם התחילו בעבודה שוב אינו עולה וזה ר"וא היפך הדין הכוסכם מרוב הפוסקים ואחא דאמר ר"בל כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה פ"י רש"י זל קודם שיסיים ש"צ רצה צריך לעלות אל הרוכן ולישא בעבודה חכי משמע בתוך העבודה קודם שיסיים אותה עכ"ל והם אמרו דר' אבי ור' אסי מהמת כו"ב תנועתם וכו' בהא כ"ל ילני בדקאי רוב כח המתירין וצ"א הואי התם הייתי עונה אמן אחרי המברכי כמורהשת אתינא להיות סניף לרבנן והמשפיע לכהנ' ישפיע טל ברכה לכל ישראל אכ"ר.

ר"י ס' וסמך את מצדתי כי מ"ל אורות טליד לפ"ק ור"י ל"ה.

הענין יוסע פירוש

סימן כח

הוסף מעלת הח"מ שנית ידו והשיב למנגדים על הנידון.

אחרי הרבנים האה ערעורי דברים היובאן כי ראה ראיתי שרני ראיות בחלוקי סברות המסבירות פנים להקל

יכלי לברך דבריהם. וא"כ איכא דוכתי דקאמרי רבנן דלישנא דמתניתין לאו דווקא אבל בלשון פוסק לא שביק מלתיה לפרושי ליה וכד רייקינן דברי מוה"ק כשהתחיל ש"צ רצה כל כהן שכבר נעקר ממקומו לעלות לרוכן וכולי למה אמר שבב"ה היה לו לומר כל כהן נעקר ממקומו וכו' דפשיטא דאיירי בב"ה דמאן לימא דאחריני שאינם בב"ה ידעי דמטו לרצה אלא דוקא כהן שבב"ה אבל מי שהיה מחוץ שבקיה אחיניה דאי אתרמי רשאי כל זמן שלא התחילו בברכת כהנים כמו שפירש אה"כ בסעף ב"ה וטעמא דהזמנה שכתב מעב"ת אמרינן ב"ה שלעולם לכל מצוה ההזמנה טובה כפול ומכופל אבל אי אתרמי לאיניש מצוה בשעה עוברת לא לשבוק מלעבר יתה דהטוף ואכול אמרי דכל כהן המברך מתכרך וא"כ אי אתרמי בצבורא אחרינא שלא הגיע לברכת כהני בפ"י אמרו בפ"י ראוהו ב"ד ובשם התו' כתבו ב"י שכתב ההגהות מיימוניות דרשאי ולא אכנס בעובי הקורה ולומר דמקרי עקרי כרעיהו בתוך זמן שבאו בפ"ה משו' דלאו בכוונה היא זו דלישנא דאמרי אי אתרמי לא משמע חכי דאי עוברת הוא דשליח לבא שם ליכא פלוגתא דמקרי עקירה אבל הנידון שלנו אפי' לא קראו אותו אלא אתרמי ברכת יבנא כל זמן שלא הגיע לבר' כהנים מצי לברוכי דהא עה"פ מינה וראיה דגמרתין מר' אמי ור' אסי שכרב מעלת הגאון מרנא ורבנא ארנ' גר'ו דאינהו לא הוו מצלו אלא היכיך הוו גרסי שפתים ישק מ'מ יען דהא דר' אמי ור' אסי מייתי לה אמילתא כשהגיע ש"צ בעבודה כל כהן וכו' דר' אמי ור' אסי מהמת כו"ב תנועתם היו הולכים עקב בער גודל כמו שמצאתי כתוב דמה שכתבו לא הוו מצלו לא היכא דהוו גרסי מאן ליכא לן דלא הוו סברכי ברכת כהנים באותו בית המדרש דפשיטא דהוו מתפללים בעשרה א"כ בוראי דלא הוו מבטלי מצוה דרמיא עלייהו לברוכי ברכת כהנים וצ"א ויציב ונכון ומנהג אבותינו

שאלות ותשובות הרמ"ז

לא פליג הרדב"ז דכתב בהוי"א דהב"א תי
 לעיל או שהיה חוץ לב"ה דלאינו עולה
 דהתם אינו של א"ל שמע קולו של ש"צ
 ובכ"טן שפליא דעת ממני מה דאו להקל
 ולחלק כמא' דלא יש אפילו דמ"ז בנמר"ז
 דהא ריכל כללא כייל ואמ' כל כהן שאינו
 עולה וכו' ובוראי ריש לו מע"ס בעיקר מן
 התורה דכשום הכי לא אהשביה למצודה
 גרידא לא לעיכובא אף על גב דמכטיל מן
 מצותיו ואע"ג דעיקר ברכות ה"ה דרבנן
 אינהו מ"ס כל דיתקון רבנן כעין עבודה
 דאורייתא תקון וקרא כתיב וישא אהרן
 את ידיו אל העם ויברכם וירד ואמרינן מה
 להלך בעבודה אף כאן בעבודה ודוקא
 ברכ' רצה היא ממש במקו' קרבן כראמרינן
 פ"ב דמגילה דתקינן מורים אחר רצה משום
 דכתיב וזבח תודה ופירש' אחר זביחה תן
 תודה ואע"ג דאמרינן התם דעבוד' והודא'
 חדא מלת' היא ופירש' דאף הודא' עבודתו
 של מקום היא מ"מ כעין שתהא ותחלת
 הזמנת הכהן לברכת כהנים דוקא בעכירה
 דלא יהו במקום עיקר הזביחה ורמי בכל
 האפשר למאי דכתיב בקרא' דבזמן עסק
 הקרבן נאמדה הכרחה כמ"ש וישא אהרן
 וגו' וזל הש' זל וירד מעשות אלמא בעוד
 העבודה בידו בירך ואח"כ מעשות החטאת
 אלמא השתא הוא דגמר ע"כויש לרדק
 ברכיו ע"ה דהא דכתב אלמא בעוד
 וכו' מאשבעות אלמא תניינא דגמר זרה
 טאי שיאמה הכא ותו דהא מבעי ליה קרא
 לבעוד העבודה בידו בירך והיאך משמע
 ליה עור להשתא הוא דגמר ונר' דהכי
 קאמר דמרבך קודם ידיתו מעל המזבח
 משמע דבעוד העבודה בידו בירך שררי
 בעודו עומד על המזבח מיקרי עור העבודה
 בידו היכול לתקן איזה דבר כאמורים או
 באש עצמה והדר הרגיש דמ"ל דבסדר זה
 מעכב והלא דוקא בעבודת' יהיך בעינין על
 הסדר משום דכתיב בהו הוקא כראמרינן
 כיומא לזה אמר ואח"כ וירד מעשות אלמא
 וכו' פי' דמדמת יבאה הכרחה וירד מעשו'
 השולת והחטאת והשלמים שאין ת"ל מוכת'
 דכב"ה

להקל הלא הם בעלי הסברא הראשונה
 החליפו הרבר לקולא גמורה כוללת היתר
 לכל כהן הבא מבחוץ ושל העת השניה
 גם הוא אסיק ארעתיה מעיקרא לומר דכל
 שאינם בב"ה בשעת עבודה לא מקרו
 פושעים ובסוף מתיר בהדיא לכהן ששלחו
 לקרותו ויהוה שעקר וגליו לבא קוד' עבוד'
 אבל כשידוע שלא עקר רגליו ברצה וכ"ש
 כשלא שלחו בערו מסתפק משום ההי"א
 דהרדב"ז שהנחת' לעיל הכת' בהדיא דאם
 היה חוץ מב"ה לא יעלה ומשמע דדוקא
 משום הוראת זקן נסתפק אבל אם לא
 הורה זקן כבר היה כתיב סתם לכל כהן
 חב"א מבחוץ ותמיהני עליהם דאם כן
 אדמוקמינן בנמר"ז אדאי דר"ב מרדכי
 אמי ור' אסי דהו סלקי בתר עבוד' ומשינינן
 דמעיקרא הו עקרי רגליהו וכולי לישני
 דלא הו בב"ה ולא מיקר פושעים ונמי
 צרכינן עקיר' מעיקר' ונספת עוד תמיהתי
 על בעל הסברא הב' דבאותה חלוקה
 שהעלה להתיר לכהן הקרוי וכולי השב
 להסתיע מהרדב"ז גופיה שהביאו ב' כנסת
 הגדול' סימן קכ"ח וזל עקירת רגליו מביתו
 לבא אל ב"ה אינה נקראת עקירת רגליו
 לעלות לרוכן הרדב"ז חלק ב' סימן קפ"ח
 וזל שאם היה ביתו סמוך לב"ה ועקר רגליו
 מביתו קודם רצה כדו לעלות לרוכן מקרי
 עקיר' רגליו עב"ל ובטחילה מכבודו שנה
 ברואה דהנ"ל הם דברי בעל כנסת הגדול'
 ועוד לא ידעתי איך הבין דברו הרדב"ז
 בפ"ש עקירת רגליו מביתו וכו' דמאי קמ"ל
 פשיט' דכל הרוצה לבא לב"ה מתכוון לבא
 לב"ה ואי הו"א ס"ד דהאי מקרי עקירה
 לעלות לרוכן א"כ בטלת לגמרי כל דברי
 הר"ב שיהי כל כהן עוקר רגליו מביתו
 לבא לב"ה אלא על כרחיך כוונתו לומר'
 שאם הכהן עוקר רגליו לבא לב"ה לברכה
 ברכת כהנים ואפי' שלחו בערו אבל הו"א
 לא שמע קולו לא הו"א עקירה לעלו לרוכן
 דהא מסיק בכה"ג שאם הורה בירתו סמוך
 לב"ה סמוך דוקא והיינו כדרי שישמע קולו
 של ש"צ ועקר רגליו קוד' רצה שפ"ה והשת'
 לא

הכ"ה נכללת בכלל הוביחה והשת"א
 בדרך הוא דגמר אותה ומ"ה לא בתיב
 בעשות העולה וההשאת והשלמים ומכר
 משום ההכרח נכללת בכלל עבודת הבהמה
 אתי שפיר דבעינן עקירת בעור הוא יעסוק
 עם הצבור כברכת עבודה דונכרת אחת
 שעדיין העבודה כירו ועוד דמרוגא דגמר
 כד עקר ברעיה מתחיל ואומר יחי רצון וכו'
 וכ"כ הרמב"ם ופסקו הרב בש"ע סימן קכ"ה
 סעיף ט' והוא ליה כתחלת ברכה ואח"כ
 מברך וגמרת העבודה והא קמן בפ"ה בעינן
 עור דעבודה בירו ביהו ממש דהיינו
 שמישהו ברכת העבודה כפי ש"צ דשומע
 בעונה וכ"ש מתחיל גם מאז הזמנתו בתפ"ל
 לברכה וא"כ ככהן תלוא מילת' ולא בקהל
 דבעינן עקירתה בשעת שמישהו ממש
 ברכתו כגא והבי תיה ממש עובמא דה"א
 ור"א מכמה טעמי חדא דאמרין ר' אמיר'
 אסי מעיקרא הוא עקרי כרעייתו וכו' וכתבני
 רבי אושעיא לא שנו אלא דלא עקר אבל
 עקר עולה נר' אושעיא קאי אדר"ב ור"ב
 לא מיירי בעומר ההוק מבית הפשוט' האיני
 עולה אלא אפי' בעונה בכ"ה ושומע עבוד'
 ואחא קאי ר' אושעיא ואמר דהיינו בעקיר'
 רגליו בשמעו העבוד' וזכירתו עבדי ר' אמי
 נר' אפי' ומש"ה לא מייתי דר"ף עובריהו לא
 הא דתני רבי אושעיא משום דתני' הוא
 ועוד דלישגא דמעיקרא הוא עקרי מוכה
 דהו' ידעין שמעי תחלת ברכת' הצדוקים
 דר"ש וז"ל מעיקרא הו' עקרי כרעייתו
 בעבודה אבל רחוק היה מקומן מן הדוכן
 וכו' מן הדוכן היה רחוק אבל לאימ"ה
 לאפוקי סבת חבורים מלבס שחוו שולח'
 לקרותם מבית מדרשם אלא בני עמורי
 דהו' גרסי רמנ' הנה בעורג' הבית עצמו
 דהכי מוכח' רש"י באומר' החוק היה מן
 החוקן והכי מוכח נמי מדרסותינן בהר"א
 מתקא והוא דר"א וס' אעם הו"א ש"צ
 כדון דבעינן דיהי' גר' ודרת' באמר'
 העבודה ומכל'ן של רבנים בפ"ל אתמר'
 דבעינן שיהי' הכהן שומע ברכת' רצה
 בשעת עקיר' דהו' רגליו וכו' לפי מ"ש הס"ן

דמשמע מר"ב דצריך לקרות כהנים
 קודם עבודה ואבורהם פסקו לדין גמור
 ואם אינו שם איך יקראוהו ויתר על"כ אין
 ספק דתבא ברכת' על הכהנים דאריזים
 לעקור רגליהם מיד בהתחלת רצה דהכי
 דייק לישני הכל הפוסקים דהרמב"ם כתב
 פ"ג מהלכות תפלה בערת שיגיע השליח
 צבור לעבוד' כשואמר רצ' דכשיגיע לעבוד'
 היינו התחלת ומאי צ"ל תוכשואמר רצה
 וגם מל' שאה הפוסקים משמע כן ומעמייתו
 דלכתחילה עדיף למעבד' כד"ב דהיינו
 שיהי' על הדוכן קודם סיום ברכת עבודה
 דעור לכתב השור סי' ק"כ דנהגו בספרד
 כפי כמה גאונים שלא לומר רצה במנהג'
 שאינה של תענית אלא מתחילת' אישי
 ושהאל הכוא הב' דברי המנהג דעממ'
 משום הא דאמחינן כל כהן שאינו עולה
 בעבודה שוב אינו עולה ורצה קורא עבודה
 העל הקרבנות כתוב לרצון להם לפני ה'
 וכשמתחיל החזן רצה עולים לדוכן וכולי
 וש"מ דעיקר העבודה היא רצה ומכל דהי
 טעמי החמירו על עצמן ק"ק אשכנזים
 להסתין דה"ש כשנגיע לרצה (ל' אפוקי
 ממ' האין להשיג' במנהגם) שיעלו הכהנ'
 לדוכן דבהכי נפקי'ח אליבא דר"ע אפילו
 איבא דאבורהם דהמתנה היא קריא'
 וא"כ מי יערכ' לבו להקל כשו' הלוק ברב'
 ובפרט בק"ק אשכנזים דממתינים אפילו
 לעומת' משם ואיך לא ימתינו לאשר חזן
 לב' אתמנה וכו' דאיך ל' בהיהם שורש'
 וענף בגמ' ד' דבנושל ק"ו במקור' ספק ברב'
 ותמיהני במאן דכתב דאפילו היה הרב'
 ספק היה ראוי לעשותו ולא ידעתי במה
 נסמך ומה שחשבו הנקילים להתלות
 באילנות גדולים תר"ף דהרמב"ם ז"ל הש'
 להו' למ' איהו דהר"ל מור"א לאפלוני
 בחילוקין מסב'ר נפשיתו במאי דאיסתמו
 קדמא זיב' ש' דלא ננעי ולא פגע' בההיא
 עניינא כלל' . . . שהיה בפ"ד דמגילה ששם
 הבש' חר"ף דיני' ברכת' כהני' הקדים וכתב
 החו"מ ר' ראובן ב"ר דכהן המוסף ברכה
 בשלח עובדי' משום כל תוסף וכתב אח"כ

שאלות ותשובות הרמז

כד

הוא אחריו אתרמי ליה צבורא אחרניא זמניה
 הוא אחרניא ופשוט וזכרון של דברים כוונת
 הר"ף וללא שמעו ענין דאין אסור פל תוסף
 אלא במוסף על הברכה אבל פשוט
 כמה פעמים לא מבקש לליכא כל רחוק
 באמירת ב' כגידא אלא אפילו כדרכו
 בברכת אקמו ש"ר ומ' הכתב דלא מנו
 לב' בש"ל שלא כרכו עדין ב' כוכרכתו
 בהריא בקיצור פסקי הרא' שור'ל דרוקא
 שלא כרכו ב' שפיר רמי אפילו בברכה
 אבל אם ככה ברוב ורצה לכת' שלשה
 ברבותיו בלא כרכה אע"ל לא עבר אבל
 תוסף וחורוקיים שלש מצותיו מ' למ' אע"ל
 ש' משום החיא דר"ב' למ' נמו דלא ממו
 למא' הצדק לב' וכח החיא דפ'ו הרא' וז'
 בתשובה ח'א ס"ב שנשא על מ' ש' הרמז
 פ"ד מה' תפלה ער שאקרא לחם ואומר להם
 בהנים והם עונים וברך והשים דר' להם
 עונים וברך עסתנאיה דהיינו שיסרכו
 תחלה ברכ' אקפ'ומו באופן שב' דיעים
 הם תנלמהים מחיאי דראוהו ב' א' איסור
 הברכה משלו אע"ל שכבס סיים ברכתו
 וחב' היתר לכהן לחזור ולברך וכ' רב' ב'
 באלו חב' דינים שמזכירם רצופים המור
 ובתב' חב' פשוט הוא בראוהו ב' אבל לא
 עלה על לב החלוס שבכרת המקילים ועוד
 דאין תוסף ארעתי' דהא הר"ף כתב בשמעין
 פינת וז'ל מתהיא דח' ואך יש שם אפילו
 המו למת שרוצים המקילים ועוד הברור
 הכי כתב הר"ף הא דר"ב'ל דעולה בעבודה
 ומי ר'א תישוריה למויבמה שעדין לא
 הוריענו היש אסור בברכה ואפריין נמטייה
 לפרק הרמז ב' שבת ב' תחלה זה הדין של
 הר"ף להחיותם למה לחזור ולברך בנ"ה
 אחר וסמך לו מיד אסור עליהם לברך אם
 לא עקר ברצה לחווע שהוא כולל בכל
 מכל כל באופן דחזור לנה בשמש דלא
 נחית הר"ף בנ"ה ושר'ל דבר בסולל
 ושמש שישות הסוגיא מוכח דעונך שותיה
 הכתן עסוק בעבודה וכתובתו חתיה הוא
 עוברא דה' אור'א ויש לנו גדול האחרונים
 שהורה בהריא לאיסור והרם בעל כנסת
 הגדולה

ול ואמרינן התם דאן אתרמי ליה צבורא
 אחרניא הרר מברך ושמעין מינה כדכין
 דפריס ידיה כדרא דוכתא ואזיל לדוכתא
 אחריתי ואשכח צבורא דלא מנו לברכת
 כהנים כרמנו לברכת כהנים פריס ידיה
 ש"ד ע"כ ומב' אן רצו המקילים להוכיח
 סברתם דמקאמר דלא מנו לב' משמע
 דאפי' יבא אחר סיום ברכת עבודה מצו
 לעלות ויש מהם דרצו להסתלק מסבה
 שראו בהר"ף בכפל ענין במלות שונות
 הבהר דאמר ואמרינן התם דאילו מתרמי
 וכולי מאי צריך תו לחזור ולומר ושמעו ענין
 מינה וכו' הדין הך ולכך נתחזקו ואמרו
 דהא ושמעו ענין מינה לאוספו את אדין כהן
 הבא מברוך דמברך אפילו בא אחר קצת
 ושרי להו מדייהו רבעו למיחלה כמרח'ל
 מאי דלא אסיק אדעתיה וכלל ועיקר
 דמעיקרא הוצרך להביא ההיא דאתרמי
 לסיומא ולמעמא דמילתא דאוסור מל
 תוסף דלא תימא דרוקא חוסף ברכה א'
 משלו באמצע ב"כ הוא העובר אבל אם
 סיים כל ברכתו הא עבר ליה זמניה והוי
 ליה כיושב בסוכה ביום ח' דלא עבר בכל
 תוסף (אם לא כיון משל לעבור) לכן כתב
 דאמרינן התם דאלו אחרמי ליר' וכולי
 והולכך כולו יומא זמניה הויא ולכן אפילו
 סיים כל ברכתו עבר בכל תוסף אם
 חוסף ברכה משלו ואח"כ אמר ש' מ' לה'
 לבד באורתו ענין דין אחר והיא כמש' מש'
 התוס' פ' ק' ר' הר"ף ה' ה' ותוקעין ומריעין
 וגם הר"ף הביא בשמם פ' ק' דר' ה' סימן
 תקל' ה' דלא שייך כל ר' תוסף בעשיית
 מצוה אחת כמה פעמים ביום וז'ל נמו
 אפי' מברקים כמה פעמים לצבור או נוטל
 לולב וחזור ונוטל וכו' ומיהו בודא שיש
 חילוק ביניהם הנשלת לולב כמה פעמים
 ביום דמותר היינו ודאי בלא ברכה וגם לא
 דחוסף עדי שכה קיום מצוה אבל כ' כ'
 מותר אפי' כמה פעמים ובברכת אקבו'
 ואע"ג דככה קיים המצוה המוטלת עליה
 בנ"ה אחר חזור עוד לקבל שכר כפול ואי
 לאתימא הכי לא הוה משני מירי התם
 דאילו

הגדולה

הגדולה

דאילו

הגדולה

שאלות ותשובות הרמז

הגדול הנודע מתוך ספרו הביא דבריו לדין פסוק וכ"ש שעובר אלו דלא תשא ובבתי בנסיות המהמורים על עצמן למעבר ככל חומרי הפוסקים. אשר לבן אנוס אומר שהרוצה לסמוך על בנין הקל אינו בפלס חכם ויכול כי אם בשם חפץ וה' חפץ למען צדקו וגדולתו ויאדיר: **השאלה** כ"ד מס' כ"ה מ"ד ז"ל:

סימן בט

שאלה

מעשה שהיה כך היה שקצת מבני קהלורת עשו פת ב"ט של סכות ובאו האופים ערלים עם הנסרים בפומבי ללקחו כנהוג והוליכיהו חוץ לגישו ואפו אותו וזכראות קצת מדפני העיר שכמעט סכוונים מלאכתם ב"ט ועוד הרבה עשו ותקנו השאור כליל ב"ט וקצת שרפו החלה ב"ט וקצת דקרו וגם שכמה אמרו שמימהם לא ראו שום יאודי שעשה פת ב"ט [הגם שיש קצת שאומרים שהם עשאוהו ע"פ מור"א] הסכימו להכריז בב"ה שכל מי שעשה פת ב"ט לא יאכלנו עד אה"י ועו' נשמע קול ענות מפי אנשים ונשים ואמרו תמהים אנו איך הרבנים רוצים לאסור הפת ושנעשה ב"ט והוא דין פשוט שמוותר לעשותם. לפיכך ייטב נא באזני האד"ר להגיד לנו אם במנמוברד נהגים לעשות פת ב"ט ואם היה בכח הרבנים לאסור אותו וגם אם ירצו לגזור שמכאן ולהבא שום יאודי לא יעשה פת ב"ט יפה הם עשים בשבול סיבות ידועות אצלם או אם נאמר מוטב שיהיו שוגגים וכו'.

תשובה

ואנחנו בהאוסרים העוצרי' בעם ה' להיטיח אשוריהם. בדרך הנכון ושאר ליה מאריה לאורתו מורה דשרי שרתי רבו הטעמים לאסור הא' דמינונו ל"א ראינו בשום מקום מקילים בזה וגם באותו הקק' העידו כמה זקנים של אדאו ככה. וא"כ אפילו הוה מותר מן הרין לא ערוף מדברי המותרים ואחרים נהגו בחס אסור הב' דאנן סהרו דנפקו מניה חורבנא עשיית

סימן ל

שאלה

עד רבר הסליחות שנהגו' במקומו מועטים לאומרם כלילה עת תפלת ערבים ראו לחקור העושים הם כדון וכהלכה והיש להם על מה שיסמוכו או לא.

זאת

ועוד אחרת סוכה שהיא עשויה על גזוזטרא היוצאת מן הכותל ואין בקרקעיתה כי אם קרוב לרוחב חמש' טפחים וחצי ויש לה גדר מזה וגדר מזה משלשה עבריה ואינו גבוה מן הקרקע כי אם ה' טפחים ועליו לוח ארבעה בולט החוצה וטמנו עד הסך גובה עשרה. צריך לעיין ולחבין התבשר הסוכה יא' התפסל בכך.

תשובה

כדבר הסליחות אין ספק לקצור השגתי שמנהג טעות הוא וראוי לסונעו באותם המקומות שנהגוהו כאותו של הכפורת שאסורה הרמב"ם והרשב"א ול בעידם גם כי מקדמת

שאלות ותשובות הר"מ כה

דנא היה פשוט ומוחזק שמה ויש להם סמך
מכמה גאונים כנודע ומה גם בנידון דידן
שאינו לו משען וכשענן והמיעוט שהחזיקוהו
במלי במיעוטן כי הלא בכל ארץ אשכנז
ופולוניה וארצות המערב וארץ תוגרמה
ואחרון חביב באי תוב"ב אין אחד שיהגנו
ככה וזאת עלתה לנו למחזיק ולמעון דברי
המקבלים מארי דמהימנותת האוסרים
אותו ומגזימים עליו משום לא תחסום שור
ברישו והענין הוא כי הלא נודע לכל רואי
שמש שהזכרת תלת עסר מכילין דרחמי
הוא הוררת שפע שובע חסד אל עליון
למען יכנס לנו לפנים משורת הדין וזמנו
ההגון הוא ביום או קרוב אליו שאז שערי
החנינה נפתחים כמד"א יומם יצוה ה' חסרו
אבל כלילה הוא עת הסתרת האור ושעת
שלטון ממוני הדין פהר לילה ורבר באופל
והלך ב"ט ובהזכרת ה"ג מדות אנו רוצים
למענם מפעולתם וראו שנירא פן יתקנאו
בנו ה' והשתא ומה אם הקריש וקדושה
הסידרא תקנו בלשון תרגו' לחשש יראתנו
מקנאת מלאכי השרת הקרושים כ"ש
שהגון ומחוייב לירוא מחמת אלה רחמנא
ליצילן. גם כל מי שחלק לו אלוה בבניה
וידוע בתוכות וכסתום חכמה מבין שענין
הוא בלבול הסדר הישר שתיקן הטוב
והישר ית'ש וקרוב הדבר לקיצוץ. ומעתה
אין להקשות מההיא דפ' קדעו דאמר רב
יוסף לא ליצילי איניש צלותא דמוספי
בתלת שעו קמייתא ריומא כיומא קמא
דריש שתא דזמנין דמפקיד עליה דינא
ואסיקנא התם דרוקא ביחיד הוא דאסיר
אבל בצבורא לית לן בה דנפיש זכותיהו
דהתם טעמיה משום דשעת דין הוא ולא
נכון ליחיד שיבטח בזכותו אבל נידוננו
אינו מטעם זה כדכתיבנא גם אין להביא
ראייה ממה שהביא חסור בא"ח סימן מ"ז
משום רב שר שלום גאון אל דנפילת אפים
ובקשת רחמים מותר בערבית אפי' בצבור
פ' ל"מ ביחיד דאפילו אדם השוב מותר
ליפול על פניו כדאיתא בירושלמי פ"ב
דתעניות אלא אפי' בצבור מותר לכל אדם

דהא לא ק"ל כותיה כנודע מדברי מהר"א
אל משם ספר צרור ות ומדברי הר"ם
מריקאנאמי שהובאו בא"ח סי' קל"א הגם
כי איסור נפילת אפים הוא מטעם אחר
והיינו מפני שמגביר מדת הדין אילנא
דמות' כנראה מדברי הזוהר פ' ויקהל אבל
ענין ה"ג הוא משום שצריך עת רצון
לאומרים דונמא דיום ב' וה' שנתקנו בהם
סליחות ותחנונים משום דיומא דרעוה
נינהו כדברי התוספות בס"פ מרובה והשת'
ומה אם אפי' לא נתקן שיאכרו בכל הימים
שחוט של חסד מצוי אלא באותם הפרטים
הוקא ק"ו ללילות ואין לומר דלא תיקנו
למימרינהו בכל יום ויום הוא כפני טורח
של הצבור דוראי גדלה כל כך מעלת אלו
התחנונים בהזכרת יג מידו כידוע ממדרש
נתעטף חקב"ה כש"צ וכולי דאי לאו משום
הטעם האמור לא היו נמנעים מלאומרים
בכל יום ויום דהא אמרינן כמה וכמה
מומרים המרזוקנים בסדר הנכון ולא
חיישינן לטורח הצבור. ומכ"ש כהני פסוקי
דרחמי דלא הוה לן למיהש. לא מהוורתא
כראמריה וא"ת ה"ל ליל יוה"ד ואומרים
סליחות בכל נפוצו' יהודה הא לאו מילתא
היא משום דאותו הלילה גדל מאד כחו
מיומי החול שאין שטן ואין פגערע כמזכר'
בפ' ד' דנדרים בההיא גימטריא דהש"ט
וכנודע מדברי הזוהר בהרבה מקומות ותו
דהא לטעם זה אנו ואומרים ג"כ ביוה"ד
בשכמ"ל בקול רם וכתב בעל הטור ז"ל
שהטעם הוא כמה שהובא במדרש ואלה
הדברים רבא מפני שאז אנהנו כמלאכים.
ויש לי לדקדק דהא בפרק מקום שנדהנו
אמרינן היכי נעביד נימריה לא אמרו משה
לא נימריה דהא אמריה יעקב ולכן עשו
פשרה ביניהם ותיקנו לאמרו בחשאי ואם
עיקר הטעם שאומרים אורנו בלחש הוא
משום האי טעמא מה לי אם אנו כמלאכים
או כאנשים או אפי' פחותים מחמורו של ד'
פנחס בן יאיר ואין לומר דמדרש חלוקים
הם דהא הרב בעל המורים ז"ל הביא ההיא
דפסחים בס"ט א וההיא דמדרש רבא בס"ט

שאלות ותשובות הרמז

הר"ש ז"ל קשיא רידיה נרודיה רהיכי
 מזכי שטרא לבי תרי ונראה ליישב ולומר
 דלא פליגי הני מדרשי אהרדי וחק איברא
 דמרע הכשיר ממום הניא שכחה זה
 לישראל כלו' שאמר להם שאורתו השבח
 היה של המלאכים והתקין להם שיאמרוהו
 בהשאי ולכן לא כרתבו בתורה באופן
 שנר' מזה דלא חזי ליה לאיניש למימריה
 בפרהסיא. אבל מצד אחר ראינו שיעקב
 אמרו בקול רם ולכן אמרו היכי נעביד
 נימריה כמו שעשה יעקב לא אמריה משה
 פ' לא כתבו בתורה ונראה שאין האנשים
 הגונים לכך לא נימריה כמו שעשה משה
 יעקב אמרי' ומשמע דחזי לנא ולכן התקינו
 לאומרו בהשאי כלו' שאין אנהנו ראויים
 לזה ויעקב שאמרו הויה מפני שמלאך ה'
 צבאות הוא ולכן גם ביום הכפורי' שאנהנו
 כמלאכי' נאמר אותו בקול רם כמוהם כלל
 העולה שלא ראוי להזכיר יג' מדות אל' א'
 בעת רצון וכך הוא מוסכם מכל המקובלים
 ויש לזה לראיות ברורות ליורעי' החכמה
 ובעתה כיון שדבר זה לא הזכר בגמרא
 ולא בשום פוסק הנודע לנו מי יערב לבו
 לגשת בקום עשה נגד משבילי בני ישראל
 דונמא דתפילין בחול הכועד וקרושת יוצר
 שעפי' הקבלה פסק מורה דיק' זל ארת הדין
 וטובא דכותייהו. על כן נראה שראוי לכל
 בעל נפש להסנע מלאמרו או ישב בב' ד'
 וירוס וליכא משום לא רתנגורדו רהא
 בצניעא עביד ואי בעי ואמר באורתו הזמן
 מזמורים או מה שיחפוץ מפני הרואים וכך
 היא דרכי אני הצעיר וגם הורוי וכל לאמרו
 כי הלואי שיתודה אדם כל היום וכל הלילה
 מלבד כליל מוצאי שבת שקבלנו משם
 ארז רבי עילאי זלה"ה שאסור להזכירו
 עד יעבור הצות לילה שעדיין יש קרושת
 שבת :

והנה

על ענין הסוכה הנל' נל' עד
 דאלימא בה כחא דהיתרא וזה
 מכמה טעמי' הדא דכיון שהגרר אשר סביב
 הגוזמרא שעליו השולחן בולט אינו גבוה
 עשרה מן הקרקע אין לרוננו לרשות בפני
 עצמה

עצמה אלא כרשות הסוכה עצמה ושפיר
 הוא סוכה ז' על ז' כי מאיזה טעם תפסל
 אטו סוכה שיש בה ז' מדופן לרופן ויש
 באמצעית' או בצדה גל אותל שאינו גבוה
 עשרה משום זה תפסל מהיכ' תיתי איסור'
 ותו טעמא מאי תקינו רבנן האי שיעורא
 לאומשום דבעינן שרתהא מהוקרת ראשו
 ורובו ושולחנו הכא איתיה להאי דמה לי
 אם השולחן יהיה מונח על הקרקע או
 תלוי באויר או תקוע בכותל ומהי' דמפל'
 בירושלמי ורהביאו דרא' ש' זל בריש פ' ק'
 דסוכה דטעמא דז' על ז' הוי משום דנברא
 באמתא יתיב ושולחנו טפה אין להקשות
 דהא סוכה שהיא ז' על ז' ויתן בה שולחן
 ג' טפחים בודאי דאין ככך כלום אא שדברו
 חכמים בהווה. יתר על כן נראה לי להביא
 ראיה לדברי מהא דאירמר בפרקא קמא
 דסוכה דף י' זל נוי' דהסוכה אין ממעטין
 בסוכ' אמר רב אשי כן הוצד ממעטין פירש'
 זל שאין ממעטין קרמים הפרושים למעלה
 לנו אין ממעטין בגביה מעשרי' להכשיר'
 דלאו מין סככה ניגרו דאי סכך לא דהוה
 מיפסלה משום מקבל טומאה ולא לפוסלה
 משום פחותה מי' כלו' אם לא היתה כי אם
 גבוה עשרה וכן הוצד ממעטין להשיעור
 ז' טפחים דהא אינה מהוקרת ראשו ורובו
 ושולחנו עכ"ל והא קמן דטעמא דמפסלא
 הוי משום דאיבעי' באופן שאינה מהוקרת
 דאשו ורובו ושולחנו והיינו שכל המחיצו'
 מכוסות באותן הנויים. הא אם יהיו באופן
 שמהויק ראש רוב ושולחן כגון שנפרסו
 הקרמים למעלה או למטה במקום ההזקת
 ראשו ורובו ושולחנו אין ספק שמטעם זה
 תהיה כשירה וול' ש אם הקרמים דקים או
 אפי' עבים טפה ודוהא ממש הנידון דידן.
 ועוד הא לשיעור הגובה אינן ממעטין כי
 לא היתה הסוכ' כי אם בת עשרה ולא רמי
 להוצין היורדין לתוך עשרה דפסלי משום
 דירה סרוחה דרצי קרמים לנו עשויים
 לדברי התוספ' והר"א ש' זל ואפילו ענבים
 ושמנים וסלתות שמפסידים הבגדים כתב
 הרשב"א זל בתשובותיו סימן נו' דליכא לו'
 משום

גור על כל הרבנים שבעור ט"ו ימי שיפטו את הרבך ואח"כ א' ממשררניו הורו וצוה שלא ימנעו מן הדין כ"א שג' שהיו קרובי לבעלי הדין ונשארו ד' אשר נקבו בשמות והתחילו והמשיכו כל הט' ימים לשאת ולתת בדבר ובכולם היה שמעון צווח שיובא לפני הדיינים שטר"א שעשעה זר ד' שנים שהיה לו זכות גדול בו וגם אחד מהר' דיינים לא יכול לרדן בו כי היה חתום לעד א' ובעלילת רשע העליו השטר ולא נמצא - ולכן לא הסכימו בדבר המשפט כי ב' היו מוכיני את שמעון וא' מוכח את ראובן וא' אמר איני יודע ואמת דלפנים ריהטא בתהלה אמרו שצדיקים להוסיף עוד שנים אבל אחר המיתון עיינו את הענין ונמנו לומר דלא שייכא כאן הוספת כי כבר נפסק הדין בב' מוכיני ואחר מחייב ושלחו לגלות אונן הדיין הא' ולרהודיעו סברתם והוא במקם השיב מיר שאינו רוצ' להסכים עמחם וגם כי הדיין הב' יצטרף עמחם הוא הולך ואומר שצריך להוסיף ול' הוציא להטות אחר דביס נדעח נא היעמדו דבריו אב"ל

תשובה

פליאה דעת ממני להבין ולהשכיל על מה נסמכה פרשת זה הדיין החולק המצאן להחזיקם פסק ב' הבירוי הראשון כי אע"ג שהיה באמת מתורד והריף חרפיה לא מחליף ליה ראטן בית שמי' לא דחו מחרתי שמי וכ"מ אס"ל הפנ' דין בטלי במיעוטם ושמתו אפרים שהוא מתקיים בסברחתו ביאמרו שאינו חייב לחסות אחריו הב' בסברתם זו כיון שהיה מחוקק סברתם הא' במחילה כבבדו נכין רב' נמרו ד' און כאן הוספה והויה לא רצה לשאת ולתת עמחם לאו כל פמיניה לחקל מדעתו במע' מן התורה ולהכניס עצמו בכלל המחויק במחלוקת נגד רבים שנתבאר דינו בר' סימן של"ד סע' מ"ד

האמנם

בכל זאת אמרת לחתונק דענין ברוב בנין על רוב מצי' והיה הישר לדיין מי אודיע בדרך

משום הורה סרוחה דאנן סחרי דניחא ליה בכך וא"כ דרודה נארה בעינן שרוח הבעל נוחה הימנ' מה לנו שיהיה השולחן באיזה האופן שיהיה ולפי אלו הטעמים אפי' אין ממקום המשמש לשולחן עשרה עד הסבך אי לא רמיסת פינא היתו אומר שגם הוא תכשר דלא מצינו שיהיה צריך גובה' מן השולחן ולמעלה ומכ"ש בגד ראוב' שפיר רוחב' ז' על ז' בגובה עשרה ואע"ג דליכא שיעור זר בפועל ממש אין בכך כלום כההיא דכרב הר"ן ז' בסוכה כמין צריף ז' ומיהו דוק' כגון שיש לה' י' טפחים שהם

ז' בהרי האי טפח כי היכיד ליהו ז' מינייהו לסבך וי' למהיזה (פי' כזה) דהא לא איכא ז' על ז' כי אם בגובה טפח ואפ"ה ש"ד ה"נ אפי' כי גזיל להומרא הרי יש ממקום השולחן עד הסבך עשרה ואיכא ז' על ז' בגובה עשרה - וגדולה מו' מצאנו לרב דהמניד ז' כפ"ד שגראק מדבריו שהוא סוכר דלא בעינן ז' על ז' בגובה' כמו שהב' מהר"ק ז' בסוף סימן תרל"א - וא' ישיבנו ויאמרו דבסוכה הזאת המצויירת כמין צריף איכא ז' בשטחיות הקרקע משא"כ בגד' דהא לאו מילתא היא

דהאי סוכה דאיכא לה נג טפח משום ולמטה משפעת ויגדת כזה בשרה לפי רוב הפוסקים ואפילו אינה כי אם ז' בשטחיות הקרקע ואף על פי דתשבו כעין תרורו בעינן ורירה זו היא מצומצמת וצרה מאד ויותר איכא דרך גשוער דירה בגד' מקרה' שישנו בצריף הנזכר כי היא מחוקקת ראש רוב ושולחן בריוח זהו הנלע"ד ואם שנית ירונני ואני

אחרש :

העיר מס' בפי' מדכ' זכות -

סימן לא

שאלה

ראובן הלה בפקשה את פני מע' רומפורט אדוננו יר'ה יצוה את רבני הישיבה נה"ו לרדן בינו יבין שמעון ויהישו אחיו על תביעת אהת שיהיה תובעמחם ורוממות הרוכוס יר'ה

שאלות ותשובות הרמז

כשרה וקצרה איזו היא דרך ישרה .
תנן בפ' זה בורר ב' מחייבין או מזכין
 ואחד אומר איני יודע יוסיפו
 הדייני' ופירש' זל ואע"ג דאי הוה פליג הוה
 בטל במיעוטו כי אמר איני יודע והוי כמי
 שלא ישב בדין ונמצא הדין בשנים ואנן
 תלתא בעינן ע"כ והדיוק פשוט טעמא
 דמיעקרא הוה תלתא ומש"ה יוסיפו משום
 דנמצ' הדין בשנים דליכא תלתא נושאים
 ונותנים הא אי הוור' בתחלה שנשאר ב' ד'
 שלם הולכים אהר הרוב והא טעמא
 דמסתבר וכך היא סבר' הראב"ד והרשב"א
 וכמה גדולים כדכתב הכ"מ בפ' חמה' ס"ה
 ואין לומר' דהכ"מ לא כת' דאזלי בשטה א'
 לא בהא דכמאן דליתיה דמי וכי' ולא בהא
 הנ"ד הדא דהא בהא תלינא כדדייקינן
 מפרש' ותו שהכ"מ הוסיף לכתוב זל וכתב
 עוד (פי' הרשב"א) וכן נראה לי מהירושלמי
 דבית דין של שלשה שאמר א' איני
 יודע והוסיפו ב' ואחר כך אמר אחר מהר'
 איני יודע שהדין נגמר ע"פ הג' כאלו היתה
 החלת ישיבתן בג' אלו ע"כ בודאי דוכתב
 עוד מוסף על מ"ש בתחלה הוק'ל וכן כתיב
 בפ' בעל בני שמואל דף כ"ג ע"ד זל ולדע'
 הראב"ד והרשב"א זל אם א' מהר' אומר'
 איני יודע והג' ב' מזכין או מחייבין והא'
 חולק ילכו אחר רוב המזכין או המחייבין
 ע"כ ואני אומר רלא מבטיא אליכא דרש"י
 והראב"ד והרשב"א וכמה גאונים וכנ"ל
 שהיה מן הדין לפסוק כמות' דה"ל הרמב"ם
 יהיה לגביהו אלא אפילו הרמב"ם גופיה
 מורה בנ"ד דהא דאי הוה ס"ל דמוסיף ל' א'
 הוה משרתמיט מלכתבו דלהוי רבותא
 רבתא ותו דע"כ לא קאמר הרמב"ם דכמאן
 האיתיה דמי אלא לעתיד לחזור ולהמנות
 עם הנוספים דאי הדר ואמר טעמא שומעין
 לו אבל בישיבה הא' ואמר אחד איני יודע
 פשיטא דכדליתיה דמי שאין דעתו מועלת
 כלום מש"אכ כדאיתיה בהדיהו בתחילה
 רביעי החולק עם הב' שיש שם ב' ד' יפה
 דבטיל במיעוטא והולכין אחר הרוב . ועוד
 דהכי מוכח מדיוק דבריו שכתב ב' שאמר

זכאי או חייב והג' אומר איני יודע יוסיפו
 דוק מיניה דדוקא בהכי יוסיפו דליכא ב' ד'
 אבל כדאיתא עם הג' א' החולק הוי בית
 דין והוכחה נכוחה היא לסברא זו דהר"ף
 והרא"ש לא כתבו אלא המשנה בצורתה
 וכל הנהו בבי דמתניתין דקתני יוסיפו הוא
 משום דליכא ב' ד' מוכרע ש"מ דליכא
 הוספה אלא כההיא דמתניתין ועוד יש
 ראייה ראויה בכלל גדול שכתב הב' בסימן
 י"ח דמשמע ממתניתין דלא קתני יוסיפו
 הדיינים לא היכא דהמזכין כמנין המחייבין
 אבל אם המזכין רבו על דמחייבין או
 המחייבין רבו על המזכין הולכין אחר הרוב
 ע"כ . מהאי כללא איתמר בפירוש דכל
 היכא דאיכא רוב אזלינן בתריה אפילו א'
 אומר איני יודע דאלת"ה מקמ"ל זיל קרי
 בי רב הוא אלא ה"ק דלא קתני יוסיפו אלא
 היכא דהם שוים וא' אומר איני יודע דכמאן
 דליתיה דמי וכפרש"י דלעיל אבל אם
 רבו וכו' אף על גב דאית בינייהו א' אומר
 איני יודע הולכין אחר הרוב . ומה שהקשה
 עליו רה"ב על רה"ב מרתורץ יפה במ"ש
 מהרש"ל הביאו הסמ"ע סימן י"ח ס"ק וכן
 קיימו הש"ך בס' הגז' זל וכתב מהרש"ל זל
 דה"ה ג' מזכין וב' אומרים איני יודע
 דהולכין אחר הרוב אבל ב' מזכין ואחד
 מחייבין אומרים איני יודע צריך
 להוסיף כיון דאין כאן רוב נגד האומרים
 א' ע"כ פי' וכנגד הא' המתחייב יש רוב
 שהם ב' המזכים ונראה דגם הראב"ד ס"ל
 הכי כמוהרש"ל במה שהביא בסוף השנתו
 מ"ש שחסר מהתוספתא זל א' אומר זכאי
 וא' אומר איני יוסיפו הדיינים שער עכשיו
 לא הוסיפו אלא א' פי' זה שאמר איני יודע
 מן הנוספים הוא ועם יפה הוא ע"כ והטעם
 היפה הוא זה שכתב מהרש"ל שכיון שא'
 מהנוספים אומר איני יודע וגם א' מהג'
 הראשונים אומר כן הול' ב' א' שוים לב'
 המזכין ומש"ה יוסיפו וכוונ' הראב"ד להשיג
 על דהרמב"ם שכתיב שכל הה' נושאים
 ונותנים ובתוספתא תני לא הוסיפו אלא
 א' . וא"כ הגז' א' כמאן דליתיה . ואע"ג
 דהראב"ד

שאלות ותשובות הרמ"ו

דהראב"ד סבר דהאי כמאן דליתיה רמי
 מ"מ כיון דמסתמא הב' א"ה הם מסופקים
 ופוסחים על ב' הסעיפים ויש להם סברא
 לבאן ולכאן דראוי לחוש להם לכל הפחות
 להוסיף עליהם כיון דליכא אלא ב' מזכים
 כנגדם ונלמוד מזה דרוקא כששנים המזכין
 והאומ' א"י יוסיפו אבל היכא דאית רוב נגד
 א"י כנ"ד הולכין אחר הרוב והוא הוא מ"ש
 הראב"ד בהשגתו וז"ל ואם אמר א' מהם א"י
 והנ' ב' מזכים או מחייבים ונ"ל חולק לפי
 דבריו ילכו אחר הרוב שהרי נשאר שם
 ב"ד ע"כ פי' והוא האמת כשהם ד' מעיקרא
 ובשלמא לדירי ידענא סיפא דתוספתא
 ואיכא הטעם יפה דמוהרש"ל אבל לדיריה
 דלא שמיעא ליה דתוספתא כיון דבאוהר'
 כבר איכ' ב"ד וראי הולכין אחר הרוב וזה
 לפי דבריו שהרי הו"ה בעצמו כתב דב'
 מחייבים או מזכין ואחר האומר איני יודע
 יוסיפו הא אי איכא נמי חולק הולכים אחר
 הרוב וכנ"ל וכתב עוד הש"ך וז"ל ועיין בפ"מ
 ספ"ח ומה"ס שהבי' תשוב' הרשב"א ותראה
 שרד"ן עם הכ"מ ומהרש"ל גם הרפ"ם
 פסק כת"ק דר' איל"ו ס"ל לת"ק דבעינן ג'
 שיסכימו לדעת א' (פי' כשישיבו ב' על
 הג') ותו לא משגחינן אף אם שב' א' ודלא
 כר' אכן נ"ל דלא לשוי מחלוקת גדול בין
 הרמב"ם והכ"פ והרשב"א עכ"ל ועוד אני
 מוסיף הכרה גמור דהלא יהיד ורבי' הלכה
 כרבים ואך יעלה על הדעת לפסוק נגד
 הת"ק וכמ"ש הב"ה וכ"ש שהכ"פ כתב בפ"י
 שפשוט דבריהת"ק הו"ה כהרמב"ם ומי
 דבריהו לב"ה לפסוק כר"ה והרשב"א
 דמפרשם בדרך אחר לפי דעת גס הו"ה
 מפרשם כפשוטם אי הו"ה שמיע ליה סוף
 דתוספתא שמצא הראב"ד שלפי דעתי
 מפרש אף הו"ה דבריו הרת"ק כהרמב"ם
 דאלת"ה אלא דמפרשו כהרשב"א דב'
 מזכין וא' מחייב וא' אומר א"י ונמר הד"ן
 א"כ קשיין ב' התוס' אהר"י דאות' שהזכיר
 הראב"ד אומרת דבהכי יוסיפו אלא ודאי
 הרשב"א לא שמיע ליה סיפא דהתוס' תוס'
 והסרה בשאר נוסחאות וככו שתמצא
 במגדל

במגדל עוזותמיהני על הרוב בכ"הג שלא
 דקדק בענין שכתב סי' ק' וז"ל דעת בעל
 המפה דלהרמב"ם ז"ל יש חילוק בין נסתלק
 א' מהם לאומר א' דאם אמר א' הולכים א'
 הרוב אבל אם נסתלק אין הולכים אחר
 הרוב אבל הב"ח כתב דאף להרמב"ם ז"ל
 אם אמר א' אין הולכין אחר הרוב ע"כ והוא
 תמוה בעיני איד לא ראה שפסק הב"ח הוא
 נגד כל המפרשים שכולם כתבו דהרמב"ם
 ס"ל כת"ק דר' א' וכנ"ל ולכן הסמ"ע השביל
 וכתב בסתם ספ"ק ט' וז"ל ובעיר שושן ס"ס
 י"ג כתב לחלק בין נסתלק א' מהם ובין א'
 אמר א' וכמ"ש מור"ם כ"ה ע"כ ולא פנה
 לדעת הב"ח שבמחילה מכבודו אינה
 נכונה כלל ואמנם זה שאמר הסמ"ע וכמ"ש
 מור"ם כאן ריינו מ"ש על סעיף י' שכתב
 הש"ע ג' שישבו לדין וכו' וכתב מור"ם וה"ה
 אם נבחרו יותר מנ' ונסתלק א' פי' אבל א'
 הולכין אחר הרוב וכן כתב תלמידו בעל
 הלבוש סי' י"ג ואין לו' דבנ"ד שהם ד' נחתי
 לדעות וכדאמרין בהשוכר את הפועל
 דף ד' ע"ב דאמרין בר' עד דאמרי כלוהו
 דהתם פירש בפ"י שישתנו כולם לדעת א'
 משא"כ כפאן דגזרת רובמות הדוכוס יר"ת
 העיקרית היתה שישפטו בכללות רבני
 הישיבה סתם ואנן לא נחתין אדעתא דדין
 וכ' שדמתחל' הטענות עד סופן היה שמעון
 צווח שיובא אותו השטר הנז' בשאלה אז
 היה נדחה הדין החולק התתום לעד והיה
 נדון הרבה פנ' דינים כמשפט - זאת ועוד
 מעשים בכל יום בישיבתנו נרו' ובכל
 הישיבות פעם בנ' פעם בר' פעם בו' מי לא
 עולה על דעת שום א' מבעלי הדינין
 לדעות כי אם אחרי דברים להטות תדע
 שהרי מור"ם בס"י י"ח ס"ד ומהר"ם בסוף סי'
 י"ג איירי ביותר מג' ומ"ה כתבו דהולכין
 אחר הרוב ונס' בס"י הנ"ל כתב מור"ם דאין
 להלק בין נתבררו כתלה יורתו מג' בין
 ידרו מתחל' ג' ולפ"ז צ"ל דס"ל למור"ם דהא
 דאמר בהשוכר את פועל כדשיימי בר' וכ'
 לא מיירי בדינות פסק דין לפי דברי הנמ'
 והפוסקים שבוה תמיר הולכים אחר הרוב
 אלא

שאלות ותשובות הרמז

אלא מיירי בדבר התלו באומר הדעת
 כגון לשום כמה שוה איזה הפץ או סחורה
 וראייה לזה שהרמב"ם לא הביא דהשובר
 את הפועל בהלכות סנהדרין ששם קבץ
 כל דיני הרעיון אלא כתבו בפ"ה דה' מכירה
 וגם הר"ף הביאו בפ"ב בית כור בענין משמנו
 בנייהם וגם הב"י כתב בפ"ק דסנהדרין וז"ל
 ויש חילוק בין דין לפשרה שבדון הולבין
 אחר הרוב בפשרה אם רבים הפשרני צריך
 שיסכימו כולם כדאי בפ' ברתא דע"ז ער
 דשיימו כולהו ע"כ והרבר ברור שהפשרה
 תלויה באומדנות הסברא ולא בעיון דברי
 הפוסקים כמו שהוא לדין הנלע"ר כתבתו :
 סעודת טעם בכ"ה מרדכי זכות

סימן לב

שאלה

בהמה שנפל ממקום גבוה
 טפחים ושהטורה מיר
 דטרפה משום השא דריסוק איברים
 או נדיניה כמריף וראית אחר שלא באתה
 לירי בדיקה נפקא מונה אם נוכל לדונה
 בס"ס כגון נפלה ולא נודע גובה המקום
 דאיכא למימר ספק גבוה ספק אינו גבוה
 ואת' ל גבוה ס' יש ריסקו איברים ס'
 יעני :

תשובה

נלע"ר האובדא דטעמא
 הנפולה משום השא
 דריסוק איברים הוא דאסירא אבל הש
 זה אינו ספק כשאר הספיקו' שיש פנים
 לבאן ולכאן אלא קרוב לוראי הו"ל דכל
 זמן שלא בא לירי הבריקה הראויה הו"ל
 בהזקת איסור גמור וטרפה מודאי ויהי
 משמע בהדיא מדכיל ליה תנא בהדי
 אינך דודאי טריפות הן ולא תנא נפלה מן
 הגג ונתרסקו איבריה וכן בדרוסה לא תני
 דרוסת הזאב והאריס הבשר ואין לומר
 דת"פ דמתני' דהא דרש"י ז"ל פירש ז"ל נפלה
 מן הגג ושהטורה מיר טרפה אעפ"י שאין שבר
 נראה בה' חוששין שנתרסקו ונתפרקו
 איבריה ואין טעם בטרופות שהל"מ הן
 ובגמרא אמר שאם שהתה מעת לעת
 ושהטחה כשורה ואעפ"י שלא עמרה וקשה

אמאי לא קאמר דנפלה דמתניתין לא יירי
 כשנראה ריסקו ופירוק איבריה דאז"ל
 טרפה גמורה אל"ל ודאי דס"ל דנפולה זו
 השוה לאינך דמתניתין הוא אפי' לא באה
 לירי בדיקה ובהני תורין אמאי לא קתני
 בהדיא נפלה ונתרסקו ובהא אתי שפיר
 טאי דכתב דאין טעם בטרופות דק' טובא
 דהא דהא טעם הטרפו' הוא כדקתני בסיפא
 דמתניתין שאין כמותה הויה וכו' כתב רפ"ד
 מה' מאכלות אסורות שעיקר דבר הטרפו'
 מפורש בתורה ד'ל הטעם משום שסופן
 למות אבל פירשו נאמרו למשה מסיני ועוד
 אמאי לא קאמר הש"י מיד ברוש' דמתניתין
 לא פי' דרש"י הוקשה לו מכש ענין נ"ד והוא
 שאם שורש הטרפות הוא מהשש ריסקו
 איברים א"כ למה פסיק ותני התנא נפלה
 ודאי דהזכיר ענין הריסוק דמשמע דאפילו
 בלא בדיקה דק ששהטח מיד נקרא טריפה
 וראית ולזה תרין דאין טעם לטריפו' דהכל
 קבל משת דכל שלא בא לירי מירור גמור
 נק' טרפה גמורה והדר קאמר ובגמרא
 וכו' כל' דרע שתענין הוא משום השש ולא
 ודאי מעיקרו דהא בגמרא אמרינן דיש
 מציאות להבשירה אם שהתה מעת לעת
 ואפ"ה תנא ליה תנא בהדיא אינך והן דין
 עצמן דברי רש"י גובתים בפ' דתערוגות
 דף ע"ד וז"ל נפלתון הגג ואי' בגולה לעמוד
 ספק טריפה היא ואם שהטח קודם שתשהא
 מעת לעת טרפה משום ריסקו איברים ואפי'
 בדקה ולא מצא בה נקובת היא ופועיים
 ולא פסקה חיש השירה וס' ושום טרפות
 היא קמן דבריהם קת"ל ספק טריפה
 ל' בסוף שאם נשחטה קודם מעל עקרי לה
 טריפה בוראי והוא לשעפיה דאין טעם
 לטריפות והשתא לא יצרת' לסוף דעת
 הרשב"א במסכת חולין שברב טעם
 טרפו' הכלית שוהה הוא משום שאין היכה
 לריסוק תוך זמן זה ופסיק אבל ל' כתב
 שאין טעם לטריפות דמתקנה ל' ליה
 ודאי דרש"י סבר לה בהרשב"א דאין היכה
 לריסוק תוך זמן זה דהא כתב טריפה משו'
 רסקו ואפי' בדקה וז"ל שאפילו בדקה ולא

שאלות ותשובות הרמ"ז

כח

פסק דרוסה שנתערב בה באחרות ודעה
להתיר ויהיה זו משום שקודם שנתערבה
היה הספק אסור מן התורה והרי לפניך
שקרא לספק דרוסה אסור מן התורה והיינו
בוראי פספק וכמו כן בנ"ד הנלעד כתבתי
לפעיל משה כס"ל מרדכי זכות.

סימן לג

שאלה ראובן נפטר לבית עולמו
ושמעון אחיו נהג אבילות
על ימים ובו ביום נולד לו בן זכר ושאל אם
יותר בתספורת ביום מילת בנו.

תשובה לכאורה נראה שאסור
דלא מצינו כבירור מי
שמתיר ולא מי שאוסר אמנם נר' שמואל
אי לא בפירוש איתמר מפלגא איתמר
שהרי מי שנרגז מנהיג שלשים ואירע
הרגל בטלה גזרת שלשים ומותר לגלח
שערו כן היה לפני הכן ביום מילת בנו
הנקרא יום טוב והרגל שלו מותר בתספורת
ומשעם זו מצינו בענין קולות רבות אם
כמ"ש א"ה פ' תקנ"ט בתענית ט"ב נראה
ליום א' עם שהייבים כל ישראל לנהוג בו
כל המדות דיני ט"ב עכ"ז אם אירע מילה
ביום ט"ב אין אבי הבן ובעל ברית צריכין
להשליף התענית כיון שה'ט שלהם ונראה
שכן יש להקל בענין תספורת לאבל ביום
המילה וכן התירו בימי העומר לבעלי ברי'
לגלח כמ"ש בהגה א"ח סימן תצ"ג עם ש"ל
שהוא אבלות קל וכן א"ה סי' קלא אפ"ה
מילה בתענית צבור אין גופלים על פניהם
דהשיב ט.

ובמועד קטנ"פ אלו מגלהין השו
דברים האסורים באבל
גיהוץ תספורת ושמחה וידוע שאבי הבן
מותר ליכנס ביום מילה לסעודת מצוה עם
שהוא אבל כמו שהבין הב"י ד"ח סי' שצ"א
זל כתיב בתשובת מהר"ל דבעל ברית
ומהל אבלים מותרים בסעודת שמחה ד"ט
שלהם הוא וכ"כ בפונדס דמהר"ם ר"ק
שלשים יום של אביו היה בעל ברית ורח"ק
וכתב עוד שמואל ללבוש בגדי שבת

עד

מצא בה שום דיעות אפ"ה טרפה משום
דיסוק איברים בודאי טעמו הוא משום
דליכא בריקה אלא דמאי דכתב אין טעם
לטרפיות ד'ל למה נקראת זו טרפה וראית
אחד יאוש במינה בריקה.

ולשיטתיה

אזיל הרמב"א דל
שפתם כ"ד סי' נ"ה
הל' הוששין שמא נתרסקו איבריה ואפ"ל
בודקין אותה ומוציאין אותה שלימה מכל
איבריה טרפה שור"א נתרסקו איבריה
אעפ" שאין רואין בה שום שינוי וכו' דהרי
הן הן עצמן דברי דש' במה דכתב טרפה
משום דיסוק ואפ"י בריקה. ולא מאותם
דברים שמא נתרסקו דלפי גרסא זו הם
דברי' מותרים כי כבר אמר לעיל הוששין
שמא נתרסקו הו"ל ואפ"י בורקין אותה
וכו' טרפה ותו לא אלא דלנוסחה שלפני
אתי שפיר דביותא אתא לאשמעוין דלא
תרוץ אותה בספק אלא בודאי גמור. ועוד
דלא אתי שפ"ה מאי דמסיק אעפ"י שהין
רואין בו שום שינוי אם לא יקדמו הוראי.
וכה גס פי הרמב"ם זל כתב בפ"ס מה"ש זל
שהטה בתוך זמן זה הרי זו טרפה דהל'ל
ספק טריפה כרי להבדיל בוגד לרסקוק
וראי שגס בה כתב הרי זו טרפה. ופ"י
דכתב בפ"א דקרי לה ספק טריפה אין מזה
קוש' כלל דהתם טיירי בשחיא היה דיכול'
לבוא לידי בריקה דאז משום מעוט הנפול'
שלא נתרסקו איבריה קארי לה ספק אבל
כיון שנשהטה ולא רתוכל להתברר אז
בודאי אזלינן בתר רובא דאטו דתיכרת
היתר שנתערבה בפמה חתיכות נבילה
מאן דאכיל חדא מניהו סי' ל"א לקי וג'י
אזלינן בתר רובא להיתרא לגמרי כ"ש
לאסור לגמרי.

יתר

עלכן מיתן ידעת יטעם לפ"י
דפסקין כשמוא דהוששין לספק
דרוסות ברכתבה הרמב"ם דשועל הנכנס
בין העופות הוששין שמא דרס ואמאי והא'
ס"ס הוא ספק דרס ס' לא דרס ואת'ל דרס
ספק הטיל ארס ספק לא הטיל וגדולה
כזו תב' חסור בסוף סי' נ"ז משם סמ"ג בענין

ספק

שאלות ותשובות הרמז

עד אחר ב'ה אלמא דחשיב ליה כרגל
מדשרי ליה בגרי שבת דגזירת ל' הוא כמו
גיהוץ וכן כתב התשב"ץ דמותר בעל ברית
והמוהל לאכול שם וסיים דבריו ולענין
הלכה כיון דמהר"ל הוא בתרא מורה בה
להקל הכי נקטינן עכ"ל.

ומכאן

נלמד כמו שהתירו לאבל
ביום מילה דברים הנ"ל
האסורים לאבל כן ראוי להתיר תפפורת
שהוא א' מהסדמאי שנא . ובתניא כתוב
חייב אדם לעשות משרתו ושמהה ביום
שוכה למול את בנו כאברהם וכן ובפרקי
רבי איעזר דמילה תניא דש' כג כל מצוה
שקבלו יש' בשמהה כגון מילה שנא' שש
אנכי וכו' עדיין עושין אותה בשמה' ופרשי'
זל שעושין סעודה והמגיש בננו למילה
ככהן שהו' מגיש קרבנו ע"ג הסוכה ואסור
תפפור' לאבל מדכתב רחבנא לבני אהרן
ראשיכם אל תפרעו מכלל דלכולי עלמא
אסורא עכ"ל . א"כ כיון דאבי הכן ביום
מלת בנו הוא ככהן מקריב ע"ג סוכה א"כ
אין לאסרו בתפפורת . ועוד ביר' שצ"ג סי'
ג' אם צריך המוהל לרנקן צפורניו לצורך
דמילה אם יש טוהל אחר בעיר אסור לו
להתכן כיון דזה הו"מ לתפפורת וזה דוקא בנ'
ימים ראשונים של אבל וצ"ב מוהל אבל אח"כ
כותר וה"ה בתגלת לאבי הכן מות' ביום
מילת בנו כנ"ל דרגל לו הוא המכטל גזרת
ל' כנ"ל ונדע הלכ' כדברי המיקל באבל .

ורבים

העידו שבזמן חכמים קרמונים
בעיר ק' פיירארה הורו
להתירא לענין מעשה בנ"ה :

היה אם לע"ד כתבתי
אני יעקב בכמהר"ר ונחם נהלון ז"ל .
ועתה ילמדו רבינו לענין מעשה מה נעבדי
לפי דעת ישראל מעב"ת .

תשובת הרמז

סימן לד

חוששני

מאסור להרזיר גילוח
תוך ל' משום דהמיר טפי
מדרוצה

מרחיצה ראונה אלא חומרא בעלמא
שנהגו בו כל ל' כדחייא דהגה יר' שפ"ז
ונפגי זה הקיל בהמהר"ם וכרכתב מעב"ת
וזל הש"ס והכומ"א טורי זהב סימן הנזכר
מהר"ם היה בעל ברית תוך ל' יום של אביו
ורחץ בלילה שלפני המילה ונתן טעם
לדבריו דהיה הרגל לגבי רידיה וחומרא
בעלמא נהגו אבותינו ברחיצה עכ"ל וכלו'
דאי לא משום דאיהו מנהג' לא היה מקיל
בה ומשום חכי לא היקל בתפפורת מפני
שהוא מן התורה דילפינן פרע פרע מגזיר
וכ"כ הר"ן פ' אלו מגלחין ומחאו טעמא אין
ללמוד קולא באבל מש"כ דקיל טפי מאבל
בכמה דברים וכפ"א מהנין דאיהו אבילות
ישנה ואיהו מדרבנן וכ"ש בשהוא דהוי .

סימן לה

שאלה

לוה שייחד למלוה הבית
על הלואתו ולא מציל לסלוקי
אם יש לו דין משכון או לא .

תשובה

מליצירעו אנשי עצתי
ושעשועי אמנס דעתי כי
הן ה' עמכם וצדקת צדיקים היא העולה על
הרוכס רוח מצוייה בחכמה ותושרה ורק
לאמת ולשלום ביהוד פנוייה לכן בדעתי
יושר דעתכם אהנה רעני אתכם ולא אוכל
להעלים הקדמות מלוי כי כל בעל נפש
עליו נפשו תשתפך ויהי לבו כספק ספק
מתהפך לאמר מה יהי דין בהא' עוברת
דנדון דידן ודין אין על המלוה רלוניתו
אבל גר גזרה יגזרונו שלשת הדוקים בדרך
א' על כן יירא והפחד ואיך לבנו יחרף אם
בשטרן הא' זאב וטרף ובשנים אחרים שני
מלכי התעורה גור אדריה יאורה ואין לגזור
עליו גזרה קשה מכל החשדנים או דוקחין
מבישה ב' על כן סמך לבן בדיני ממונרי
וגם אנהנו תיפלים להלוץ בעה שלמים זכך
הב"ם זקנה הן כאן חכמה הן כאן דחוקיה
על חבר שלא יצא מתחת ידו דבר שאינו
מתוקן ומצוה עלמה לעיוני טעמייהו זל"ה
נמויג רישין עד דניפיד בזכותיהו ואומ' כי
לפי

שאלות ותשובות הרמ"ז

כט

לפי דעתי הנדון הלזה שייחה לו הבית על
 הלואתו ולא מצוי לסלוקי דין משכון גמור
 ושל לו וזרד מבואר מאד ממ"ש נ"י באזורה
 נשך לחלק בין ל"א ישכור ממנו בפחות
 דאסרה מתנתין ובין משכונתא דשרי"א
 וזל ויש מתרצין דמשכונתא דשכונה גביה
 ש"אני דגופו של קר"ק קנוי לו בזבני
 מש"א"כ בהלוהו ורד בחצרו שלא על אותה
 החצר הלוהו אלא על אמונתו הלוהו ועוד
 יש מתרצין דמשכונתא כיון דמנכי ליה
 מרמי המשכון בין עושה פירות בין ל"א
 ואפשר שכל חובו כלה בנכיי"א זה מותר
 הא קמן דמתנייתין לא א"ירי בנד' כלל
 ובהכי דייקא דלא קתני הלוהו על הצרו
 לא ידור בו בהנס ולא ישכור בפחות וכך
 הוא מבואר בטור הביאו הרב י"ק בש"ע סי'
 קס"ו וכה דברו המלוה את חברו לא יעשה
 מלאכה בעברו ולא ידור בחצרו חנם ול"א
 ישכור וכו' וכתב שם הט"ז שעיקר החילוק
 של התוספות הוא דהלוהו על בירתו דהו
 כזבינא ומותר בנכיי"א אבל כאן הלוהו
 שלא על ביתו ע"כ והוא הוא ענין תשובת
 מהרש"ם סי' ס"ה שכ"ב. שר"אובן היר
 מתהלה חייב לשמעון ק' פרחים וכו' והרי
 דהלוהו על ביתו דהו כזבינא. ומ"ש ט"ז
 דמותר בנכיי"א היינו באתר"א דמסלקי
 דאי לא מסלקי כבר כתב הרא"ש בפסקיו
 דף קמ"ה ע"ג וזל כלל דמלתא משכנתא
 באתר"א דלא מסלקי לפירשי' ולפי' התוספו'
 אפי' בלא נכיי"א שרי דהו כמכר עד אותו
 הזמן והוא מוסף דכולא הסוגיא מוכרת
 דלא כרב אלפיס וכזרד הוכיח הטור דגם
 הרא"ש ס"ל כרש"י ותו' ובוראי ומסתמא
 הטור סבר כאביו ויתר על כן גס נד' מקרי
 טפיר דשכונ' גביה דהא בא"ג ס"ה אמרינן
 מצ"י משכנתא דשכונה גביה למאי נ"מ
 לדינא דבר מצרא ואיתא בח"מ סי' קע"ה
 סעיף נ"וס"ב רסתם שכירות ומשכונא דין
 א' להם דשווין הם אם קנו הבית ד"אין
 המצרין יכול לסלקם וכ"ש הכא דהו לזמן
 רב ודלא מצ"י לסלוקיה ודהו כזבינא כנז'
 באופן שמשכון גמור הוא בעצם או בכלל

שם התוארו כ"ת דשאני הכא שהאחריות
 על נכסי הלוהו. נשיב לזה שגם בכאן יש
 כמה מיני אחריות הרא מה שהניא הב"י סי'
 קע"ב סוף דף קע"א על ענין תשוב' הרא"ש
 שכתב דזמנין ראית ביה תיוהא וכתב הב"י
 וזל ובזמנין ראית ביה תיוהא נכלל גם
 שלא ימצא שוכרים וגם הוא ל"א יצטרך
 לה וכו' ומסיק וזל ואפי' תימא דבל' נכיי"א
 היתה כיון שלא הזכרה נכיי"א בדבר"י
 הרא"ש מ"מ כיון דאתרא דלא מסלקי הוא
 ונמצ' מפסיד מעותיו מלשאת ולתת עמהם
 עד שיעבור הזמן שפי' קאמר הרא"ש דבל'
 כה"ג שרי ע"כ ולזה דקדק בעל ההגהה
 בשם הטור וכתב כשהלוה כותב לו
 אחריות על שאר נכסיו ול"א יוכל להגיע
 למלוה שום הפסד אסור דוק דלא מסתייה
 לומר דאסור אם כתב הלוה אחריות על
 שאר נכסיו אלא שהאריך ואמר שלא יוכל
 להגיע למלוה שום הפסד לארזוי כל הנז'
 רתיוהו ועלה בדינינו להליץ בעד המורים
 שהתירו עסק זה ולהורו' שיש להם על מה
 שיסמכו איכר' דאי הוה מטי לידי לכתחל'
 הוינא מדרוח' ליה בנכיי"א ושאר תיקוני
 דנהיגו האידינ' אבל השת' קיימינן כדיעבר
 ולא די שאין לנו לצעוק לשעבר ולו' שעבר
 עבירה דלא היא כמה שאמרנו אלא אפילו
 לדין ל"א להרהר ולערער שהיו זמנים
 קודם לכן של"א היה סדר קבוע בעניני
 הרבית והלואי היו סמוכות לכולם כמו
 שיש לגדונו דעיקרו תלוי במנהג כמדי
 שכתב מו"רם בהגהה קע"ב. הא אם הורירו
 ל"א מנכיינן. ורנו דכבר הוכחנו שהו'
 כזבינא ושכונה גביה וז"ל המלוה הו'
 דהמוחזק ול"א מנכיינן כלל מכל הפירות
 שאכל וכמ"ש בעל ההגה' שם קע"ב ואיבא
 רכ"ע. וכ"ש כד מעיינינן שפיר דהענין
 כשנגיע לשטר שנת תל"א נפשנו לא תלא
 בחששות איסור אלא אלים כחא דהיתרא
 ערוף שהרי באורנו פרק כבר היה חייב
 הלוה גמ' סקודי בין ס' הראשונים ובין
 ב' סכי השכירות המוקדמים צ' שנת תכ"ח
 וצ' שנת תל"א וא"כ מאז והלאה לא היה

שאלות ותשובות הרמז

שום פהת בשכירות אפי נחשוב ז' למאה
 כי רבים אינם מתפייסים אפי' בח' למאה
 וק"ו משנת תל' ג' גולמעלה שהוציא המלוה
 ק"ו סקורי בתיקוני הבית ונמצא שהיו שנ"ג
 סקור' והרי הוא סך רשום להמכר לצמיתו'
 ועוד יש צד גבו' להיות ממ' ש ה' בתירוק
 חב' רכל היבא דאפשר הכל חובו כלה
 בגכייטא זה מותר ובנ"ד בשעה דש' תל"א
 צכו והוסיפו שאחרי גמר זמן השכירות
 האהרון רחיינו שנת 1687 ימשך מאז
 והלאה בס' סקורי לשנה עד שינכרו לו
 בשכירות כל מה שהוצא חייב לו הלווה
 ונמצא רכל חובו כלה בגכייטא ממש אבל
 ראיתי לבעל פליטת ב' שאלה א' בענין
 שהמלוה התנה לנכות סך מה בסוף בערת
 שיגיע פרעון הקרן ובתחלה הסביד סברא
 להתיר משום דלא אישתמיט שום פוסק
 לפלוני בין מנכר קצת לכל שנה לבין
 מנכה איזה חלק בסוף הפרעון ואחר כך
 נטה להחמיר דהוי אבק רבית ונסמך על
 דיוק ל' הרמב"ם שכתב בפ"מ מה"מ וז'ל
 הודו רבותי שהמלוה את חבירו ומשכן לו
 שדהו ע"מ שיאב' פירותיו כל ימי המשכון'
 אעפ"י שאינו מנכה לו כלום הרי זה א"ר ע"כ
 דמאי אעפ"י ופי' דה'ק"ל"מ אם נתן בשביל
 נכייטא בעת פירעון סלע או זוז או דינר
 דהוי א"ר אלא אפי' אינו מנכה כלום דהוי
 א"ר וכו' ואינו יאמר שהלוה יאמר קים לי
 כ"א שכת' ההגהה סי' קע"ב רבעינן נכייט'
 ועור קים לי כ"א שכתב דהש"ע סימן קס"ו
 דמנכינן ללוה שיעור השכירות ואין לומר
 כך רכל דקים להו האי סברא דאמרינן קי'
 ל' קים להנדר בתרי קים ל' מפקינן מידו
 המחוק וכדכתב מהר"ם הל"ח בכלל ו' סוף
 סימן נ"א ועוד דבאותו ז' דמנכינן כ"רנב
 הלכוש וז' שבין שלא הוסיפו הלוה לדור
 שם לא הוסיף פשיעה למלוה ומנכינן ליה

וכן עיקר - ד"ר חיים
 בלעזר מסה נכס"ה מרדכי וכו'
סימן לו
שאלה אם נמצא טעות בספר תור'
 בשבת

בשבת אחר שקראו השביעי שלשה
 פסוקים היש להוציא ס'ת אחר ולגמור
 בו הפרשה או נכון להשלימה באותו
 ס'ת הפסול.

תשובה

ראיתי ברין זרה דברי
 הרב הגדול כמוהר"ר
 חיים בנבנישתי בעל כנסת הגדולה ז"ל
 בס' שו"ת כה"ג סי' קל"ז ורפ"ב כי שם שם
 לו חוק ונתעצם לחדש כה"א דהיתרא
 להכשיר גמר הקריאה בס'ת פסול בל"א
 ברכה אחרונה ואסר להוציא ס'ת אחר
 כנהוג בכל העולם ועיקר יסורתו בהררי
 קדש דברי רבותינו בעלי התוספות אשר
 בס' דפ"ב העלם לראייה אחרונה אחר
 התחוקו לדחו' מעליה כל הפוסקי' העומדי'
 לנגרו אמנם במהילה מנכור תורתו דעתי
 החקרה ממנו אינני רואה דבריו ל"א
 בהלוקו ובזאוריו לדברי הפוסקי' המגדרי'
 לסברתו וגם לא בחיתום ראייתו והנני
 מביא דבריו על סדר להשיב עליהם כיד
 ה' הטובה עלי'.

הנה

בסי' קל"ז התחיל להנצל ממ' ש
 הגהות מיימוניות פ"ב מהלכות
 תפלה והמה ממס' סופרו' פ"א הלכה ז' וז'ל
 אבל בשבת אפי' רלג פסוק א' חוזר וקורא
 וכו' והוא ע"ה הרגיש שמכאן סתירה רבה
 לדבריו וכתב וז'ל ומיהו אפשר לו' דל"א
 חייב מסכת סופרים להזדרז ולקרות אלא
 מפני שלא קרא פסוק המרובל מכל וכל
 ולפי המנהג צריך לקרות כל הסדר ומנהג
 של ישראל תורה היא אבל אם קרא חובת
 היום בס'ת כשר שהם כ"א פסוקים לז'
 עולים ב' לכל א' וא' ושאר הסדר בס'ת
 פסול יצא כיון שקרא כל הסדר ע"כ וז'ל
 נחירא כלל דרא דהא הקריאה בספר תור'
 הפסול לא עדיפא מדילוג פ' א' שהרי לכ"ע
 הקורא לכתחילה בספר פסול אין אותה
 קריא' שזה כלו' וכפ"ש הרא"ש בתשובותיו
 כלל ג' וז'ל ס'ת שנמצא בו טעות כיון
 שפסול הוא הקריאה שקראו אינה כלום
 ע"כ ואדרבא על כן יאמרו הפושלים טוב
 ההעדר מן המציאות הדע והסברא גוברת

שאלות ותשובות הר"מ

ל

כי כל הקרוי בספח הפסול הוא פסול אבל
 כדלוג אין בו חסרון כי אם חסרון אורחו
 הפסוק החסר וכל השאר טוב הוא וכ"ש
 לסברתו שכבר קראו חוברת היום ומה לו
 אם דלוג פסוק אחד ועוד כפי דבריו עדין
 ליה חילא רמנחגן של ישראל תורה הוא
 להטריח להחזיר ולקרות ואע"ג דכבר יצא
 ח בקריאת חובת היום שהם כ"א פסוקים
 ולא עוד לא שלפי דעתו יהיה צריך להחזיר
 ולהקהיל כל הקהל או רובו בהזרה זו
 שהרי תמה על מה שאמרו הגמלי' ופסקו
 הש"ע דסגי ליה שיחזור ויקרא הוא וב' עכו
 בלבד ונעלם ממנו שכ"כ במסכת סופרים
 פ' כ"א סוף הלכה י"ז באופן שגדול כח
 המנהג לפניו אפילו להרבות מורה צבור
 זאע"פ שטעו כריעבר ובעת' למה לא יגדל
 בחו לקיים דברי רוב הפוסקים הגדולים
 שהנהיגו את ישראל שלא לקרות בס'ת
 פסול ומדוע נתיר להם לכתחילה ולעבוד
 על הדין ועל המנהג כמה שלא קדם שום
 פוסק להתירו ושכבר נתקבל בכל הכללות
 ואיך עלה על לבו להחשיבו לטעו ולהתיר
 מה שנהגו אסור בכל ישראל כי אפילו
 ראיתו האחרונה אינה ראויה כמו שנוכח
 בס'ד והפ' נפלאותי במ"ש סו' דפ"ב פהיבוי
 אחר רבוי דברים למעט כח המנהג הכולל
 לקרות כל השנה א' וכתב שאינו אלא
 סנהג שנהגו במקצת מקומות ואמר שכ"כ
 הרמב"ם בה' תפלה פ"ג ובלי ספק שסמך
 על בקיאותו ולא ראה דברי הרמב"ם
 באותה שעה שהרי הוא ז"ל כתב דפ"ג ז"ל
 המנהג הפשוט בכל מקום שמשלימין את
 התורה בשנה א' וכו' עד ויש מששלים את
 התורה בשלשה שנים ואינו מנהג פשוט
 עד כאן: **הוסיף** שנית ידו בסו' דפ"ב שם נתן
 קולו והרבה להציב אפו נגד
 מנגד' הראותו וקרא סברתם סברת הכרס
 ואמ' שרצ' להאריך שם ולישב כל המקומו'
 שמהם ירצה שסותרים סברתו זה יצא
 יראשונה לתרץ דברי מ'ע שכתב בר"ש
 ה"ט משם כל חכמי ספרד וקטאלוניא

וגדולי הפוסקים שאם נמצא טעות אפילו
 בסוף הפ' מוציאין ס'ת אחד והב' הבינו
 בסימן קמ"ג ותירץ דכנה"ג ז"ל ונאפשר
 לדחות דבשלא קראו בהכשר קאמר לאו
 בפרשת י"ט וז"ה ור"ה וד' פרשיות שצריך
 לקרות כל הסדר וכדבעינן למימר לקמן
 ע"כ והנה הרמב"ם הא' וכל השומע ישמע
 ויגדל מלהורות לו חדא דהשתא ומה אם
 אפילו בדברי האמורא' ק"ל דרוחק גדול
 הוא לאוקומי בהם אוקמתות דדרך אמורא
 לפרש בדברי פוסק עא"כ וכ"ש דמ'ע כתב
 כן על דברי הרמב"ם שסרתם וכתב ס'ת
 שהסר אות א' פסול ועל זה כתב מ'ע וכן
 נהגו בכל ספרד שאם נמצא בו טעות אפ'ל
 בסוף דפ' מחזירין אותו וק"ו בנו של ק"ו
 אוקמתות דחוקות לוכר שסוף הפרשה
 דאמ' מ'ע מיורי בשלא קר' בהכשר דהיינו
 שהאחרון לא הספיק לקרות ג' פסוקים גם
 מ"ש או בפרשת י"ט וכו' מוכח דהמירי
 ליה פרשיות י"ט וכו' יותר משל שבת וזה
 אינו כן שהרי בענין דלוג פסוק א' בשבת
 מצריכינן ליה לחזור ולקרות וכו'ל ובי"ט
 אין צורך לכך כמ"ש הש"ע סי' קל"ז והוא
 מס' ת'הומ"ש וכדבעינן למימר לקמן היינו
 דברי הרשב"ץ שהזכיר אה"כ והביאם הפ"י
 סי' רפ"ב ז"ל ספר שני שקורא המפטיר בו
 שנמצא בו טעות אין ספק שצריך להוציא
 ספר אחר אחר שחובת היום היא ובספר
 מוטעה אי אפשר ומפטיר שבכל שפת אם
 נפסל ספר תורה אח' שקראו ז' כגון שנקרע
 אפשר דכיון דאין קריא המפטיר לא מפני
 כבוד התורה שיוסיף בקריאת ג' פסוקים
 בס'ת הפסול בלא כרכ' כדי שלא להטריח
 את הצבו' ויש לפקפק ברבר ע"כ. והכנהג
 כתב שטעם הרשב"ץ הוא מפני שהשיעור
 של פ' י"ט הוא תקנת חכמים וא' לפחות
 בסנו וכל שלא קראו כשיעו' שתקנו חכמי
 אין כאן קריא מ'ש"כ בשב' שכל המוסף
 על כ"א פסוקים אינו אלא מנהג ותמידני
 עליו דנ"י אישתמיטתיה רתלמוד ערוך
 דאיברא דאמרינן בגמ' שמשח תקן להם
 לישדאל שיהיו קוראים בגל' מועד כדרך

שאלות ותשובות הרמ"ז

המפטיר שהו'הנרון שלו שאם היה הפיסול משום טעות שנמצא בספר התורה מאי אירויא מחמת המפטיר תיפוק ליה משום הקוראים עצמם ואפי' יהיה אחרון וכנהוג בכל ישראל ואי הוה ס'ל כבעל כה'ג אמאי נקט מילתא דלא שכיחא דהיינו קדיעת הס'ת הו'ל למנקט המצוי כמה פעמים שנמצא טעות בקריאת המשלים אחר שקרא ג' פסוקים בהכשר וליכא דאיהו נפק כבר יח'ושיש להסתפק במפטיר אבל במפטיר ב"ט בספר תורה הב' דוראי צריכ' לס'ת אחר ובמאי דכתיבנא נדחית ולא נראית דחייית הרב כנה'ג שכתב דל'ק ליה האי דלא נקט הרשב"ץ נמצא הטעות אחר שקרא הו' ג' פסוקים דארבנא הרשב"ץ דינא דחזור משמיענו ושלכן נקטרינו בשנמצא הטעות בספר ב' דחזור ביום שמוציאין ב' ספרים ונסרזפק בשבת אלו דבריו ובסחילה מכבודו אנא אמנא אדרבה דרבה מניה דבמקום כגון שנקרע הס'ת הו'לל שנמצא טעות בז' אחר שקרא ג' פסוקים דלהו' להו' תלתא למעליותא חדא דהוה נקט מציאות דשכיח ותו דהוה קמ'ל רבותא דלא אשתכח בשום פוסק וגומרין כל הפ' בס'ת הפסול . ועוד היה משמיענו אם אותו המשלים יכרך לאחריה אם לאו אבל הוא כתב בפ' שנמצא הטעו' אחר שקראו כל הו'.

אחרי

כתבי כל זה שולח לי הערתך דבריו הרב מספרו הגדול כה'ג (שאינו נמצא אצלינו) ורקדוק דאייתו הוא מרב' הרשב"ץ וכתב וזל אם אירע הפיסו' בז' וכבר קרא הו' ג'פ בהכשר יורה הרב זל שאין צריך להוציא ס'ת אחר מאחר שכבר נשלם חובת היום בהכשר ולא פקפק הרב זל לא נמצא הטעות בקריאת המפטיר אבל לא נמצ' בקריאת המשלי' ורקדקתי מרב' הרשב"ץ כן בדכתב אם נפסל ס'ת אחר שקראו ז' כגון שנקרע ומה צורך לחזר אחר פיסול כזה ולא לו' שאחר שקרא הו' ג'פ בהכשר נמצא טעות בס'ת דמפני צורך זה' אין צורך להוצי' ס'ת אחר שכבר קרא

שתקן בשבת אבל בענייני הקריאות אינו לא מנהג כראמרינן בפ' בני העיר האידנא נהוג עלמא למקרי משך תורה וכו' ובלשון ההוא כתבו הרמב"ם בפ'ג מה' תפלה וכבר נהגו העם לקרו' ב"ט א' משכו וכו' ואהיהא דתנן ב'אותו פ'ק ושאר כל ימו'החג בקרבנו' דהג' כתבו התו' וזל והא שאנו מעמידין ס'ת שני במועדות וקורין בקרבנות היום לא מצוינו סמך בתלמוד אך בסדר ר"ע ישנו ע"כ . וכ"כ בפ' הר' ישעיה' שקריאת הכוספין אינה חובה והביאו הב' בס'רפ"ב . ומוסף על זה אנן סהרי שאפי' קריאת ספר א' ד"ט השנויה כמשנה אין שיעורה תקנה אלא מנהג שהרי בשחל'ט להיות בשבת הספרדים מתהילין מן עשר תעשר ובני איטליא מן כי ימכר לך וזולת' נמצא למר שאין שום חילוק בין קריאת ס'ת א'וב' ד"ט לפרשיות השבתות ואדרבא עדיפי שבתות מ"ט שקריאת השבתות לפי מנהגנו היא הכוללת והפשוטה בגמרא והוא מנהג בני בכל דבתרייהו אזלינן ולא יצאו אז מכללו אלא בני מערבא שהיו גומרים התורה בג' שנים כנזכר בפ' בני העיר . והשתא אפילו אינהו עבדי כותן . א"כ אם בקרבנו' של ספר ב' דאין להם סמך בתלמוד כתב הרשב"ץ דאין ספק שאם נמצא טעות שמוציאין אחר ק'ז לשל כל השבתות השנה והאמת הגמור שלא יש שום חילוק בין ספר ראשון לשני וכרכת בהריא בעל ההגהות יד' סימן רע"ט ולא כיון הרשב"ץ אלא לחלק בין המפטיר בשבת למפטיר ב"ט והכי דייק ספר שני שקור' בו המפטיר וכו' ואשמעינן דאע"ג דאמרינן בגמרא דאין המפטיר קורא בתורה אלא משום כבוד התורה וא"כ הא' ריש להקל נמצא טעות בספר ב' ד"ט קמ'ל דמוציאין אחר משום שאינו במפטיר בשבת שקור' בתור' אחר שכבר גמרו כל הפרשה וחוזרים לכפול כמה פסוקי' לקריאת המפטיר ומשום הכי לא קאמר פיסול אלא נקט דוק הפיסול כשנקרע הס'ת שהו' אחר תשלום כל הקריאות ואין עוד צורך בו כי אם לקריאת המפטיר

שאלות ותשובות הרמ"ז

עוד ג' גברי והוא ממש נגד הכנהג' והוא שהרגיש בזה כרחב ואפשר לומר שמרה שנוכר לעיל ולא היה שם ס'ת אחד להוצי' ולהשלים הסדר ולקרות י' בנהוג הסדריו המסתפקים בדבר והודו שיקראו י' גברי ויברכו עליה ודברים תמוהים דבריו שהרי מהר"ם הוא בעל התשובה שמתהלל בהיותנו בעיר ירוסלאב וכו' והוא הציע המעשה וגופא דעובדא דהיכי הוה דלא היה שם ס'ת אחד ואה"כ כתב והיו חכמי הדור נבוכים מזה לעשות וכו' וא"כ תמורה מאד על שר ישר בכרהג' איך עוות הכתובים דבוראי הגמור מה שג' ול' היה שם ס'ת אחד הם דברי מהר"ם ומוכח שאם היה ס'ת אחד היו מוציאין אותו ומסיימים הסדר בי' גברי. עוד כתב בסוף דבריו ז"ל ואם בעל סכרא ישרה אתה בין תבין שהרב ז"ל ממהזיקי סברתי שכתיב שכבר קראו ז' ונשלם חובת היום ואעפ"י שלא קראו כל הסדר ע"כ. ואין זו דרך ישרה הוא דא"י ס'ל למהר"ם כותיה הול לפרשו בהדיא ולו' דאפילו היה שם ס'ת אחד לא יוציאנהו אלא יגמרו כל הקריאה עם הו' בספר הפסול שהרי דין זה חדש ממש דלאשתמיש שום פוסק לכתבו והול לגלווי דעתיה בפ' להורות הלכה לרבים וכ"ש לחלוק על הכת האחרונה של אותם הרבנים שהיו מחמירים אלא ודאי שיעקר דעת הרב לו' שכיון שאין שם ס'ת אחד כמו שהציע בתהלה אין להרבות הקריאה בס'ת פסול מחמת המנהג יותר מחובת היום דאין כח למנהג פרטי מקהל א' לברו להרבות ברכות בס'ת פסול נגד סברת כמה גאוני עולם אבל אם ריה שם ס'ת אהיה בלי ספק יוציאנהו ויקראו כל הו' לקיים מנהגם הנרהוג בהירתר להוסיף על חובת היום וכדתנן במ' מגילה אין פוחתין בהם אבל מוסיפין עליה והכי מוכח בהדיא מדברי מהר"ם שכתב ז"ל אף הברכה האחרונה חוריתי שיברך הו' בסוף לאחר שישלים הסדר ואע"ד כבר נמצא הס'ת חסר ס'מ בזה יש לסמוך על הגדולים

שכתבו לברך על ס'ת פסול בשעת הדחק ע"כ דוק היטב דדוקא בשעת הדחק פסק כן שלא היה שם ס'ת אחד שלא בשעת הדחק אין לנו להשען על סברת איתרם הגדולים אלא להוציא ס'ת ולגמור ולברך עליו והא זו היא דרך ישרה:

ובאחרונה

יקרה מאד בעיני הראייה שמביא מדברי התוספתא פ' הקורא את המגילה והביאם הב"א ח"ס קל' ז"ל בשבת לא יקרא פחות מכ"א פסוקים לו' בני אדם כל אחד וא' ג' פסוקים ומנחת שבת וב' וה' י' פסוקים ואם שכח ולא קר' כ"כ יחזור ויקרא ע"כ ודקדק הרב בהגה"א אם קרא אותו השיעור לא יחזור ויקרא ואם אין צורך לחזור ולקרות עוד וכולי דמ"ט אם ר"ל שיפסוק ולא יקרא עוד משם ואילך לסיים הסדר אתמהא דא"כ בטלת קריא' כל הפרשיות שבתורה דע"כ תוס' לא יאירי בס'ת פסול ואם ר"ל שלא יחזור ויקר' מה שכבר קרא פשישא דמהיכי תירתי לומר כך ועוד דא"כ אין מקום לכ"ש שלו דהא המלמד הוא למפרע והלמד הוא להבא ויו' ע"כ קשה מאד שמהר"ז קראו הבי' דברי תוס' בב' ולא הזכיר בש"ע לא דהוא ולי' בעל המפה והב"ח שהם מבניה. ואדרבה פסקו בהגהו' מיימו' כנ"ל במדלג פ' אחד שהוא נגד התוס' דנר' דלא איכפת ליה כדילוג כמה פסו' אלא דדוקא בקריאת כ"א פסו' ג' לכל אחד וא' וכמו שהוקשה לכנסת הגדולה עצמו ס' קל' ז"ל והתימ' מרבינו המחב' שהביא דבריהם סמוכים זה לזה [פ' תוספו' והגמיל'] ולא הרגיש בסתירתן והוא רצה ליישבה בדרך א' וכתב עליו וזה דוחק והמחורר בעיניו הוא שהנמי' מיידי בשל' קר' הכ"א פסוק ג' לכל א' ונאלו דברי נביאות שהנמי' לא העלה על ספר ענין מכ"א פסוקים אלא כתבו סתם שאם דלג פסוק א' בשבת והו' מ"מ פכ"א סוף הלכות ז' ז"ל מרלגין כנביא ואין מרלגין בתורה שאפילו אם דלג פ' אולא קראו והחזיר את התורה ואמר קרי' הונד ופותח ומברך

ובאחרונה

יקרה מאד בעיני הראייה שמביא מדברי התוספתא פ' הקורא את המגילה והביאם הב"א ח"ס קל' ז"ל בשבת לא יקרא פחות מכ"א פסוקים לו' בני אדם כל אחד וא' ג' פסוקים ומנחת שבת וב' וה' י' פסוקים ואם שכח ולא קר' כ"כ יחזור ויקרא ע"כ ודקדק הרב בהגה"א אם קרא אותו השיעור לא יחזור ויקרא ואם אין צורך לחזור ולקרות עוד וכולי דמ"ט אם ר"ל שיפסוק ולא יקרא עוד משם ואילך לסיים הסדר אתמהא דא"כ בטלת קריא' כל הפרשיות שבתורה דע"כ תוס' לא יאירי בס'ת פסול ואם ר"ל שלא יחזור ויקר' מה שכבר קרא פשישא דמהיכי תירתי לומר כך ועוד דא"כ אין מקום לכ"ש שלו דהא המלמד הוא למפרע והלמד הוא להבא ויו' ע"כ קשה מאד שמהר"ז קראו הבי' דברי תוס' בב' ולא הזכיר בש"ע לא דהוא ולי' בעל המפה והב"ח שהם מבניה. ואדרבה פסקו בהגהו' מיימו' כנ"ל במדלג פ' אחד שהוא נגד התוס' דנר' דלא איכפת ליה כדילוג כמה פסו' אלא דדוקא בקריאת כ"א פסו' ג' לכל אחד וא' וכמו שהוקשה לכנסת הגדולה עצמו ס' קל' ז"ל והתימ' מרבינו המחב' שהביא דבריהם סמוכים זה לזה [פ' תוספו' והגמיל'] ולא הרגיש בסתירתן והוא רצה ליישבה בדרך א' וכתב עליו וזה דוחק והמחורר בעיניו הוא שהנמי' מיידי בשל' קר' הכ"א פסוק ג' לכל א' ונאלו דברי נביאות שהנמי' לא העלה על ספר ענין מכ"א פסוקים אלא כתבו סתם שאם דלג פסוק א' בשבת והו' מ"מ פכ"א סוף הלכות ז' ז"ל מרלגין כנביא ואין מרלגין בתורה שאפילו אם דלג פ' אולא קראו והחזיר את התורה ואמר קרי' הונד ופותח ומברך

ומברך

סותרים אות' הגמלי' ומ'ע והרשב"ץ וסחר'ם
 מלובלין והמה משיבי סעוד למקויים ככל
 תפוצות ישראל דאין לקרות לכתחילה
 אפי' פסוק א' בס'ת פסול ואין לו להשען אפי'
 על רברי התוספ' דכלי דרך דחייה (כמו
 שעושה הוא זל לר' הפוסקים המננדים
 לסברתו) הם מכוארים ביושר ולא כוותיה
 ואפילו יבאדם בלי אוקמרא כ'ע פליגי
 עליהו :

אמנם

לסיים בשכת תורת השלמים
 אציגה נא דברי הוזהר פרשת
 אחרי מות דף ע"א עמוד א' ומתוכס יראד
 וישכיל כל אשר יש לו עין חכמ' ועין תבונ'
 הפגם חמכהיל שפוגם למעלה ענין ס'ת
 פסול זל הוזהר תאנא ארז יומא הד הו
 אזלי ד' חוקיה ור' ייסא בארחה אערעו
 בגוש הלבא והוזהר הדיב ירנבו כמדיך לבי
 קברי ור' ייסא הוה ביריה דר קיטרא דס'ת
 דאקרע ערדיתבי ג'יתרגיש חר קברי
 קמיהו וצווח ווי ווי דהא עלמא בצערא
 שכית הא אורייתא הכא דאיתגלויא וזו
 היא אתו לחייבא עלן ולכספי בכסופא
 עלן באורייתיהו אזרעו רבי חוקיה ורבי
 ייסא אמר ד' חוקיה מאן את אל' מירא
 אנא והא אתערנא לגבי ס'ת דזמנא חדא
 הוה יתיב עלמא בצערא ו אתו חייא הכא
 לאתערא לן בס'ת דאנא וחבראי אקדימנא
 לגבי דמיכי הברון וכר אתחברו בג'ע
 ברוחיהון דצדיקי' אשתכח קמיהו רהו'
 ס'ת דאיתו לקמן אינון חייא הוה פסול
 ומשקר בשמא דמלכא על דאשתכח ואז'
 יתירא בההוא קרא דושוסעת שסע שרני
 פרסורת ואמרו דהו'איל ושקרו בשמא
 דמלכא דיתובון לגבוהון ודחו לי ולחבראי
 בההיא שעתא מבי מתי כתא עד דהרסנא
 דהוה בינייהו אזל ואיירתי ספרא דרב
 המנונא סנא וכדון איתער ר"א בר' שמעון
 ואזל ובעא בג'ע עלייהו ואתסי עלמא כדון
 שארו לן ע"כ - מפשטן של דברים יובן כמה
 המוד פגם ס'ת פסול שלא מבעיא בקריאה
 בו משחית עולמים אל' אפי' לר'סתייע
 בקרושה בעת צרה גורם דעה גדולה ואגב
 אורחי

ומכרך וקורא הוא וב' אחרים ע"כ וארתה
 תהוי ראשתמיטתיה לכה'ג זאת ההלכה
 שהרי בסימן קל'ז תמה על ההגמ"י כמ'ש
 וקורא הוא וב' אחרים וכתב עליהם מנ'ל
 הא - אמנם לפ'ד נר' ליישב ול'דל'א
 פליגי הנבלי' ותוס' ויש לר'ויק זה מרברי
 הב' שבתחילה כתב כתבו התוספ' ואח"כ
 כתב כרנוב בהגמ"י ואי ס'ל דפליגי הו'לל
 ובהגמ"י כתוב שכך הוא הסדר הנכון ולכן
 נ"ל קרוב לודאי שהתוספ' מיירי בשערה
 דחוק' שמאי זו סיבה לא יהיה פנאי לקרות
 כל הפ' וזה נראה כמוכרח לו' כן מדקדוק
 דבריהם מרכתבו ובשבת לא יפחות מכ"א
 פסו' לז' בני ארס'ג פסו' לכל אחר ואחר
 דמטמע דלכתחילה יעשה כן לבין שיהיו
 לכל הפחות ג'פ לכל א' מהו דאלת'ה לא
 דר'ל אי אתרמי ליה הכי סני ליה דו'לל
 ובשבת אם קרא כ'א פסו' לז' בני ארס דיו
 או ובשבת אם לא קרא כ'א פסוק' חוזר
 וקורא וע"כ לפרש כן דברי התוספות דוראי
 אין לו דמיירי ככ"ד שנמצא הטעות בפ'
 הזכ"ב מרכתבו בסוף דבריהם אם שכת ולא
 קרא כ"כ חוזר וקורא שאם לא קרא כ"א
 פסוק' עדיין לא גמר חובת היום וא"כ ג'א
 איירי שיש טעות בס'ת איך אמרו שיחזור
 לכתחלה ויגמור החובה בספר פסול ואין
 ספק אזלי שאפילו הרב כה'ג לא יאמר כן
 שהרי ל"כ גדולי הפוסקים שהזכיר מ'ע
 שמצריכים להזור ולקרור' מה שקראו
 בפיסול אלא אפילו מוהר"י בי רב והש"ע
 אינם מכשירים לא מה שכבר נקרא בס'ת
 הפסול בדיעבד וזה פשוט והוא הנ"ל בפ'
 דברי התוס' ומינה דאין שום דאי' מרב'יה'
 להכה'ג ואם לא יתפוזר בו די לנו שרבן של
 ישראל מהר"ק לא העלה דברי התוספ'
 על שלחנו וב'שכ"ב הוא על דרך הא דתנן
 בעידויות פ"א משנה ו' למה מזכירין רברי
 היחוד בין המרובים לבטלה שאם יאמר
 האדם כך אני מקוב' יאמר לו כדברי פלוני
 שמעת ע"כ ופי' נרחו דבריו הא קמן דאין
 לו להכנה'ג כמה לסמו' להוראתו התמוהה
 שהרי פשט יושר כל דברי הפוסקים רה"ל
 סותרים

שאלות ותשובות הרמ"ז

פסק דין באישורו ואין לנמות כלל מאשורו כי גדול כמה וכמה מעלות לחוש לחומרו איסורו מרהקל מעט בהיתרו מפני שורח הצבור במיעוט שיעורו שהרי אין לישראל בגלותו ושברו זכות נכבד ונחמד ביקרו להיות לרצון פני צורו כמקרא ספר תורה בהכשרו וכבר הרשב"י דפ' ויקהל בד"ר' ודרב ר' ה' ר' ח' כחכמתו ושברו לברכה זכרו אני מכירו ומוקירו גם ידעתי את ישרו כי היה גדול כדורו ויראת ה' היא אצורו ואלו קרא דברי הרשב"י בנועם מאמרו וכנ"ל בפרשת אחרי מות לפ' יתרו יעגנו לכתר ראשו ונזרו והשומע לי ישכן בטח והיה שכרו לעשות נחת רוח ליוצרו להופיע על כל קהלו יפעת מאורו מעומק מקורו ואלהי אברהם יהיה בעזרו:

ספר משה כ"ה מדרשו זכות ז"ה

סימן לו

שאלה

עמודי ארץ אשר עניניהם משוטטות בה לגדל כל

פרץ אבני בהן צורי התורה והתעודה אשר בכל עיר ועיר מקום אשר דבר מ"ה ודתו מניע שופטי בצדק דלים ריב אלמנה ויתום יבוא אליהם המה חוצבים על יסודי האמת כי לא נעדרת ה' עליהם שנת חיים ירבו ודין זה בצדקתם לאור יוצאו.

ראובן

ושמעון ובנות יתומות לוי אחיהם זל השותפים

משכירי ב"ה א' לקק' זה כמה ימים ושני' ויהי אחרי ימים רבים נפלו ביניהם דברי ריבות ע"ד בנין א' שהיו רוצים סמוני ב"ה הנ"ל לעשו בתוכו וקראו האחים הנ"ל לפני ב"ד שבעיר אך לא הטו הממונים את אזנם ומיאנו לידון בד' והלכו בערכאות עבוס' שמה טענו ג"כ האחים שידרו עמהם לר' כי כן הוא משפט בני ישראל הכשרים ובר' קריתי שנתנו מאת המל' לק' בכללם הודשו להעמיד בר' בעיר ולכוף כל ב"ד לירד לפניהם או לברור לו ברור אחד כל חלק וחלק מברורו והם ירוננו הן ברב הן במעט. כל זה טענו התנו והודיעו להם

האחים

אורחין נר' מה צדקו דברי הרמב"ן ז"ל בהקדמתו על פירושו לתורה ודברי רב' דאפי' חסרו וא"ו או א' או יתרו' פסול גמור ולא כאותם הפוסקים המתירים חסר או יתר שמוכיר בעל המפה ס' קמ"ג.

ולתוספת

ברבה אציעה עוד מ'ש הוזהר' ויקהל דף ר"ז ע"ב שאומר שהק"ב הפקיד ומנה ג' מרכבות של שרפי קדש על גן פרשיות שבתורה ומסיים ועל דא כד מתעטרא פרשתא דא סלקי אינון מילין דההיא פרשת' ראשתלי' בציבורא ונטיל לון ההוא רתיבא דממנא על ההיא פרשתא וסליק לון קמי קב"ה ואינון מילין כמש קיימין קמיה ואמרינן אנן פרשתא פלניא דאשלימו לי צבורא פל' דכי והכי אי אשתלים כדחוי ליה סלקין אינון מלין ומתעטין על כורסייא קדישא וההוא רתיבא משמש' קמיה כל דרתיבא ורתיבא פרשתא דכל שבתא ושבתא וכלהו מתעטין כגו כורסייא קדישא ובהו איהו סלקא לאתיהרא לעילא לעילא ואתעביד כלא כללא חרא בג"כ זכאה חולקיה מאן דאשלים פרשתא דכל שבתא ושבת' כדקא יאות כמאן דאפסי' לעיל' ע"כ הלא זה מדרש ילמדנו ש"אין להקל הלילה בחומר' בקדש קריאת ס'ת ושמ' כמה עניינים הא' שכל הפ' בראשה ועד סופה היא חובת היום ולא כ"א פסוקים לבד וכבר פי' דברי התוספתא שלא יחלוק עליהם ספר הזהר הכ' שאורתם הדברים שנקראו בס'ת עובדים ממש לפני רב'ה ובלי ספק שהכוונה ללמד זכות על אורנו הקהל ואם נקראו בס'ת פסול ודאי שלא יעלו למעלה אלא כ"מ למקום פסולי המוקדשים. הנ' אמרו אי אשתלים כדקא הוי ליה סלקי וכו' ואח"כ או' כדקא יאורת ומי גברי אמר שאם נשלם בפיסול יוכל להאמר עליו דאשתלים כדקא חזי וכדקא יאורת ומכאן מודעא רבא לאישור כולל לדברי גדולי הפוסקים הקדמונים אשר הזכיר המ' המחברים הימר בקדש:

דבר הנראה לשכלי בקיצורו לא מן פסק

שאלות ותשובות הרמז

הוא ומשיבים האחים שבטלה ומבוטלת
 מעיקרא היא גזרת האב בגזר' כנזן המולך
 כל עוד שנתן להם כח לתבעם בר' וזהו
 הנקרא דינא דמלכותא לא כן גזרת האב
 שעצם ידו ותפקה אימותיה נגד הרק'רטי
 שהוא הוא נתן להם כנל' וא"כ הדין שעשה
 האב חוזר אף כי לא ירדו עמהם בר' כי אם
 בעדבאות עבוס' נגד דין ת'ק' ילמדנו
 רבינו אס דינא דמלכותא אחרונה מבטלת
 הראשונה ואם חוזר הדין לחייב רקק'י
 להסיר כל ההיזק הנל' ולהשיב המקום
 כבראשונה אם לאו .

זאת

ועוד לשעבר ימים וימים מקדם
 טרם שנפלו הפרשו' הנל' ביניה'
 הנל' ע"ד הפרשות אחרים שנפלו ג'ב' בין
 החלקים בזמן ועידן ההוא נתפשרו ועשו
 קומפר'ומיסו שעל כל טענה הפרש ותביע'
 שתבוא בין האחים והקק' יהיה מוטל על
 חיק ש'צ הקק' לדין ולפשר עליהם ודינו
 ופשרתו יהיו דין ופשרה דהכל שרור וקיס
 אך לא עבר זמן רב אחר הקומפר'ומיסו
 שנצו האחים עם הש'צ והכו איש את רעהו
 עד כי היו אלול לוח וזה לאלול לאויב ועתה
 טוענים הקק' שהם ירדו לר' אך לפני ש'צ
 הנל' לפי הקומפר'ומיסו אף כי אויב הוא
 לאחים יען מבורר היה משעה ההיא
 ולעשיו' לדין על כל מה שיבוא ומשיבים
 האחים שזהו נגד הדין תה'ק' וכשבידרוהו
 לדין היה בטוב דעת שיחיה לעולמי עד
 אהוב להם לא כן בהיותו אויב נחפז לאיש
 אחר גם על זה יורנו רבותינו :

השובת הרב יהואל פנצי

מפיור' נצא

תשובה

תמן תנינן ורהו דין ארת
 כל האר' לכף זכות ואם
 ליחידים כד ב'ש לרבים העוסקים עם
 הצבור שזכות אבותם מסייעתן דלא ליתי
 תקלה על ידיהוק'ו מבהמתן של צד יקיס
 אשר ע"כ צדדתי כל הצדדין האפשריים
 להפ' בזכות' לאשר פעלו ועשו נגד האחים
 הנל' כי חיבדללא לחזואנשי רשיעי ח'ד

האחים כמה וכמה פעמים ועל כל אלה
 ביטלו התמיה בכ"ה הגדולה וצעקו מרה
 בוועד טובי העיר בנראה באר הישב
 מהעדויות והפר' ציסי שבידם ולא שורה
 להם ולא סרו הממונים מדרבם בין זה ובין
 זה פסקו מעלות הסינא'טו על ההפרשות
 הנל' ודנו לזכות האחים . ואעפ"כ שוב
 פעם אחרת הננו קולס הממונים ובקשו
 מאת המלך שיתן להם כח ורשות ושלטנו'
 לבנות כפי מה שחשבו לעשות יען כי
 בדא"ה דין הוא שאיש איש שיש לו בית או
 שרה הסמוכה לבית תפלתם חייב לתתה
 לו ברמיה כל זמן ועידן שרתצטרך לבנין
 הבית ההוא ואם רוח אחרת עמו ולוקחים
 אותה מכנו ביד רמה ובהזקה אשר לכן
 בהצטרך לכ"ה לע"ע בית האחים והיזק
 ראיותיה לבנות ולהרחיב מקומה דין הוא
 שרתנתן להם בכח נגד רצון האחים .
 ולהרדפת בקשתם יצא כתב מאת המלך
 והרת נתנה שיוכלו לבנות ולהרוס ברצונ'
 כל עוד שיפרעו לחרר מלכותו חמשים
 כפולות ספרר . הרבר יצא מפיו והממונים
 פרעו הכפולות ואח"כ הרסו ובנו כרצונם
 בכח השוטרים ובזרוע נטמה וזהו גזקו
 הרסו חובת גבול האחים שהיתה מפרדת
 בין בתיהם וברתי שבנים הקרובים להם
 ונתצו קמין א' שבחומה ההיא ואין עוד
 קמין זולתו בבית האחים שתחרת כ"ה
 הנביהו הגג והזקו ראיות ב"ה אחרת שיש
 להם לאחים למעל' ככ"ה הקק' בצדה אף
 כי סרנו כמעט כל חלוק מקום רקרש
 באופן שאין עוד סוגר אותו ופותח ועל הכל
 הסירו קורה א' גדולה שעליה היה מוצב
 ומיכד ארון הקרש ב"ה האחים שלמעלה
 כנל' ולע"ע נסוי הוא ליפול בנגזק גדול וזה
 במאוד מאד לא שקטה אכן רוח האחים
 והיתומות הנל' אך התרו והרתרו מדין
 וכהלכה בממונים עד כי סת הסלך ההוא
 אח"כ קס בנו תחתיו ונתן רשות להאחים
 שיוכלו לתבוע פעם אחרת מהקק' לר' על
 כל מאי דכתוב ומפרש לעיל ועתה טוענים
 הכמונים שכל מה שעשו דינא דמלכותא

שאלות ותשובות הרמז

על קיצתן פ'ה'ת שנעשית מרעת כל טובי
 העיר עד ופ'ה' מאיר הטעם דטובי העיר
 הוו בעירם למה שהובררו כמו גדולי הדור
 ככל מקום עכ"ל הרי לך שאין ביד ראש
 הקהל לתקן מלתא דאיכא רווחא לרהאי
 ופסיד' להאי ואע"ג שכל ראשי הקהל רוצי'
 לעשות עכ"ל לענינו. ובש' קפ"א ב'י"ח
 דרבר יותר אחרי שכתב פ'ה'ת על להסיע
 על קיצתן כת' וזל וגם רבינו מאי' דכתרא'
 הוא וגם ידוע הוא שגדול בדורו היה השב
 בתשובה וזל דהא דאמרינן דשאין בני
 העיר להסיע על קצתן היינו קצתן שנהגו
 בעיר כבר מימי קדם שהיו עצמן באים
 לתקן תקנה מדעת כלם וכולו וקמ"ל
 דנתקיימו הדברים ואע"ג דרברורא בעלמ'
 קא מתנו וכו' אבל לשנו' שלא מדע' כולם
 במידו דאיכא פסידא להאי ורווחא להאי
 ולא מגדר מלת' אין שומעים להס' לעשו'
 תקנה לעצמן שלא בתורה עכ"ל והכריח
 שם מתוך לשון מהר"ם הנ"ל דרוק' במגדר
 מלת' דהיינו ליגדור פירצה במילי דשמיא
 הוא דיש כח לצבור לעשות בלא הסכמת
 כלם אבל לא בשו' ענין השייך לתקנ' העיר
 והקהל לבר' וכן הוא סברת מהר"ה דוד כ"ץ
 בסוף בית יב וכן מהר"ם גאלאנטי דהוא
 בתרא סובר כן בש"ת של' וסימן ע"א אע"ג
 דהר"ש דמדינא ב"ה סי' ק"ו כתב באריות
 לקיים דבריו האומרים שגם ברבים
 השייכים לתקנ' העיר והקהל ישכח לרבי'
 לכוף ליהידים כידהיבי דלא לקשו קרא
 דאחרי רבים להטות ובריערות וממרות
 שהביא שם אע"ג דכלהו איכא לאוקמינהו
 לדעת ר"ה דע"כ לא קאמר קרא ומירו
 מימרות ובריות אלא ברבר הגונע
 לתור' ומצות ובריותא דלהסיע על קצתן
 דנר' דלדבר הרשות קאמר מהקדמי על
 קיצתן מיירו שנהגו בעיר כמה מימי קדם
 מ"מ ליכא מאן דס"ל דכולין הצבור לגזול
 ארת היחיד ככנר' דאטומשום דרבים
 גולנים נינהו ופוקהי מאי דכתב הר"בש
 בתשובת סימן תע"ז זל אמנם אין הקהל
 יכולים לעשות הקאו תקנה שלא כדין

כנגד

דשארית ישראל לא יעשו עולה וחקרתי
 ודרשתי היטב השאלה הנ"ל וקריתי ושניתי
 ושלשתי וראיתי כי השאלה הנ"ל היא פונה
 אל שלשה ראשים הראש הא' אם יש כח
 לרבים נגד יהוד' ואו' יהידים' לכופן לכל
 דבר המצטרך להם הראש השני פונה על
 דר' או' דהו' בכל דבר יאולא' והראש
 השלישי אם שונא יכול לדון' ואמרת אני
 בלבי כי שמא מע' ממוני ב"ה הנ"ל בשאלה
 בני יסודותם על ג' יסודות. היסוד הראשון
 על האי דאמרינן בעלמא שרבים כופין את
 היהוד' לעשות כרצונם וכרכת' הר"ש
 כלל ו' והרשב"א סימן תשכ"ט דכל צבור
 וצבור כנאונ' לכל ישראל. והיסוד השני
 על האי דכת' הגהות המפה בש"ע ה"מ סימן
 שס"ט וזל ויש הולקין וסבירא להו דאמרינן
 בכל דבר דינא דמלכותא דינא והיסוד הג'
 על הש"צ שרוא שונא אחיו הנ"ל גאולי
 סומכים על מה שכתב הטור ה"מ סימן ז'
 שכתב דאע"ג דאוהב ושונא אינם יכולין
 לדון אם רנו דיניהם דין או שמא סומכים
 על מה שכתב מהר"ק ש' יז' דכל שאינו
 אוהבו ושונאו ממש מותר לדנו ואינו אלא
 מרת הסיחות להחמיר שלא להונו וכרכת'
 ב' דהה"ה המפה כסי' ז' הנ"ל ועכשיו הואיל
 ומתחלה הסכימו ובהרו' להם הש"ץ הנ"ל
 לידון על כל טענותיה' הוי כאילו הכשירו
 מעקר' כל מין שנאה שיבא ביניהם והלכך
 יכול לדון אף כשרוא שונא. ברם הנלע"ד
 הממוני הנ"ל במחילה מכ'ת נשענו בכל זה
 על משענ' קנה רצון ואמול' טחי תפל ויפול
 כי אחרי העין הישר עין בעין נראה שאין
 הרבים יכולים לעשו' דבר כנגד הרין לשו'
 יחוד שבעולם. דהאי דאמרינן דיש לרבים
 לכוף את היחיד ה"מ למגדר מלתא. אבל
 במידו דאיכא רווחא להאי ופסידא להאי
 כ'ע לא פליגי דאין כח רבים יפה. וכרכת'
 מהר"ק ש' ז' וזל ופשיט' דאפ"ה הע אותם
 רבנים גדולים כה' אמי וכה' אמי שלא היה
 כח בידם לתקן זה במידו דאיכא רווחא
 להאי ופסידא להאי וראיה לרבר שרוא
 כתב המדרכי וזל רשא' בני העיר להסיע
 על

שאלות ותשובות הרמ"ז

לד

כנגד שום יחיד מהקהל א"כ הסכים הוא עמהם לפי שאין הקהל יכולים להתנות לגזול אחרים אבל אם הסכימו כל הקהל בתקנה או בחוק הו' אז מועיל לכולן ואם לא הסכימו כל הקהל מועיל למסכמים ולבאים אחריהם אבל לא לאורתם שלא הסכימו וכתב ב' משא מלך בחלק המישי משפט א' וז' וכן השיב הרשב"א ז"ל בביוצ' בזה שנשאל על קהל שרצו לעשות תקנה וחק שכל הרדי' בעיר יפרעו מס בעיר מכל נכסים שיש להם בין בעיר בין בשאר מקומות והיו עושים זרה כבי לחייב יהיה שהיה דר' ביניהם שהיו לו נכסים מחוץ לעיר והשיב הוא ז"ל חל תבא מת' תשובתו והטענה שאמרת שיש לקהל לעשות דינים והקים כדבר זה נ"ל שאין זה אלא גזל ואין יכולין להתנות על הגזלות דאין כח ביד הצבור לכופ' יחידים אלא למגדר מלת' למאן אזו במידו דשויבי להתקנת העיר והקהל למאן אבל על הגזלה ליכא מאן דחתיים עלה דשארית ישראל לא יעשו עולה ע"כ. הא קמ' דאין כח לרבים נגד היחיד אליבא דכ"ע בי אם במגדר מלת' ובמידו דשויבי לתקנת העיר והקהל ולא במידו דגזול' הלילה והם וא"כ ליכא מאן דפליג בנ"ד דחייבים מע' ממנוי ב"ה הנ"ל להחזיר הבית על מכונו דהר' אשון לכל הוצאותיה לקול האות הראשון שיתבעום האחים הנ"ל הואיל ועשו עמהם שלא כדון תורתנו הקדושה כ' שוק' דכל קהל וקהל הוי בעיר בפני עצמו וכדכ' מהר"ך בבית א"ב והר"ש דמדינא ביר' ס' ק"ו ולכן אין שום קהל יכול לבקו' קהל חבירו וזה ברור.

ואם

בבה גולגורת קא אתו לא רוצים לשלם כל מה שהם לוקחים משלהם דלא מחזיקין אינשי רשיעי כ' ש' קהל ערת ישראל דכלם קרושים ועתה הגם מוכנים לפרוע הכל ע"י אנשים בקיאים בשומ' כל זה איננו שוה להם כל עוד שהאחי' הנ"ל אינם מתרצים ומתפייסים בזה דגולגורת' הוי אפי' ע"מ לשלם. דהכי איתא כפ' איוהו נשך לא

תגנוב אפי' ע"מ לשלם וילפי להו מדכתום הכול ישיב גזלה ישלם אע"ג דגזילה ישלם רשע מקרי. וכראיתא בפ' הכונס הדור המלך מבעיני' להו לסנהדרין כהו ליטול גדישים שעורים דיש' ליתן לפני בהמתן ע"פ לשלם גדישים שעורים דפלשתים שלחו ליה הכול ישיב רשע וגו'.

וגדולה

מזו כתב הרמב"ם פ"א מת' גזילה ואברה כל החומר עברו או אמרו או ביתו וכליו של חבירו או כל דבר שאפשר לו שיקנהו ממנו והכביד עליו בדעים והפציר בו עד שלקחו ממנו ואעפ"י שנתן לו דמים רבים הרי זה עובר בלא תעשה שנאמר לא תחמוד וגו' ואין לוקו' על לאו זה מפני שאין בו מעשה ואינו עוב' בלאו זה עד שיקח החפץ שהמר שנאמר לא תחמוד כסף וזהו ע"כ עליו ולקחת לך חמוד שיש בו מעשה עכ"ל וחשיג עליו הראב"ד ז"ל חל לא ראיתי תימ' גדול מזה והיכן מעש' גדול ממנו החפץ אבל הוה ליה למיכר מפני שהוה חייב בתשלומין שהרי הוא כגזול שחייב להשיב את הגזלה ולפיכך אינו לוקח וגם זהו חייב להשיב החפץ לבעליו ע"כ. גמ' שלשטת הראב"ד עובר בלא תחמוד כשלא נתרצה המוכר ואין לוקו' עליו משום דהוה ליה חנתו לתשלומין ואם נתרצה פטור הלוקח ולשטת הרמב"ם אף כשנתרצה המוכר עובר בלא תחמוד בהשתדלות הלוקח כדי לרצותו ובהשתדלות הרצוי ליכא מעשה וכ"ש הר' המגיד שם. ולפי זה בנ"ד נסצינו למרן הדברי' הכל קא עברי' פ' הממוני' בלאו דלא תחמוד הואיל ולא נתרצו האח' הג' וחייבים להתזקק דהכל לבעלים. וכרתיבנ' ולא עוד אלא שעכר בני לאוין בדכרתיב הטור פה"מ סימן שג"ט וז"ל ה"א למדת שהמתאוה עובר בלאו. והקונה דבר שמתאוה בו בהפצ' שמפציר בבעל' או בכקשה מהם עובר בשני לאוין לכך נאמר לא תחמוד ולא תתאוה. ואם גזל עובר בשלשה לאוין עכ"ל. ובסימן שע"א כתב בשם הרא"ש בתשובה חל"ג עכשית

שאלות ותשובות הרמז

הן בענין גזלת קרקע הראשונה במחשבת
 שהמד ממון חבירו בלבו והשניה כדיבור
 שדבר אילנה היה אותו ממון של זה של
 והשלישית זה שמוציא מחשבתו לפועל
 והול' וגזול ממון חבירו ומשלתין משלם
 מרשות הבעלים ומסויאן לרשותו נגמר
 הגזל אבל מקרקעי נתמעטה מדין גזל
 לפיכך אם גזל שדה ולא הרשה ולא זרעה
 או בית ולא נשתמש בו אין כאן לא תגזול
 דברשות בעלים הן עומדים וכו' אבל אם
 אכל פירות השדה עובר משום גזל תגזול
 וכן אם נשתמש בביתו ולא העלה שכר
 לבעליו עובר משום לא תגזול עכ"ל

ואם יאמר מע' הממונים הנ"ל ד"פה
 כח הקדש מכח הדיוט וההלכך
 יוכלו לכופף לאחים הנ"ל לדבר מצוה כזו
 לדומם את בית אלהינו אין זו מן השם
 לבנות בית ה' בלא צדק ועליותיו בלא
 משפט דאין עבירה מצוה והכי רזני בירו'
 דהלה תני מצוה גזולה אסור לברך עליה
 א"ר הושעיה ע"ש ובוצע ברך ניאץ ה' א"ר
 יונא הרא דתימא בתחלה אבל בסוף דמים
 הוא חייב לו ר' יונא אמר אין עבירה מצו'
 ר' יוסי אומר אין מצוה עבירה א"ר אילא
 אלה המצות אם עשיתן כמצותן הן מצות
 ואם לאו אין מצות וכתב מהר"ק קארו
 בט"א ס' קצ"ו זל ומשמע דל' דיוסי ורבי
 אילא בסוף נמי אינו מברך על מצוה גזולה
 ואין לרחות ולומר ארדבא משם ר"ה
 דטעמ' דמצת מצוה היא הא לאו הכי שפיר
 מברך עליה דהא איכא לסימך דברכות
 המזון נמי מצוה היא דכתי' ואכלת ושבעת
 וברכת ותא דנקט מצוה להודיעך כחור רבי
 הושע' דאע"ג דאיכ' נמי מצות מצוה מברך
 בסוף עכ"ל ובפ' הגזול קמא תני הרי שגזול
 סאה חטים לשה ואפא' והפריש ממנה הלה
 כיצד מברך אין זה מברך אלא מנאץ וע"ז
 נאמר ובוצע ברך נאץ ה' דמשמע דאפי'
 תימא דקנייא בשנוי אפי' הוי מנאץ משום
 דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה דאי לא
 הל' למימר הרי שגזול פת וכו' וכרכת ימ
 בירו' דחלה דהא קמן דמאיס ושנאו ומתועב

לגבי גבוה מצוה הבאה בעבירה ככנ"ד
 וכדאשכחן בלולב וקרנב וכל מידי דמצוה
 דאין להאריך באתר דלא אצטריך וברבר
 שאפי' תנוקות של בית רבן יורעין אותן
וכ"ש דאין לרבים ולהקדש להזיק
 הקדש אחר ולא להדיעות
 בשום הזיק בעולם כמו שעשו מע' הממוני'
 הנ"ל להזיק ראות בית הכנס' הנ"ל לסתום
 כמעט כל חלון מקום הקדש ובהסרת
 קורה מתחת ארון הקדש כמו שבא בשא
 אשר כל שומעו תצלינה שתי אוניו צאו
 והאו מה שכתב מהר"ש דמדינא ב"ר סימן
 ה' זול הלכה רוחות כל הין שיש בין אדם
 לחבירו יש להקדש זה עם זה וכי יעלה על
 הדעת שבני הקדש א' יגזלו ויעשקו הקדש
 אחר הא ודאי לא יאמר זה שום אדם שיש
 לו מה בקרקדו וכן פשיט שאין יכולים
 להזיק זה לזה כ"ש שההקדשות בזמן הזה
 דין חולין יש להן כמו שכתב הרא"ש ז"ל וכן
 הר"ן ז"ל בתשובה וכן אחרים יעויין שם כי
 אין צורך להעתיק אשר כבר הם מצויין ביד
 כל אדם וא"כ כמו שכל יחיד ויחיד יכול
 למחות לחבירו שלא ישפוך מי גגו על גגו
 יאו בתוך חצרו שלא יזקנו כן הדין נמי
 בהקדשות ולא סבעיא להנביות מחדש
 ממש אלא אפי' להגביהן יותר כמה שהיו
 מקודם כתבו כנדולי הפוסקים שאינו יכול
 אם חבירו מוח' ומעכב עליו עכ"ל לענינינו
 ומצינו למדים כנ"ר שכל מה שעשו מעלת
 הממונים בכ"ה הנ"ל הכל הוה כנגד דין
 תורתנו הקדושה והלכך חייבים להתחזיר
 עטרת ב"ה ליושנה ולמתכונתה הראשון
 ולסלק כל הזיק שהזיקו לה הן בהזיק ראייה
 הן בהסרת הקורה וכל ברב אחר שהזיקו
 לה דלא גרוע מהדיוט המזיק את הדוריוט

ועל הראש השני אי הוה הא דיוני
 דינא דמלכותא האי מלתא
 ברירא לן פביעתא בכותהא דלא אמרנן
 דר"ה אלא בענין ארנונות ומנהגות של
 משפטי המלכו' וכרכת מהר"ק בש' קפ"ח
 זול אפי' לאותם דיעת שהביא המרדכי
 לגבי

שאלות ותשובות הרמ"ו

לה

דאפי' בשאר עניני ממון ואומדים דר"ר פשיטא דהיינו דרוקא לענין ארנוגות ומנהגות של משפטי המלכים כמו שכתב רשב"ם פ' הוקת. גם הר"ן בפ"ק דגיטין כתב וז"ל ודאמר' דר"ד דוקא במה שהמלך עושה מחוקי מלכותו אבל מה שהוא עושה שלא כדין לא ולישנא דמלכותא הכי משמע ומ"ה לא אמרו דינא דמלכא דאי עביר שלא כדין המסנותא הוי ולא דינא עכ"ל גם ב' הנהות המפה ברתב בח"מ סוף סימן שס"ט וז"ל הנושא אשה במקום שדנין בדיני עב"ס ומתה אשתו לא יוכל לאבי אשתו או שאר יורשיה לומר כל הנושא אשה ע"ד המנהג הוא נושא ונדון הדבר בפני עב"ס דאם מתה לא יורשה בעלה או כרומה לזה וליכא בזה משום דר"ד דלא אמרינן דינא דמלכותא אלא ברבר שיש בו הנאה למלך או שהו"א לתקנת בני המדינה אבל לא שידונו בדיני עב"ס דא"כ בטלת כל דיני ישראל עכ"ל. האמנם יש לרקק ברבריו דהכי כרתב בסתם דלא אמרינן דינא דמלכותא אלא ברבר שיש בו הנאה למלך או שהו"א לתקנת בני המדינה ע"כ דגריה דה"אין מחלוקת ברבר והכי א"הו ס"ל ובסעיף ח' מהסי' שהוא כתב וז"ל ויש חולקים וסבירא להו דאמרינן בכל דבר דר"ד וכן הוא עקר וא"כ קשיא חלבתא אהלכתא. האמנם כבר השיב בעל מאירת עינים והכריח מלשון הר"ב בעצמו בררכי משה שלו שלשון בכל דבר דאמר לאו ברוקא אלא לרבו ענין מנהגות משפטי המלכים שכת' וז"ל דלא אמרינן דר"א ברבר שיש הנאה בו למלך עיין בררכי משה שהביא ל' הרשב"א קצת בלשון אחר ז"ל דלא אמרינן דר"ד אלא במה שהוא מדיני. מלכה אבל דינין שדנין בע"כ אין או משפט המלוכה אלא העב"ס דנין בעצמן כמו שס"א בספרי דייביהם שאם אי אתה אומר כן בטלת ח"י דיני יש עכ"ל. ועוד הביא לפני זה דעת מהר"ק והמרדכי וכתב שכולם שוים בזה יע"ש ונראה דר"ל דר"ד נאמרו על

על דברים שהם מחוקי המלוכה ולפי צ"ל דגם מ"ש מור"ם לפני זה בסיון ח' וז"ל ויש חולקין וסבירא ליהו דכל דבר אמרינן דר"ד ושכן הוא עיקר ג"כ כוונתו למ"ש רש"י בא הג"ל ומ"ש בכל דבר דר"ל אף שאינו מססים וארנוגות והוא ראייה דגם בר"מ כתוב תחלה של דעת המרדכי בשם התו' אמרינן בכל דבר דר"ד וכתב מיד עליה הא דכתב מהר"ק דאפי' לאותן דעות היינו לענין הנהגות של משפטי המלכי וכי ע"ש ורוק עכ"ל ומעתה ימוטו כל מוסדי מעלת הקקי המוסדים על דר"ד דלאו על ענין זה נאמר חלילה והם דא"כ בטלת כל דין תור' כאמור והלכך אסורים מע' הקקי ליהנות ממה שעשו שלא כדין כדכת' הרמב"ם פ"ה מה' גזילה ואבידה וז"ל אסור ליהנות ברבר הגזול ואפי' לאחר ייאוש והוא שידע בודאי שרבר זה הי"א הגזילה עצמה כיצר ידע בודאי שבהמת זו גזולה אסור לרכוב עליה או לחרוש בה' גזול בית או שדה אסור לעבוד בתוכה או ליכנס בה' בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ע"כ. ואע"ג דהמור בה"מ סי' שס"ט דחה דברי הרמב"ם וכתב דלאחר ייאוש שרי' משום חא דאמר שמואל דר"ד רתע דקטלי דקלי וגשרי גשוריעבדינן עליהו ואי לאו דינא היכי עבדינן. ופריך אביי דלמא משום דאייאוש מרייהו אמא דלאחר ייאוש שרי' ע"כ. כבר השיב הרב המגיד לדעת הרמב"ם דהתם משום ייאוש ושינוי רשות ולכן פסק מהר"י קארו בש"ע בהר"מכס וז"ל כסדרת המור ברם כנ"ד לא צרכינן לה"א דרב המגיד דאין קרקע נגזל ועוד דלעולם לא ייאושו מרייהו הואיל ועשו מודעו וצווחו ככרוביא בכל בתי דינין נגד מע' הממונים ולא גענו הואיל וידם תקיפא בהורמנא דמלכא כי מי יוכל לדין עם שתקיף ממנו.

ועל

הראש הנ"א אם יוכל הש"ץ לדין בין הקקי ובין האח' הג"ל הואיל ומתחלה כחרוהו לדין עליהם על כל הפרשות כאשר שאל השואל אע"פ דלע"ע שונא האחיים אין ספק באצלי שלא יוכל לחיות

שאלות ותשובות הרמז

לומר יקוב הרין את ההר כפי דבריו ולהת
 הישרים והתמימי אשר אין בהם שום רופי
 דברים כהווייתן מסיני וראיורתי נכוחים
 למבין וכאור בוקר יורה כל הרוחא
 אותם ויתחייב שלא לעבור עליהם אין
 להוסיף ואם באנו להאריך בענין אין כאן
 אלא תורת דברים הנאמרים והעתקתן
 או מורה מקום מפוס' הלא המה הרמב"ם
 הלכות גולה הראש בתשובותיו מדרכי פ'
 הנזול בתרא טו' א"ה ח' בית הכנסת וח"מ
 הל' חזקת קרקעות ומהרי"ק ואחרים הנז'
 לעיל כלומר מחמרים :

ואע"נ

דלכאורה נראה שמחוייב כל
 בר ישראל לסייע לדבר מצוה
 ולהוציא לאור מחשבתן של רבים כהרור
 בנין ברה"ב וב'מט'מס'מ מקדש מעט כמ"ט
 יחזקאל ואהי להם למקדש מעט בארצות
 אשר באו שם ואמר רב שמה"ל בר' יצחק
 אלו ב"ב וב"מ ותניא ג"כ במגילה ר' איעוד
 דהקפר אומר עתידין ב"ב וב"מ שבהוצאה
 לארץ שיקבעו בארץ ישראל שנא' וכולי
 ומעשין לדבר מצוה כראמרינן בסנהדרין
 פ' חלק כל המעשה את חבירו לדבר מצוה
 כלא עשאה וא"כ בנ"ד אם האחים מעכבים
 זה הבנין נראה שמעכבין את הרבים
 מלעשו' מצוה והוא מנ"ד דברים המעכבין
 את התשוב' ח"ו ככ"ש הרי"ף סוף יומא ועליו
 הוסיף הרמב"ם פ"א מה' תשובה שהו"א
 כמהטיא אותם עכ"ז בכ"ד אנו רואים מכל
 צדו השאלה שמצוה הבאה בעבירה היא
 והממונים והכריהם הם המעכבים את
 הרבים מלעשות מצוה שהרי אין לאנשי
 ב"ה האחרת כוננה מיושבת בתפלתם
 כמבראשונה או מצר שהאפילו אותה או
 מצר שהסירו את הקורבה ולבס' בל עמם
 מפני פחדם לילה ויומ' זכת' חטור בה' תפלו'
 שאין מתפללין כדורבה מפני המפולת א"ה
 סי' י' וכו' שהתפלה נטרדת מהכונה אינה
 נשמעת וכ"ש תפלתן של הממונים וסיעתם
 שאינה מקובלת בב"ה ההוא שכל פניות
 שהם פונים הטארתם נגדם תמיד ח"ו מן
 הגולה

להיות דיון ביניהם דשונא אינו יכול לרזן
 זכרפסק הרמב"ם פ' כ"ג מה' סנהדרין וז"ל
 אסור לדיין לרזן למי שהו"א אוהבו אעפ"י
 שאינו שושבינו ולא ריעו אשר כנפשו ולא
 למי ששונא אעפ"י שאינו אויב לו ולא
 מבקש רעתו אלא צריך שיהיו שני הבעלי
 דינין שוים בעיני הדיינים ובלבד ואם לא
 היה מכיר א' מהם ולא מעשיו אין לך דין
 צדק כמוהו עכ"ל ואע"ג דהטור כתב בח"מ
 סי' ז' ואם דנו דיניה' דין מ"מ בנ"ד לכתחיל'
 איירינן ולכ"ע לכתחילה אין דנין . ומדה
 שבת' מהרי"ק ש' ט' וב' הגהות המפה בשם
 י"א דכל שאינו אוהבו או שונאו ממש אינו
 אא מרת חסרות שאני הכא דשונא ממש
 באשר בא בשאלה ובשונא ממש ליכא
 מאן דפליג דאסור לרזן לכ"ע .

כרלא

דמלתא מכל הצדדין הללו
 ומכל הני טעמי דכתיבנא
 הויבנים מע' הקק' הנ"ל להחזי הכל לבעליו
 ולסלק כל הניק שהזיקו כנ"ל דשארית יש'
 לא ועשו עולה וכל העדה כולם קרושים
 ושומע ישכן בטח ושאנו והא יראנו נפלאו'
 מתורתו ועין בעין נראה בבנין הבית
 ובמתכונתו להזות בנועם ד' ולבקר
 בשכינתו אמן כן יהי רצון .

דגמיר ולא סביר

יחיל ככמהר"ר אברהם פנאי ז"ל סי'
 פה פיורינג' ס' הסכ' תיכס' לחוד' דהתכ"ז .

סימן לח

השובת כמוהר"ר גאליקי על
 נידון הנ"ל

במקום

שהאריכו גאוני עול' מהם
 צדיק וקדוש אשר בארץ
 ונפשו בשמים ינוח ארז אשר כל'ב נוף
 שערי בינה הפוסק הנ"ל צו"ק רמזו לי
 אויב אשר בקיר להרד חרד' גדול ולסתום
 פי כי מי יבוא אחרי המלך אשר אין דבריו
 צריכין קניס אלא לספר שבחיו שלא בפניו
 בקוצר מלין ולאפשי גברא קם אתינא
 לומר

שאלות ותשובות הרמ"ז

לו

כשעמדו שם ימי רבים ומה הטע' נראה לי
 שלא בא בשאלה שהאחים אמרו לממוני'
 הנז' צאו אתם וכל אשר לכם מזה שלא
 תנתן לכם עוד בשכיר' ויבסור הסיבה יסוד
 הכסוב' לא שקים להו' דן שאמרנו לקיימה
 לבית הכנסת לתבנית ראשון לברדול'
 יותר כדי שלא להרבות איסור בממוני'
 שתהול' עליו אסור הקדש ותנזקו ותנצלו
 היתומו' מערכי ביתם שלא כרצונם. והדין
 עם האחים ודאי שאין רבים יכולים לגזול
 לא לרבים ולא ליחידים כאשר כתב
 הפוסק הנל בפלפול ברירתא דפרק
 השותפין בגמר' דב' דף ח' ע"ב רשאין בני
 העי' להסיע על קיצתן ועיני בש"ת מהר"ש
 כהן ותמצ' הפציד' לענייננו שאין כח לרבי'
 לעשות נגד הדין אפי' לענין מצוה דועקה
 מיקרי ולא צדקה ואפי' ת"ל שרבים כופין
 את המעוט דיינו כשהרוב והמעוט דהם
 בקהל א' אבל כשהם נפרדים בב' קהלות
 איכא דפלוגי כ"כ מהר"ש כהן ח"א סימן
 ס"ו ע"ש :

ועל

דינא דמלכותא דינא כתב
 הרמב"ם בפ"ה גזילה ואמירה
 ז"ל וכל שיקח מאיש בלבו שלא כדעת
 הירועה לכל אלא המס את זה בלבו הרי
 זה גזל עכ"ל ובג"ד לא הי שלא היה דת
 הירועה לכל אלא שלא עשה אלא לאלו
 האחים בלבד עי' שוהדא והמסנותא שלא
 כדיון לא לבד בדיני ישראל אלא אפילו
 בדיניה' שהרי יצאו האחים זכאי' בראשונ'
 כאשר בא בשאלה וא"כ אינו דינא דמלכות'
 ד"ך קא אמרינן ולא אמרינן גזרה דמלכות'
 דינא והוי בג"ד גזל עיין בתשו' מהר"ש כ"ץ
 ה"כ סימ' פ"א וא"כ יהזור הממונים הכל
 כראשונ' ולא ישמע עוד בשווקים וברחוב'
 קלא ולא פסיק שלא רצו לעמוד בדיני
 ישראל ללכת בדרך עקלתון ח"ו :

ועל

הג' אם ראוי האויב לרון אפשר
 שדע' השוא' היא לדע' אם עוברים
 על חשבועה האחים הנזכרים בשלא יעמדו
 בפניו לרון רפשיטא שאין השונא יכול
 לרון ואם אין כקומפ' דומיסוקנין ושכועה
 מהיכא

הגולה ומן החמס אשר בכפירהם בהזיק
 הקדש אחר ובהזיק יתומות שהם כהקדש
 ועליהם ח"ו נאמר וירא ה' וינאץ מכעס
 בגו' וכנות יוכתב הילקוט ממה שהם נאים
 לו כנאצים לפניו ע"כ ואע"ג דלאו לררשא
 אתינן אלא לדינא כבר הדין פשוט
 כדלעיל .

אבל

מה שנ"ל לדקדק בדברי הפוסק
 ז"ל שהבי' כשם מהר"ש דכריני'
 שההקדשו' בזמן לזה יש לו דין חולין ודין
 הדייט יש להן והראיה מהרא"ש שהר"ן וכולי
 ע"כ וכר עיינן בדברי הר"ן ברטשובה ב'
 שכתב בשם הרא"ש והטור שכל הקדש
 בזמן הזה דין חולין יש לו קא מיירי בנכסי'
 שאדם מקדיש להקדש או לצורך ב"ה כמו
 שמוסיף בפירוש שאין הקדש עתה לברק
 הבית ואינו אלא צדקה וכו' שהאר"ך אבל
 לא מצינו שאמר שהבתי כנסיות שהוכנו
 לכך ונשתמשו לבתי כנסיות לא יהיה להן
 דין הקדש . שהרי מצינו שהבתי כנסיות
 אפי' בהרכנן הם בקרושרה'ן כמו בישובן
 טו' א"ה סי' קנ"א ש"ת מהר"ש כהן ח"א סי'
 ל"ו ואפי' תנאי להשתמש בו לרבר אחר
 אינו מועיל כל זמן שהם בישובן טו' סימן
 הנז' ואם אין בה הקדש למה לא נשתמש
 אפי' בלא תנאי הרי דין הדייט יש להן לא
 וראי כדאמרן שאינו מרבר בקרושת ב"ה .
 ואין לומר שזה הב"ה אין לרה דין ב"ה של
 רבים אא כשל יחיד שאין לה קדושה כמ"ש
 הטו' בב"ה של יחיד דזה אינו שהרי קהל
 א' רבים ניגהו ואפי' שהיא כן האחים ואם
 היו רוצים הרבים לשנו' אותה ב"ה מאותה
 הבי' אשר שם אינם יכולים מדברי מהר"ך
 ס' ק"ג הובא בא"ס רלן הגהות ש"ע ח"מ סי'
 קמ' ט"טו' א"ה סימן קנ"ג דאע"ג דמדינא
 דחזק' אתינן בה שכ"כ ול בית שהיה בתוכו
 ב"ה ימים רבים אסור לשנותו ע"כ אע"פי
 נמצינו למדין שאפי' שהיתה של יהיה קנה
 שם קדושת ב"ה של רבים שכל קהל בעיר
 אהרת דמא ורבים ניגהו וכך כתב מהר"ש
 כהן בתשובתו ואנב אורחין נאמר שהדין
 והסברה נותן שאינם יכולים להתגרש
 כשעמדו

שאלות ותשובות הרמז

סימן טל

תשובת הרב פאנצ'ירי על
הנדון.

מי זכא אחרי המלך מלכי רבנן לנתוש ולנטוע ולהרו' את אשר כבר עשוהו בחכמה ברעת ובתכונה הס אמת ודבריה' אמת עליהם אין להוסיף ומהם אין לגרוע ברוך שבחר בהם במשנתם ואין לא ירי כי קצור קצרה לקיים דבריהם ואין כי כח לחזקם כי לא למדתי חכמה ולא הלקרתי בכינה כ'ש שמעל' הרב מרי הנ"ל אין וחקר הכל במאזני צדק כאשר עיניכם רואות וכבר אזל בהדין וקוקין די נור מאן עייל בר נפח' תמן מ"מ כיון דאין מסרבין לגדול אני הקטון כמצווה מרבתי פעמים שלש לא העותי מצח לסרב כ"כ ולכן מעלה אני שמי על ספר הרשום בכתב אמת ונכון. אלה דברי הקטן שבקטנים - נבזה וחלל מישים עין יבש בלי ע"ף וכלי פרי.

סימן מ

תשובת הרב הנניא קויס זל"ה.

הנס כי נמצא להפוסקים המפורסמי' שלמים וכן רבים גדולים בחכמה ומנון אשר השנו עצמן מן הדיון שלא לכתוב פסק אלא כשדורצו טענותיהם בשאלה שתי כתות הבעלי הינוק יחד אזו הדיינים עצמן מ"מ כבר היה אפ' לצדד בזה דכשהו' במקום רחוק מותרו כנראה בהר"ב ש"ה' ובנימין זאב ס"ת' אל' דניחן שלפנינו ודאי דינא מן הכלל אינא דכ"ע כיון שהכת הא' יצאו מן הכלל גם הם והקשו ערפם שלא לידון בדיני תורתנו הקדושה והרבים הסכימו על שקדוהו' והלכו בארחו' עקלקלו' כדי לעשו' ולגזול את אחיהם וכזרה ודאי יש לומר חס עשו שלא כהוגן וכו'.

והנה

מהיבא תיתי שלא יוכל לחזור בו מצד הסיבה הנכונה ואת לפי שכבר התחילו לטעון בפניו כמ"ש הנ"י פ"ק דבבא מציעא שאינם יכולים לחזור בהם כ"ש היבא רכתבו ול' רעד כאן לא קא אמרינן אלא בשבררו שנים. והשנים בררו הג' ונעשו בית דין אז אין יכולין לחזור בו כראיתא בטו' ה"מ ס' ז' אבל בכחירת אחר לבר נ"ל שיוכלו לחזו' בהם שהרי אין בו דין דיניות לשום דבר ואמר התנא אל תהי דין יחירי שאין דין יחירי אלא א' וא"כ צריך לומר שבאו מנה הקניין והשבועה ועל זה אני אומר דאע"ג דלכאורה נראה אומר שאחים אינם נקראים עובדים על השבועה וארעת שידון בעודו אויב לא נדרו כהה' דקידושין פ' האיש מקדש ההוא דובין ארעא ארעתא למסקלא' וכו' כל שיש הוכחה ברבך כמ"ש הר"ן או כהה' דאמרינן שלהי קונם יין היו מסרבין בו לישא בת אחותו ואמר קונם שהיא נהנת לי מותרת ליהנות לו שלא נתכוון זה אלא לשם אישות וכן היה מסרב בחברו שיאכל אצלו ואמר קונם לביהך שאני נכנס טיפת צונן שאני טועם לך מותר ליכנס לבייתו ולטעום טיפ' צונן לא נתכוון זה אלא לשם אכילה. ושתורה ועיין מדה שדווסוף על זזה מהר"ש כהן הא' סי' ל"ג וינעם לך טעם לתרי בכי. ואח"כ כרתב ז"ל ששבועה זו בשלה ונתרת בלי שאת חכם. וזה שבלי ספק כוננת חברת' ואגודתם יחד היתה להיות בניניהם אהבה ואהודת כמו שבא בשאלה אמנם אם ח' יהיה בניניהם לסברת התחברותם יחד חלוק לבנות ארעת' רחבי לא נשבעו וכו' עכ"ל וראיות אחרות אית לי שאין פנאי להאריך עכ"ל אני אומר שיתירו השבועה אבל אין צריך דעת הסמוכים שאינה נקראת על דעת רבים וה' יצילנו משגיאות אכ"ר.

ס' וסמתי מדות ביד עמי ס' סיינה כ"ח לחלס טכ"ז
ס' סמתי מדות ביד עמי ס' סיינה כ"ח לחלס טכ"ז
גאס דלא יטב על מר"ן ולא לכד את קרית ספר וזיס
דאי גאס דלא יטב על מר"ן ולא לכד את קרית ספר וזיס

הענין שלמה אהרסם בכמה' ופסק סמיה גאוקי
סימן טל

שאלות ותשובות הרמ"ז

לו

והנה לענין הנדון אשר בא בשאלה

פשוט הוא יותר מביערת
בכותחא שאין שום זכות לממוני הבה"כ
נגד האח' ראפילו היו מקהלם והיה הרבר
מירי רשיך לתקנת הקהל מ"מ אין כח
בידם לתקן בהרב הנוגע לאיש' בלבד
צא ולכר מפסקי הר"ש בהן ח"א סימן קנ"ט
בענין אנשי מעמר שרצו לעשות הסכמה
בענין סחורה הנוגעת לאיש אחד בלבד
והעלה הרב ז"ל שאין כח בידם וק"ו בנו של
ק"ו שאין כח ברבי לגזור את היחיד במירי
הלא שייך לתקנת הקהל נגד מי שאינו בן
קהלו ודר"ד לא שייך לענין זה כלל ועיקר
הגול היו כיון שהיה דבר שלקחו המרד
כמיש זה ברבר שלא כדעת הידועה לכל
ואפי' שבריניהם היה אפשר למצוא איזה
מין זכות לקהל מ"מ לא מיקרי דר"ד כיון
שהנימו' לא נחקק להנא' הכלך ולתועלתו
ולא להנא' בני המדינה ועל מה שמוענים
הממונים להתריין לפני שליח צבורן מכה
הקופ"רומיסו וראי שפסו' לרון כיון שנעש'
שונא להאחים הנ"ל וא"כ אין דינו דין כמו
שהוכיח הרב בעל תורת אמת ס' צ"ד ראפי'
לדעת הרמב"ם ז"ל שונא גמור פסול לרון
ואין דינו דין ע"ש ואין צורך להאריך באלו
הפשיטות מלבד שכבר קדמו מע' הרבנים
המובהקים הלעיל שכל דבריהם מיוסדים
על ארני אמת וצדק ועל בני הקהל להחזיק
בכר' כשלהם ליושנה ולסלק כל נזק
וחפסר שגרמו להאחים ולא ישלחו עוד
בעולתהידיהם ואז עליהם תבא ברכת

הגם רשתיקותי יפה מדבורי כי מר

אדע ולא ידע מעל הפוסק איני
ולא עם מע' החכמים מ"מ בהיות כי תורה
היא וללמוד אני צריך אהור לא נסוגותי
ולא עברתי מעבור על כל הרברי הכתובי'
כאן הן רברי מע' הפוסק הנז' הן רברי מע'
הרבנים הנאים אחריו וממלאים את דבריו
ומצאתי בהם טעם לשבח כלם נכוחים
למבין דברים רבורים על אופניהם יפה
דברו ובזמנו דברו ואיני כמכריע דבריהם
כפניהם כי מח אני מה דיי ומכיר ויודע אני
בעצמי שאיני ראוי לכך אך משום עת
לעשות לה' באתי אהרי הקוצרים לאפוישי
גברא לא כמוהירא לא כמזכיר למע' הקק'
הנ"ל ובראשם עטרויהם מע' הפרנסים על
כל מאי דכתי' ומפר' לעיל רעל כל הרברי'
והאמת ההם יש להם לפקוח עיני שכלם
ולעשות אונם כאפרכסת להוסיף ולשמוע
בקול המורים ומהם אין לגרוע מלשמור
מצד ולעשות ולהקים משפט לעשוקים
ה'האחים הנ"ל ולהצילם מיר עושקיהם
כח להיורת להם ולנו מנחם ולא יהיה דין
למעלה כשיש דין למטה והשומע ישכון
בטח ושאנן ובצל שדי יתלונן.

כה דבר וכה ענה עפר מן הסלמה תולעה ורמס'
בעיר וקטן
ספטיא חוקים מודינא בן לא"ה כמ"ר אברהם ז"ל

סימן מב

תשובת הרב כונסיליצי ז"ל

אהור נסוגותי לעולם מלכתוב
ומלחתום פסקי' כשאין הצעת
המעשה והשאלה כתובה וחתומ' בהסכמת
שני החלקים או מדוייניהם מהנהרו טעמי
דכתב וחתם חר מן קאמיינא מבני עליה זו
דיני ותונוי דלבי התתום לעילא ה"ה האף
ומאד נעלה לשם ולתהלה כמותר'ר הנגיה
קזים נר"ו ואורו בק"ק פיורונצא וכמו
שנוהגין בן אשלי רברבי בק"ק ויניציאר
ובק"ק רומה אמנם התנצלותו בהתימרתו
של

שוב כה דבר :
סעור ורקטן
הנמו כממו'ר מנחם קיים זלזה
ספ פיורונצא יוס ב' לס' לא פחמוק בית דעך
מסנת התל"ב
סימן מא
תשובת הרב שאלתיאל מודינא

ול
הגם א

שאלות ותשובות הרמז

אזל אין מסרבין לגדול וגדו' המצווה ועוש'
 לפיכך כיהודה ועוד לקרא הנני בא על
 ההתוס ובקול גדול אני קורא לשלום
 מעלות הממונים של הקק' היום הנל כנל
 לשמור אדברי מע' הרבנים הפוסקים הנל
 כנל וללמד מדבריהם הנכוחים והישרים
 כי תורת אלהינו הם אשר שם בפיהם
 וללמד דעת לכל ישראל אחיהם שלא
 יעמדו על דבריהם נגד תורת אלהיהם
 כאשר עשו בית שמאי ובית הלל כנראה
 בעדיו' ולשמור ולעשות כי זה הוא קיומו
 של עולם כי אפי' קב"ה הורה לדברי חכמי'
 נגד ר' אליעזר ואמר בשמחה נצחוני בני
 ומהאל אמת ורודף האמת והשלום יקבלו
 ברכות טוב ושלום לעד אנסו אלה
 דברי :

יקט"ז מחרגול קטן דורש שלומן של כל בר אורוין בכל
 מקומן דוד מיישי בכמה ר' יודיה זל"ה -
 כדתיב במורא וחוסם באהבה רנה פה פירא' דה בסדר
 לספון עליהם כבוד ה' סנת התל"ב -

סימן מד

תשובת כמוהר"ד כפיסארו על
 הגרן

תניא בריש קדושין אינהו מורא
 וכולי לא סורר דבריו ולא
 מכריעו ופי' רש"י דאם אביו חכם וחכם
 אחר נחלק עמו בדבר הלכה לא יאמר הבן
 נראי' לדברי חכם פלוני החולק נגד אביו
 וכתב הר"א דזה אינו צריך דהיינו סורר
 את דבריו אלא אפי' נראין לו דברי אביו
 אין לו לומר נראין דברי אבא שנראה
 כמכריע אך אם יש לו תשובה להשיב על
 החולקין ישיב ומאביו ילפינן לרבו בכ"ש
 שכבודו קודם כדכת' הב"י סי' רל"ב . ע"כ
 זחלתי ואירא לחוות דעי במאי דקדמוני
 רבותי ועל הכל יתגדל פה שהפיק מרגליו'
 תל תלפיות שהכל פונים לדבריו כפלך
 ההוראה וההוראה מארירי דשמעתרנא
 קמיתא דאתא קדמנא זצ"ל כי אין בי לא
 תורה

של מע' הקוים יעלה לרדיה ולרדי אס
 יצאתי בזו עתה מן השורה לחיות דבר זה
 פשוט כצאת השמש בגבורתו וכל מה
 שכתבו והתמו מעל' אותם הגאונים לזכות
 אותם האחים והיתומות השאלות וצועקות
 הם כלם דברי אלהים חיים אמתים אשר
 עליה' אין להוסי' ומהו אין לגרוע והמקשי'
 לבם נגד האמת והצדק מצוותם בכל כח
 שעשו היא מצוה הבאה בעבירה תחת
 היות מצות ה' ברה ורמאי למאי דאמרינן
 בירושלמי דשקלים כד הוו מטיילין באילין
 כנשתא א"ל ר' המא לרבי הושעיא רבא
 כמה ממון שקעו אבותי כהן א"ל כמה
 נפשות איברו אבותיך כאן עם פסוק וישכח
 ישראל על עושהו וכולי כי אכן מקיר
 תזעק וכפים מעץ יעננה לפני עושה משפט
 לעשוקים ועונה :

נחם מאן דלית ליה מענה עכו דדעת ומעונה -
 הצעיר פלטיס בכמו סרר חכמה זל"ה -
 מ ונציליסי מעשרת קק' פירמרה חותם יום ה' לס' אלה
 עקדי המסכן התל"ב לה' סארך ומלאה תבל'
 ויוספי בה -

סימן מנ

תשובת הרב רוד מיישי על
 הגרן

נס אני הצעיר ניעור וריק - מכל חכם
 תלמיד ורטיק אורה עלי אדונים
 שלימים וכן רבים מעלו' הרבנים הפוסקים
 והמסייעים יצו' הנל על דבר אמת ועגורה
 צדק טחויקי בדק שהאריכו בנעימים בטוב
 דבריהם הנאמנים הישרים והתמימים
 תמימי דרך תורתנו הקדושה והתמימה
 להציל עשוק מיד עושקו דממרת קוניהם
 נמצא בהם והם ודבריהם ה' כדרכו נורת
 ונטועים פמסמרות ומהם אין לנשות לדורי
 דורות ועל כל א' אחד מהם הנני אומר
 ומישרים אדבר רהוא יאה וגולתיה יאה
 ויאה ובר אורוין הוא ואבוהון מריהון
 דאוריית' הוו ואינון קושטא ומילהון קושט'
 ולית אינון צריכין לסיועא דידי אמנם יען
 אזל

שאלות ותשובות הרמ"ז

לח

תורה ערוכה ולא סברא נכוחה לשאל
 כענין ולהשיב כהלכה דמן שמיא מיהב לא
 הבו לי הכמת' לאוסופי עלה כמאן דמסיק
 תעלה מבי כרכא ואי בעינא למימר נראין
 דברי מורה אינו נראה לפי הנראה
 להרמ"ה ודחו קא ברחי ליה ברם במאי
 דכתב הרמב"ם הלכות ת"ת פ"ה ולא יכריע
 דבריו בפניו וכן כרחי הטור ומשמע ליה
 לב' דשלא בפניו מותר רוח אחרת היתה
 אתי ויצאתי ממחיצתי וראגתי מרוב שיחי
 לשיח לאחרים שיחה קלה באשר העלה
 לשון קולמוסי מה שבלבי נגד ממוגי ועיני
 אותה הערה שהטאו בשגגה ועשו . כי
 מי ויכול לעצור במילין מלהגיד להם שתלו
 מעשיהם ברלא תנא דר"ד דלא לימא אלא
 במה שהוא מדיני ומשפטי המלוכה וכיוצא
 באלו הרברים כנודע מפי ספרים ומפי
 סופרים הג' דלאו כל אפייני שוין ודל'
 שאין לסדין קדש מחול ורבות' קמ"ל מהר"י
 טראני ח"ג ס' ל' עיין שם ולא ידענא ולא
 שמענא דיפה כח ציבור מכה יחיד ברררא
 דממונא לא בענייני מסים וכדומה דנהוג
 ביה עלמא לכפותו לפרעון מבלי רשות
 ב"ד דבמאותו עניין ראשי הקהל הן כב"ד
 גדול ככתב מהר"ק שורש אחד בשם
 מהר"ם . ואחר כך אם ירצה היחיד חייבים
 הציבור לירד עמו לדין ואם נטלו שלא כדין
 יחזירו לו והא' דחייבוהו לפרוע קודם
 הוראת ב"ד ולא אוקמו ממונא אחזקתיה
 דטאריה דינא הכי ככל דוכתא לתקנת
 הרבים נגעו בה דקדרה דשורתיו וכולי
 כנראה במדרכי סוף פ' לא יחפור וסמכו
 מנהג זה על מאי דשנינו שם אם האילן
 קדם קוצץ ונותן דמין דאל"כ בני העיר
 יתשללו ברבר ויבא לידי תקלה ובעוברא
 מי האי לפרוע ואח"כ לירד ניתא דבר
 הניתן להשבון בעיניה היא בלי מחסור
 כל דבר - אבל במאי דאית ביה סתירה
 והיוקא וסכנתא בעוברא דלקמן . ואיסור'
 גמי איתא ביה דאע"ג דינמא דארערתא
 דלשלם ההויקו בשל אחרים ולא להדיא
 גולגים מתקרו א"ה המסנים מתקרו דתלת

מיני המסנים אינהו . והר מנייהו מאן
 דתלייה לחבריה וזבין מדעתיה ומרעותיה
 כדכתב בעל שלמי הגבורים פ' זה בורר
 וחלילה וחס לחשוב כזאת על עם אלהים
 דנחא להו דאתמ' עלייהו כי מלאה הארץ
 חסס . ועלי דידהו קא רמיא לממחא בהו
 בראשיהו . והוא רחום וכפר עון אם ישבו
 מן החסס אשר בכפיהם להחזירו לבעליה'
 גם שיימיכו להם נזקיהם שהגיעו לחס
 בעבורם כנראה מדברי מ"ש שאלת נ"ה .
 וע"ד פיסול השונא לרון מלבד מאי דאמרו
 רבותי דחתמי לעיל ורבנן דהתם בגמרא
 דאב"א קרא בצדקת שפוט ר"ל עם שאתך
 וקרוב לדעתך ולא שונאך ואב"א סברא
 דלא חזו ליה זכותא כראמר' רב פפא פ'
 בתרא דכתובות הביאו הר"ף פ' זה בורר
 אי לא דמסתפינ' אמינא דליתי אבתרייהו
 לאפשא ברשא דלהוי לאינשי חששא
 ולקבל דרין שכר על הפרישה בערך
 דאיכא השרא אפילו במלתא זוטרהי
 כדלגביה משה בכנות צלפחד שהקריב
 משפטן לפני ה' דבס' הזהר פ' בלק פרח
 ההוא יגוקא ואמר איניו מת במדבר וכולי
 וכי אחריני לא מיתו במדבר וכו' והוא הוה
 דלא נטיר פומיה ומלוי לקבליה דמשה
 ועלי' כתיב וימת עם רב מיש' ובגין דחב
 במדברא במילולא ממש השיבו דמשה
 אנטיר דכבו ובג"כ קריבו עם משה לאעור
 וכל הנשיאים וכל ראשי אבהן ולא מלילו
 עם משה אלא לקמיהו בגין דקניאו קנאה
 מיניה וכו' ולא ירעו דמשה לאו הכי כיון
 דחמא משה כך אמר חמינא רכל כנופייא
 דגוברין דברבין מיש' וכל ראשי אבהן
 וכל ראשי כנשתא עלי קריבו מיד אתפרש
 משה מן דינא הה"ד ויקרב משה את
 משפטן לפני ה' אמר משה לא אתחזי לי
 דינארא על דא ודאי קא בכינא לאינהו
 דייגי ע"פ שרוצים לרון את שונאיהם בעל
 כרחם המרחם ירוחם ושומע לעצה חכם
 בימיהם ובימינו יבא מנחם כי לא איש אל
 ויכזב וכן אדם ויתנחם :

בס' בקריאה פס פיסארו דר"ל ב' חיוכ אשר
 כקיר 10 2 מיני ב

שאלות ותשובות הרמז

צ"ק מקומו תכיר • וכן עני ארויס סמו לא הזכיר •
מר"י •

סימן מה

תשובת כמות דר שלמה רוקה
זל

ראיתי

בני עליה והננס מועד'ים
כולם כא' להעיד ולהגיד
אליבא דהלכתא ככולהו תנאי וככולהו
אמוראי לעיל' מכל ברכת' דפסקו בפעמי
קולמוסייהו שאין כח ביד הרבים לעשות
דבר נגד הדין לשום יחיד צאו וראו איזוהי
דרך ישר' שיבור לו מעיין מאידכת' מהרר'
ן' לב דמלת' דאיכא רווחא להאי ופסידא
להאי' אין כח ביד הרבים לתקן שום
הסכמה ותקנה וכ"ש הכא דמגרר מלת'
ליכא ופסידא איכא לאחים הנל' ע"ש ה"ב
סי' ע"א וע"ב • ובנ"ד ליכא דר' דוכרמפרש
מהר"ף' ה"ב מ"ר פרטי וכללי דר' דר'
והר"ן זל פ' קדושין כי אדרבנא הרברים
מוכיחין דשלטא כדון ואשר לא טוב עשו
הקק' הנל' נגד האחים הנל' וחמסנות'
הוי ולא דינא כמאן ראלים גבר ואם אמור
יאמר העבד כן' ישיב הארון בתשוב' לצחת
וכוללת בפניהם כתיב עם מאי דאמו' רבנן
תניא היה ר' טרפון אומר כל מקום שאתה
מוצא באגדות של עכו"ם וכולי • וכ"ש
להפך וכדפסק ז"ר' אזל בגטין פ' חמג' •
זאת ועוד צועק הרב ב' התרומו' ככרוכי
בנ"ד וגמיר וסביר התם אליבא דהלכתא
דאפילו' היכא דאיכא חיוב קנין בין לזה
ומלוה לילך בדיני שא' היכא דיכול לכוף
את חבירו בד' אסור לילך בדיני שא'
והקנין אינו כלום שאינו אלא קנין דברים
וכתב שם הרא"ש זל שאם בנא להבירו
איזה היוק מפני שרבעו ב' ד' או ליקח
מליץ שיטעון בערו וכל כיוצא בזה צריך
לסלק חבל מעליו וכדמפרש ואויל רש"י זל
ומה גם בדין גט מעושה ילפינן הנדון •
ולכא מנא דפליג ברישא רליתא
דלא יכול דיינא לדון למאן דאיתו
שנאי ולמאן דמצערן ליה רל'
עריף

עריף כוחא דבעותא דשרי ליה מארזיה
למאן דמצערן וכולי בהאי דהאידינא כל
אפ"א שוין בנקימא ונסירה ונאנשי חסד
נאספ"ם וכ"ש דבנ"ד כבד הורה זקן הנל'
זצ"ל וכרפס' הרב ששון זל סי' צ"ז דשונא
לא ידון • וכן כרתבו בפסיקתא זוטרת'
אמרו ישראל רש"ע והוא לא אויב לו ולא
מבקש רעתו לא אויב לו יעידנו ולא מבק'
רעתו ידיננו כל זה לרווחא דמילתא והנה
החכם השלם צבי ישראל הוא יתברך
הר"ן והמבין' היודע למוי מדינים למי
שיח למראה עיניו ישפוט בצדק ולמשמע
אזניו יזכיה במשפט דין דלים יתום ואמנה
יעת' • בעת' לעשות לה' הגם כי תוררנו
הפרו שלמים וכן רבים מקק' הנל' כי כן
דרכו הטוב והמטיב לכפר כל רשע ולעבו'
על פשע' אבל בהחזרת מריש' לבעליו
דכל כי האי מלתא אקרקפתא דגברי
מארי ומנהגי ממוני הקהל קדוש יצ"ו מנח
לחזק כל ברק ולסלק כל נזק מי זיה כל
הארס בשומו עונש העון לפני מ' שאינו'
בשר ור' •

דימה ותפלה להכל דמה מוסף דלא לוסף
סלמה כמ"ר מסה רוקה זל' •
חומס פה מוכיבו ווס ב' יחמנו תל"ב סל'
מריכת קד' •

סימן מו

תשובת הרמז על הנדון הנל'

חזרנו

על כל הצדקין וליא מצאנו
להם לממונים הנד' שום צד
זכות על מדי שסמכו לעשות מעשיהם זר
לקחת רשות האחים והיתומות של
כרצונן לנתון ולגתוש ולהאביר גבולם
הא' ולבנות כפי רצונן כי נשענו על
משענת קנה רצון באומרם שבה יש לו
כחואל לקחת קרקע שאינו שלו למען
הרחיב גבולו וזה אינו כמו שיתבאר לקמן
ואפי' אם היה הדין נותן כן אפ"ה אינהו
עבור שלא כדון רדך בית האחים דכוונת
להו להתפלל בו אינו נקר' בית הכנסת
להיות

שאלות ותשובות הרמז

דאפי' בנאו מתחילה לשם בה"כ לא קדש
 עד שהתפללו כו וא"כ הכ"א בנ"ד שלא
 הקדשוהו לאו בה"כ מקרי והוה ליה כבתי'
 וחצרות שמתפללין בהם באקראי בעלמא
 ובהרי"א אמרינן בגמדין ריש בני העיר
 א"ר יוחנן זו דברי ר' מנחם ב"ר סתימאה
 אבל חכ"א רחובאין בה קדושה וכתב
 הטור א"ח סי' קנ"ד דה"ה בתים וחצרות
 שמתפללין בהם באקראי אין בהם משום
 קדושה ומדרי' קארו כרחב בש"ע וזל
 השוכרים בית ומתפללין בו אין לו דין
 בה"ב ע"כ. איברא ששמעתי אומרים שזה
 הבית ששכרו הק"ק מהאחים הנ"ז הירי
 בתנאי שלא יוכלו האחים להוציאם כל
 זמן שהק"ק ירצו לשבת שם (אעפ"י שלא
 באו כן בל' השאלה דמשמע שאינו כן)
 ואפי' תימא הכי נכתבי לא השיב כמכור
 כדי שיהיו רשאים לעשות בבית כחפצם
 שהרי בתורת שכירות ידולה זרעו טפי
 משוכר לזמן קצוב שהשוכר לזמן קצוב
 יודע מתי תחזור לידו דהיינו הזמן קצוב
 וקודם לא בה"ג כל יום הוא אומר המשכיר
 שמא היום יעלה על לבם להחזירנה לי
 אע"ג דלענין דין' לא נפקא לן מידי שכולם
 דין שוכר סתם יש להם ואפי' במכור לזמן
 קצוב שכתב הרמב"ם פכ"ג מה' מכירה
 שבונה והורס ועושה בכל זמנו הקצוב כמו
 שעושה הקונה קנין עולם חלק עליו
 הראב"ד כ"ש שם בהשנות ובהמקנה שדה
 לפירותיה כ"ע מודו שאינו יכול לשנות
 בצורת הקרקע כ"ש בשוכר שאין לו בגוף
 הקרקע אלא הפירות ובשוכר שדה כתב
 הרמב"ם שם ואין לו רשות לנטוע ולהרוש
 ולזרוע ולפי זה בנ"ד פשיטא שכל מה
 שעשו הממוני' הנ"ז נגד האחים הנ"ז שלא
 כדק עשו ואינו אלא עושק ונול' מרכתיב
 וחכרו שרות ונולו ובתים ונשארו ועשקו
 גבר זביתו איש ונחליתו וכן גם הם עשו
 בבית של אחרים כמאד דהעושה בשלו
 סתרו והרסו כותל המכדיל בין האח' ובין
 השבנים ועוד לא נודע סוף גבול בית' איה
 ואע"ג דיהבו דמי' מ'מ' המסני מקרו כדאמר'
 בשלחי

להוותו קדוש כקדושת בית הכנסת סתם
 שהרי הוא בשכירות ולא במכר ובעלים
 לא הקדישוהו והשוכרים נמי אינן יכולים
 להקדישו דלאו רירתו הוי דהא דאמרינן
 בהזבח דשכירות מכר ליומיה היא לאו
 למימרא שהוא ברשות השוכר לעשות בו
 כחפצו בלא רשות הבעלים אלא לענין
 שהוא נחשב כמכורה לכל דינו וכדאמר'
 במרובה ובפרק השואל כדרך שקרקע
 נקנה בכסף וכו' כך שכירות נקנה בכסף
 ובשטר ובחוק' ובפ"ק דע"ז מסקינן דשכירו'
 לא קניא מדתני ישראל' ששכר פרה מכהן
 לא יאכילנה כרשיני תרומה אלא שכירות
 לא קניא והקשו התוספות מה היא דהוהב
 ומשנו חרוקא השיבי כמכירה לענין
 אונאה הכתיב ביה ממכר יתירא אבל
 לשאר מילי לא השיב כמכירה וא"כ בנ"ד
 פשיטא דאין כאן הקדש שהבעלים לא
 הקדישוהו והשוכרים נמי אינן יכולים
 להקדישו ואם הקדישוהו אינו קדוש
 וכדאמר ר' יוחנן במרובה גזל ולא גתיאשו
 הבעלים שניהם אינן יכולים להקדישו זה
 שאינו ברשותו וזה לפי שאינו שלו וזה
 במטלטלין דשייך בהו גזילה כ"ש בקרקע
 דאינה נגזלת ובחזקת בעליה קיימ' לעול'
 ואם קדושה אין כאן בית הכנסת אין כאן
 וכדאיתא בירושלמי פ' בני העיר דאיבעיא
 להו התם בנייה לשם חצר והקדישה מרזו
 נשמיעניה מן הדא קונס לבית זה שאיני
 נכנס וכולי הדא אמרה בנייה לשם חצר
 קדשה אימתי קדשה מיד או בשע' תשמיש
 נשמיעניה כן היא העושה ריבנה לשם
 תורה מטפחו' לשם ס'ת עד שלא נשתמש
 בהם הספר מותר להשתמש בהם הדיימ'
 משנשתמש וכו' ומה אלו שנעשו לשם
 ספר אינן קדושות אלא משעת תשמישו
 שבנייה לשם חצר לא כ"ש ע"כ. הא קמן
 דבלא הקדישה לאו כלום הוא דאפילו
 בהקדישה לא אמירא עד שישתמש בה
 אבל כיו לא הקדישה חול הוי' דתרתי
 בעינן דהזמנה ותשמיש כדאמרינן פ' מי
 שמתו ושילחי נגמר הרין והרא"ש כתב
 דאפי'

שאלות ותשובות הרמז

בשלהי חכום אל'ר' אדא לרב אסי מה
 בין גזול לחמסן אל'ר' חמסן יהיב דמי גזול
 לא יהיב דמי וכסיק בדלא אמר רוצה אני
 כנ"ד וזה דבר פשוט ואין בו ספק .

ובל זה ניהוי הניא כד קס"ד שיש
 יכולת ביד ההקדש לקחת
 קרקע שאינו שלו להרחיב גבולו כ"ש
 שאינו כן מן הרין שאינו מן הראוי מקום
 שבו מתפללין לפניו ית' יהיה עשוק וגזול
 מבעליו שאין קשיגור נעשה כשיגור שהוא
 יתיב' שונא גזל בעולה ואמרין בפ"ק
 דסנהדרין הרי שגזל סאה חטים ואפאה
 וכו' אין זה מברך אלא מנאץ ועליו גאמר
 ובוצע ברך נאץ ה' ועל כיוצא בזה מרגלא
 בפומיה דירושלמי למימר גיפת' בחיזורין
 ומפלגא לרישייא ובפ' לולב הגזול אמרי
 דפסול משום דהוה ליה מצוה הבאה
 בעבירה ואף על גב דהכא בקרקע עסקינן
 וקרקע אינה גזולת . וכראמרן ריש' לולב
 הגזול בסוכה גזולה ר"ל פוסל וחכמים
 מכשירין ומפ' התם ר' נחמן דוקא כשתקף
 חבירו והוציאנו מסוכתו רבנן מכשירין
 אבל גזל עצים ומכך כהם פסולה מ'מ'הני
 מילי ברעבר אבל לכתחיל' אסור להכנס
 בה כראית' בירושלמי פ' לולב הגזול אינו
 היא סוכה גזולה כל שנכנס לה' לרמוד
 סוכתו של חבירו שלא מדעתו ע"כ ה"א
 קמן ר"ע ג' דבריעבר יצא אפ"ה אסור
 לכתחילה ליכנס בה ולכן אני אומר כנ"ד
 שלא יפה עושים הנכנסים להתפלל בבית
 הזה שאסור להכנס בו לכתחילה : כ"א
 וראה מ"ש הרמ"ב בס' פ"ה מה' גזולה זול גזול
 בית או שדה אסור לעבור בתוכה או
 ליכנס בה בחמה מפני החמרה ובגשמים
 מפני הגשמים וכו' גזל דקלים ועשה מהם
 גשר אסור לעבור עליו וכן כל כיוצא בזה
 ע"כ וה"ג שבעושק וגזול סתרו חומת הבית
 שלא מדעת הבעלי' והשחיתו מוצא העשן
 ונטלו אור ב"ה של האחים שלכעלה הא
 וראי שאסור ליהנות משם אפי' אחר יאוש
 כ"ש הרמב"ם שם ריש פ"ה כ"ש הכא דהוי
 קרקע הלא שייך ביה יאוש ואפי' תימא

דהלכה כירושלמי פרק ד' דכלאים דאיכא
 מ"ד התם דיש יאוש לקרקע אפ"ה הכא
 לא הוי יאוש שהרי הבעלים צווחי ולית
 מאן דמשגח בהו . ואם בנימוסי העכו"ם
 ובחקתיהם יש כח ואלל לבית תפלתם
 לקחת קרקע שאינו שלון להרחיב גבולו
 לא כאלה חלק יעקב צא ולמד מרוד מלך
 ישראל שלבנות הבית לה' הוצרך ללכת
 הוא בעצמו לבקש מאת ארונה היבוס
 שימכור לו שדהו כרצונו דאפי' במתנה
 לא רצה לקחתו כדו' שלא יהיה נר' כאונס
 ואפילו לעצמו היה יכול לישלם דק"ל כמ"ד
 בל האמור בפ' מלך מלך מותר בו כדתנן
 ופורץ לעשות לו דרך ופירש' שם דהיינו
 לעשות לו דרך לכרמו ולשרהו ואפ"ה לא
 רצה לישלם ממנו בע"כ ואפילו למאן דס"ל
 דלעצמו אינו נוטל ומביא ראיה מאת
 מלך ישראל שלא לקח כרם נבות בע"כ כי
 אם הוצרך לסבב סבות ותחבולות לקחת
 כרמו והקשו התוספו' בפ' כהן גדול אמאי
 נענש אח"כ למ"ד כל האמור בפ' מלך
 מלך מותר בו ויתרצו בתירוץ אחד דכפ'
 מלך כתיב ונתן לעבריו ר"ל דוקא לצורך
 עבריו אבל לא לעצמו והרד"ק תירץ דדוק'
 הפירות הוא רשאי לישלם אבל לא גוף
 הקרקע וגם רש' נראה שחזר בו שכן כתב
 פרק חכונס ופורץ לעשו' לו דרך פורץ גדר
 שדה אחרים לעשות לו דרך ולאוכלוסין
 דאמרין בב"ק דרך דמלך אין לו שיעור
 ע"כ . וגם הרמב"ם פ"ה מה' מלכי' כתב
 דלצורך דבי' דוקא ע"ש . אכתי לבנין ב"ה
 היתר' יכול לישלם ממנו דע"כ דלאו לצורך
 עצמו הוה א"ל לצורך עמו ואפ"ה לא רצה
 משו'רמאים לגבו' שיבנ' מקום מקדשו על
 מקום שנאנס מבעליו שאעפ"י שארונה
 ברצונו היה נותנו מ"מ איכא למיחש שמא
 מוראת מלכו' אכל השת' שמכר וקבלדמים
 ליכאלמיחש לאונס שאפי' כי אנסוה ק"ל
 כר' הונא דאמר בחוקת הכרתים תלוייה
 וזבין וזבינה זביניה כ"ש הכא רלא תלוייה
 ואיכא למימר דאדרבה כדו' למצוה חן
 בעיני המלך נמר והקנה כרצונו הפשוט .

שאלות ותשובות הר"מ

מ

וא"ת

הגע עצמך שארונ' ימאן לתת שדהו ולא למוכרו בסחיר הר"י דוד היה נוטלו ממנו בעל כרחו ול' דאה"נ שעל פי נביא היה עושה שהרי גד החוזה אמר ליה על פי הרבר ששם הירד רוצה שיבנה ביתו ולכן היה רשאי לקחתו בע"כ משא"כ בשאר דברים ה"א קמן שאפילו לבנין ב"ה לא רצה מלך ישראל לקחת קרקע מאיש נכרי בע"כ אעפ" שהיה רשאי כ"ש לבנין ב"ה ליחידים דאע"ג רצבור הוא יחידים בקרו כ"ש לקמן וכל זה אפילו היה כה"כ ממש כ"ש שאינו קרוש בקרושת בה"כ כמו שכתבתי.

וכי תימא רבים שאני וכצורך עמו דמי ומצו למעבר הכי הא ליתא מכמה

טעמי מלבר מה שכתבנו למעלה דלצורך גבורה מאיס אפי' מאי דשרי לצורך רבים. דהא דאפי' תימ' כרס' ד הרבים מצו למעב' הכי היינו דוקא רובא דעלמא דמקרו רבים אבל בציר מהכי יחידים מקרו וראייה טההיא דגרסין פ'ק דתעניות שלחו ליה בני גינה לרב כגון אנן דצריכינן מטרא אפי' בתקופת תמוז כיחידים דמינן ובשומע תפלה או כרבים דמינן ובברכת השנים שלח ליה כיחידים דמיתו ובשומע תפלה ע"כ וכתבו המפרשים דה"ל ארץ בכללה כגון ספרד בכללה או אשכנז בכללה כיחיד' דמו כ"ש הני דנ"ר פשיטא דליכ' מ"ד דלאו כיחידים חשיבין.

תנינא

דאפי' את'ל כרס' דחשובי כרבים ומצו למעבר דמינן דוקא דומיא דמלך ישראל הלא עביר הכי אלא היכא דלא סגי בלאו חמי כגון דהנך דפ' מלך דאיירי בהיותו במלחמה ואין להם מה לאכול ולכן הו"ל לוקח שדות וזיתים וכרמים של אחרים כמו שכתב הרמב"ם פ"ד מה' מלכים ע"ש והכי משמע נמי מההי' דהכונס דאמרינ' התם דאיבעיי' ליה לדוד אי שרי לישו' גדישין של שעורין דישראל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם גדיש של עדשים דפלשתים וזה היה בשע' הצורך בשעת מלחמה דלא סגי בלאו הכי אבל

אבל הא סגי בלאו חמי שחרי מצאו מקו' אחר להתפלל ולעשותו בית הכנסת ואי לאו חרי ב"כ חרבה יש בעיר להתפלל ש"מ. **תליתאה** דאפי' אי כרבים דמו לא מצו למרקן מילתא

דאתי פסידא להאי ואפילו לענין דינא מתמה בגמרא פ' המקבל וכי מרקני רבנן מילתא דאתי פסידא להאי ובהריא כתב המרדכי פ'ק רב' ב' דל"א מצו הקהל למעבר תקנתא במידי דאיכא רווחא להאי ופסידא להאי דרוקא למגדר מלתא שמעינן להו אבל לעשות תקנה לעצמן שלא כתורה אין שומעין להם כ"ש ליטול ממונן או קרקע של אחר מהם לתועלתם ולהנאתם דהאי לא שמעינן להו שאין זו תקנה אלא עושק וגזל ומציאין מידם.

וכר

מן דין חרי יש להם חלק באותו קרקע לירטומרת וק'ל דנכסי יתומין חרי הם כהקדש כדאית' פ' הניזקין ועוד שהרי מסיגי' גבול הקדש אחר דהיינו כ"ה האחר של האחים הניזק ראייה והניזק נפילה ולפי דכיהים שבי' הורה נקרא הקדש מאי אולמיה דהקדש מהקדש כ"ש דהקדש דנכסי יתומים הוי כהקדש והאי והקדש דהאי דנא אינו דהקדש גמור כ"ש דהיא"ש בתשובה כלל יג וע"ש. ומה שסמכו הממונים הנו' על הרמנא דמלכות' באמרס דר"ד זו אינה צריכ' לפניס דפשיט' שאין בדבריהם ממש חלא אמרינן ככי האי גונא דר"ד אלא דוקא כ"ש הרמב"ם מה' גזילה פ"ה וזל מלך שבעס על אחר מעבדיו ושמשו וכולי אבל מלך שלקח שדה או חצר של א' מבני המדינה שלא כדנין שחקק דה' גולן ודחלוקה ממנו מוציאין הבעלי' ממנו כללו של דבר כל דין שחקק אותו המלך ולא יהיה לאדם א' בפני עצמו אינו גזל וכל שיקח מאיש זה בלבד שלא כדת הירוע לכל אלא חסס את זה חרי זה גזל ע"כ ותכא כנ"ד מוכח מילתא דל"א דין' הוא כדנין שחקק שהרי דנין שחקק הוא שידונו לפני כ"ד של ישראל ולכופ' את בעל דין להין בפניהם ועכשוו שנה את מעמו

שאלות ותשובות הרמז

טעמו ונתן רשות לממונים לעשות כפי רצונם שלא עפ"י ב"ד ישראל וגם הפך הגזיד אשר יצאה מערכאות לזכות האחי ואין לך שלא כרינין שחקק גדול מזה (ח"ס ער כאן מנאפי בתוספת זו וסמך נאכד :)

סימן מז

שאלה

שני בתים של שני אנשים הרבוקות זו לזו בכותל א' המכרי' ביניהם מבלי הצר או הפסק אחר אם מותר לטלטל מזו לזו בשבת מבלי עירוב :

תשובה

לא זכירתי לעמוד על בודיין של דברים במאי דכתב לי מר מסביר דנפשיה דמ"ט הרמב"ם נכפל דברים כמה פעמים דהרינן נוהג בהצרות ומבואות דלאו דוקא הצר דמ"ל הצר מ"ל סולם ל בית שער דכולהו הוו רשות משותף לריוין ושוב כתב דגם מאי דנקט הרמב"ם רשות המשותף מילתא דשכיח נקט וכלומ' דאפי' בלתי רשות שוה לרבים גם צריך לערב מבית לבית ומייתי דאיה מספינו קשורות ומהויא דלול פרתוהימן הבית לעליה ומכרי' סמ"ג דכתב וכן מבית לבית (כי) היא דהרמב"ם מפט' מה"ש ב' בתים בב' צדי רה"ר וכו' לא ידענא מאי שיטתיה לכה"ר ויאנו פליאה דער' ממני מנ"ל להחמיה חומרא דאתיא לידי קולא במאי דלא אשתמיט לא מהר" קארו ולא מהרמב"א לכתבו ואפילו הרת"ט דקשו ליה דברי הרמב"ם דפ' חלוין לא העלה זה על לבו לומר דהצר לאו דוקא ורשות המשותף לאו דוקא ודחיק נפשיה לאוקמוי דברים בהוייתן . לחלק חילוק חדש טמס דהא מתקנת שלטה וכו' והא מגזרת חכמים מה שלא רמז הרמב"ם בחיבורו כלליתיקא ועוד דעירוב גופיה גזרה ולייתה הבנן ולגזרו גזרה לגזרה במאי דאמר ר' יצחק הלכה כדברי המיקל בעירוב . ובחא ליבא למיכר דכולא חדא גזרה היא דלא הורה בחד דימנא אלא בדרא בתה דרא . ואנב

אורחין נ"י לי חלא קשיא כלל דהא דפ' כל גנות דהת' כל גופא דר"ש לחלק בין כלים ששבתו בחצר לדשבתו בבית דאו אסורים להוציאם כמו שקדם בהרמב"ם שם ואהא מסיק ח"ל אבל מה שהוא אסור להוציא דבר מה שיש בבית אלהבית האחר דפשיטא הוא דאינו מדבר בב' בתים סמוכים ופתוחים זה לזה ודלא יש שם חצר כדסכר הת"ט דאין לזה ענין כלל ועיקר באותה משנה אלא ר"ל להוציא מבית לבית דרך החצר כגון שב' הלונות או ב' פתחים סמוכים זה לזה והו"ל כהה"ר דזורק היו שניהם בדיטא א' וכו' ולעולם בחצר קיימינן ומתני' ה"ק א' גנות זא' הצרות זא' קרפפות רשות א' לכלים ששבתו בתוכן ולא לכלים פ' אין הגנות וההצרות רשות א' לכלים ששבתו ברוך הכית ובכה"ג מיירי נמי סמ"ג הנ"ל ולא בשימוש דרך פתחים פנימים שהרי משנה שלי' היא ה' חבורות ששבתו בטרקלין וכולי עד בזמן שמקצתן שרויים בחדרים ואו בעליות צריכים עירוב לכל חבורה וחבורה ומיירי דיש לכל חבורה פתח פתוח להצר והו"ל חלוקים לריוין ויש להם הסולם שהו"א רשות משותף לסולם בין החדרים לעליות אלו לעלות ואלו לירד וכן החצר ואפילו כתב הת"ט בעצמו והלכדה פסקוהי' בא' הש"ע סעיף ג' דאם אין היורים בחצר אינם צריכים עירוב כלל ועיקר . וכתב מהר"ה עונתן שם שאו החדרים הם אחרין הטחוקל ויגאנים בכלל הבית ופתוחים לטרקלין ופתוחין להצר והיי' הם ב' בתים ממש ועליות במשפטן שמקצתן שרויים למטה ומקצתן שרויים למעלה באותן העליות ויוצאין דרך מרפסת להצר וכולי והרי בכ"א דיש סולם ויש חצר ואפ"ר צריכין לעירוב דוק' אם יש דיוחין להצר ואף גס זאת מ"ש מכת' דרדלא שאני בית שער הלא מימרא דה"ל ס"פ הדר ופסקוהי' הרב סו' ש"ע י' חדרים זו לפנים מזו דדוקא ב' הפנימיים צריכים עירוב ביניה' למה לא יערבנו הח' הצוניים השתא ומה אם מבית

שאלות ותשובות הרמז

כא

יהיך לבית של יחיד צריך ערוב משו' דהו
 כב' רשויות אותם הח' היצוניים דררים
 בהם בני אדם דירה קבועה וגם יד רבים
 שוה בהם עאו'כ דיצטרכו עירוב בנייהם.
 אלא ודאי דאין נזירת העירוב אלא בהצר
 ואין עירוב לבתי בין זה לזה דרך פנימיות
 ההיא רב' בתים ולול הפתוח איירי דוקא
 לערב ב' הצרות זו עם זו וכגון דבית פתוח
 לחצר א' מצד זה והעליה פתוחה לחצר
 אחרת מצד אחר והוא מעין כל הנזכר
 ברוב אמות פרק וכך מוכח בהדיא טל'
 הטור שכתב כו' שע"כ וזל ובשיש ביניהן
 פתח או הלון רצו מערבין כל א' לבדו רצו
 מערבין יחד וארובה שבין עליה לבית
 רצו מערבין יחד אפי' היא למעלה מעשרה
 וכל שאר הענין מרבר בזה. ויש לי ראייה
 לזה מרדק דברי הרב בפ' הלון דכרב
 ודוקא בהצר שאינו מקורה אבל כבית
 המקורה אפי' למעלה מי מערבין אחר וכו'
 והולך וזה ה"ל מההיא דאמר' ל"ש אלא
 הלון שבין ב' הצרות אבל הלון שבין ב'
 בתים אפי' למעלה מי ואע"ג דש"ס אמר
 ב' בתים דייק הרב לומ' בית אלא שמוענין
 דאיירי דוקא בין שתי הצרות ולא בין בית
 לבית והסברא מוכרחת מעצמה לקיים
 דברי הרמב"ם בהצר דוקא וברשות
 המשותף דוקא כפשטם כדמוכח בהדיא
 פ' קדשבת דתנא דברייתא רתני כל מיני
 רשויות דאורייתא ודרבנן ולא קתני אלא
 מבואות והצרות ופרטי' דעשו סייג שלא
 יוציא מרה' לרה"ר ע"כ והטעם ברור מפני
 שבין חצר ובין מבוי הם שוק ורחוב כדכת'
 הרמב"ם והם מגוללים ורבים דרסי בריו
 ודמו לרה"ר בשא"כ מקום מכוסה ומקורה
 דלא דמי כלל לרה"ר והול' כבסקלי ופרון
 והו' רה"ר לשבת אע"ג דרבים משתמשין
 בד' דמשה' הוי רה"ר לטומאה) והיינו
 טעמא משום דהוא מקום מקורה וליכא
 למגור שמא יתהלף להם ברה"ר דלא דמי
 ליה וכעין דאמר' בכמ' רוכתי כגון קשירה
 בקשירה מיהלף קשירה בעניבה ל"א
 מיהלף וזולתם. והשתא טעמא דספינות

הצטור מס' ככס"ר מרדכי וכות.

[אמר המגיה עיין בספר דברי מנחם סמלס ק"פ פלפלין ז"ל.]

סימן מח

שאלה אם אחר השידוכין נתפרד
 החבילה אם הייבים החתן
 והמיו להחזיר זה לזה ההוצאות שעשו
 ביני ביני.

תשובה רובן ככולן של הפוסקי'
 חדשים גם ישנים ושאלת

ותשובות פוסקים בסגנון א' דריניגן דינא
 דאומדנא וכחו עריף לכן בגר' נימא ביה
 מלתא דאומדן הדעת גותן שהמנהג שנהגו
 היום באיטאלי' לשרך בלי אירוסין ולעמוד
 כך שנה או שנתים ימים או עשור הוי'
 ליסוד הבית של החיתון ביסוד של העמדה
 וקיום כראות תוך זמן זרה מרה טיבן של
 עוברים אלו ומשפטן ומעשיהם וטלא
 יתאנו זה כוונתו מזה לא בגופן ובמידותן
 ולא בממונם ועסקיהן כי יש מתעשר ואין
 כל והזמן מודה בודיין של דברים ואמיתן
 ומעשים בכל יום מכמה תיקונים שאחרי
 השידוכין נתפרדה החבילה לפעמים מתהת

חלק

II

I

הוא

א

יא

שאלות ותשובות הרמז

חלק הזכר שנתאנה מחל' הנקב' ולפעמים
 מהכרת חלק הנקבה שנתאנה מחלק
 הזכר ועל כי האי אמרינן בגמרא בכמה
 דוכתי פוק חזי מאי עמא דבר כך נהגו
 בשבאים פהמת אינו סבה חזי לדי פירוד
 משיבים הסבלונות והדודונות שעברו
 ביניהם והסבין אלו לאלו ואלו לאלו
 ואומרים לא היו אלו עם אלו מליהו ובני
 גיליהו ממקום אחר יצו ה' את שלום
 זאת מזלם ומקרא אדעתא דהכי שרמי
 ולא ארסי למען יתבררו ויתלבנו הרברים
 ולא שמיע לן ולא ראינו מעולם שאחר
 הזרת הסבלונות והדודונות שהם בעין חלק
 להלק פורע שום א' להלק חברו שום א' מן
 הוצאו שנעשו בני בני לא להלק הכלה
 מה שהוציאו במשתאות והקבלת אורחין
 עם החתן לקנין ולשאר ביאות ההתן
 וקרוביו וללא להלק החתן מההוצאות
 שעשה בסוסין ובמרכבות ובפאכליהן
 באושפיזיכנים ובברחמין ובשלוחים
 ובמלבושים ובשאר יפויים דודונות
 גיתרונות שאינם בעין וכן העיד לי בעל
 תורה מסוייך ומצויין שבק' מנטובה היה
 דיון בטענה גדולה כזו ופיטרו הדיון הנל
 עם הדיון השני את החלקי מכל מן הוצאו
 שעשו שום א' מהן אלא להחזיר הדודונות
 שעברו ביניה ותן לא מידי כי מי הכריכם
 לשום אחר בהם לעשות אותם ההוצאות
 שאומרים שעשו ומי מעיד ומי מפס ולא
 כל כמיניה לומר כך וכך הוצאתי ברברי
 דוח הפורח' באויר מה שהסרו המלבושי'
 ההפציים שוא שקד שומר דברים אלו ועל
 כי האי אומרים אלו לאלו ווי ליה לחסרון
 כים . וכל אותם הפעמים שבא בסוס ורכב
 ברבריו בהוצאות גדולות מי קראו לבא
 לא באופן זה של משא כבוד של הוצאות
 ולא באופן אחר . ואם בא להוצאות שום
 מרבר לישאל או ההוצאות שלא הכריחו
 המיו לא לבא ולא להוציא איהו דאפסיר
 אנפשיה והיה גרמא בנזקי חמיו לאבר כל
 ההוצאות שעשה לכבודו בהקבלת פניו
 והחזרה מעויו וכפר עין שרכן וסופר
 מהחלק

מהחלק שהגיע לו והניח פעורניו על קרן
 הצבי . ואם יאמר האומר אין לא ראינו
 ולא שמענו ראייה ואע"פ שאני אומר
 שמעתי כנ"ל . הנרבע הוא מוחזק ועל
 המוציא להביא ראייה . ובנידון זה בפרט
 כשמתחילה כשהמיו גלה לו דעתו
 מהפירוד קבל עליו דינו ולא התרים נגדו
 במודעה לו קובלני עליך הוצאות או לא
 שמע ושתיק וסבר וקביל אלא בדברי שלו'
 ואמת שלח ליקח הממון שלו שהיה בבית
 חמיו בעין בהרבה פעמי' ובשום א' מאותם
 האגרו' שכתב לחמיו שאני קראתים כולם
 לא כתב מהוצאות אלו כלום באופן שבין
 בתחלה בין באמצע בין בסוף לא נשמע
 קולו על הוצאו' או אומדנא רמוכה שמת'
 ונתייאש מהם וכלו גירידיה כרין גרמא
 בנזיקין דפטור . ומי היה אותו האב של בת
 יהודה א' חביבה לו ככתב שישים בתו
 עם א' שבימי השירוכין עמד בבית הסוהר
 כ'כ ימים והרשים כחכת חובות ונתגלה
 שאין כל מאומה בידו ויצא אחר זמן רב
 נקי מנכסיו על סמוכות מי ומי שממכרהו
 לצאת מיתורת צרקה מי מהמת קורבה
 מי בתורת הלואה מי בתור' אהבה קרומה
 היש אונאה גדולה מזו ומה יעשה אורתו
 האב ולא ישיב אהור ימינו מחרות האהבה
 המקלקלת השורה והוצרך והוכרח לומר
 כשם שקבלתי שכר עד דררישה כך
 אקבל שכר על חפרישה . יפרוס ה' את
 סוכת שלומו עליהם ויהי נועם ה' במעשי
 ידיו : ידיו :

סימן מט

שאלה

נגד מי שרצה להתיר להוציא
 הרצנים מהחבית ע"י גוי
 וכת' דאיסור הדש' בא איט לא על הרצני'
 ולא על החבית ונתלה ברברי הש"כ על
 הגהה כסי' קל"ה ס"א י"א רבכליסוכ' ועוד
 האריך בזה כמו שיוכח מן התשובה .

תשובה

הרתא הו"א לישיה
 רהבור חביבה ומימיה
 שנואים כילא ידעתי להפריש בין נגיעת
 הגוי

שאלות ותשובות הרמ"ז

מב

הגוי בין ממש למגעו בהרצנים ובזנים לפי המוסכם טרוב הפוסקים וכדמוכח מ'מש הטור ופסקו הש"ע קב"ג י"ז שאחר פגורת החרצני והוגין בן היין ושהיין נשאר לברו בתחתית הגת אפילו לא נגע אלא בהרצני ובזני אס' ישבהם טופח ע"מ להטפח באסר כל מה שבגת ועוד שמה שאסר הרש"כא סי' ל"ח והביאו מה"רי קארו באותו סי' סעיף י' אין ספק שהאיסור הוא על חכלו שהרי התם מיירי אפילו אחר שהוציא יין ראשון דשני ומאו אין הפץ בהרצנים ובזנים וגם דלישנא דשלא להוצי' משמע דאכלו קפיד דאל"ת הו"ל שלא יגע גוי בהרצנים וכ"ש שלא היה לו להזהיר על לכתחלה אלא הי"ל אס' נגע בהרצנים ובזנים אסורים לא וראי דמשי בה משו"חכליו וסוף דבר תמי' לי שאחרי הוראת זקן לאסור פועל ההוצאה ונכתב בספר המקובל ז"אין חולק עליו בהנהגה מי יערב לבו להזהיר לכתחלה .

וסי' ש' דלא נרע מכגע גוי במשקה טופח שבכלי אנא אמ'נא דאיכא תרתי לגרועות' חדא דהתם אפשר שלא יהיה אותו הטפח כולל בכל הכלי שבקצת מקומות . יוכל להיות שיהיה יבש במקצת ולא יהיה בו ע"מ להטפח משא"כ בהרצנים ובזנים שיש בהם משקה אפי' ע"פ' להוציא ויש ענבים בו כדכתב הרש"בא . ועוד שאי אפשר שלא ישאר בשולי החבית יין ממש המתמצה מהרצנים ואו דהוי כמש כנ"ל מסי' קנ"ג י"ז .

קיל בזמננו וא"כ איך נאמר שאותו הרק הוא לפי דין הש"ס וכי תימא דה"ק דאותו הרק הוא אפילו לזמן הש"ס ודברת כך להרווחא דמילתא לא ידעתי מי הכניסו לתגר זה וכ"ש דלא נהירא לי כלל שהרי הגהות מייסודן כתבו כפ' י"א דמ"א בשם סמ"ג ראף בדיעבד קשה להחזיר דמסקינן בגמרא א' שלנו וא' שלהם ל"ש נודות ל"ש קנקנים מיישגן או מערן ע"כ הרי שלדין הש"ס אין להקל אפי' בדיעבד ומכאן פסק הש"ע שם בסו' קל"ה דמגע במשקה טופח צריך עירוי משום דאזיל לשטרנו דל"ש לן וזמן זה מוסן הש"ס וזו היא נמי הסברא הראשונה שכתב הטור שם דצריך עירוי אלא דאח"כ הבי"א סכרת ר"ת דהחזיר כשיקדימו השכשוך אבל שה"ת והרא"ש הסכימו שאין להתירו אלא בדיעבד אס' נתן בו יין אחר דהשכשוך ולא קודם לו . ואת כל זה דארתה עין הנפ"ת בעל ההגהה שבראותו שיש מחלוקת בדבר זה אפילו בין דבתינו האשכנזים שהרי הטור הצריך עירוי לכן לא מליאו לבו לפסוק בהדי"א אפי' כשה"ת והרא"ש דמותר בדיעבד ובקרימת שכשוך אא שיעור הוסף מדיליה דיש לריקל בהפסד מרובה וכ"ש דמצי דהחזיר ר"ת לכתחילה בקרימת שכשוך הוא להלכה ולא למעשה שכ"כ בתוספות פ' אין מעמידין דף ל"ג וז"ל וכרתב דבינו ברוך כי אעפ"כ לא הורה עושה מעשה לכתחלה להחזירן בשכשוך וגומר ונראה דאשתמיטתיה לריב"ה ערות זו דר' ברוך דאל"ה לא היה כותב למעשה משם ה"ה להחזיר ע"י שכשוך והרי שאין שום צד הית' לכתחלה ז"אין להחזיר אלא בשלשה קרימת שכשוך ובדיעבד ובהפסד מרובה והיינו אפי' לשיטת דמקילין . וכ"ש לסכרת הספרדים דמהמירין וקד' בנו של ק"ז למאן דאית ליה חולקא ברוזי רמיהימנותא דידע מצי דאות"א בזהו ס"פ שמיני דחמנ"א ליצלק מההונ"א ענשה בני בורח"א אס' ידעו הקדמונים וראו דבריה הוזהר אין ספק אצ"ל כי הקולות יחללון והכרת החילו ק' .

ומה

שרצה לרקק מדברי בש"כ לא שפר רקדוק הוא כי מלכד ראפי' לדבריו יכולתי לתפוס עליו אמאי לא תפס' האחרון דמחמיר להרי"א במ"ז דקאמר א"ג מיירי וכו' מ"מ אין שום ראיה משם שאעפ"י שנורה לדבריו דהש"כ צריך להבי' אותם כי קשים הטה להולס והיינו דאין ספק דאותה ההנהגה דקאי עליו מיירי בהרי"א בכלים שלנו ונכתבה שם להלכה למעשה בזמננו וא"כ איך נאמר שאחרו הרקן הוא לפי דין הש"ס והלא לפי שטת ההנהגה וכמה דבנים אשכנזים סתם יינם

שאלות ותשובות הרמ"ז

מטהרים את כליהם אבל מניחה ע"ה לבת
הבאה ואז יתננה לכהן נראה בביאור
דא"ע נדרבכל ימות השנה אין עם הארץ
נאמן ואין הכהן יכול לקבל ממנו חבי' של
תרומה דחיישינן על כליו שאינם בטהרה
מ"כ בשעת הגתורת והבדים מקבל ממנו
בלי שום חשש משום דבאותה שעה הם
מוחקים לטהר כליהם גם בענינינו נר"י
דהאי צורבא דרבנן הו"ל השור על סתם
ינינן כ"י או"ל בארמא ופשיטא דאם יתלוח
עמו בדרך איזה חבר לאי יאמינדרו או על
דדיין מ"מ כיון דחוינן וידעינן דכשאינו
בדרך הוא נזהר כראוי יש לנו להאמינו
עליו כמו בשעת הגתורת ולא זו בלבד אלא
אפילו כשהיה עמו בדרך והוציא זה חבית
של יין דאמרינן שאין להאמינו לפי שהוא
חשור על סתם יינם בדרכים עכ"ל כשיגיע
לעיר מקום שהוא מוחזק להזהר ממנו יש
להאמינו גם על אותו החבית עצמו שאנו
מכירין שהוא הוא שהוצ"ל בדרך מירי דהוה
אעברו הגתורת והבדים דאין ע"ה נאמן
ואמרינן דמניחה לגת הבאה ומקבלה
החבר ומייתו התוספות מן התוספת אעפ"י
שמכירה החבר שהיא היא והבדים ק"ו אי
גבי ע"ה דברוב השנה אינו נאמן ולא
הוחזק בטהרה אלא בזמן קצר ומועט שהוא
משעת הגתורת והבדים אהני"ל לירי הק'
חזקה כ"ש בנ"ד שחזקת כשירותו היא
תדירה כל ימות השנה ואין בה צד חששא
אלא במקרה פעם ביוכל בלכרתו בדרך
וליצא למימד דהוקא בע"ה דאמרינן דחכי
משום רקלישא ביה חששתו אבל החשוד
בדבר חמירא מלתייה כדמשמע מדברי
הרמב"ם ז"ל פ"ב דה' מעשר שבת השוד
שהעיד על של אחרים נאמן חזקה אין אדם
חוטא ולא לו אין צ"ל ע"ה וכו' דאמא השוד
חמיר טפי מע"ה דהא ודאי לאו מלתי
היא לבתר עיקר טעמא אזלינן ואין שום
טעם לחלק אמנם כי מעיינינן שפיר
אשכחינן דאין זה ענין כלל לנדרן שלפנינו
כילע"ה הא דבשעת הגתורת והבדים
נאמנים ותלינן משום דהכל מטהרים את
כליהם

בין הומנים לא תהיה עור וכמו שהרבה
להזהיר על זה הרב החסיד בעל ס' שני
לוהות הברית דף ע"ו ב' ואף גם זאת מה
שצירף עוד להקל מפני שקוסק במלאכתו
בר ממאי דחוינן מאסור הרשב"א
וכדאמרו יתר ע"כ כבר האריך חט"ו סימן
קכ"ד ס"ק ל"א והעלה דאפילו לדברי
המקילין אין להתיר אלא דוקא בשל
בכוונת מנע וע"ה ד"א או בכוננת מנע אלא
שאינו יודע שהוא יין יע"ש - וכמו כן אין
שום סיוע ממה שעשה סניף סברת המתירי'
בכלי עץ שהרי אותה ההגהה הנ"ל מסי'
קל"ה מירי בהרוא בכלי עץ ואפילו של
מתכת ואחרון הכביד בעיני מ"ש מסי' קל"ז
ב' ואמר דכ"ש הכ"א וזה תימה דהא אותו
ההיתר הוא מפני שעדיין לא נבדל ולא
נמשך דיי"ן אבל בנ"ד המשקה שברתיך
החרצנים נחשב ליין גמור ונאסר במנע -
לעשר מסס זכות -

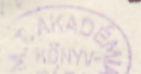
סימן נ

שאלה

נשאלתי על צורבא מרובנן
הנזהר מסתם יינם והו"ל
עושה בביתו יין כתיקונו בכל דקרוק
הכשרו לצורך שתיתו וכן בכל עיר ועיר
אינו שותה אלא יין כשר אפס כי בלכרתו
בדרך כהיתו במלון אורחים אצל הנכרים
ולא נמצא אצלו לשותת אלא סתם יינם
הוא שותה ממנו ועתה שלח מעירו חבית
של יין הרגומה לא' בן החברים ואמר על
הין צדקו שהוא מהיין הכשר אשר הו"ל
עושה לעצמו בכיתו אמיש להאמינו על
כך או לאו -

תשובה

הנה אמת עלה ברעתי
ההלושה ללמוד דין זה
מאודתה ששנינו פ' חומר בקדש חמר
בתרומה שביהורה נאמנו על טהרת היין
נאמן כל ימות השנה ובשעת הגתורת
והבדים יאף על התרומה עברו הגתורת
זהביאו לו חבית של יין של תרומה לא
יקבלנה ממנו אבל מניחה לגת הבאה וכו'
ופירש"י ז"ל בשעת הגתורת והבדים הכל
מטהרים

שאלות ותשובות הרמז

כליהם לאו למימרא דאנו מאמינים באמת
 שעשה ממש בטורה כמשפט החכמים
 ושכפועל אין להם אז טומאה אלא הענין
 הוא דומה ברומה לשעת הרגל התנין תו
 התם רבשעת הרגל נאמנין אף על התרוכ'
 ואמרינן בגמרא מה' מ' אר"ל דאמר קרא
 ויאסוף כל איש ישראל אל העיר כאיש א'
 חברים עשאן הכתוב כולם חברים ורחנן
 בסמוך הפותח הביתו והמתחיל עיסתו
 ע"ג הרגל ר' אומר נמור וחכמים אומרים
 לא נמור וטעמיהו דרבנן דהלכתא
 בוותיהו כדפרשי' זל האעפ' שהרגל הם
 טהורים לא שטהרתן טהרה אלא שברגל
 הכל חברים אבל אחר הרגל מנעו טמא
 למפרע בראמרינן במתניתינן עבר הרגל
 משכילין כלי העזרה מפני שנגעו בהם ע"ה
 זכו' הרי דמה שנגעו ברגל אינו מותר לחבר
 אלא ברגל עצמו אבל אחר הרגל אפילו
 אותה תחבית עצמה אי הכלי שנשאר ביד
 החבר מן הרגל ולא נכנס עור ביד ע"ה
 הוא אצל החבר בחזקת טמא למפרע ולא
 מהני ליה מה שבשעת הרגל מחזקינן ליה
 בטהור והיינו משום דטהרתן ברגל לאו
 דחשבינן ליה טהרה אמיתית לא דמעיקף
 בשנומה על טומאת ע"ה לא נכנס הרגל
 בפועל הגזרה מצד עצמות הרגל ודוקא
 על ימי הרגל לא גזרו אבל אחר עכרם
 הגזרה על הטומאה במקומה עומדת
 וכראמר בגמרא בשלמא עד האידנא
 טומאת ע"ה ברגל דהפנא טהרה לא השת'
 טמאת היא זכו' הכי נמי בהא דשע' הנתות
 זה חברים יראה דמאי דנאמנין על התרומה
 והכהן מקבלה והיא מותרת לו היינו דוק'
 לאותו הזמן עצמו של התנו' והבד' משום
 דלא גזרו ובה טומאה אבל אחר עכורזמן
 הנתות חזר הדמר לקדמותו דאפי' תחבית
 שהביא לו בשעת הנתות אסורה לכהן
 משם ואילך משום דאף על גב דרגילים הם
 לטהר כליהם בשעת הנתות לא היה זה
 ומספיק לסמוך עליהם באמרת להנצל מן
 הגזרה שגזרו על טומאתם לא טעם התיתר
 גזרה משום דעל שעת הנתות והבדלים

גזרו והיינו טעמא דמניחה ע"ה לגת
 הנאה ואז הכהן מקבלה אע"ג דכל זה
 הזמן היתה ביד ע"ה וכפר פירש דבר זה
 הרמב"ם זל פ"א מטמאי משכב ומושב
 שכתב הניחה ע"ה אצלו עד הגת הנאה
 והביאה לו יקבלנה ממנו אעפ' שהוא יודע
 שהיה משל אשתקף של גזרו עליהם
 טומאה בשעת הנתות והבדלים ע"כ והוא
 מכואר כאשר אמרנו ואי קשיא לך
 איתא דמה שמביא לכהן בשעת הנתות
 אינו מותר לו אלא לאורנו הזמן מהטעם
 האמור אבל אח"כ חזרה הגזרה למקומה
 ואסורה לו א"כ מאי איביא דקתני עברו
 הנתות והבדלים והביא לו תחבית של יין של
 תרומה לא יקבלנה מפני וכולי דמשכע
 דמשום דהביאה ע"ה שלא בשעת הנתות
 לא יקבלנה הא כשהביאה בשעת הנתות
 היתה מותרת לו לישמועין רבותא דאפי'
 הביאה בשעת הנתות היא אסורה לו
 בשעברו הנתות ומינה הוה שמעינן דאם
 מה שיש כבר בידו הוא אסור לו כ"ש שלא
 יקבל עתה מחדש תשובתך דנקט הכי
 משום דבעי לאישמועין רבותא כסיפא
 בהלוקת אבל מניחה לגת הביאה דאע"ג
 דהוא מביאה לו עתה אחר הנתות ואינו
 מקבלה היינו מניחה אצלו עד הגת
 הביאה והכהן מקבלה לכתחלה אף על פי
 שהכהן מכירה שהיא אורתה עצמה של
 אשתקד כדלעיל איברא דענין זה קשה
 אצלי שאם הדר הוא כמו שאמרנו בשעת
 הנתות הוי בשעת הרגל זכאי דהתם
 אחר הרגל נשארו הכלים פהוקת טומאה
 במה שנגעו בהם ע"ה ברגל ה"נ אחר
 הנתות א"כ הימנתן פ' ד' דטהרות
 הגומר את זיתיו וכו' ומיית ליה הכא בגמ'
 וכתבתי הרמב"ם זל פ' זה דהלכות משכב
 כזה הלשון ע"ה שנעל ביתכרו או נרזו
 בשעה שגמרו רעים לררוך והוליד ארת
 המפתח מיד לכהן אעפ' ששהה כמה ימים
 אחר שעברו הנתות הרי הכהן ב"ה ופותח
 בפניו ומטבילו ודורך ונוטל תרומה בטהר'
 זכר דמשמע דמיון דבשעת הנתות בלוי

שאלות ותשובות הרמז

ותמידה מילתא למה לא הציא עוד הכרח
 גמור והכרעה שלימרא מרתך הסוגיא
 עצמה דא' לומר דמיירי בע'ה מדר' אמר
 ור' יצחק נפתח דאמר חז' בנייהו מהו
 שיניחה לרגל אחר ואמר י' ירך יתכל
 במשמשי' בה וארת אמרת' ונינהו ואם
 דבע'ה איירי היכי מספק' להו והיאך אפשר'
 לומר דלא יניחה הע'ה לרגל הכא והלא
 משנה שלימה היא בעבור הגתות מניחה
 לגת הנאה דבשלמא אי תק' דרגל מיירי
 בחבר נ'חא דליכא למפשט מעברו הגתות
 משום דאינה אלא בע'ה אבל אי כרגל נמי
 היא בע'ה היינו מתנייתין דעברו הגתות
 והיא היא אלא ודאי מילתא מיירי זרה
 ההכרח שנקאה עצמי צריך שנאמר עכ'פ'
 דוד' י' דע'רש' ז' דיש טעם לחלק בין
 שעת הרגל לשעת הגתות אשר לא מצאה
 יד קצור' בעת להשינוכות' ולטעמך נמי
 בלאו הכי אכתי קשה אמאי ל' הכרית
 עור דש' ז' דא' דמיירי בע'ה מרקאמר
 יד הכל במשמשי' בה וכו' דאי בע'ה הי'א
 למת ליה למי' יד הכל תיפוק לה משום
 יד ע'ה עצמי' היא לאו מילתא היא דהוה
 קצינן לרחות' האלו מיה למלתיה קאמר
 חז' הל' מ' דחבור עצמי' ל' יד הכל
 במשמשי' בה דנפיש' שומאתה ואיך אפשר'
 להניחה וכו' ואיך שיהיה נראה דליכא
 למילף מידי מכל זה ל' בה' גם מזה הצד אין
 להבוא האיה ממתניתין בפרק דהמאי
 דתנן הלוקח פירות' ממ' שאינו נאמן על
 המעשרות חשבת לעשרן ושאלו בשבת
 יאכל על פיו השבירה מ'ש' ל' יאכל ער
 שועשר לא מצאו א'ל אחר וכולי דמוכח
 מינה רבין הוא בין אחר אעפ' שהם חשודי'
 לכל זמנת השבוע ואינם נאמנים עליהם
 תכף שהשבת מוצאי שבת מ'ם בשבת הם
 נאמני' משום דאי' שבת עליה ומתיראי'
 לעבור עבירה ולשקר בשבת יותר מסחול
 וזכרפיה' הש' ז'ל הכ' נמי כיון דידעינן
 דהאי ש'הוה בכ' מ' שוב אימרת חמרת
 איסור' וינם מותרת' עליו יהיה נאמן כל
 שאינו בדרך לא הוא דאין דהגדון דומה
 לראייה

הם בהוקת טהרה אם בשעת הגמר נכנסו
 לחשות הכתן ע' מס' ירת המפתח ולא נגע
 בהם עוד הע'ח שוב לא נפקא טהרתו מהו
 משום ואלך ואמאי נהי רבשעת' הגתות
 לא גמר בהם טומאה מ'ם אחר' כך חזרה
 טומאתן למפרע ממה שנגעו בבית הכר
 או בנת בשעת' וס' מההיא דשעבר
 הרגל בעבירין על טהרת העור' שמעבירין
 את הכלים ממקום לרהטבילן מטומאת
 ע'ה שנגעו בהם כרגל וברפראש' ז'ל שאעפ'
 שעשאם הכתוב הכלים כרגל ל' מפני
 שטהורים הם דהלכך לא אחר הרגל נגעו
 מט' למפרע וכו' ולכ' למימר דמשום
 חומרת כלו ב'ח נגעו בה דהא מינה מייתי
 דש' ז'ל ראייה דהפותח חבירתו וכולי ואין
 לרחות כל זה ולומר דשאני רגל דאין כאן
 אלא שהכתוב עשאן כחברים אבל ל'א
 שאנו מוחזקים בהם שהם מטהרים עצמם
 וכליהם מה שאין בן בשעת הגתות דקיים
 לן וראי שהם מטהרין עצמן וכליהם ומשום
 הכי מחזקינן להו בטהרה אע'ג' דליכא
 קרא לשעת הגתות דהא ליתא שהרי
 הרמב'ם ז'ל כתב טומאת עמי הארץ כרגל
 בטהרה הוא חשובה שכל ישראל חברים
 דהם כרגלים וכליהם מולם ואוכליהם
 ומשקיהם טהורים כרגל מפני שהכל
 מטהרין עצמן ועולין לרגל הרי בהרוא דגם
 כרגל הכל מטהרים עצמם ולפיכך כליהם
 וכל אשר להם טהורי' והוא מל' עצמו שאמ'
 גבי הגתות שכל העם מטהרין עצמן וכליה'
 כה' לענין' וינם ושמן' בטהרה אלא שעת
 הגתות ושעת הרגל בי' הרבי' מינהו לענין
 זה ותררא קושיא לדוכתא מיה נשתגרה
 רגל שאחר עברו נשארו דכלים טמאים
 למפרע משא'ם אחר עבור הגתות' ולבי
 אומר לי הע'ה צריך שיהיה אזהרה חילוק
 ביניהם מהאכתב רש' ז'ל גבי הא דאמר'
 טמאה היא למפרע ז'ל וי' אותה בע'ה
 וא' ל' לומר בע'ה גמורה דמי ציורתן
 וכו' ואם בא לאסור שלא יקחו חברים מטנו
 יקחו ולא יקחו מיבעי' ליה ועוד דאמרין
 במסכת' ביצה שזה אחר מג' דברים וכולי

שאלות ותשובות הרמז

מד

לראיה ויתבאר כל זה אחר שנעמוד על
 קושיא אשר נתעורר לה הרב זל ככל סימן
 ק"ט מ"ד א"ה דפסק הרמב"ם זל פ"ה
 מטמאי משכב כל השור על דבר נאמן
 להעיד בו על אחרים ולדון בו לאחר ה' חוק'
 אין אדם חוטא כה' שיהנו בו אחרים וכו'
 דמהך מתניתין ין רמאי נראה בהדיא להפך
 דכי א"ל אחה שאינו נאמן מעושרין הין
 אמאי משהשכה מ"ש לא יאכל עד שיעשה
 והאק"ל דחשוד נאמן על של אחרים וכ"ש
 סתם ע"ה דקיל טפי וא"ל דההיא מתניתין
 אתיא כר"מ דאמר החשוד על הדבה ל"א
 דנו ולא מעידו ולא ק"ל כוותיה שדהו
 הרמב"ם עצמו פסקה בפ"כ מה' מעשר וצ"ע
 ע"כ. ובפ"א מה' ערות שהשיג הראב"ד זל
 במשנה זו. תירץ הרב זל בה"מ דשו"ת
 היא דאיכא למיחש שמא אמר לו כן כדי
 שלא ימנע לאכול בשבת ודוקשה עליה
 הרב ב' לחם משנה זל דא"ס לא היר"ה למו
 להאמינו על שלו בשבת דארבא נמצא
 דמשקה ויר"ה מבחול כדי שלא ימנע
 מלאכול בשבת. והוא זל תירץ בהדמאי
 לא האמינוהו בשל אחרים משום ההוא
 סובר ודאי בעון שהברו מוכר לא היה מוכ'
 אם לא היה מעושר ולא היה נתן תקלה
 לחבירו שיאכל דבר שאינו מעושר ומורה
 היתרא ומעיה על כך וכדל"ה בעניות קשה
 דהא מלת' דשו"ת לתרוניה זל היא דאם
 יש צד לתלות רמורה היתר לעצמו להעיד
 מה שאינו יודע באמת אם כדי שלא ימנע
 זה מלאכול בשבת ואם מפני שסובר
 שהמוכר לא הוה נתן תקלה לחבירו. איכ
 אולא להאימת שבת דעלה סמכינן ואמאי
 אוכל על פיו בשבת חבירו מחששת היתרו
 מכשיל ושמא נאמר ע"צ הדוחק דהאמת
 הוא דנאמרו דרמוכר שאוכל על פיו
 בשבת ונאמנות דאחר האוכל ג"כ על פיו
 לאו מהך טעמא ניהו דאלר אחר שאומר
 מעושרים הם הוא נאמן מטעם דאין אדם
 חוטא ולא לו ונאמנות המוכר עצמו הו"א
 הלוי דאינו אלא משום דר"ל ונאמנות
 שבת עליו ורפיכה ל"א מהני לם' וצ"ח
 שיעשר

שיעשר בשתשנה אבל אין המל יורעין
 שרשן של דברים להבתין ולוק המעמים
 וכשיראן שבשבת הוא אוכל בון על פיו
 של מוכר עצמו ובין על פי אחה שאינו
 באמינים וסומכים על כל א' מהם וחסנו
 שנאמנות שניהם מטעם אחה ישנה ונס
 כשהעיד אחר בשבת נתיר שיאכל גם
 במ"ש כלי שיעשר בה' ונ"כ לומר כי ריכי
 הבאחר אוכלין על פיו מ"ש מפני שעדותו
 בשבת הוא אמת מטעם אימת שבת. ואף
 כשהעיד המוכר עצמו בשבת ועל אמ"ש
 דאימת שבת אינו מנת' לם לשקר ומר'
 נשתנה זה מזה הילכך השווה המדות ואמר
 בשניהם כשהעידו בשבת שלא יאכל
 במ"ש עד שיעשר ולא שיק' ביה' גזרה
 לגזרה אבל כשמעידים בעלמא מיהו
 ליכא שום חששא דהא חזו בהדיא דדוקא
 בשל אחרים הוא נאמן ולא בשל עצמו
 וכבר אנו רואה שהרואה להשיב ושיב
 וראית' להרשב"א זל בתשובותיו סימן ס"ד
 על שאמר השואל הלכה דנוחרת החשוד
 בדבר לא דנו ולא מעידו. השוב בפשוטו
 שאין הלכה כן אלא כרשב"ג דאמר נאמן
 הוא על של אחר ואינו נאמן על של עצמו.
 ובסימן תרנ"א כתב דע"ה אחה נאמן על
 האיסורין אפי' בשל עצמו מטע' הירושלמי
 דמה שאמרו אין לוקחין ימ"ה מה' בסוריא
 התם משום דחשירי ועוד שאותם שאמרו
 בבכורות ובשביעית החשוד על השביעית
 והבירי למה לקחו חשוד וכו' עד והחשוד
 בדבר לא דנו ולא מעידו דוקא חשוד ע"כ
 דמשמע שהוא מרגיש על עצמו מהך ל"א
 דנו ולא מעידו. ומאי קושיא הרי הוא זל
 דהא בשתי ידים מהלכה ואפילו בחשוד
 כמש"אין הדין כן ואולי הו"א כעון הכרה
 למה שאמר דכל שאמרו אין לוקחים וכן
 אותם בבכורות דאינם אלא בחשוד. תרע
 שהוא כן שחרי מאן דסבר החשוד בדבר
 לא דנו ולא מעידו ודאי דבחשוד דוקא
 קאמ' דבאינו חשוד מהיב' תיתי דנחשדיה
 שהגא' מעיד שקח על של אחרים וא"כ גם
 בחשוד שאינו נאמן על עצמו לכ' דוקא
 בחשוד

לדבר א' דאינו השור על כל שאר התורה
 וא"כ מומר לע"ז או להלל שבתו כפרהסיא
 וכ"ש שאינו מומר לאותו דבר אלא לדבר
 אחר אינו מומר לנבלות ועוד דאז העובר
 אינו אלא בעושו לתאבון ולא להכעיס
 וכל מומר בענין זה אפי' לאותו דבר נאמן
 וכדבא ע' כובקיצורי לא יודתי לסוף
 הבנת אמרת וכ"ש זה שאינו מומר לאותו
 דבר וכולו דאחיא קאי האי קו' דהא
 מאו דמייתי כפ' קדחולין דמוס' לדבר אחר
 אינו השור על שאר התורה . דהיינו כמש
 נידון הידיה דאינו מומר לאותו דבר אלא
 לדבר אחר . ומאי כ"ש איכא וכדמוס' לי
 ע"כ שאין הלשון כ"כ מרווח דנדה כוונן הרב
 זל לעשות ק"ו מההיא דחולין דתניא הכל
 שוחטין ואפי' כותי ואפי' ערל וכד' דמוקמינן
 לה במומר לערלות דהמיר טפי טובא
 מאוכל נבלות והשתא אי אפילו השור
 להבר המור כ"כ לא השיב לנבלות מפני
 שהוא דבר אחר כ"ש זה הנחשר לדבר
 אחר ולא לדבר זה שאין הדבר שנחשר בו
 המור מזק העובר על השבעה לא חשים
 לאנשי המיר טפי מאוכל נבלות . דורא
 אינו מומר לנבלות . ומ"מ האפסוק דאפי'
 לאותו דבר שנחשר נאמן עליו אם הוא
 לתאבון ואמנ' עכו' אני בענין חיוב להחמ'
 בענינינו ואיני רואה מקום להקל בין זה
 שהוא אומר עשאו בבירתו בכל דרבי
 הכשרות דבשלמא אם היתה עירו מקום
 שנמצאו שם מוכרי יין כשר ואזי חידים
 נאמנים שלא נחשרו מעולם והיה אומר
 יין זה לקחתיו מאיש נאמן העושה
 בכשרות אז היינו סומכים עליו אף על פי
 שלא הזכיר בפ"י מאיש פלוני דדוקא
 בחשו' סתם כההו' ר'ע' האמרינן דכשאמנ'
 מן המוכחה אינו נאמן מאיש פלוני נאמן
 אבל כשהוא לתאבון בכל אופן נאמן
 כההוא דמייתי השור זל ב"ר סי' ב' בשם
 הרשב"א זל דאפי' קשנמצאת כשר שהוטה
 בידו אם יש טכחים מקולין ישראל נאמן
 לומר מן השחוטה לקהר' וכולי והיינו
 מטעמא דמייתי הרב זל בב' שכתב בת"ה

בשור הדברים אמורים ולא בשל עצמו
 ואין שיהיה נקמין מנאמר מינן ההיא
 דשאלו בשבת ואוכל על פי' אינה ענין
 לדחינו ההתם לאו למימרא דמדימינן
 ליה נאמנות גמורה שבאמרת כן הויה
 שמעושרין הו' אלא שהרמב"ם זל גופיה
 פי' עיקר הדבר דלא יאכל מאותן הפירות
 למ"ש עד שיעשר המאי על הכל על שאכל
 בשבת ועל הנשאר שלא הקלו והאמינותו
 אלא לצורך אותה שבת וכר' הרי דאפי' על
 מה שאכל בשבת עצמה על פיו צריך
 לעשר והיינו משום דאין זה נאמנות בעצם
 רכמוך עליו בנחלש אלא לצורך שבת
 בעילה כל דהיא חשבו דבורו לנאמנות
 ומ"מ ב"ש חורה מחשבהו למקומ' לבלתי
 האמין אפילו מה שאמר בשבת שהיתה
 איבתו מוטלת עליו ונ"מ בענינינו שהוא
 השור גמור בדרביס אן להאמינו בעידות
 ובמקום ישוב . ואחר המיתון יראה רעיק'
 דהך מילתא איתא דפ' קדחולין אמר רבא
 יש' מומר אוכל נבלות לתאבון בודק סבין
 ונורתן לומר דהא לאכול משחיטתו בין
 דאיכא היתרא ואיסורא לא שביק היתרא
 ואכיל איסורא אי הכי בי' ל' דהך נמי
 מטרף לא טרח אמרו ליה רבנן לרבא
 תניא דבסויע' לך חמץ של עובר עבירה
 אחר הפסת מותר מיד מפני שמחליפין וכו'
 ופסקה זל לרהלכה ואין ספק דאיש זה
 עובר לתאבון שהרי בהוירנו ביישוב
 במקום אשר נמצא יין כשר ואנו מוחזקין
 שהוא מחזר אחריו ואינו שותה כסתם
 יינם . ודוקא בדרך מקום אשר לא נמצא
 שם יין כשר אינו נזהר מהאחר ונאסר
 מסתמא לא שביק היתרא ואכיל איסורא
 וכבר פסקו רבוותא זל דהמומר לתאבון
 נאמן אפי' לאורתו הדבר עצמו ומדינתו
 דהרב זל בב' סימן ק"ט בשם תשובות
 להרשב"א זל דכתב בן בהיאו ומסודפסו'
 סימן תש"ב על קצב שעבר על שבעות
 השחוק אם נאמן למכור בשר השיב דמי
 שעבר עבירה ארת אינו השור על שאר
 עבירות וכן אמרו בריש פ' קדחולין המומר
 לדבר

שאלות ותשובות הרמז

מה

דאעפ' שאינו טורח לתקן הסכין מ'מ טורח
 דהוא אצל דהבקי לשחוט וכו' אכן בזה
 שמעיד על עצמו שיש זה הוא מאותו שהוא
 עושה בתוך ביתו לשתו' ממנו לפי קיצורי
 אין לסמוך על נאמנותו לומר שעשאו בכל
 דקדוקי כשרותו כי הדבר ידוע שיש בזה
 טרחא ותיבת ול' גרע מבריקת הסכין
 דאמרינן במטרה לא טרח כ"ש בכשרות
 הין אם יצטרכו הכלים הנעלה הניגית
 והחביות . וכמה מיני השתדלות בדריכה
 ובהכנסת היין מן הגת לתביות ומחכירת
 לחבית וכמה יגיעו ויגע העושה הין בכיתו
 עד שיבא לכלל היותו יכול לשתות ממנו
 ואיך נאמין עליו כל זה לאשה אינו מקפיד
 על כלום כאשר הוא תלוי לו . ע"כ אני
 אומר דאין לך חסרון ברקת הסכין גדול
 מזה ועל הכל תבא הסכמת עמודי

מפני שהוא יודע שהנבלח אסורה לא דמי
 לא משכת אהרנא יצרו תקפו ומכשילו .
 דהא לאו מילתא היא דה"פ אע"ג דבעלמא
 אמרינן כיון שעבר אדם עכירה ושנה בה
 נעשית לו כחיתר היינו דוקא במי שעובר
 עביר' לשמה ממש דשביק היתרא כנראה
 בהריא מפ' האשה נקנית אבל האידק' לן
 בגויה דכל כמה דמשכת היתר לא אכיל
 איסור לא אמרינן דכתרא דמי ליה דא"כ
 מה ליה היתר מה ליה איסור . ומכאן למד
 הרשב"א ז"ל דכל דעביד לתיאבון נאמן אף
 על אותו הרב בעצמו . כנראה מאותה שאלה
 של הקצב שנשבע שלא לשחוק שהובא
 בב' סי' ק"ט וכן פסקו בעל המפה ז"ל משם
 הרשב"א עובר עכירה לתיאבון לא מיקרי
 השו"ר . וגדולה מזו פסק מהר"ק בריני
 שחיטה סעיף ב' דאפילו שחט בינו לבין
 עצמו והיו בידו ב' סכינים אחד פגום ואחד
 ברק ואמר שביפה שחט נאמן . ויתר על
 כן בת' הרשב"א בתשובותיו בריני שחט'
 סי' ב' דאפי' גמצא בשר בידו במקום שיש
 כקולין של גוים ושל ישראל ולא אמר שמן
 ישראל קנה נאמן . וכולם כאחד נימוקם
 עמם דלא שביק היתרא . ולא דתיקשי על
 הרשר'ם ז"ל מהיית דתנן ברהלוקח פירות
 האומר למי שאינו נאמן על המעשרות קח
 לי ממי שהוא נאמן ממי שהוא מעשר אינו
 נאמן . דהתם איירי דוקא על מי שמיקל
 ברמאי ואינו מחשיבו לאיסור משא"כ
 באוכל איסור לתיאבון . והנה מכל זה
 שכתבתי משמע בהרי"ד אין לרון את העושה
 לתאות יצרו להשו"ר לכלי האמיני . וא"כ
 גם נידון דידן לא גרע . ועוד יש לי להביא
 דאיה מדייק דברי הרמב"ם ז"ל שכתב בסוף
 פ"א מה"מא ז"ל המתארח אצל כ"ה וגומר
 עד ואם הוחזק שאינו כשר ול' מרקדק
 בדברים אלו אסור להתארח אצלו ואם
 עבר ונתארח אצלו אינו אוכל בשר ואינו
 שותה יין על פיו עד שיעיד לו . ואם כשר
 עליות ע"כ דייקא דאמר שהוחזק שאינו
 כשר ולא מרקדק בדברים אלו כל' דל' א'
 הייש עליה . ובה שכת' עד שיעיד לו אדם

ההוראה נר' :
אמר הקנייה הסכסכה הכל' מלאמיה כל' חתום'
 אכן ה"ק כתיבה מידו כמ"ז ענמולכן
 הכאתיה על הספר כאשר מלאמיה וז"ל פס' תשיב
 כ"כ חתומה מידו מא"כ

תשובת הרמ"ז על נידון הנ"ל

סימן נא

תשובה גרסינן בפ"ק רחולין אמ'
 רבא ישראל מומר אוכל
 גבל' לתיאבון בודק סכין ונותן לו ומותר
 לאכול משהיטתו . ופיר' התוספות ז"ל וכן
 הביאו המדרכי דלא היישוין שמא ישהה
 ויררוס דהא לא שביק היתרא ואכיל
 איסורא ואפי' הוא לא יאכל ממנה דהייש
 אלפני עור לא תתן מכשול ואפי' אין אחר
 עומד על גביו ולא יוצא ונכנס ע"כ והוסיף
 על זה הרא"ש ז"ל דלא אמרינן כיון דדש
 ביה כהיתרא דמי ליה ע"כ ואין להקשות
 דמהיכא תיסק אדעתין למימר דפשוט
 דדש ביה ירמה לו להיתר כיון דבאוכל
 לתיאבון עסקינן ודהיינו דמי לא משכת
 היתרא אכיל איסור כפרשי' ז"ל אבל כל
 גמיה דמצי למיכל היתרא אכיל וזה כנראה

שאלות ותשובות הרמ"ו

ראפ"ל בחול אמדינן רנאמן חזקה אין אדם
 חוטא ולא לזוז"ש בשבת דמירתת מעבוד
 עבירה. ועוד ה"ל אמרו בירושלמי וכן
 פסקו הרמב"ם בפ"ג דמעשרות שאפ"ל היו
 לו פירות אחרות מתוקנות מאורתו המין
 אפ"ל יאב"ט מאותן שהעידו עליהן ואי אתא
 האיכא צח חששא למה לן למיקל קולא זו
 אחר שיש לפירות אחרות למוכר. ואני
 בהפשידיברי בעל לחם משנה כפ"א דהו
 ערות מצאתי שגם הו"ל חז"ל הקשר נגד
 חב"ט החשנה הראשונה שהשגתי עליו.
 אבל הוא רצה לתרץ הקושיא דהתם
 דרמאי וכתב ז"ל ל"ל לתרץ דבענין דמאי
 לא האמינו שם ל"ע על של חבירו משום
 דהוא סובר ודאי דמיון דחבירו מכר ל"ל
 היה מוכר אס"ל היה מעושר שלא היה
 נותן תקלה לחבירו שיאכל דבר שאינו
 מעושר ולכך פיון דמשמע ליה שריו"ל
 מעושר מודה היתרא ומעיד על כך. וביון
 דאיכא ע"ה דמעשרין ואיכא דלא מעשרין
 אולי שזה המעיד הוא מן המעשרין וחבירו
 שמכר הוא מן שאינן מעשרין וטעמא הוא
 שסובר שחבירו כמותו דבוראי לא מכר
 אא"כ עשר ולכך מעיד עכ"ל. ובאמת כל
 השומע יתמה על תידוך מזה דלא ידענא
 מהיכא אתי"ל ליה דחילוק שמחלק בין
 המעיד למוכר להחזיק לזה שחז"ל מן
 המעשרין ולדון לזה לבלתי מעשר דה"ל
 בהריאתנו הלוקח פירות ממי שאינו
 נאמן וגו' עד אמר לו אחר שאינו נאמן
 וא"כ מה בין זה לזה כיון דבתרויהו רתנין
 אינו נאמן. ורתו כיון דאיתא ע"ה שאינן
 מעשרין אין יעיד זה האחר על המוכר שה'
 עשר אם אינו יודע מהיכא וכ"ש דל"ל
 משקר בבוריה. ועוד ידך יחשוב זה
 המעיד שבוראי חבירו עושר לבלתי תת
 תקלה ללוקח והלא כבר היו יודעים שכל
 הקונה מע"ה חייב לעשר וא"כ בוראי שלא
 יחוש על רתקלתו כיון שידע שרלוקח
 יעשר. לכן נראה לע"ד לתרץ בהה"ל
 שתירצתי על דברי הרמב"ם דה' מאכלות
 אסורו וחינודו ק"ל דסת' תכוא' ביד ע"ה

בשר אע"ג דק"ל כרשב"ג דעל שלוי' אינו
 נאמן אבל נאמן על אחרים כאשר הוא
 בעצמו ול פסקנותיה בכמה דוכתי וכן
 דרשב"א בשא"ה דוא"כ אמאי צריך אדם
 כשר. ול דארס משד דקאמר דהינו כשר
 להעיד ולא פוקי אשתו שהיא כנופו וכני
 פ"תו' אינו י"ל הכשר דוקא קאמר ול"ל
 משום דהיכא חבי' לא משום קנסא כההיא
 דבכור דמשום קנס הוא דעבוד. והינו
 מפני שהוא אכר שאסור אפ"ל להתארח
 אצלו כההיא דתנין בפ"ב דרמאי המקבל
 עליו להיות נאמן אינו מתארח אצל ע"ה.
 הילכך כיון עכרונת ארס מצריבין ליה
 למהדר נתר אדם כשר כ"י הוכי דל"ל
 יתאכסן זימנא אחריו' בבית עוברי עבירה
 והינו דרייק בלושני' אינו אוכל בשר ולא
 קאמר אסור לל לאכול והשת"ל דאתית
 ליהכי פמי האינונא ל"ל לתרץ מה
 שרוקשר. למה דה"ק ז"ל ב"ב בסיון ק"ט
 יתהייש דק"ל כרשב"ג דנאמן על של
 אחרים דהקשה הוא ז"ל מההיא דתנן בפ"ד
 דרמאי הלוקח פירות ממי שאינו נאמן וגו'
 עד אמר לו אחר שאינו נאמן מעשרין הן
 אוכל על פיו חשכה מ"ש ל"ל יאב"ל ע"ה
 שיעשר וכו' הקש' ליה דאמאי כ"י אמר ליה
 אחר לא יאכל ב"ש עד שיעשר והא ק"ל
 דחשיב נאמן על אחריו. ואין לומר דההיא
 מתניתין אתי"ל כר"מ דאמר דהשור על
 הרבר לא דנו ולא מעידו ולא ק"ל כותיה.
 והא הרמב"ם ז"ל פסקה ב"ב מח"ל מעשר.
 והנהיג הרבר בצ"ע והנהיג אחר כך יגעתו
 ומצאתי בה' ערות פ"א אשר שם פסק
 הרמב"ם כרשב"ג ורש"י עליו דהראב"ר
 פאותה משנה של הלוקח וכתב על זה
 חב"ט ח"ל ז"ל דשא"ט דהיא דאיכא למיחש
 ששא אמר לו כך כרי שלא ימנע מלאכול
 בשבת ע"כ ובמהילה מכבודו לא נהירא
 לי תירוצו זה חרא דהיב"ל תיסק אדעתין
 חששא זו והלא אפ"י החשוד בעצמו שמכר
 א"ת התבואה אמדינן דנאמן ופירשו
 בירושלמי דמשום דאימת שבת עליה לא
 משקר ומכ"ש על המעיד על של חבירו

שאלות ותשובות הרמ"ז

בהוק' רמאי הוא דמשום הכי חיבו ללוקח
 מהם שיעשר הילכך כי שנח מעשר אע"ג
 הכי שאל בנייהו בשבת לא משקרי גזרו
 שלא יאכל במ"ש עד שיעש' כרי דלא ליתו
 לא ערומו ולום' שוכחים היינו דוגמ' השכה
 בידה על גבי קדרה דגזרו שלא יאכל עד
 מ"ש בכרי שיעשה משום הערמת דשוכח
 אני וכיון דגזרו על המוכר המשור גזרו ג"כ
 על האחר המעיד הא אטו הא ולא פלוג'
 והיינו משום דחייב כל אדם להכין במ"ש
 מה שיאכל בשבת והוא מן ההכנות הוי
 לעשה בל מה שיאכל כההיא דתנינן ג'
 דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו וגומר'
 ולכן קנסתו שאע"ג שבשבת יעזר אחר על
 דמעשר מ"מ למ"ש יהוה ויעשר ויש לי
 ראי' גחול' לדברי כמה שאמרו בירושלמי
 דטעמא שאפילו ההתור נאמן על שלו
 בשבת הוה משום דאיסת' שבת עליה זקלי
 ג' ופ' דא"כ בהיא לן קאמרת קאמר וא"כ
 אטאי הצריכוהו לתורה ולעשר למ"ש אלא
 כההוא דתא' כד שנינן דלא אמרין חמו משו'
 שהיון כך אלא משום קנסא וגזרה' הוה
 גזרה יתיישב דבר אחר והוה כ"י הלא
 תראב' ר"ל השיג על ההכנסים כפ"כ דה'
 מעשה ששים פסק דהרמב"ם כד שביג'
 וזוהא' בר' פכירא ליה' דהלכתא מר"ם'
 וזנה הרמב"ם בריש אחרתו הפרק פסק
 כההיא הלוקח נא"כ תמיהא לי איך לא
 הרגיש בזה הראב"ד להשיג עליו דיהיה
 אריזה' אלא דהנה' והעושפיר ההתי'
 דהלוקח לא משום הינא קא מיתנא אלא
 משום קנסא ואפי' השב' ג' מורה בה' דעור'
 יש לנו מעיד לנ"ד והוא דתקן בפ' עב כמה
 דהשור על השביעיות' אינו השור על
 המעשרות ואמרין בגמרא דטעמא דהוי
 משום השביעיות קיל טעמא בעיא חוסה
 ומעשרה ביון דבעיא חוסה המיר' ליה זכמאן
 למחו הפוסקים שההשור על הקל לא הוי
 השור על החמור' והכא נמי בנ"ד נמא'
 חמין השתיית סתם יונם בעיר המיר טפי
 דהוי טבעי' חשביק היתר' והשותהו בדרך
 החמור לתאבן א"כ הוה ליה השור על הקל

ולא נחשדנו על התמור' ואע"ג דהתם
 הוין תרי מילי שביעיות ומעשר והכא לא
 הוה אלא חדא מילתא מ"מ לא שנא' כיון
 דבה גופה איכא צד חמור וצד קל ונתע
 דהא אוכל נבל' לתיאבון נאמן על הכשר
 במקום השביח מקולין של ישראל ושל
 גוים ואינו נאמן באתרא הלא שכיחי של
 ישראל' ותו הא איתא בסוף פרק אין
 מעמידין דף ל"ט ת"ד אין לוקחין ימ"ח
 מ"ה ג' בסוריא אלא מן המומחה וכולן א"ס
 נתארה אצל ב"ה מותר מסייע ליה לד"ב'
 דאד"ב' שיגר לו כ"ה לכירתו מותר מ"ט
 כ"ה לא שביק היתרא ואכיל איסורא יומי
 משנה ליה ממאי דאכיל משנה ליה ע"כ
 וטעמא דמתניתא הוי כפרשי' משום
 דהנוני סוריא השירי על חמירה' אבל
 אינתו גופייהו לא אכלי איסורא' וכן הא
 דר"ב' מירי נמי בב"ה השור למכור רב'
 איסור והילכך אהא קאמר שיגר לו כ"ה
 פרשי' שיגר לו במתנה' כלו' אבל לא
 במכירה' והא ע"כ קיל טפי לב"ה חששא
 דלפני עור מאיסור האכילה האלת' הנה
 ליה חשור על החמור ומ"ש דהא חשור
 על הקל אלא ע"כ איסור האכילת חמיר'
 ליה טובא ומשום הכי לא הוה השיר אלא
 על המכר' והא האי קולא והוכרא הוה
 כהרא מילתא פ"ה אינו נחשד על שניהם'
 ואע"ג דלפי האמת יותר חמור הוה עון
 דלפני עור משום דהוה מחמיא את הרבים
 מן העובים עבירה לחל' עצמה לאו כלום
 הוא שהרי אמרו בפוסקים דכי אמדינן
 דהשור על החמור חשור גס על הקל היינו
 שזה נראה יותר חמור בעיניהם וזה יותר
 קיל גס כי אותו הקל הוא חמור' כד יתעקשו'
 יתבעל כן יש לן להביע' עור ראודה לנ"ד
 מרבירי ד"ב' הנ"ל וזה בדקדק קצת מדברי
 הגמרא' שאמרו על הכרי מ"מ ב"ה לא
 שביק היתרא וכו' ואי הוה דריב'ל איירי
 דגמא דהנוני סוריא דלפי ופירוש דש"ל
 השודי על המכר ומיהו אינהו גופייהו לא
 אכלי' כלו' דכהא לן דאינהו לא אכלי'
 א"כ אמאי אעמרוך תועמא דגמרא דלא

שאלות ותשובות הרמ"ז

שביק. אלא כדראי דר"ב ל מירי כב"ה
 החשוד על המכר משום הריוח אבל בענין
 האכילה לא ידעין מה מיכיל אלא אמרין
 דכיון דאיכא ליה היתרא לא שביק ליה
 אף מה דמשרד חזקה דממאי דאכיל הו"א
 והיינו דקאמ' כ"ה לא שבי' היתר ולא אמרו
 מאי טעמא דלא שביק היתרא ודוק.

מעשה

זכינו לרין דכיון הוה עביר
 לתיאבון לא מיקרי חשוד
 מכל הני טעמי דכתובנא והוה הנראה לע"ד
 וה' וכפר בערי.

הצפור מטה זכות.
 [אמר] המניס עיני כספר דבר המומל סימן ל"ה
 תכונת הריב להרמ"ז ז"ל על ענין זה.]

סימן נב

שאלה

משה אמת ותורתו אמת
 במדה טובה מרוב בברכת
 הנהנין וזיו איקונני המאירות אל מול פני
 שומרי התורה והמצוות ממנו תוצאות חיים
 והדעות וכל אשר יש"ר את האדם בחכמה
 בתבונה ובהקת הו"א נציב מלך העולם
 שלוחא דרהמנא להאיר על הארץ ולררים
 כסא כבודו בק"ק מנטובה יע"א יברכס ה'
 ממעון זבולו אשרי העם שככה לו.

זה

קו"ל האדם קול יהודה ה"ה החסיד
 מהר"ר והודה אשכנזי והוא ששה
 חדשים אשר גר הוא תוך קהלנו יצו ללמד
 הלשון ועב"ר הגבול לאסור הרקיקין
 הרקים בפסח ואמר כי צריך אכ"ר לשמן
 להיו"כי נעשין נפוחין באפיתן וה"ן ויקו"ת
 נמצ' ריוח בין הרבקי הוא בחזקת שקנ"ה
 הקמח עפוש או להלוות ואסורות כאשר
 כתב מהר"ל ז"ל. ועד נותכתי עמו בע"ש
 קודם הרג'ל ראלו הרקיקים הנפוחים לאו
 יניתן מהנהג' דאסור טהר"ל. ועוד כי בן
 נדהגו רבותינו הקדמונים ובפרט בימי
 ההסגר. ולא אמר הוד"ו כי טענת וכן עמ"א
 דבר היא מכת טרינה וקול"ה על טמא גמדי
 והקולות יהדלון כשנחמיר עליהם יען
 החמרא הזאת היא חומרא בלא טעם וכל
 המרבה לשפר האסור הזה הרי זה מסובך
 הרעות

הדעות וסברות בלתי ישרו יען כי ההיתר
 נראה בחוש העין ובמזפת הורדך. וכן
 התרתי אותם נגד סברת האוסר. אך
 להיות שהחכם האוסר היה מתעצם לומר
 כי המתיר נכנס באסור גדול ופשע"ה גסה
 להחטיא את הרבים באסור כדת גס
 שבעיני היה הדבר כרוח אמרתי דהנה
 אנחנו פה ביהודה יראים ונמרתי כי
 הדרשה תדרש והן דורשין בארות ולארי
 שבהבורה ולאזה תופס ישיב"ה אשר ע"ז
 הרב האוסר בחר כמותר"ש אבוהב נר"ו
 אשר על פיו יקום דברו כן כתבנו שנינו
 יחד בל אחת פסקו בדרך קצרה בפני
 דמעלי שבת אלמען יורה לנו הדרך אשר
 נלך ולמען דעת כדת מדה לעשות ואם
 עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות ורקיקין
 מכלל המצות הכשרים ובע"פ ב"ל לי
 תשובתו הרמתה אשר מסכים בכל מכל
 כל אל הפסק שלי [אמר המניס עיני כספר דבר
 סימן סימן דל"ד וספ"ד כי סס תמצא הפסוק מזה
 כ"ל] ובאש"ר ההיתר אלה הרברים דאתו
 מהסת גבר"ה השבתי בלבי אין אחר
 גמר דין מחלוקת והנה מחדש שמעתי
 מאחרי הפרגור ויגש אליו יהודה. בפסק
 הארוך שחברו מחדש ושלה אורתו
 למעכ"ת. והעבודה לא ראיתו ולא
 עיני ראו ולא ס"ר הו"א כסברתו יתובי
 מותבינן פרוכ' ל"ז מפרכ"ן. אבל ששתי
 כעל כל הון לאכול מלחם ש"ר ומיס לח"ש
 שפתותיו לוחשות ונוטפות מר ואהלורת
 והעולם גידון אחר רב"ו ומי לנו גדול
 ממשה ומי כמוהו מ"ץ. בנר בשמים ומזון.
 וא"ב דלת דלת לנו והשקרה את כל פני
 הארמ' והוא כפטיש יפצץ סלע ואני לסלע
 נכון לקיים את דברי מעכ"ת ואחזיקנא
 טיבות' לראש' מודי וקציני לשחות בטורי'
 על כל אשר יצורה על לך על קול דברי
 האגרת הזאת קל"ה כמורת שהיא תהיה
 לרצון לפנינו ולתני היקר כתבתי שירתן
 ליר מעכ"ת הפסק שלי ועל אחרת קמ"ה
 וקמ"ה אגרת תשובת מהר"ש אבוהב
 המסכים אל דברי וכפרט כי אסור הנפוח
 הוא

שאלות ותשובות הרמז

באמצעותן וא"כ הן אסורין. דלאו מלתא
 היא דאלו הרקיקין אליבא דב"ע מותרין
 בפסח הלית עליהון לא תרי קרומי כאשר
 מע"כ יראה בחוש העין והאי מצה נפוח'
 דאסר הרב מהר"ל לאו ברקיקין מייד י לא
 במצה שהיא עבה קצת ויש ממשות
 באמצעותה ונשארה העיסה באמצע
 הקרומים עם נפוח מכאן ומכאן וס' מקום
 הניפוח מורה דאיכא רעותא באותה עיסה
 אבל אלו הרקיקין ליבא בהו אלא תרי
 קרומי א' מכאן וא' מכאן ובהא אפילו
 מהר"ל מורה דהם מותרים כאשר כתב
 ואם עלה עליה קרום מותרת.

טעם

השני שרצה החכם לאסור. כי
 הרב ב' בסיון ת"ס כתב בשם
 הרא"ה שיש לזהר במצה שלא תפיתוכו
 ע"כ דבריו הא ליתא דכתב"א"ה כש'רא"ה
 ז"ל דרך הוי"ו לנקוב את הפת כרי של א
 יתפח ולא כתב יש לזהר אלא דרך הוי"ו
 רוצה לומר כך הוא דרך העולם ואינו מן
 החיוב והראייה כי הרב מהר"ל קארו לא
 כתב דין זה בתוך הש"ע שלו ואם היה מן
 החיוב היה כותבו ועוד בפת איירי ולא
 ברקיקין ואם הדין זה היה ברקיקין
 לישמעונין חידושא. ולא נימא דמתניתין
 דהוא רתפת רלמוש בצונן ופירש"י תפח
 הצבק בידה שהיא רואה שרוצה לתפוח
 ע"כ אסכן מהתם ראייה שיש לזהר שלא
 תיפח אבל לא מילתא היא דאותו תפוח
 דמתניתין לאו כתפות דהתם אירי
 בעיסה היינו כשמתחיל הצבק להחמיץ
 הוא עולה ונתפח לא שנעש' הל"ל באמצע
 כמו שהוא בנ"ד שמחמת האפייה המצה
 נעשית נפוחה וכוזה כתב מהר"ס וק"ל.

טעם

השלישי אשר ע"ז רצה הרב
 לאסור הוא שהגם כי הרקיקין
 הללו נעשו בנרמיות ומהירות ולא נשתהו
 בין לישע עריכה ואפייה אפי' כדי דהילוך
 שמינית מיל יכול להיות שהעיסה הזאת
 נתחמצה קודם זמנה כדכתב הכ"ז בסיון
 תנ"ט בשם הגהות מיימון וכו' ע"כ דבריו.
 כנ"ד לא שייך האי טעמא דמעש' שהיה כך

הוא בהמצות הגדולות אשר ראו עינינו
 היינו עכו' הלחם ובהם הניפוח מורה חשש
 המון ועל כן באה אלונו הסר"ה הוצאת
 והאסור במהר"ל ז"ל לא באלו הרקיקין.
 ולא יאמר כי מנהג ריק המצ' אני מצאתיה
 וקול'א שלי. כי מימים קדמוניות אבותינו
 הקדושים נהגו לאוכלם כאשר לפנינו
 העירו כל הזקנים. לא כשיחת נשים
 הזקנות ואינו ראוי להטיל מום בקדשים
 ובפרט כאשר הוכחתי בפסק שלי בלשון
 קצרה שהדין עמהם לאכשורי' מכשורי'
 והכי קתני בהרי"א בש"ס ובפוסקי'. ובפרט
 במולדת דו"ש רומעיר שכן טבען ובטיח
 אני שכן יסכים מעב"ת ויהיה הלכתו
 הלכתא למשכ"ה להמשיך לב האוסר
 והפה שאסר הוא הפה שיתיר וגם ברכות
 יעטה מורה ואני תפלת' א אל חי יתרוםס
 הכסא וכגוד אסיק בקטרין ומלכותא רבא
 ויקירא לעילא מכל ברכתא ושירתא אמן

כן יהי רצון.
 וירונס יום ב' כ"ה תכרו למכ'.
 אשכ סוד מוכן סוד לעבודתו לטרפו ולכרך בטמו
 סעיר מדלכי ככ"ר טמואל חיים בטמון ז"ל.

תשובת הרב הנ"ל

להשיב על דברי החכם נר"ו
 באורך כאשר היה מן
 הראוי היום קצה ולכן השיב על דבריו
 בדרך כלל ולא גיית ראייה ממאי דאמרי'
 לאחזוקי אבהתג' ברשיעי לא מהזקינן וכל
 מאן דאפשר לן למילין להון עבדינן וכולי
 ותהלה לאל אנחנו בני קדושים אבל בנ"ד
 הדברים ברורים בלי שום פקפוק והשיב
 על דבריו על ראשון ראשון.

טעם הראשון שרצה החכם נר"ו
 לאסור אלו הרקיקין הוי"ו על
 פה שכתב הרב מהר"מאי בסוף ס' תס"א
 בהגדה בשם מהר"ל ז"ל מצה נפוחה
 באמצעותה אסורה אבל אם עלה עליה
 קרום כדרך שעולה על הפת כשעת אפיה
 מותרת עכ"ל ואלו ריקין הן נפוחים

שאלות ותשובות הרמ"א

אשר אסר מהר"ל ז"ל הרב מהר"ר קארו
לא אסר ולא כתב והאידין כאשר מרוב
במצה כפול ולא נזכר דין זה בשום פוסק
כא מהר"ל ז"ל אך בענינינו אליבא דכ"ע
מותה זה כאשר כתב מהר"ם מלובלין סי'
קצ"ה ז"ל אבל כשהמצה נעשית נפוחה
מחמת האפיה ולא נעשה כן בכל שאר
המצות שבתנור לא נעשה זה כלי סבה לא
דראי מצה ונשתהא בעשייתה ובתיקונה
וכו' ועוד כתב ובאותה המצה לא נתעסקן
בה היטב ובסיבה זאת כשהושיבו אותה ל
תוך התנור על חום התנור יצא התימוץ מן
הכח לפועל ונתגלה ונעשית נפוחה
באמצעותה שיהו הפ"ש שנכנס במצה זו
כה התימוץ בעוד היותה בצק מחמת שלא
נתעסקו בה היטב ע"ל א"כ בניד' ענינו
דאודל זר שלא נשתחו בעשייתה
ובתיקונה ונתעסקו בה היטב א"כ מצי'
דיעותא איבא הכ"א ועוד בדיקון שפיר
ודאי ליכא הפול פקדן וספק דיעותא
מכתב הרב מהר"ם ז"ל אבל כשהמצה
נעשית נפוחה מחמת האפיה ולא נעשה
כן בכל שאר המצות וכו' לא נעשה זה בלי
סיבה לא נשתחו בעשייתה וכו' ע"ל אבל
הכא ברקיקין העין מורה לנו כאשר ראינו
בניסיון נמור פעם אחר פעם כי הוא דרכן
וטבען להיות דרקיקין כולן נפוחים
כאפיתו ונעשה הנפירה בכל הרקיקין כי
כן דרכו ע"כ לא אסר הרב מהר"ל אלא
משנשתנה מצה אחת משאר המצות או
מהרקיקין דיעותא אבל הכ"א דטבען של
כל הרקיקין להיות נתפחים כאפיה ומצי'
דיעותא איבא הכ"א ופמ"ד הוא דרך טבע
הדבר לא מהוקנן דיעותא כאשר כתב
במהר"ל ואם עליה עליה קרו כדרך שעול'
על הפת איכ' במה שהוצא דרכו וטבעו של
הדבר לא יאסר עין וזהו חב"ר ברור. ועוד
עבדו יתקבצו העין סאשה עינינו וכו'
ופעם אחד פעם הכל הרקיקין ג"כ סי' ניקבו
וטבען להיות נפוחים איך התיירו רבוננו
ולאכול הרקיקין בפסח הוצ"א מל הרקיקין
דרכן להקטן ונתפחו ופמ"ד ונתקבצו

היה שהלכתי בחברת החכם הביעקבן
עמד ועם מן בני זמננו וראינו שלקחו
ב' לישרון קטח וסויה כהרף עין לשון אותה
והמשה בני אדם עשו רחוק ומיד עשרה
רקיקין וברגע כמימיה נאפו ולא נתעכב
בין משה ועיסתה ואפיה אפיה הילוך
שמעית מיל דראינו בהתנור מוד שנתפחו
וא"כ וראק לא נתעכבו אפי' שמינית שיעור
הימוץ וע"ז נתפחו. א"כ באיזה ענין
נתמצה העיסה הזאת ואם לא שהתה
רגעים ומה שמכ"א האורה בין הגהות
מיימוניות לאו מלתא ה"א. וז"ל שיעור
מיל הוא בבית שאק בו אש לכל איש
בו אש אויתרון המימות משאר חברים
לפי יתרון המימות ממדהות להמין.
וצריך לתת לב לפי הענין ע"ל וכן כדרכו
המרכיב בפ' אלו עוברין. אבל המעשה
שהיה נעשו הרקיקין דחוק הרבה מן התנו'
בנהוג ולא היה במקום המומרות וגם לא
הנהגו בלא עסק אפי' רגע נסתב הה"א ש
בתשובה כלל לך כי תכף כהרף עין היתה
הלישה והעריכה והאפיה וא"כ איך
נתמצו אלו דברקיקין אם לא נשתדלו
בשיעור הימוץ ועוד בדיקיקין אינם
במחמתו להתימוץ כאשר אפ"ש

טעם

הרבינו האפיה והמראה לדי
דעיסת בשתבוא לתוך התנור חום האש
טוביא התימוץ ומזה נתפח ע"כ כלל דבריו
תה"ל האפיה אינה ממאדה לדי התימוץ
כדנחשין בפ' כל שעה חף נמול או בבתים
שאין באים לדי הימוץ וכו' ומשני א"ר
פפא האפיו שבישול קאמר זכר ע"כ. א"כ
המקשן לא פריך אלא אבישול זכר אשר
הורה החכם בעצמו ובהו לא אחיק אך
על מה שאמ' ראם יש חשש דיעות' בעיסה
כשיבוא לתוך התנור חום האש מוציא
התימוץ צדקין אנו למודעם ולבחו"י בל"ת
כאי העות' ואם א"כ דהו בל' עיקר דבריו
וההיסוס אשר עליוס' החכם לאסור.
תחילה נראה לקוצר העת' דאף
במיד' ראיכא מצה נפוחה

שאלות ותשובות הרמז

מח

מצה נפות' וכבר קל' כר' יוסי ראמר עשוין
 סרוקין מצויירים פירש' כגון הרקיקון
 דאז אין לחוש להמוץ בשתנו' ציוון והלא
 דברים ק' ואס הרקיקון מותר' בפסח אפי'
 מצויירים שאינן בצויירין לא ב'ש' אלא
 ודא' שבקיקין אין בהם דין מצצה
 נפוחה וסחא' וסחא' וסחא' וסחא'
ועוד
 ראונה בהורה מרגסו' במנחות
 דישפ' שתי הלחם דף צ"ד ת"ר
 ושמת אותם ברפוס ג' רפוסים הסו'נותנה
 לרפוס ועדיין היא' בצק וכמין רפוס הורה
 לה' בתנור וכשהוא רודה נותנה ברפוס
 שלא לתקלקל ולהחררה בהפוס קמא' מין
 דאפי' לה נפחה עכ"ל א"כ עינינו החוצאות
 דלחם הפנים היה נפוח וגם נראה דהיה
 נפות הרבה יען אינו מחוייק רפוס קמא'
 ולכן הרנו' בר' דהו' ברפוס היה עשה זל'
 ומשני לה כיון דאפי' לח' הב' נפחה עכ"ל
 והוכרחו לפרש כן דאם היה נפוח כעט'
 בבועות ואבעבועות עדין היה מחוייק רפוס
 קמא' אם כן מיידי דהורה נפות הרבה
 ולכן דקדקו התו' בלשונם רב נפחה א"כ
 בלי שום ספק ופקוק הרקיקין נפוחים
 מותרים בלי שום ספק איבא דכ"ע ובהיות
 בפניא דמעלי שבתא אין לזמן לה' אריק'
 יותר כאשר חוזה עם לבני נזא' בל' בקשה
 אל יאחר להשיבני חתכ' ומי' יען הרב
 דלוי ער עת' בא' רבו ושכרו כפול מן
 השמים - וירדו כאלו -

סימן נג

תשובת הרמז על נידון הנל
שפר חסידים ונהול ליהודים במקום
 בינה עשה דדים להניק לכל
 בא לשמוע בלמוד וזכר דברים חדים קשים
 כגרים נעשה פשרו חידושים מודדים נרו'
 יאיר ויהיה כפרקים ולפידים
ערבים עלי' הנרי' רודים חמו'
 ממתקים וקולו' מחמדים
 מדובר ב' נכבדים במאמריו המעמיקים
 ברבר

שאלות ותשובות הרמז

יש בו חשש הימוץ שהיה בו בכח ויצא
בתנור אל הפעל היה לנו לאסור כל ניקוד
וציור כרי שתעלה הריעותא אבל הטעם
שאסר מה'ריל מצה הנפוחה הוא ממש
טעם מנהג הנקוד וזה שלפעמים אין כח
המקטף יפה לחבר יחדיו כל חלקי אותה
ודעסה וא'חכ בשערת הכידוד והשיטות
נשארין נקעים בתוכיות המצה שאינם
מתבקים ולכן נכון מאד לנקוב לאדם
ולחבר אותם הסדק' התיכוני שא' לכ' הלא
כשנותנם בתנור כשמתחיל החום להמם
יפרדו הנקעים בעצמם ורחוק יבא ביניהם
ויבעבע אותם וחשש מה'ריל שמאלא
השלוט האש ביני ביני ומיעוט החום שאינו
מכהר לאפות יגרום איזה צר הימוץ כאותה
המצה הנפוחה לכהר ועלכן אם אותו פירוד
הנקעים יהייה בעלינות שטח המצה גם
שנפח מיד מותר שכודאי נקטיה נורא
ושולטת בו והיא טעם היתר הקרום שהתיר
מה'ריל וזון מינה לאלו הבקיקין הדקין
ואוקי באתרה חזקת היתרם אבל אין שום
סכרא לומר שהנפוח בעצמו ס' הימוץ עצמי
שא'כ לא ה'ל למ'הרי קצתו להשמיטו
משלחנו וכלי ספק שהחשיבה לחששה
בעצמה ולו רחוקה היא ובפרט במצות
הנעשות לספרדים ובני איטאליא שהם
קשות ויבשות ער שראויות להמתן מהמת
החום השולט בהן במהרה כאשר עין כל
תהוה וגם כי האשכנזים אינם עושים פת
עבה שלא כרין ח'ו הלילה מ'מ עיגוראו
בק'ק פולוניא שהם עבות כמצות שמורות
שלנו שיכול אדם להתכס בסכין ונקל בהן
לחוש חשש מה'ריל אם תהיינה נפוחות
באמצעותן שאינן עשויות להתביש
כשלנו ושמא בהתפרק שני חלקי הסדק
וכתרות החלל בתוך המצה יתקבץ
החללוח שיש שם לעמוד גנה כח האש ולא
תאפדה במהירות רצונו לו האמצע שלה
ודמה לעין בישול או שמא נידון אותה
בצק שנתעסקו בו ונתחמם שאם יניחודרו
בלא עסק מיד מהיין וכמו כן זאת הנפוחה
שהחלל אשר בתוכ' גורם שלא ישלום עסק

החום

החום בפנימיות של המצה מהמת הפסק
חלק העליון ומוכרה כל מעיין לצרר צדדים
כאלו לקיים דברי מה'ר'ל שכלי ספק
שמסכרת עצמו הדש דין זה ושרבותיו שא'
הקרמונים לא עלה כן על דעתם ול'פו נכון
לומר דאיהו לא חשש אלא במצות המחונן
בימיו ודלא להוסיף עלה ובאמת תמיהא
לויטבא על מה'רם שאחר שמצא בדין מצה
שנכפלה הטעם מפורש מפני שאין האור
שולט בה לכה הכנים עצמו כדוהק' למצוא
טעם אחר וכו' שגם מע'כת לא נתקבל מע'
בעינים האמנם בהא'מורדינא ודאי שאין לו'
שטבע החום להחמיץ אבל אין דעתי בראי'
שמסתייעין בני פלוגתיה מברייהא דהאפוי
והמבושל וגם דהאדון דהדגיש בזה באמרו
שיש להקשות למד' לא פריך אדנאפה
מחמע ועוד הוסיף להקשות דמ'ל לר'שי
להקדים ולפרש דהאפוי שאחר שנאפדה
אפ' ישרוהר במים לא מהמיץ דברי תימא
הס'הרא דאין שום פ' אחר בדבר זה שאם
יפוש שר'ל שהאפיה אינה מהמצת נקשה
לו דפשיטא הוא שהרי מימות יוצאי מצרים
אפו את הבצק עינות מצורת וכמו כן לא
מצי לאקשוני אדפאפה מחמע וכת' דליקשי
דניהויש להמה'ריל שמא תהיה איזו נפוח'
או כפולה אין יוכל לחוש לזה אם לא מיצנו
שום א' מהקרמונים שהששו לזה ועוד
דא'כ לפרוך גם אחלוט שמא לא יהיו המים
רותחים כראוי שהיא חשש יוררר עצום
שהששו לו מימי הגאונ'כנז' בפסקי הר'אש
אלא ודאי דחלוט דתנא היינו חלוט כד'נו
וה'ה האפוי שד'ל אפוי כתיקונו מדי שלא
נוכל לו' במבושל שאין שום אופן להבשירו
ולכן פריך ארמכשליה מחמע ור'שי ז'ל פ'
בהאפוי מה שפ' שודאי כך הבינו גם המקשן
וכן דוא האמת אלא הס'ד'מקשן דאפוי
לחור ומכשל להוב' זמ'שה מקשי בשלמא
אי לא תני אפוי דה'א דמבושל ד'ל אחר
שנאפה אבל כיון דתני אפוי שד'ל שאהרי
אפיותו אין בו עור הימוץ א'כ מהו מכושל
זה הלא אפ' שיבשלנו במי פירו' ארמכשלי'
מחמע וכדכרתב' ה'ה כפשיטורת ודחי ר'פ'

האפוי

שאלות ותשובות הרמ"ז

מט

וכו' והלא ל"ה מותר בח"ג ומאי מייתי מינ' מצות שלנו דחמץ נוקשא בלאו ועוד מאי מקשי' במנחתו' אהא דמוסיף ודלמ' לא תאפ' חמץ אלא שיאור ומקשה שיאור דמאן וכו' עד דר"מ לר"מ מרלקי עליה חמץ מעלי' הואומאי קושיא והא אמרת דחמץ נוקשא דאסור לנו מותר בל' הפנ' ומה שנתפלפל הארון בחריפותו שקשה דלמא הפ' דגבני פסח דחמץ גמור בו בכרת מ"ה חמץ נוקשא בלאו אבל בלחם הפנים דחמץ נוקשא דיריה הוה בלאו דילמא דח' בלא כלום ומסיק מר בקישייתו זאת שמ"ה רש"י ל"ג לה"י קושיא . ואנא נמינא למאי דסלקינן דאי ל"ה גריס לה רש"י בכ"ה במנחות גריס לה בחולין פ"ק כ"ג גבי הרי עלי להמיתורה מן החמץ או מן הכצתה והביא שיאור מהו וקאמר שיאור דמאן אי דר"מ לר"מ מרלקי עליה חמץ הוא וכולי' ובשיאור זה יצא ידי נדרו וכרכתב שם רש"י ולטעמי' דמר לחם הפנ' ומנחו' כחרא נניחו ואי חמץ נוקשא לא מקרי חמץ לגבי ל"ה תורה נמי לא מתקרי ועוד התוס' גריס ל"ה לגביגס במנחו' בהדיא ואי האי דכתב רש"י ה"ג הוה ר"ל דלא גריס מאי דר"מ לא הוה הרנו' שתקי מנידת ועוד ששם בודאי יש טעות דב' פעמים כתוב לר"י חמץ מעלי' הוא יעמוד עליו שאין דרך רש"י כן אל"ל דגורס כפירוש מאי דל"ג והכי הו"ל דר"מ לר"מ ל"ג ליה . וכ"ש דפירוש של מע'כרת בקושיא אי אפשר להולמו דרא דהעיקר חסר והכי הו"ל אי דר"מ לר"מ חמץ נוקשא הוא ועוד דהתו' מקשים דדילמא ש"הני בפסח דאית ביה רבוויא דכל מחמצת ומאי קו' לימא כמר דחמץ נוקשא מותר בלחם הפנים ועל הכל תמהרני איך לא העלה הארון על דעתו דאין שם מקשן ותרצן אא סתמא דתלמודא שקיל ומרי' בכל הנהו אפי' ומאן דהקשה מרלקי עליה חמץ הוא איהו גופיה קאמ' לא דר"י לה' ואיך אפשר לר' שהוא בעצמו לא חכין קושיותו עד שכבודך מקשה עליו ודילמא הפ' אל"ל וראי חורפיה דהאי פלפולא לא סתלי ליה .

האפוי שבשל קאמר וא"ת ולתנו הטבושל לחוריה וכדקאמר המקשן נר' שלוה כיון דרש"י במ"ש וז"ל אפוי שבשלו כל' אפי' הוא טבשלו לאחר האפיה אינו מחמץ ע"כ דק' מק'מל רש"י אלא נר' שר'ל דרבנותא קמ"ל שאפי' מיד עורנו חס בצמתו מהתנור דלא שליש עריין אירא להקשותו אם בשלו מיד אינו כחמץ וז"ש אפי' הוא טבשלו לאחר האפיה פ"ל"ט אם בשלו אחר זמן שנתקר' ונר' קשה אלא אפי' הוא שרדהו מן התנור טבשלו מיד אחר האפיה מותר ומ"שה תני האפוי והטבושל . ושוב לא נהירא לי כלל מ"ש מכתור אח"כ דמעט אפיות התנור אינו מחמץ דא"כ מאי ניהו כל הני מעלוותא דאמרינן בפ' כ"ש באפיות לחם הפנים פרת עמלה ועצים יבשים ותנור חס ושל מתכת דע"כ כל אותן המעלות מעולות למהר האפיה שלא תשהא העיסה באפיותה ותבא לידי חימוץ וכ"כ ה"ב סי' תס"א גבי טפקא חדשה דאם היה חמה מעט היתד מחמצת ולא חלק בריעותא דעיסה כלל . יתר ע"כ לא סבירא לי מה שהבי' כמו' הרש אבוהב נר'ו מלחם הפנים ולא מה שהקשה עליו מעלתך מנפוח דנ"ד במצורת עכורת שהרי מ"ש בגמר' דלחם הפנים כיון דאפוי לה נפחה לא מיירי כלל בנפיהה דמה ר"ל אלא כמה שראינו בעין פעם בפעם שהמצו' שמורות שלנו מפני שעכות קצת בתעבות בתנור וכמותן מתגדל ומתרחב ולטעם זה היה צריך דפוס אחר ללחם הפנים והשתא דאוינן להכי איני יודע סג'ל למע'כת להלק החילוקים שעושה דניפוח לחם הפנים הוא חמץ נוקשה ומותר ואם יהיה במצה עברה יהיה ח"ג ואם יהיה במצות סתמיות שלנו יהיה חמץ נוקשה דמלבד שהם המצאות חריפות וכרברי נביאות אדרבא יש לבעל דין לחלוק ולר' דגריעות הלישה בפושרין שהיתה בלח' הפנ' תכריע על כל הגרועות דבמצה שלנו כיון שגילושורת במים שלנו מים קרים ועוד דאי לחם הפנים מותר בה"ג איך אסיק רב הונא אדעתיה בפ"כ ש' למימ' רבת עכה טפח מותרת שכן מצינו בל' הפנ' וכו' א' י'

שאלות ותשובות הר"מ

ס' וסיפא ללחם לאזכרה סג' חלת מל"ח כ"ח למעב' .
 מסע זמות .

סימן נד

שאלה

ראובן לקח לו לאשה את רבקה בת אברהם והיה ראובן דר בבית חמוי ותוך ז' ימי חופתם התרעמו על ראובן חמוי וחמותו שלא היה לו גבורת אנשים והוא היה סתחזק נגדם ואומר ששקר היו מעידים עליו ונמשכו קטטות ביניהם עד שנתפרסם הדבר בעיר טבריה אשר היו דרים שם ורבו הקטטות והמהלוקת עד שכפני ההרפות שהיו עושי' לו יצא מטבריה והלך לו לחברון כשראה חמוי שהלך חרתנו מטבריה הלך לבד' שבטכרי' ובקש מהם יכתבו לבד' שבחברון שיכופו את חתנו לעמור לדין תורה לפני' הרבקה אשת ראובן כתבה הרשאה ושלחה לאחד מאנשי חברון לטעון נגד בעל'ה כחברון ובתוך הדברים נתייעץ אברה' אביה וכו' בעצמו לפני' ב'ד' שבחברון לטעון על חתנו וא' מהריינים בחברון שאל לאברהם הנ"ל אם היתה לו הרשאה מכתו לטעון על בעל'ה והראיה בפני המורשה הנ"ל ההרשאה שעשתה בתו ובראות קצת מהפרנסו' והכמי חברון שהאשה היא בת ט' שנים ולא יותר ולא היתה נשואה עם בעל'ה הנ"ל יותר מחצי שנה וגם קצת מרופאי חברון ביקוהו ומצאו בו סימנים ככל אדם ונשאו ונתנו בדבר ועשו פשרה ביניהם בגזר' הדין ושנועה ע'ד ב'ד' בנקיטת חפץ ואו' הם התנאים בקיצור שילך ראובן עם אברהם ואבי אשתו מטבריה באחזה ורעות ושיתן אברהם לחתנו כ'ה זחובים ככל הדש לפרנסת ביתו ובית דירה לרור שם עם אשתו לבד חוץ לבית אביה במקום התנאים שהתנו ביניה' בראשונה הכתובי' בכתובת הנשואים ושיהיו איש ואשתו בכיתם הנ"ל באופן הנ"ל שתי שנים בלי שום תרעומת ואחרי עבור הזמן הזה אם תחזור רבקה לטעון על ראובן שחין לו גבורת אנשים והיו ב' הצדדין חייבים לעמו' לדין

והדרא קושייא להוכחה דאין חמץ נוקש' מותר בל' הפנים מאי מקשי מחמץ נוקשא הפסח לשל לחם הפנים - זאת ועוד דמאי דקאמ' מר לניפוה לחם הפנים בשם חמץ נוקשא אינו ענין למ' מה' דאין חיים בח"ב מתשובותיו דמייתי להמר לסיועה דהתם מיירי במי פירות ומים ומאי דמתקיפ' במנהות ודלמא לא תאפה חמץ לא שיאור דר' ל"י דהוי ח'ג התם ושכא ס' מוכחק דהיינו בקרני הגבי' אבל אם יעבור לסירוק פשיטא דחמץ גמור הוא אעפ"י שנתחמץ כאינו וכרכת' הריב"ש בדין הפ' דיאוש ס' ג' ופסקו הש"ע ס' תמו' והנה לחם הפני' יתפח ופעם יותר ואי איתא' שאתו הניפוה הוא ח'ג מפני שהוא בעין שאו' דר' דהיינו דוק' רק התהל' החימוץ תן ליערב שתמיד לא יעבור ממדרגה זו דחתחלת חימוץ כיון שיכול להיו' שיגמר חימוצו ומה' דאין חיים כתב שם בגא'ותה תשובה וז"ל לא תאפה חמץ לא מצי לרבווי סניה אלא בדבר הנא לידי חימוץ כלו ולא מי פירות ומים וז"ל הפך הריוק שדקדק הארון בפר' שי' דפ' כל שעה שכתב שלחם הפנים אסור לבוא חמץ ודקדק מע'כת שלא כתב אסור לבוא לידי חימוץ ומכללם של דברי' על כרחנו לומר שניפוה האמור בל"ה איינו גדולו והתעבורתו כנר' במצות שמורות שלנו והמוחש לא יוכחש ולא הוה שם שמץ חימוץ אפי' תחלת ח'ג דודאי לא יקלו במה שיוכל לבא לידי אסור תורה :

מבל

הני טעמי רבוותא רווחא לן שמעתתא אליבא דהלכתא דלית חששא אפי' זעידתא בהני אספוגי דנרדיגי בכל האי' מדינתא ואנא נפשאי יהבית ברחימות' להבובי דמר במהימנותא דאלים גובריה באורייתא ובמעשה רב' וחסידותא ובוכו בהנדרו קהילתא קדישתא שויה רחמנ' שלוהא דוכותא וליה אנא מצלי צלות' ומטותא ומשוך על רישיה דמר אפי' רבתא היי אריכי ורוב טיבותא לעילא מכל ברבא .

שאלות ותשובות הרמז

נ

לדעוק ולקבול עליו על ההמס אשר נעשה עמו ואמר ג'כ לפניהם שהוא מוכן לעמוד לדנים ולקבל עליו גזרותיהם.

והשאלה

עיר טבר' אחרי אשר עקר דירתו מביניהם ז' חדשים כמנהגה שלא ישוב שם לעולם ואחרי קבל על ז' פשרת ב'ד של חברון אשר עורנו שם היום או אם יצדק אמרו שאין עירו טבריה עוד כי אם חברון אהר שלא היה דעתו לשוב לדור שם כאשר יש לו ערות וראייה על זה ואם חזר היה מכה מרמורת המיו ולכן בהגלות נגלות לפניו תחבולותיו רתבף ומיד שם לדרך פעמיו ויבוא לחברון בלי שום עיכוב ועורנו היום בחברון. ועוד שנית אם מחוייב ראובן לחזור מחברון עירו לטבריה לעמוד שם לדין או אם הדין עמו באמרו שרצונו לעמוד למשפט לפני ב'ד שבחברון אשר הוא דר שם ושם עירו.

תשובה

ידוע ומפורסם לכל יודע ספר שהשוה בעיר ל' יום נקר' יושב העיר כרמוכא בפ' השותפין על ההיא רתניא המודר הנאה מיושבי העיר כל ששהא ל' יום אסור ליהנו' ממנו וכן הביאו שם הר"ף ופירשו רב' ל' יום נקר' מיושבי העיר אף בהיות דעתו שלא להשתקע שם והראייה מההוא דמביא שם הגמרא החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום וידוע שההולכי' בשוירא אין רצונם להשתקע בערים כררפס לא לשוב למקום שנסעו משם ואע"פ כששהו בעיר ל' יום נהשבים מיושבי העיר לא לקופר' בלבד לא ג'כ להציל את עיר הנדהת או לחייבה ואיננו רוצה להביא ראיות שחיושב העיר האידנא ל' יום שחוא כאנשי העיר מיד וזה הדעת הביא ר' רע מכרמנורה על ההיא דתנן כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר וכו' כותב והאידנא דניידי נהוג עלמא ל' יום ובפרט אם גלה דעתו שהוא רוצה להשתקע בעירם ביום הא' הוא כאנשי העיר מיד וכן כתוב בהגהות שור ח"כ סימן קס"ג

לדין לפני פרנסי טבר' ואחר שקיימו וקבלו עליהם בכל תוקף הפשרה הזאת הלכו אברה' וראובן לעיר טבריה וכשהגיעו שם השתדל ראובן לילך עם המיו אצל אשתו כחברי תנאיהם ולא נתנו אביה אברהם הנ"ל ואמר לראותה ולא להכר אליה באמנם שאין רצונם לקיים מדה שהתנה אביה יען לא היה לו רשות כמנה לעשות מה שעשה בחברון ונתגלגלו הרברים עד שהזמינו ב'ד של טבריה את ראובן שיעמו' לפניהם עם אשתו לדין וראובן השיב היו' רצונו לקיים הפשרה אשר קבל עליו בדרם ושבועה בב'ד של חברון וכתב התוארה לב'ד של טבריא שלא יבנסו עצמם בנידון זה כי לא ישמע להם ולא לדנים. עוד התרה לבעל דינו לקיים מדה שקיבל עליו בחברון בכח חרם ושבועות בלי כרמה וב'ד של טבריה לא השגיהו עליו אך איימוהו וציוו עליו כגזרת חרם לבלתי יצא מטבריא עד עכרו בדין עם אשתו והיו כשמוע ראובן את הדברים האלה יצא מטבריה ויבא לחברון ויצעק לפני קצת מהפשרנים על עוות הדין ועל ערכת המיו אברהם אשר נתפשר לפניהם עמו לרמותו ולהכניעו לפני ב'ד אחר והערים להוליכו אל טבריה ועבר על ההרס ועל השבועה. ויהי אחר היות ראובן שנית בחברון כמשלוש חדשים הכריזו עליו בטבריה שהיה ראובן הנ"ל בנידוי על שלא עמד שם לדין אחרי זכנו אותו ב'פעמים אהר הפרדו משם שיהודר שם לעמוד למשפטם וכתבו לב'ד שבחברון יכריזו עליו נדויים גם הם כדיו' מנוודה לעירו מנוודה לעיר אחרת וכאשר נודע הדבר לראובן השיב שטבר' הלא היה עירו יען עקר דירתו משם ז' חדשים קודם לגזרתם ולא היתה כוונתו להזור שם כל ימיו כאשר פרסם ביום בזוא לחברון ואם הלך כפעם השני' מכה הפשרה הלך לקיים התנאים אשר נעשו בב'ד של חברון אמנם בראורתי כי בתחבולה עשה והסיתו ולא קיים הפשרה חזר בלי שום עיכוב לפני ב'ד שבחברון לדעוק

שאלות ותשובות הרמז

קס' ג' וכתב הר"ב סימן תע"ה דמתניתין
 מיירי במי שלא ידענו שהו' רוצ' להשתקע
 בעיר וא"כ כפי הדון מי ששהא בעיר ל' יום
 הוא מיושבי העיר לרברי הכל ולכן
 ראובן הנזכר בשא"ה נחשב מיושבי חברון
 בלי שום ספק ואינו נחשב לא בן טבריה
 ולא יושב טבריה אהרי אשר אנשיה אינם
 יכולים לכופו לשאת בעול העיר עמהם
 לקופה ולתמחוי אף כי לא לפרוע המסים
 ואין להקשות ולומר שאשתו היא כמברי'
 והיא יכול' לכופו לידור שם עמה כרמוכח
 טור י"ד סי' ע"ה על ההיא דמתניתין פ' שני
 דיני ג' ארצות לנשואים וכו' שלכאורה
 נר' משם שעירו היא העיר שאשתו ררה
 שם יען לא מצאנו בכל הפוסקים שעירו
 של הבעל אם הוא בעיר א' היא עיר אשתו
 אם היא בעיר אחרת שאם הדבר כן הנודר
 מיושבי העיר יהיה מותר ליהנות ממי
 ששהא שם ל' יום בלי רשות אשתו אם
 היא בעיר אחרת והחמ' והגמל' שבדאי
 אינם מוליכים נשיהם עמם בדרך לא יהיו
 כצילום ולא מחייבים את עיר הנדחת
 וא"כ באיט תליא מילתא ולא באשה
 ורבקה הנז' בשאלה גמרה לעצמה שלא
 כפתהו בשבועה שלא יצא מעירה או ירין
 לה גט זמן בעודנו שם ואם היתה רוצה
 לכופו אולי היה מתנצל ממנה בטענות
 אחרות מספיקות בעיני ב"ד להפרר מעירו
 ולהכריחה ללכת אהריו לעיר אחרת מפני
 דוקק פרנסתו או מפני הש"ר שהוציאה
 עליו או מכח הגורפות הנז' בשאלה או
 מטעם אחר מספיק זולת אלה. אך האמת
 שמעולם לא היתה לה עליו טענה. כי אם
 תלונת ישען על ביתו ולא יעמוד והיא
 היתה טרבינית ולא רצתה שהוא ידור עמה
 לקיים מצוות עונגה כפי כחו לישן עמה
 בקירוב בשר לפחות. א"כ ברוד הוא וכלי
 ספק שראובן נחשב מיושבי חברון לכל
 דבר ושם הוא מחוייב לעמוד עם אשתו
 למשפט אחר שעקר דירתו מטבריה זו
 חדשים ברעת שלא לשוב שם וכשהכריז'
 עליו כמבריה נידוי היה בחברון שגירת
 כמשלוש

כמשלוש חדשים כרברי השאלה ומפקינן
 מינה שאין חייבין יושבי חברון לנדונג
 בראובן דין מנורה שהמנורה לעיר אחרת
 אינו מנודה לעירו ועם זה הותרה השאלה
 השנית ג"כ שראובן אינו חייב להחזיר
 לטבריה מחברון עירו לעמוד שם עם בעלי
 דינו למשפט וכל מי שיש לו תביעה עליו
 צריך לילך לחברון עירו לדון עמו שם
 וזה מבואר בטור ח"מ סי' י"ד שאם הנתבע
 בעיר אחרת צריך התובע לילך אצלו ולא
 מצאנו בשום פוסק יצריך את הבעל לבא
 במקום אשתו ולחזור אחר אברתו אם היא
 טוענת עליו ותובעת אותו לדין בעירה
 ומה יש לנו עוד לפקפק הלא הר"ב הביא
 שאלה סי' קכ"ז כמו זאת ואף שהבחור
 היה מורה כי אינו יכול ובריה לענן את
 אשתו אשר היתה רוצה בהסכמת הפרנס'
 שיעמדו עוד שנים עשר חדש לא כפו את
 הבחור שיעמוד לדין על הטענה במקום
 אשתו אף כי היו מגדולי הקהלות נמצאי'
 במקום ההוא דוק ותשכח ותמצא הדבר
 מבואר.

תשובת לתשובת הנ"ל מהרמז

גלוי וידוע לכל בעלי העינים החרדים
 על דבר אמת וענוה צדק לדון
 דין אמת לאמתו כי א' מהרהבולות
 המתוכחים לאהבת הנצוח לאזולת היא
 להביא ראיותיה' להצאים לשליש ולרביע
 לגלות טפה ולכסות טפחים שכן דרך
 המתגרים מראים את הפסולת ולא את
 השבח כאשר קרה לבעל התשוב' זו אשר
 לפנינו אשר שמו לא הוגד לנו כי אחרי
 היותו דין יחיד בענין זה הולק עלינו ועל
 כל חכמי ק' אשר באמורנו ואלטאנה
 יע' א' ספרדים ואשכנזים הצב לו בורות
 נשברים אשר לא יכילו מים להסביר פנים
 לדעתנו לפני מי שלא דאה הרברים
 במקומך.

ראשונה הצ' לו יד כי כל השוה'
 בעיר אחת ל' יום נקרא
 יושב

שאלות ותשובות הרמז

יושב העיר אף בהיות העתו שלא להשתקע
 שם ולחזור לביתו ולכן ראובן הנה בשאלה
 נחשב מיושבי חברון בלי שום ספק ואיתו
 נחש' לא בן ולא יושב טבריה ויהי' ראוינו
 מההיא דתניא בפ' השותפין המורר הנאה
 מיושבי העיר כל ששהה ליום אסור ליהנו'
 מבני והוסיף עוד כי זה הוא אף בהיות העתו
 שלא להשתקע שם וראייה מההיא דמיתני
 שם הגמרא החמרת והגמלת העובר ממקו'
 למקום וירוע שההילכתי בשידא אין רצונם
 להשתקע בער' בדרבס אלא לשוב למקו'
 שנשקעו משם ואע"פ כששהו בעיר ל' יום
 נחשבים מיושבי העיר ויובאו נא הדברים
 האלה כאשר הכריז במקוטן בקובצתן
 ובציבונן וירוע לעיני הכל אידך ויהפכו א'
 הרורף לדעת הוה - תנן בפ' השותפין דף ז'
 כמה יחא בעיה ויהא כאנשי העיר י"ב חדש
 קנה בה בית דירה הרני הוא כאנשי העיר
 מיר ורמינהו בג' החמרת והגמלת העוברת
 ממקום למקום ולנה בתוכה והודחה עמהם
 הם בסקילה ומסונ' פלט ואם נשתהו בה ל'
 יום הן בסייף וממונס אכר אמר רביא ל'ק
 הא לבני מתא הא ליתובי מתא כדתניא
 המורר הנאה מאנשי העיר כל שנשתהו
 שם י"ב חדש אסור ליהנות ממנו פחות מכן
 ביותר מיושבי העיר כל שנשתהו ל' יום שם
 אסור ליהנות ממנו פחות מכן מותר ליהנו'
 ממנו ע"כ הרי ברור שלהיות נקרא בן עיר
 צריך לדור זה י"ב חד' או לקנות ברה בית
 דירה ולהיות נקרא יושב העיר היינו כל' יום
 כדמתרין רבה הא לבני מתא הא ליתובי
 מתא ואידך מלאו לבו של משיב הזה לומר
 שראובן הנו' בשאלה מכה מימרא זו אינו
 נחשב ל' בן ולא יושב טבריא וערבב
 הרברים אשר בעצמותן הן כל כך נפרדות
 וטעמן של דברים מבואר זהו כי בנדרים
 הלך אחר לשון בני אדם וכל המורר הנאה
 מיושבי העיר כיון אל כל היושבים שם ל'
 יום אע"פ שאינם בני העיר ולכן מבי' השע'
 דין זה בסוף אשר תארו כיצד הולכי בנדריו'
 אחר לשון בני אדם ובני החמרת והגמלת
 פיר' ש' ד'ל וגבי עיר הנדרות כתיב יושבי
 העיר

העיר הוואה ומי לא ירע בכל אלה שאפי'
 בני עיר א' היושבים קצת ימים בעיר אחר'
 נקראים יושבי העיר ולא בני העיר והרי זה
 ממש כמי שנדרר הנאה מיושבי הב' שאסור
 ג"כ באכסנאי מפני שנים הוא יושב בבית
 ואע"פ שבודאק אינו מבני הבית ואם נדר'
 הנאה מבני הבית מותר באכסנאי שאינו
 מבני הבית וא"כ מדה שייך כלל ענין זה
 לענין מנודה לעירו מנודה לעיר אחרת
 שהרי חברון אע"פ שישב שם ל' יום ויותר
 אינה עירו של ראובן:

ומה

יושבים המשב הוואה אשר לא
 באשר יראה מה שכתוב בא"ח בסוף תס"ה
 לענין מלאכה בע"פ קודם הציות ואם דעתו
 לחזור נתנין עליו חומרי מקום שיצא משם
 ואסור לו לעשות מלאכה מרינא וכן מרי'
 שכתוב ס' קע"ד ההולך ממקו' שמתענים
 למקום שאין מתענין ודעתו לחזור צריך
 להתענות בהם כל תעניות שקבלו עליהם
 בני עירו שכיון שדעתו לחזור נתנין עליו
 חומרי מקום שיצא משם ושם אין הפרש
 בין נשתהה ל' יום בעיר בין לא נשתהה -
 וא"כ היכי מהמט' נדר לענין נדרים ולענין
 החמרת והגמלת דאפי' דעתן לחזור נקראי'
 יושבי העיר מן הטעם שאמרנו - והנה מפי
 רוב הדברים האלה ימשך ג"כ שאם יארע
 ששיירא א' מאנשי טבריה ולכו ליריד
 חברונה וישתדדו שם ל' יום ויותר כדרך
 התגרים בסחודתם ויקרה מקרה א' מהם
 שינדרו ב' של חברון הנרי בשוכו
 לטבריה מקום אשר הגיה שם ביתו ואשתו
 הייבים אנשי טבריה להנחג בו נדוי כרין
 טנודה לעירו מנודה לעיר אחרת ותהיה
 חברון עירו וטבריא עיר אחרת הוואיל
 ומדמינן הוואה החמרת והגמלת לענין
 נדוי הימצא איש בעול' אשר יורה כחור או'
 האלה אלא וראי דענין נדרים לחור וענין
 נדוי לחור:

ואולם

אחרי אשר הורה המשיב
 הוה שראובן יחשב מיושבי
 חברון לכל רתם אע"פ שח' דעתו לחזור
 למקומו

שאלות ותשובות הרמ"ו

למקומו הואיל ונשתהה שם ליום כההיא
 דנדרים והחמרת והגמלת חוסין וזמר
 ונפרט אם גלה דעתו שהוא רוצה להשתק'
 בעירם ביום הא' הוא כאנשי העיר וכן
 כתוב בהגהות טור ח"מ סי' קס"ג וכתב
 הר"ב שם סוף הענין דמתנתין איירובמי שלא
 ידענו אם מסעב לחור בעיר ע"כ גם כזה
 כבש נבואתו ולא הגיד הרברים כבאשר
 המה כ"הנה בעל ההגהות לקוחי מדברי
 הר"ב שם בסוף הג' ובסי' קל"ב כאשר סומן
 מקומו בהגהות עצמן ושם מתבארין הרברי'
 באר הישב היאך וכן גלוי דעת זה דאלכ
 אין לחוסך כלל מן הגמרא כמבואר לכל
 תלמיד ומבין והנה גלו הם דברי הר"ב ש
 ז"ל בסוף תע"ה דמאי דאמרינן במתניתין
 כמה יאה בעיר ויהא כאנשי העיר י"ב חדש
 היינו דוקא כמי שלא ידענו אם יתעב לרוד
 בעיר אם לא דכל שיעמך שם י"ב חדש
 פהייבין אותו מכאן ולהבא אף אם הוא
 עובר ממקום למקום דמובא דהחמרת
 והגמלת דמיירינין עלה בגמ' אבל כל
 שנתחייב מתחילה לרוד כאן י"ב חדש הרי
 הוא כאנשי העיר דמיירינין דמאי דאמרינן
 במתניתין ואם קנה בת ביתו הריהו הרי הוא
 כאנשי העיר מיד דמפתמא דעתו להשתק'
 שם ובכר כתבו קצת מן האחרונים ז"ל
 דלאו דוקא קנה בית דירה דה"ה אם שכר
 בית דירה כל ששכרה ל"ב חדש הרי
 הוא כאנשי העיר עכ"ל החי יא"ך פירש
 בכירור שהירעה הואר הו"ה שנתחייב
 בפניו ב"ד לחור שם י"ב חדש דומיא דקנה
 בית דירה דמתניתין וכן אם שגם בית היר'
 לא סגי אלא בששכרה ל"ב חדש ואפילו
 להכריזו"ה דמקילין יותר וא"כ איך יוציא
 המשיב מן הרברים האהה סגי כמה שגלה
 דעתו ליחידים שהירעה להשתקע שם ושלא
 יהווה לשכרה כל ימיו ותהי כמה צריך
 פקעה ר"ב להיות נחשב מאנשי העיר ולא
 סגי בגילוי דעת בעלמא שהרי כתוב בח"כ
 סי' קס"ג דל"ב ע"כ אם נפל לו בית בירושק
 או במתנה לא יחשב מפני זה כאנשי העיר
 ויהו ד"י ק"מ לא תנן במתניתין היה לו בית

דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד דמשמע
 שהיה לרכב אלא קנה בית דירה ופי'
 הריש' בא"ל דהואיל ולא טרח בזה לא
 מקרי גלוי דעתו וא"ע פ"י שיש לנו ל"ו ב"ק
 דחביב ליה לאדם לושב תחת צל ירושתו
 או מתנתו אם נפלה לו בירושה או נתנה
 לו במתנה יחשב כבני העיר קמ"ל דל"א
 דצריך מעשה גמור להיות כבני העיר מיד
 וק"ו החברים בג"ד דרכים בעלמא לא

ואולם

מנהגין האמרינן הוה ק"ל
 על סמך דאמרינן בחלק
 בפלוגתא דר' יוחנן ור' לוי לקיש דר' אמר
 חולקים ע"ה א' לב' שבטיסור' לא אמר אין
 חולקי אותי וביה ב"ו לר"ל עד שיהו מדניה
 מאותה העיר ומאותו השבט מאי לאו אע"ג
 דמרו יחיה מאותה העיר אייכא מאותו
 שבט איך אי לא לא ש"מ חולקים עיר א'
 לב' שבטים לא דנפלה ליה בירושק א"כ
 דיהביה ליה במתנע' סוק' אמאי לא מתרין
 לא דיישב שם י"ב חדש א"כ דקנה בית דירה
 דמשנה שלמה היא דהרי הוא כאנשי אות'
 העיר ועוד קשה אי מתרצי הכי דנפל' ליה
 בירושק א"כ דיהביה ליה במתנע' היכי דייק
 הפוסקים כמתניתין דל"כ על לא יחשב משום
 חבי כאנשי העיר אלא ז"ל דלגבי להיות
 כבני העיר משועבד אל תקנותיה ולשאת
 בעול הוצאותיהם צריך גילוי דעת במעש'
 דכ ולכן דוקא ישב שם י"ב חדש או קנה
 בית דירה דטרח בה יחשב כבני העיר ולא
 אם נפלה לו בירושה או נתנה לו במתנה
 אגלם לגבי עיר הנדחת דחביב עירם וע"כ
 צריך להיות בחייהו מאותה דהעיר דיו
 בשיקיה להם קנין באותה העיר אפי' בירוש'
 ואפי' במתנע' ולכן תירצו דלחבי לא שמעינן
 דכותא דלא כל בה נקדאת עירם וכשישבו
 שם י"ב חדש או קנו בית דירה כראיתא
 במתניתין אלא נ"כ במאי דליתא במתניתין
 שבא לו בית בירושק או במתנה נקדאת
 עירם ובוזה הכל עולה יפה ונפ' לך דלענין
 להיות כבני העיר משועבד אל תקנותיהם
 צריך גילוי דעת במעשה גמור ע"כ מ"א פ"י

שלא יצאמן העיר בבה החרם ועמד וברכה
 אחר שהם לא פרסמוהו ולא הכריזו עליו
 ואין לנהוג בו גידול במנוחה לעירי כי כן
 נהגו שלא לנהוג גידול על העוב' על גזרת'
 בכח נדון עד שיכריזו עליו עכ"ל וא"כ אה"כ
 כשהכריזו עליו הרי הוא מנוחה משום
 איסורו ולא משום אפיקורותו מי העובר על
 החרם הנגזר בכח הנה הוא חוטא לאהים
 בענין יהונתן בעברו על החרם שאול אע"פי
 שהיה בשוגג כי לא שמע בהשבעת שאול
 את העם כ"ש העובר על החר' במזיד אשר
 נגזר עליו מב"ד חשוב כב"ר של טבריה
 במנין עשרה ג' חכמים וזו טובי העיר כי
 הוא חטאה גדולה ועון פלילי וכאשה
 הכריזו עליו כמשלש' חרשים אחרי אשר
 היה בחברון לא גזרוהו או משום אפיקורותו
 שולל בכבוד ולא רצה לסור א משמעתם
 אלא הכריזו ופרסמו כי בסכת מה שברה
 מן העיר ועבר על החרם אשר גזרו עליו
 ונהגו בו כדון מנוחה לעירו וא"כ אע"פי
 שיונה שטבריה אינה עירו מה שהיא נגד
 האמת הגמול הנה עדין מן הדין חייבים
 כל ישראל לנהוג בו דין מנוחה כמו שכת'
 בהריא הכל ב"ר סי' ש' להדהלוק מנוחה
 לעיר אחרת אינו ממנוכה לעירו ריינו
 בשנידוהו לענין אפיקורותו שולל בכבוד'
 אבל לענין איסורו אין חלוק בין עירו לעיר
 אחר' כל שנידוהו הרי הוא מנוחה לכל יש'
 ואם בנ"ד ברז' הוא כשמש שלכל הצרחים
 חייבים אנשי חברון לנהוג נדון בהראובן
 אשר עבר על חרם תקנתם ג' ז'
שנית צריך להעיר בי לא נזכר
 בשאל ענין עיקרי אשר אוד'
 במעשה הזה והוא כי בעיר חברון נמצאו
 ג' קהלות וכל א' וא' מתנחת על פי עצמה
 וב' מהם הורו מהם חכמים כדון וכתלכה
 והכריזו את ראובן למנוחה כדון מנוחה
 לעיר מנוחה לעיר אחרת והקהל הג' לא
 רצה להכריזו וא"מ הקהלות אשר הכריזו
 ארת ראובן חנה שם היה ראובן מתפלל
 ועת' מ"מ חייב חקתל הג' להכריזו למנוח'
 בין יושבו הג' הקהלות בעיר א' בין יחשמו

ירושל ומתנה לא סגי :
חוק עו' את דבריו ואמר ולכן ראובן
 הנו' בשאלה נחשב מיושבי
 חברון בלי שום ספק ואינו נחשב לא בן
 ולא יושב טבריה אחרי אשר אנשיה יכולי'
 לכופו לשאת בעול העיה עמהם לקופרה
 ולהמחוי אף כי לא לפדוע המסים ע"כ אף
 זה אינו כפי הדין כי אע"פ שאמר לו יום
 לתמוה ג' חרשים לקופה לא לפוטרו מחוב
 עירו קאמר אלא לחייבו למקום שהיא
 נשתתה שם כתוב בהנחות בח"מ סי' קס"ג
 בשם מררכי דהשותפין כל מה שהושם על
 העיר אין אדם יכול לפטור את עצמו ממנו
 בצאתו מן העיר ואם עשו תקנה בעי' לפרו'
 כך וכך לעניים אם א' מבני העיר הלך לעיר
 אחרת ונשתתה שם ג' חרשים שנותן שם
 תמחוי וקופרה הנה מ"מ לא נפטר ממנו
 שתקנו בעירו כי הדר בעיר י"ב חדש הרי
 הוא כאנשי אותה העיר לכל דבר אע"פי
 שעובר ממקום למקום כאמור לעיל וזה
 ממה שאין בו ספק :

אולם מ"ש עור וכשהכריזו עליו
 בטבריה נדון היה בחברון
 כמשלוש חרשים כדברי השאלה ומפקינן
 מינה שאין חייבים יושבי חברון לנהוג
 בראובן דין מנוחה שהמנוח לעיר אחר' אינו
 מנוחה לעירו ע"כ שתי תשובות ברבב' הא'
 שמי' שהודע לב"ד של טבריה שעבר על
 חרם גזרתם הכריזו בב"ה שאע"פי שראובן
 נלכד בחרם הנה לנהוג בו לפני' משורת
 הדין לא היו מכריזו אותו כדי שינהוג עמו
 דין מנוחה ע"י עבוה זמן ג' שבועות ואחר
 עבור הזמן הורה האריכו לו עוד זמן ג'
 שבועות וכיון שלא בא הכריזוהו כדי שכן
 היום ההוא ומעלה ינהגו עמו דין מנוחה
 עד בואו לקבל עונשו ולעמו' למשפט וא"כ
 נפקא לן מינה שמי' שיצא ראובן מטבריה
 יצא וסריותו עמו ונלכד בחרם אע"פי שלא
 נהוג עמו כדון מנוחה כמנהג בכל העוברי'
 על חרמי הקהל כמו שכתב ב"ד סי' רכ"ח
 סעיף ל"ב וכן כתב הרי"ב ש כתשוב' הביאה
 חב"י ב"ד סי' של"ד ז' למה שצוה לו הנאמני'

בטכרי' אשר נדוהו כי להם משפט הגאול'
 בנרון זה ושם התנהגו תמיד עם ר' אובן
 לפנים משורת הדין במדת הסדר והרחמים
 ושב ורפא לו. הכלל העולה מכל האמור
 ראשונה שמה שאמר שכל שנשתחרר ל'
 יום בעיר אפי' דעתו לחזור הרני הוא כיושבי
 אותה העיר אינו אלא למרד' שבהן הולכי'
 אחר ל' בני האדם ולעיר הנרחת דכתיב
 בה יושבי העיר ההיא ולתמהוי שהו' מאכל
 הנתון לעניים מכל המתעורבים שם אבל
 לענין שאר דברים כמו לענין מנהגי' ותקנו'
 ונדוי משנה שלמה היא וכמה יהא בעיר
 ויהא כאנשי העיר יב' חדש וז"ל אינו
 ענין לנ"ד:

שנית

שמה שכתבו ההנהגות אם
 גלה דעתו שרוצה להשתקע
 בעיר מיד הוא כאנשי העיר צריך שיובן
 שיגלה דעתו בפני כ"ד ויתחייב לישב בעיר
 י"ב חדש ואז מיד הוא בבני העיר או קנדה
 בית דירה או שכר לו בית דירה ל"ב חדש
 וזולת זה לא מקרי' גלוי דעת וראובן ל'א'
 עשה א' מאלו איכ' אינו כאנשי חברון:

שלישית

שנ' עפי' שגלה דעתו
 לפני כ"ד או קנה או שכר
 בית דירה ל"ב חודש רהוי כאנשי אותה
 העיר לא נפטר ממה שנתחייב כבר בעירו
 מן הקופה והמסים ככל אשר יגזרו תקנות
 עירו לזמן שנה או שנתיים כפי ערך הנהגו
 בצדקה או במס ואיכ' ר' אובן בן טבריה
 מיקרי':

רביעית

דין מנודה דעיר אחרת
 אינו מנודה לעירו היינו
 כשנתנדה למילי האפקודותו אבל
 כשנתנדה למילי דאסורא כנ"ד שנידו את
 דאובן על אשר עבר על החרס אשר גזרו
 עליו כ"ד הישוב ככ"ד של טכרי' אף כשיונה
 מה שאינו שטבריה אינה עירו של ר' אובן
 הנה חייבין אנשי חברון וכל ישראל לנהוג
 בו נדוי:

חמישית

שאם יונח מרה שאינו
 שחברון היא עירו של
 דאובן הנה בהיות שבהברון ג' קהלות זכ'
 מהנה

כנ' עיירות נפרדות ואם הראשונה הנה
 הב' קהלות ששם דהרוב חכמי ודורו איכ'
 הקהל הג' שהיה המיעוט חייב להסכים
 עמהם כש' ב"ר ס' ל' ד ואם השניה
 הנה כפי דברי המשיב הוה כ"ה אשר בו
 היה מתפלל ר' אובן הוא עירו ומנוד' לעירו
 מנודה לעיר אחרת ולא בלבד מכה הנדוי
 אשר ניהוהו הקהל שבהברון אשר עמהם
 היה מתפלל הייב' הם לנהוג כונדוי אלא
 ג"כ מכה הנדוי אשר נדוהו בטבריא אפי'
 שיונה שאינה עירו מה שהוא נגד האמת
 הגמור שכן הביא הטור ב"ר ס' ל' ד
 בשם הר"א וזהו בר' זל מנודה לעיר
 אחרת אינו מנודה לעירו אבל מנודה הוא
 לשאר עיירות שהן מיוצא באותה שהוה
 מנודה לה או פחותו' ממנה ע"כ ורבר ידוע
 ומפורסם כמה גדולה עיר טבריא מהקהל
 אשר לא רצו לנהוג בו נדוי בראובן וזה
 יובן אפי' שהיה הנדוי משום אפיקורותו
 אבל אם הניחו משום איסורו כבר אמרנו
 שאין חילוק בין עירו לעיר אחרת אלא
 מנודה לעיר או מנודה לכל ישראל וכל
 זה ברור כאוח השמש:

ואולם

מרה שהביא בסוף דבריו
 מענין השאלה אשר הביא
 הר"ב זל כזאת זשם לא מצאנו שכפו את
 הבהור' לבוא לחין במקום אשתו אף כי היו
 מגדולי הקהלות במקום ההוא הנה ל'א'
 נגרעה חולשת הראייה הזאת מקודמיה
 כי אף אנחנו כ"ד אשר בטכרי' לא הכרחנו
 את ראובן לבוא לדין עם אשתו במקומה
 בפעם הראשונה אשר יצא מעורנו אפי'
 שמן הדין הרשות נתנה לנו לעשות כן
 אולם כאשר שב אל ביתו לבקשת אשתו
 גורנו עליו של'א' יצא מעורנו עד עמרו
 למשפ' עמה כי דאינוהו חשור על הברית'
 וכי אשר הכוונתו למנודה לא להכריחו
 לבא לפנינו קראנוהו אלא לתקן את אשר
 עויתו ולקבל עונשו על החרס אשר עבר
 ולקיים את גזרתנו החושמל הצדדין
 חייבים הקהל הג' אשר בהברון לכריז את
 דאובן למנודה עד אשר יתירו לו כ"ד אשר
 בטבריה

נהנה נרואת האובן וא' הית' קהלתו אשר
 בה היה כתפלל לא יכלט מן החלוקה או
 השבו כולם לעיר א' או לג' עיירות אם הא'
 הנה הקהל הג' צריך להסכים עם השנים
 כפי הדין דהמיעוט הולך אחר הרוב ואם
 השנית הנה חזר הדין לתחלתו דמנורה
 לעירו מנורה לעיר אדרת: **ששית**
 דמכח זה הייבנים הקהל הג'
 לנהוג כראובן דין מנורה
 מכח הנדוי אשר נידוהו אנשי מבריא ואף
 אם שם נידוהו למילי דאפיקורותו כ' ש'
 שנידוהו למילי דראיסור' כג' דהא דאמרינן
 מנורה לעיר אחרת אינו מנורה לעירו הוא
 דוקא לעירו אבל לעיר אחרת פהות' ממנה
 או כיוצא בה הרי הוא מנור' וזה אף שיוגח
 שטבריא אינה עירו של ראובן מה שהו'
 נגר האמת הברור וירוע נכמה גדולה טכר'
 מן הקהל הג' אשר בחברון אשר על כל
 אלה הנה הרבר מכואר באור השמש בלי
 שום גמגום ופקפוק כלל צדק חייבים בני
 הקהל הג' אשר בחברון להסכים בזה עם
 שאר הקהל צדק שלום ואמת יהיה בינינו:

הרא' בר זל אלא רצוננו עמ' ש הרמ' בס זל
 כתב לה שלא תקנו שבועת היסת לא ליש'
 ושישראל הבא מחמ' נותי הרי הוא ככותי
 שאין אכילתו ראיה ב' אופן שני' שרצה
 הרמ' בס זל להשוות דין הכותי ש' אכל
 את השרת שני חזקה לדין ישראל שקנאת
 ממנו ואכלה גם הוא שני חזקה וכן כתבו
 ה' הועל זה כתב הר' א' זל שהוא אינו נכון
 מפני שבשלמא ישראל התובע ממנו ל'
 תקנו ליה שבועת היסת משום דממונן
 הפקר כההיא דשור של ישראל שננח שור
 של נכרי וכו' מה שאין כן כשהנתבע ישר'
 והוא מוחזק בשדה אע"פ שבא מהמת גוי
 דלמא לא ישבע הבעל היסת וזה נר' לי
 ברור וגם מהר' אבד דיד' אדדיה ל' קדע' כ'
 לא קאמר אלא דוקא בטוען אבא אמר לי
 שהוא מאמין את אביו והושם שאמת דבר
 לו ואם הורה אבש קיים והיה הוא התובע
 אין ספק שישבע שכנגדו היסת ומ' ש' הטור
 משמנהו באומרים לו אחרים ואח"כ ראית'
 חילוק זה ברבנו ר' א' זל שהביאו
 הטור קודם לרבנו הר' אבד והוא מכואר:

סימן נו
שאלה בני ראובן מכרו לבני
 שמעון חרר א' מחדרי בית'
 שבו גזוזטר' והתני תנאי מפורש שהמוכרי'
 יהיה להם דרך ב' אותו החדר לעבור בו
 לעשות המוכרי' ושם באיזה זמן יורמן
 להם לקנות דרך אחר במקום אחר שיהיה
 בו מעבר לאותה הגזוזטרא שיהיו רשאים
 להשתמש בה כל ימות השנה והיה כן
 האפנ' אחרי כמה ימים נתרועעה הגזוזטר'
 קצת שלא היו יכולים להשתמש בה מפני
 ספק סבנה ואמרו המוכרים אל הקונים
 שיבנוה עמחם והמה אינם רוצים לעשות
 פן ושוענים דאודא לה חזקת המוכרים
 ושהיא של הקונים לגמרי ועתה נשאלה
 שאלה בבית מדרשנו לרעת הדין עם מי:
תשובת הרמז על הנדון

סימן נה
נשאלתי על מה שכתב הר' אבד
 בפ' ד מה' טוען ונטען
 בהשגה המתחלת הכותי אפי' אכילה וכו'
 א' יש כאן שיבוש ואומר אני שאם מכר'
 לישראל שישבע היסת אע"פ שבא מהמת
 הכותי עכ"ל וכתב עליו ה' שגר' דאירו
 אויל לשמתיה שכתב בפ"א שהטוען כך
 א"ל אבא שהיא טענת בריא וכו' ע"ע והנה
 הטור בה' טוען ונטען בסוף סי' ע"ה כרוב
 שהרא' בר אומר שמי שאמר להבירו ידעתי
 מפי פלוני ופלוני וכו' שיש לי מנרה בידך
 וכו' שאינה טענת בריא שני' שסותר למת
 שכתב בהשגות:

תשובה אני אומר שכתב הר' אומר
 לך ש' זה זל בכחילה
 מכבודו ל' דק ברבנו הר' אבד כמ' ש'
 דאיהו אויל לשיטתיה משום שאין חי' כוונת

שאלות ותשובות הר"מ

מסקינן

ביש נוחלין הלכת' בר' ש
 בן מנסיא דאזלינן בתר
 אומדנא והלכח רווחת היא מפילו ברבך
 איסור כההיא דפ' ה' דנדרים קונם יין שאני
 טועם עד שיהא הפסח אינו אסור אלא עד
 לילי הפסח שלא נתכוון זה אלא עד שעה
 שדרך בני אדם לשתות יין וכתב הב"ד ז"ל
 דאזלינן בתר אומדנא שלא נתכוון להאס'
 בלילי הפסח ביין אע"ג דלפי ל' נדריו
 משמע דאסור רהא אמר עד שיהא ע"כ
 וכ"ש בענין ממון וכמו שכלל הרמב"ם כלל
 גדול רפ"ה זכיייה ומתנה זול לעולם
 אומרים דעת הנותן אם היו הרבדים מרא'
 סוף דעתו עושים ע"פ האומר אעפ"י שלא
 פירש ע"כ דון מיניה ומיניה הר"מ שלא
 אמר אומדין דעת האדם אלא דעת הנותן
 דכיון שהוא המקנה אומדין דעתו בכל מה
 שיהיה להנאתו לאוקימי ממונא בחוקרתו
 והיינו נידון דהך וחה דענינינו וראי מורה
 סוף דעתו שהוא שלא יחסר לו מקום
 לקיים מצות סוכה דאי ניחא ליה לאניש
 דאפילו אחרוני לעקבו מצוה בממוניה
 כ"ש דלא סלק אדעת' להסתלק מלעשו'
 המצוה בשלו לא הו"ל גל"ה יורשיו ועוד
 קאמר עושין ע"פ האומר אעפ"י שלא פירש
 ר"ל אעפ"י שלא פי' דעתו ואפי' עושה מעש'
 נגד האומר כדמפרש ואזיל ששמע שמרת
 בנו וכתב נכסיו לאחר מתנה גלויה גמור'
 דס"דא דכיון דאיהו לא ידע בודאי שמרת
 בנו אלא ששמע כן הו"ל להפקיד נכסיו
 ביד ב"ד ער שידעו שמרת בלי ספק או
 לפרוש אם לא זבוא בני והוא לא עשה לא
 שנתן לאחר מתנה גמורה בלי שום תנאי
 דאיכא למימר דהו"ל כההיא דתנן הכותב
 נכסיו לאחרים והניח את בנו מה שעשה
 עשו קמ"ל דאומדנא גברה בשלו ולא עור
 לא אפי' אומדנא רחוקה אסרינן להעמיד
 המחוק בחוקתו כההיא דפ' ז' הכותב
 נכסיו לא מבניו אפי' קטן וש"מ אפי' מוטל
 בעריסה לא עשאו אלא אפטרופא דאיה
 כמה שחוק כה החוקה דאמרינן אומדנא
 כזאת להעמיד הממון בחוק' הירשין וא"כ

אחר שבנידונינו יש הוכחה רבא לזכות
 המוכרים מי יערב לבו להוציא מהן כלי
 ראיה ברורה של פוסקים רק בנדקוקים
 דקים ומדוכדכים כגון דקאמר לשון
 שיוכלו לעבור דהוי כדאדם המשתמש
 ברשות ברתוך רשות חבירו רתהני עז
 דארובה הקונים קנו הרשות מן המוכרים
 המוחזקים שהקנו להו ברנע המכירה
 והתנו תנאי כפורש שישראלו בחזקתם
 להשתמש בפ' ג' וי"ו ואי בעית לדיוקי דוק
 אפיכא לסיועיהו דרשיו כלור' ל' שיהיו
 דשאים ושלטנים להשתמש בו ואניש לא
 ימחי בדיניהו לסלק מוכרתם ע"ד ל"ה
 תוכל לאכול תפתה וגם תוכל וכ"ש
 שכבר הוכיח הר"ב ס' רז שבכל עניני
 השטרות הולכים אחר לשון בני אדם
 ובד"ה שזהו סגנון דבורים והשתא
 דאתאן להכי חייבנו לפרש השטר לחוק
 כה האומדנא ונאמר שמה שהרנו בכל
 אופן מועיל ר"ל בכל מאי שנוכל לזכותם
 והיינו שלא כווננו לתשמיש אותו הפ' ג' ו
 לבר לא למקום שהכותל שלו שבו קבוע
 הפ' ג' והא ק"ל דכל דמשייר לעצמו בעין
 יפיר שויר ובראמרינן ברבך שלא בא
 לעולם דלא אחרים אינו מקנה ואינו משייר
 אבל לעצמו משייר וכדפסק הש"ע ס' ר"ט
 וטעמו מכה האומדנא דאדם השיב לדירה
 ולא לאחרים ועוד כתוב וכלל רמב"ם
 הו"ל רבול כל התקנות שרתקנו הו"ל
 לחזק כח דתקנו וכדפסק המורכב פ' ט'
 שמתו והביאו מור"ם סימן ר"ב סעיף א' ז"ל
 ששה שלא היה כתוב בנקמן פיר' כראוי
 רק כתוב שנתן לו כח ליקח הפירו' בתקון
 וזכמים הרי הורה שהקנה לו בתקון הו"ל
 ויש לפרש שנתן לו באופן מועיל ע"כ ואם
 זה מועיל להוציא מיד המוכר כ"ש אם
 כתב כן לקיים חוקתו ויתר ע"כ יש שויר
 לעצמו באויר ומפסק הש"ע ס' ר"ב ס"ב
 ונ' המוכר לחבירו אויר הרבתו ואויר
 הצרו אינו כלום אבל אם שויר לעצמו
 אויר החרבה וזויר הצרו מרבי והו"ל
 מבואר שכל זו הדין מעמידים האומדנא

שאלות ותשובות הרמז

נד

באופן שיש ב' שיורי' שיור המקום בכותל
 שלו ושיור האויר והחמל בר קורות הפו' גיו
 מעקרו שעדין קיימים ועוד נז' בתנאי
 שיוכלו גם הכה וכו' ול' שבמלת גבחה
 הורו ששנים לקונים בשלטנות וגם בניהם
 לעולם. ועוד גלו דעתם בתנאי השני
 שאם יודמן באוזה זמן שיהיה איזה מקום
 שיוכלו לעבור וליכנס בפו' גיו תפ' למבלי
 שעברו בהרד הנל' שיוכלו גם הרמה
 להשתמש בו שכונה הודיעו שהפצו' שיהיה
 להם פוג'יו לכל זמן להשתמש עד שע"כ
 יוציאו מסון ליקח דרך אחרת וכמו שיש
 עכשיו דרך אחרת שורשוה מאביהם
 ונשתמשו בפו' גיו לכל הפצוהם ואת
 ועוד אחרת להרוחה דמלתא וש' דאיה
 גמורה מתשובת הרשב"א שהביא ה"ה הכי'
 סי' קע"ג בסופו ראובן ושמעון היה להם
 חצר בשותפות והלקו ונפל הבאר להלקו
 של שמעון וע"כ נתקיימה החלוקה שיהא
 רשות לראובן לשאוב וכו' ונהרסו כותלי
 הבאר שלא יוכלו לשאוב וכו' והשיב
 שהבאר עדיין בשותפות ואם נפל או
 נתקלקל בונים אותו בין שניהם וכולי הרי
 זה רומה ברומה לג' שאף בן הפו' גיו
 שהוא משותף נהרס קצת קרקעיתו שלא
 יוכלו להשתמש בו וכמו שהמקום שהבאר
 נבנה עליה היו משותפים בו ב' השותפים
 גם בכאן המקום שבו נסמך הפו' גיו ואוירו
 זעורנו בשותפות ובונים אותו בין שניהם
 וכל שכן שרובו של הפו' גיו קיים
 ביסודותיו ומעקה - והואיל ואת' לידן
 פסק הרשב"א ז"ל שהו' מסייע שיש בו ממש
 הל' עלינו חוברת ביאור דבריו כמ"ש ז"ל
 וס"מ אינו יכול ליכנס שם דרך הצירו של
 שמעון דמסתמא לא שייר דרך בחלקו לא
 לאותו באר ולא לבאר אחר שאמר רשב"ס
 סוף המוכר את הבית אבל מקום הכבאר
 אעפ"י שנפל הבאר משותף הו"א ויקח לו
 ראובן דרך ליכנס אצל בארו ע"כ ואפריין
 נמטידה שבדבריו נתבאר לנו דברי
 רשב"ס שהם סתומים שבר' ע"כ כרחק
 הדרבנן דל' בהמוכר את הבית הלא

מכר הבוה והרות ודשיור לו דרך בבית
 לילך לבוה ולהות משום דהמוכר בעין
 רעה מוכר ופ"מ סברו דא"י נפל הבוה
 והדות ואי אפשר לתקנו אין לו עוד דרך
 זהו תמצית הענין ולא נתן רשב"ס מעם
 לדבריו למה אמר את הדרך ונתבאר
 במה שאמר הרשב"א המסתמא לא שייר
 דרך בחלקו וכו' וירצה לו בשלמא בבאר
 שניהם שוים בו ולא שיך לומר בו שיור
 לכל א' מהם אבל הבית שבו הדרך לילך
 לבאר כולו לשמעון אלא שראובן שייר
 בו הדרך דאמרינן דעתיה שר' רצה
 לשיירו אלא לכל זמן שיוכל להשתמש
 בו בלי עשות שום הוצאה דהיינו כל עוד
 שהבאר יהיה בסימו אבל אם יפול הבאר
 וא"א לתקנו דמיא דבד' ודות לא שצריך
 לבנין חדש כמש' אמרינן שמתחילה גמח
 כלבו לסלק שעבודו מעל אותו הדרך
 מפני שיאמר כיון דצריך לעשות באר
 אחר ה' הוציאת הוצאות טוב לו לעשותו
 במקום אחר ולא צריך לרפוק בבית
 שמעון להיות עליו לטורח ואולי שפעמים
 לא יהיה איש בבית ואהיה צריך להמתיך
 ואפשר שיארע לי צורך בחצי הלילה ואין
 דרך ארץ להעמידו ולהקימו ממטתו וגם
 קרוב לדאי ששמעון יוציא גם הוא קצת
 מעות לסייע את ראובן שיעשה באר
 במקום אחר כדי לסלק ראובן מעל ביתו
 ונמצא שאלמלא זה האומר דמסתמא לא
 שייר דרך בחלקו וכו' גם הדרך הי"ד
 בחזקתו לעולם ובמאי דאמר גיח' לן
 ליישב דברי הרשב"א בתשובה אחרת
 הביאה ה"ה בסי' קנ"ג מחודש אחר בענין
 כיתל ראובן שכסהו ברעפים כרי שלא
 ילקח הכותל במי גשמים והיו המים נגרים
 על חצר שמעון ושמעון ב'א לעכב וכולי
 והשיב שחזקת ראובן קיימת שאפילו נפל
 הכותל לא אכר זכותו וברתוך תשובתו
 כתוב לאמר שכל שנוף הדבר שנשתעבר
 ישנו בעולם לא נסתלק השעבוד עד כאן
 ולכאורה היה נראה דקשה ארידה מ"ש
 בתש' הנל' שאין לראובן דרך ולמה זכ'

שאלות ותשובות הרמז

הלל כמו שהצטרף משועבר לשוכני
 ראובן גם בית שמעון משועבר לאורתו
 הדרך וישנו בעולם אלא שאין בענין אומר
 דעת המחוקק ל' דמסתמא וכולי כמו שיש
 בענין הכאר אדרבה כתב שם בהרי"א
 דאם נפל הכותל לא איבר זכותו סוף דבר
 לא מישתמיט שום אמורא ופוסק לו אזרא
 אלא כנגד הלוקח קרקע או שואלו ולי"א
 נגד המוכרו והמשאילו מפני שהם מחוקקי'
 וכדאמרן ס'פ השואל דף ק"ב וכ"כ התוספ'
 שם בהרי"א ועיין בתשו' מהר"ם גאנטי סי'
 ס'ב כי הוא מסכים לדעתנו.

כ"ד מהס' בכה"ל מרדכי וכו' זל"ה

סימן נו

תשוב' כמורהרר חיים נורצי' עס
 השנות הרמז' על הנהגת הנ"ל

נראה

ר' ביון שמכרו וזכו ורהקנו
 הפ'גיו אלא שהתנו נ' בתוך
 כרי דיבור והיו עסקי' באותו ענין שיוכלו
 גם המה להשתמש כמנו שמכירתן היתה
 מוחלטת שכן גם אחר כך כרטיב בשטר
 שנתחייבו הקונים לתת ולפרוע בעד המי
 ממכרם של כל המקומות הנ"ל סך א"ף
 זכו' שאילו היו רוצים לישאר בשותפות
 לא היה להם למכרו לא החצי' (הסג' א"ל
 חפ"י כל הפ'גיו אין זה כלום דקונים היו לשפתם
 כולו כהנהגה ועוד סאפילו ימכרו סתני לא ידיומו
 דוח גדול של ח' סקודי (סג'ה) ושיד'היהוב לו
 משותף ביניה' ועוד דייקנין מלת שיוכלו
 דמשמע דלא חיי אלא באדם המשתמש
 ברשות בתוך דשות חבירו ומתשוב' הרב
 גאלאנטי שבס' ס'ב ליכא לאקשווי ממ"ש
 שמלת רשמיש ברנור פירושו רננור
 לתשמישו כמו שמצינו פירושת שובך י"ז
 פירות כוורת שמוכר שובך לפירות י"ז
 כוורת לרבישה ומ"ש דהכוונה דקל לפיר'ג'
 נר' דטעות סופרי' הוא דלאו הלכתא דהכי
 דא"ף י"ז נימ"א ששיירו דהפ'גיו הנ"ל
 לתשמישו הפ'גיו' והוא נפל ואזר' השוור

ההוא ועוד דלא אמרינן הכי אלא כי היכי
 דליהוי המכירה קיימת והכא התנאי היה
 קיים שהיו יכולים להשתמש ממנו כל
 אותם השנים שהיה קיים וכ"מ הנ"ל בריש
 פ' המוכר את הבית וז"ל וכדאמרינן בפ' מי
 שמת המוכר דקל שייר פירות לפניו וכו'
 ומיהו נר"י נמי דאמרינן רשייר מקום
 למעשר היינו לענין שיהא שיוור קיים
 משום דאין אדם משייר דבר שלא כ"א
 לעולם אבל לענין שיהא משויר לבניו
 אחריו לא כיון שלא הזכיר מקום השדה
 בשוור אלא המעשר וקאמר שלו על
 המעשר היוצא שם בחייו התנה וכו' א"ף
 כאן התנו שיוכלו להשתמש בפ'גיו הנ"ל
 ובעודו קיים היו משתמשים ממנו והשתא
 דליתיה אזרא (סג'ה מה לתפן את סכר דמאי
 אזר' אית במעשר וא"ל דלדל לגבי בניו ככר תירץ
 סטור דדיו דלמתיבן דהיי סיר לו לכדו) וגם כי לא
 ושייר בפ'גיו שיוור מקומן שהיהו בניו
 באויר וכדלקמן וכתב הרשב"א הביאו הב"י
 סימן קנ"ג מחודש אחד שכל שנוף דרבר
 שנשתעבר הנו בעול' לא נסתלק השעבור
 דאלמא אם אינו בעולם נסתלק השעבור
 ומתשו' הרשב"א סי' קע"ג שפסק שהבאר עדין
 הובאה בכל' סי' קע"ג שפסק שהבאר עדין
 בשותפות שהרי כתוב בו שע"כ נתקיימה
 החלוקה ורשותו ושותפותו קיימת בכאר
 דייקנין דאי לא היה נשאר בשותפות ל"א
 היה פוסק שא' נתקלקל או נפל בונין אותו
 בין שניהם כדחזינו מ"ש בדרך (סג'ה סלומי
 סופרס לנו דברו סג'ה בזה חילוק בין הדין לסח'ר)
 דמסתמא לא שייר דרך בחלקו של שמעון
 אלא לאותה הוב'ה ולא לבאר אחרת
 אע"ג דכתוב בשטר לעולם רתרי זמני ב"ש
 בנ"ד שהתנו שיוכלו להשתמש בפ'גיו
 הנ"ל דרוקא בפ'גיו ההוא ול"א בפ'גיו
 אחר דעתה' להכנות ומה שהוכיח מעלת
 הרב החולק במ"ש שם הרשב"א (סג'ה א"י
 לא סופרת' כן לא סה"ה כהנהג' כל' וזכחתו ככונס)
 ואילו נפל הכאר לחלקו של שמעון ואח"כ
 השאילו שמעון לראובן או שנתן לו במתנ'
 רשות לשאוב ממנו מים כזה הו"א שיש
 לחלק

לחלק וכו' ראי אית' דגם במכירה אמרינן
 נפל אזדא למה לא קאמר נמי או מכר לו
 רשות לשאוב ממנו מים לאו הוכחה היא
 דלא דמי דבגד המוכרים הרתנו שיוכלו
 להשתמש בפו'גיו הנל ומה שעליו הוטל
 התנאי נפל ואילו היה מוכר רשות לשאוב
 מים מהבאר אפשר דהוה אמרינן דמכר
 מקום הבאר לשאוב ממנו מאי דלא מיצינן
 לטימרי דהכי בגד מטעם דלעיל ועוד
 דקרקעית הפו'גיו נהרס שהיה בנוי באויר
 ולא נשאר לקונים אלא זכות נעיצת
 וסמיכת הקורות כשיחורזו לבנותו וא"כ
 נר' וראי דלא נשאר למוכרין שום זכות
 ואזדא .

סימן נח

שאלה

אם יש לאסור צורת האד' בשוקע .

תשובה

נאמנו לי נאומיך הנעימי באגרת המצוחצחת עולה ויורדת בעמק הגלכה בכל ערוכה יפה דנת יפה אסרת ואשרי המאשר באשורי החוטרא באלה העניינים שהרי שלמים וכן רבים אוסרים בצורת אדם אפילו בשוקע וכמ"ש גדול האחרונים בט'ומסיק דנכון להחמיר ואין לחלק כלל בין צורות עשויות מעץ ואבן לנעשות מדברים אחרים שהרי בפ' אם אינן מכירין תניא טבעת שהותמה שוקע מותר להניח ואסור להתוס בה והיינו מפני שהצורה בולטת בשעוה ויתר דבריד טובים ונכוחים לבר מאשר עלה על דעתך לזכות את המתיר מפני שהיה כתוב ע"ג כל צורה וצורה מה הוא ומה טיבה דאדרבא דבר זה הרבה איסור מוסף ברתניא בפ' שואל כרתב המהלך תחת הצורה ותחת הריוקנאות אסור לקרותו בשבת וידוע שאין בין ט' לשבת וכו' ואין להרבו' שיחה בשמעתת' רווחא ובמאי דפשיטא כביעתא בכותחא רק לפני צורי אשפוך שיחה וברכך ברוב הצלחה וכל ששון וכל שמחה .

מסע זכות .

סימן נט

סימן נט

שאלה

אל מותר לשתות מים אלו קאוי קודם התפלה בשבת .

תשובה

ראה ראיתי שתי ראיות באמרותיו הראויו אשר

לבו הנכון בספק ספקא מתהפך בדבר השתיה קודם תפלה והטעמיה בשבת בין יוצר למוסף אשיב על ראשון ראשון ואומר כי אין ספק אצלי שעיקר האיסור הוא במאי דשויכא ביה גאוה דמשום הכי דריש ליה באל תקרי כדרייק מהר"א וגם הב"ח דקרק מעין זה ובהכי א"ש שייטיב דהאי עניינא גבי ירבעם דגסות הרוח טרדתו מן העולם והקדים הנאותיו לכבוד שמים ודוגמתו האוכל ושותה קודם תפלה ורוקא ויין ושכר הוא דאסיר ודרכי מוכח ממ"ש הרשב"א בחידושוין כמובא בעין יעקב פ"ק דברכות סי' נ' דכתב שם אכילה והשתיה מטרידות המחשבה וכו' וגם מרמה ליה לאיסור אכיל' הדיונין ביום שדנין דיני נפשות דתרווייהו ארתכלילו בלאו דלא תאכלו על הדם ואין סברא לומ' דאית סרוו הריונין בשתיית מים אלא דוקא במה דמייתי לידי גאה וכן יש להוכיחו מלשון הוזהר פ' ויקראל רמ"ז דלא קאמר אלא מאן דאכיל בלא צלותא וכו' ומתוך הענין מבואר דלא אסר אלא מאי דיהיב חילא לחיל' דרמא דהיינו מאכ' ויין שהם מרכיב הדם אבל שאר הדברים כמ"א הרקה ושיקוי נל"ע דאין בו חשש וכ"ש במקום חולי ויש להבי' ראיה כמנהג כל א"י ומלכות תוגרמה דנוהגין לשתות הקא"ו כל אחר חצות משום דהוי כעין דוגמת רפואה דהיינו לגרר השינה כנודע:

מסע זכות

סימן ס

על דבור רש"י דל' פ"ק דחולין דף ג' ע"א המתחיל צדיק להושיב :

השאלה

אשר שאלתי מרבתי על ל' רש"י פ"ג דחולין

דף ג' ע"א ואני אצפה בתוחלת ממושכרה תשובתכם

שאלות ותשובות הרמ"ז

להקשות ולו' מסיפא כדגרים הקונטרס
אלא ודאי דלא עלה על לבן להשוד ארת
רש"י בשיבוש כזה כי רב הוא גס לנמ"ש
דאין לומר לא זו אף זו וכולי בב' בבורת
השנויות בב' פרקים כלל זה לא שמענו
ארבא מצינו דאפי' כולה נזיקין נקרא
מסכתא דרא לענין כחלוקת וסתם וכ"ש
לענין זו אף זו וזו ואין צ"ל זו שטעמו משו'
דר' שמע תחלה דרא וקבעה ושוב שמע
אחרינא ומשנה ראשונה לא וזה במקומה
כדאמרן סוף פ' ד' נהלים ובפ"ק דקרושין
ועדיפא האי טעמא בב' פרקים מבמשנה
א' ונ"ל דרש"י הרגיש דלפ"י ריהטא דסוגיא
משכע דקשייא רישא אין השומר אסיפא
המניח דנראה דיעבד דוקא ומשני לא
ז"א משום דהמניח משמע דיעב' ולכתחל'
כדכתבו התוספ"ד' המניח קתני (תניין)
ואין צריך דתני כרישא משמע נמי כדיעב'
כדמוכח מההיא דגטין דמייתי תוספות ד'ה'
אין השומר דקאמר התם בהדיא הא הני
מילי דיעבד וכיון דתרווייהו מצד למיהוי
דיעבד ולכתחיל'כי הוכי דלא ליקשו ריש'
אסיפא נימא דרישא דיעב' אסיפא לכתחיל'
ולא זו אף זו קתני ומאי דאמר' אפי' הכה'
נשמע דהמניח הוא לכתחלה נמי ומעתה
הו"ו ב' כתובין הבאין כאחד ותרי למיהוי
אלה ע"כ דרישא אשמעינן דיעבד וסיפא
אשמעינן לכתחילה והיינו זו אף זו:

ע"כ זכות

סימן סב

שאלה

ראובן השביל לשבעון ואחרי
אש' פי' המקומו' המושכר'
כתוב בשטר ז"ל כל המקומו' הג'ל השכיר
ראובן לשמעון לו ול' ככ בעד משך עשר
שנים תמימות ורצופות אשר יתחילו שנה
פלו' וישלימו כסדרן ונשתעב' שמעון לתת
בשביל המקומו' הג'ל סך ג' מאו' וארבעים
סקן מו' ליטרו'ן באופן אשר נו' ובתנאי'
אשר נו' היינו שהודה ראובן הג'ל בפנינו
ע"מ שקב' כבר ובאו לירו' מיד שמעון הג'ל
סך ק' סקן' כג'ל והמא'תים וארבעים סקן'
צ"ה ר"ס

תשובתכם הרמ"ז וכוונתי שיאירו עיני
וירוו גם צמאוני. ומ' עם היות שתורה
היא וכו' לא אהדל להציע לפני מע' כן כד'
שחשבתי בפי' זה הדבור הגס שמכיר אני
הכרוני ושפל מצבי הסרון לא יוכל להפנו'
עשר ידות ואפשר שצ'לתי במים ארירם
דרס בירי העלתי אם שגיתי הבינו לי
וידיכוננו ונחוננו במעגלי צדק כדרכיהם
הישרים כרתלסיד קטן כי אשתה תמיד
בצמא את דברייהם:

נ"ל

דרש"י ז"ל היה לפני הגרס' כההי'
דאין השומר צריך אלא מסיפא
ולא גרים אלא מהכ"ה כמו שהי' לפנינו
והיא הגרסא שרחו התוספות כד'ה' אלא
סהכא וכו' דלפי זה המקשן קורא סיפא
להייה דאין השומר כו' ורישא היא
דהמניח וקשה לרש"י דלפי מסקנת הש"ס
דהיא דהמניח היא כדיעבד. והיא דאין
השומר היא לכתחילה וא"כ סתרי אהררי
לזה תירצ' דרישא אסיפא לא תיקשי דלא
זו אף זו קתני ולפי שהרדך לומר לא זו אף
זו הו"ו ב' גזרות ולא מדיעבד לכתחילה
פי' ז"ל לומר לא דיעבד מכש אלא אפי'
לכתחילה והגס שלפי האמרת ולפי סדר
המשניות היה לו לומר זו וז' צ"ל זו וגם
שאין לומר לא זו אף זו ולא זו ואין צ"ל זו
ב' בבורת דהשנויות ב' פירקין מ"מ פיר' שי
פך לפי המונה לפניו והתוספות הוקש' להם
זו הקושיא עצמא ותירצו לפי דרכם כד'
אחרת כד' המני' קתני דיעבד דוק ותשב'
כג'לע.

סימן סא

תשובת הרמ"ז על ישוב דבור
הג'ל.

עלום לכבוד תורתו

קשה

ליעד מאוד כדברי כבודך
לתלו' בוקי סריקי' במרן מאו'
עינינו לו' דלא שת לבו לסדר המשניות
בקדימתן. ועוד דא"כ היה להם להתוספו'
להקשות

אחרים נשתעבר שמעון לתת לראובן כשימסרו לו המקומות הנ"ל ונשתעבר ראובן למסור כל המקומות הנ"ל לשמעון ביום פלו' ואחרי עבוד משך הי' שנים של השכירות שמשכיר המקומות הנ"ל לשמעון הנ"ל וישלימו כנ"ל התנו החלקים הנ"ל בכל אופן מועיל שיהיה ברשו' ראובן וב"כ ז"א להחזיר לשמעון או לב"כ ז"א את הסך הנ"ל שקבלו ממנו אמנם ינכרה לו מהסך הנ"ל סך המש' סק' לשנה ולהשבין שנה באופן שבסוף י' שנים הנ"ל מהמת הנכחי והפחת הנ"ל לא יפרע לשמעון הנ"ל כנ"ל אלא סך מאתים ותשעים סק' כנ"ל ונשתעב' שמעון בעדו ובעד יורשיו מעכשו כשיחזיר לו את הסך הנ"ל כנ"ל להחזיר להם או לב"כ כנ"ל כל המקומות הנ"ל ומאן שמעון הנ"ל ועשה דינוניאא גמורה בכה ק"ס הנ"ל מכל צד טענה וכו' שאולי יוכל לטעון על מקומות הנ"ל מצד טענת חזקה ולא מהמת סדר הגישו ובאר בפנינו שלא נכנ' במקומות הנ"ל לא בשוכר בעלמ' כל משך הי' שנים הנ"ל עוד נתבאר לפנינו שכל משך הזמן הנ"ל יוכל שמעון הנ"ל להשכיר המקומות הנ"ל לאחרים לכל מי שירצה וייתב בעינינו וכמו כן נתבאר בפנינו שאם יעברו הי' שנים הנ"ל וראובן הנ"ל או ב"כ לא יחזירו המעות הנ"ל לשמעון הנ"ל וב"כ כנ"ל עם הנכחי הנ"ל ימשך עוד השכירות הנ"ל ויתמיד י' שנים אחרו' בנכחי החמש סק' לשנה כנ"ל זיתמיד עד שישלי' הפירעון של כל הסך שנתן איהם וא"כ יחזיר כל המקומות הנ"ל להם כמשפט זבפי התנאי שהתנו ביניהם עתה אחרי עבוד הי' שנים הנ"ל תובע המשכיר שיש רבירת בשכירו' הנ"ל ששוה יותר מנ' סק' לשנה.

תשובה אין ספק שעסק זה נעש' באיסור ואם פגעתו להאריך בדיני הלויני ורוד בחצרי או הלוהו ורד בחצירו יאריכו הדברים סוף דבר אין שום פוסק שיפק' דבחצר דקיימ' לאנרא ונבראר עביר למיגר כי נר' דהוי רבית וכה שיש לנו לעיין אי דהוי רבירת קצוצה

קצוצה ויוצאה כדינינים או הוי אבק ריבית בלבד והנה מצאתי בתש"ה רש"בם ליר' סי' נ"ח בענין אשה שהירה לה חוב עם איש ושכר ממנה בית לו' שנים בק' לבנים לשנ' שהיה שוה יותר ואם האשה היתה פודעת החוב לשוכר בסוף הי' שנים היתה מהזיר לו הבית וע"כ החליט הרב דהוי רבירת קצוצה ונר' נמי שראובן כבר קבל והירה הייב רק' סק' לשמעון ז"א פ"י ששמעון מנכרה לו הי' סק' לשנה דהוי הלויני ורוד בהצרי בפחות דהוי רבית קצוצה ואע"פ שנרא' שרש"דס פסק כן מפני שכתב' בשטר שלקחה ונטלה ממנו בתורת הלוואה חן דא' בנ"ד שאינו מבואר שהק' סק' ויהי בתורת הלוואה לא הוי דינא הכי. זה אינו דהתם הוצרך הרש"דס לטעם זה מפני זה שהשוכר השב לתקן הדבר באמרו ובעד המפות משכנת וכו' ועלה על דעתו דכיון דהזכיר' משכנתא נפקא ליה מתורת הלווא' שלוח הוצרך הרב לו' דמל' משכנת' לא מפיק ליה מתורת הלוואה אבל בנ"ד שלא דהזכיר בשטר זה משכנתא כלל ארדבא ביאר שאינו אלא שוכר בעלמ' באופן שלא קנה גוף הקרקע שזהו החילוק שאמרו הפוסקי' שיש בין משכנת' לשכירו' אין אנו צריכים שיהיה מבואר שהמעות יהיו בתורת הלוואה אלא מן דסתם דהוי הלוואה אטו בכל הסמנה של המלורה את חבירו לא ירוד בחצירו וכו' וכל מאיראתמ' עלה בעיני דחוקי נפשין שצריך שיבאר בשטר שיהיה בתורת הלוואה זה ודאי ז"א:

וראיה

מדין הביא שח"מ ר"ז המוכר שרה לחבירו והתנ' המוכר שיהזירו לו כשיהיו לו מעות צר'ך להחזירו לו כשיביא לו מעותיו לפיכאסור לו ללוקח לאכול הפירות ולהזוהו להו הנך זווי בהלוואה גביה עכ"ל והרי ברין זה לא הזכיר הלוואה ואע"פ שגוף השרה קנוי ללוקח עכ"ז אסור לאכול פירותיו משום דהוי רבית ב"ש בנ"ד שהוא שכירות שלא התנה גוף הקרקע והתנ' השוכר להחזיר לו מעותיו.

שאלות ותשובות הרמ"ז

להם ע"מ שיסמוכו הדין דרש"י פסק להדין
 דריחא לא מלתא - ואפי' הר"ף והרמב"ם
 דאסרי לכתחלה ה"מ בתנורים שלהם
 והרשב"א הוב' בכו' צ"ו כתב דמהירו שלמי
 נר' דאפילו לכתחלה מותר ושט"מ ראוני
 לחוש לרבנו הראשונים והוראי בתנור
 קטן דהא בס"ק' ק"ה כתב הטור וז"ל וכתב
 הרשב"א הסכמת רוב המורים להתיר מ"מ
 לכתחילה אסור לצלותה בתנור צר - ועוד
 הביא הב"י צ"ו דכתב הרשב"א וז"ל וכשם
 דת דוקא בתנור שהוא צר אבל במקום
 רחב מותר וכ"כ הר"ה - וכן הביא מסמ"ג
 וסמ"ק ומרדכי דבגדולים מותר לכתחלה
 ולא הזכירו שום אחר מהם הא דפיו פתוח
 וז"ל הטור סי' צ"ו דצ"ו לא הזכירו כי אם
 לענין בשר בהלב ולא ידעתי למה לא
 הנאהו ולמה לא נראה דרכו ישר בעיני
 דכתב דלא הזכיר הטור פיו פתוח משום
 דתנורים שלנו פשוט שפיהם פתוח - וקשיא
 טובא דרא דא"כ אמאי איכפל וכתבו אחר
 כך בק"ח - ועוד דתנורים שלנו כתומים
 פיהם בשעת האפוייה :

מקורתיו לסוף י' שנים דביני בני רהו
 הלוואה נביה והוי רבית קצוצה ששכ' ממנו
 בפחות כנז' משנה דלעיל ואין לחלק ולו'
 דשאני נדן דמעיקרא נתן לו כל המעות
 בתורת שבירות אלא שמיטב לו שאם
 יפרע לו המשכיר בסוף הי' שנים להחזיר
 לו ביתו אחריו נכיה' סקודי לשנה שהרי
 אין זו הטבה אלא חוב הוא שנתחיי' השוכ'
 וגם המוכר קרקע לחבירו כל שהוצ' חייב
 להחזיר לו דהקרקע הוי רבית והר"ש
 עצמו שם בת' שס"ה פסק שמי שהיה חייב
 לחבירו ק' פרחים והשכיר לו בית בק'
 פרחים אחרים למאה שנה פרה לשנה
 והבית שוה יותר ואם לסוף שנים יפרע לו
 מעותיו ינכה לו' פרחים וא"ה כתב דהוי
 רבית קצוצה באופן שזכינו לדין מרש'
 רש"ם ומכל מה שכתבנו דנ"ן דהוי רבית
 קצוצה ויוצאה בדיוגים :

הכמיר מסה זכות -

סימן סג

שאלה

בענין הקאנ"טו של חלב
 שנהגו לאפותו עם הפת אם
 מותר או לאו :

תשובה

נראה דלא מתינין להו
 משום דנהוג דהכי ויש
 להם

מבר הנז' נראה דאף על גב שה' שע
 וההגהרה נראה שמצריכים
 תנור גדול ופיו פתוח מ"מ ראויים הנזכרים
 לסמוך עליהם לקיים המנהג :
 מהם ככה' מרדכי זכות זל"ס -

תמו ונשלמו כל השאלות שבח לאל נורא עלילות

מפתחות שאלות ותשובות הספר

נ

מוכאות בסדר ד' טורים

סימן ל"א

להתיר

על דבר הסליחות שמוציאים באיזה מקום
לאמרם בלילה אם יפה עושים פסק
הרמ"ז שמנהג טעות הוא וראוי
לבטלו סימן ל'

הלכות שבת

שני בתיש של ב' אנשים הדבוקות זו לזו
בכותל מפסיק ביניהם מבלי חצר אם
מותר ללטל מזו לזו בשבת מבלי
עירוב תשובת הרמ"ז להתיר סימן מז

הלכות יום

על אשר עשו פת בסוכות ובאו האופים
ערלים בפומביל לקחו בנפרים לאפות
מהאג הדמ"ז פנים לאסור סימן כט

הלכות פסח

שאלה כמוהר"ר מרדכי באשאן על חנם
שרצה לאסור הדקיקין והקין בפסח
ותשובת הרב השואל מתרים כנגדו
ומתיר אותם סימן נב
תשובת הרמ"ז על ענין הנ"ל מסכים
להתיר סימן נג

הלכות סוכה

סוכה שאין בקרקעותיה בני אדם קרוב
להמשה טפחים ותצי ויש לה גדר מזה
ומזה ושלשה עבריה גבוהים מן הקרקע
ה' טפחים ולוח ארבעה בולט ההוציא
וממנו עד הסכך גובה עשהה אם כשרה
או פסולה הסוכה והוציא פוסק הרמ"ז
להתיר סימן ל'

טור יורה דעה

הלכו שחימה ומאכלו אסורות
על עדות שנתקבלה שלא בפני בודק א'

אם

15

1

טור אורח חיים

הלכות בית הכנסת זמ"ת

ראובן ישהו חזק בספר תור' שלו שיוציאו
אותו במנחת ימים הכפורים והוציאו
אחר ושתק באותו הפעם שלא להטריד
הצבור באה השאלה אם הורעה חזקת
בעל הס'ת בכך. תשובת מהר"ר חנניה
קאזיס לזכות ראובן סימן כ'
תשובת הרמ"ז על נידון הנ"ל מקיימת
דברי הפוסק הנ"ל סימן כא
בהן האתא לבית הכנסת לפתח כפיו
ולא היה שם בשאמר הש"צ דצה אם
מחוייב לעלות או לאו שאלה להרמ"ז
מכתב ג' להוריא אהר בתלמודו וצהרין
מהלחקל ג' להרמ"ז סימן כב
תשובת הרמ"ז שפוסק הלא יעלה חסרין
דהנחא סימן כג

הסכמת מהר"ו הלוי דלא יעלה סימן כד
תשובת מהר"ו ולי על הניחון הנ"ל מחולק'
לחילוקים לפסוק שיעלה סימן כה
שאלה הנ"ל לכמהר"ר אליעזר נחמן
פוארה ותשובתה בצדה שהיב
לעלות סימן כו
תשובת כמוהר"ר יהושע פירשו על הגרון
הנ"ל ומסכים גם הוא להיבוי סימן כז
מוסיף הרמ"ז דבריו על הראשונים נגד
הפננרוס ופוסק עוד הלא יעלה סי' כח
אם נמצא טעות בס'ת בשבת אחר שקרא
השביעי ג' פסוקים היש להוציא ס'ת
אחר או לאו. תשובת הרמ"ז חולקת
עמ' שבעל כנדה' ד' הרמ"ז לגמור
הקריאה בספר הפסול ובמהרה טעם
לאסור ודצריך להוציא ספר תורה
אחר סימן לו

הלכות תפילה

אם מותר לשתות מים או קאזיקודם
ד' תפילה בשבת תשובת הרמ"ז
להתיר א' נב

בלכתו בדרך אצל הנכרים כשלא נמצא אתו יין כשר הוא שותה סתם יונם אם יש להאמינו על יין שלו ששולח לאחרים ואומר שהוא כשר תשובת פלו' שאין להאמינו סימן ג' תשובת הרמז ע"ע הנ"ל פוסק שראוי להאמינו סימן נא הלכות ע"א

אם יש לאסור צורת האדם בשוקע תשו' הרמז מסכים לאסור סימן נט

הלכות רבית

לוח שניחד למלוח הבית על הלואתו ולא מצי' לסלוקי' אם יש לו דין משכון פוסק הרמז דהין משכון אירת ליה סימן לה דאובן השכיה בית לשמעון למשך עשרה שנים ונתן לו סקודי' ג' מאורת ומ' ע"מ להחזיר אותם בסוף השכירות בנכיות חמש סקודי' לשנה וראובן טוען אחר כלות השכירות שזרה רבית הרמז פוסק לאסור סימן סב

הלכות נדוי וחרם

ראובן עקר דירתו בטבריא לחברון על דעת שלא לשוב בטבריא עוד ונתעכב בחברון ז' חרשים ומחמת פשרה שנעשה בינו לבין חמיו חזר לטבריא אמנם בראותו כי חמיו עבר מכל וכל על הפשרה הנ"ל חזר לחברון ורוצין חכמי טבריא לכופו בנדויו לחזור לטבריא לרון לפניהם והוא מסרב באמרו שהוא כבר חברון נחשב באה השאלה אם יכולים לכופו אם לאו וחת שובת באה מפלוני אלמוני שראובן נחשב כיושבי חברון ושאיין ב"ד טבריא וכול לכופו לבא לפניו לרון ושניהויים אינו נדוי סימן נד תשובת הרמז על הנרון הנ"ל מפיל ארצ' ראיות המשיב הנ"ל ומוכיח מכמה טעמי

אם היו יכולים לקבלו ואם דנים בערות זאת ואם חורע' חוקת הבורק בזה תשובת כמוהר"ר מנחם באזילה שלא יפה עשו מקבלי העדות החוא ולא היו יכולים לרון עליו ושלא חורעה חוקת הבורק סימן יא סובב הולך הרמז בנידון הנ"ל להראות הסבות אשר הביאו הדיינים לקבל הערות הנ"ל שלא בפני הבורק ושכחם יפה לדונו בערות החוא אף שלא היה בפניו סימן יב אם מותר אפייית הקאניטו של הלב בתנור עם הפת כמו שנהגו משיב הרמז דמותר סימן סד

אם מותר לשפוך החומץ עם התולעים שבו אל תוך המאכל וחכם פלוני רצה להחזיר סימן א' הרמז אוסר בנרון הנ"ל סימן ב' על מי שרצה לאסור בועות הנמצאות בכבר הרמז מתירם סימן ג' תשובת מהר"ר גור אריה על הענין הנ"ל שמסופק להחמיר סימן ד על הבנת דעת התוספות ורשב"א ע"ע גבינות בהמה שנמצאת טרפה ותמיהות מהר"ר חנניה קזים על אשר רצו לאסור אותם הגבינות אפילו קודם י"ב חרש סימן ט תשובת הרמז ע"ע הנ"ל להסיר תמיהות הרב הנ"ל ומקיים פירושים סימן י' בהמה שנפלה ממקום גבוה ו' ושחטורה מירד טרפה אם היא ספק טרפה או טרפה וראית ונפקא מינה אם נוכל לדונה בספק ספק כגון נפלה ולי' נודע גובה המקום פוסק הרמז טרפה וראית היא סימן לב

הלכות יין נסך

נגד מי שרצה להתיר להוציא החרצנים מהחכית ובני אסור הרשב"א הולך על החכית מורה הרב בתשובתו לאסור סימן מט צורבא רבנן נזהר בסתם יינם אפס בלכתו

שעמי שראובן חייב לשמוע לב'ד של
שבריא וכבן סכרית נהשב וגירויים
גידוי גם לחברון סימן נח

האחים אמנם בקשו מהדיינים שיבארו
שהעובר לא יירש בין יורשיהם ות"ח
רוצה למנוע אותו הביאור השיב הרמ"ז
והוכיח שאין ממש בדברי הת"ח הנ"ל
ושהולך אין לו חלק ונחלה בבית
האחים סימן ה'

קיום התשובה הנ"ל מכמוהר"ר מנחם
באוילה סימן ו'

במהר"ר גור אריה הלוי מקיים כנ"ל
סימן ז

במהר"ר יחיאל גורצני מסכים לדעת
הנ"ל סימן ח'

הלכות קידושין

אם אחר השידוכין נתפרדו התן וכלה אם
חייבין להחזיר זה לזו או זולתה
ההוצאות שעשו פסק הרמ"ז שאינם
מוכרחים להחזיר כלום סימן טח

טור חשן המשפט

הלכות דיינים

על דין שצונו רוצה להתווסף על מר
שפסקו ב' חבריו הרמ"ז פוסק דלאו
כל כמיניה לחשו' עצמו מן הדין סי' לא
אחים שהיה להם דין עם קק' על דבר
בה"כ המושכר מהם לקק' הנ"ל והלכו
בערכאות ואחרי שדן המלך לזכות
הקק' והקק' עשה ג"כ מעשה קם בן
המלך תחת אביו אחרי מיתתו ונתן
רשות להאחים שיוכלו לרבווע פעם
אחרת בר' בא' השאלה אם דינא
ונזרה אחרונה מבטלת הראשונה אם
לאו. זאת ועוד אחרי שנתפשו
החלקים ועשו קומפרומיצו שיהיה ביד
הש'צ' לרון ביניהם ולפשר אחר זמן
נצו האחים עם הש'צ' ההוא ונחפך להם
לאוייב ועתה רוצים האחים לפסלו
לדין נשאל אם יכולים לפסלו אחרי
שנברר מהם. תשובת מהר"ז פינצי
מפורינצא מורה דין נגד הקק' ושהדין
עם האחים סימן לו
תשותב

הלכות טומאת כהן

בהתא דכתב הטור י"ד סימן שע"א בחצר
המוקפת זיזין וכו' וכתב בא' מן הבתים
אם כל רלתות הבית נעולות טומאה
יוצאה וכו' נשאל אם יש להקל לצורך
מצוה כגון פילה או נשיאות כפים פוסק
הרמ"ז להקל משום דטומאה דרבנן
היא סימן טו

מוסיף אמריו הרמ"ז על מה שכתב לו
כמסתפק הרב הגדול כמוהרש"א ע"ע
הנ"ל ולבסוף הסכים לדעתו סימן טז
על מה שאסר בעל ט"ז סימן שע"א לכהן
להסגר בחדר ביתו להציל עצמו מן
הטומאה קודא תגה הרמ"ז עליו ומורה
דין להיתרא סימן י"ז

תשובת מהר"שא מסכים לדברי הרמ"ז
להיתרא סימן יח
תשובת מהר"ז ואלי ע"ע הנ"ל מסכי' הולך
לסברת הרמ"ז סימן יט

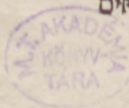
הלכות אכלות

אם אבל בתוך ל' מותר בתספורת ביום
מלת בנו תשובת הרב צהלון
להקל סימן לג
תשובת הרמ"ז חוכך להחמיר בענין
הנ"ל סימן לד

טור אבן העזר

הלכות אישות

ע"ע ב' אחים שכאו על פנוייה א' ונתעבר'
אבל טענו שבאו עליה גם אחרים
ונתחייבו לתת למעוברת כך וכך
והוצאת הלידה בתנאי שה'כד יעשו
החקירות באחרים אשר הזכירו ונכתב
בספר שתולד יהיה אסור בקרובות
האחים

הלכות חוקת קרקעות

בני ראובן מכרו חדרא לבני שמעון וכו'
 גזוזטרא והתנו תנאי שישאר להם
 דרך לעבור דרך שם ואפילו יקנו דרך
 במקום אחר שיוכלו להשתמש בה כל
 ימורת השנה ולאחר זמן נתרועעה
 הגזוזטרא והמוכרים טוענים שהקוני'
 יהיו עמהם לכנותה והקונים אומרים
 שאברהם הזקנתם תשובת הרמ"ז שהדין
 עם המוכרים סימן נו
 תשובת מהר"ה חיים נורצי שפוסק שהדין
 עם הקונים ואור"ח חוקת המוכרים
 והשנות הרמ"ז עליה סימן נח
 על מה שכתב הרמ"ב בפ"ד מה' פוען
 ונטען בהשגחה המתחלת הכותי
 וכולי סימן נו
 וישוב דבור רש"י פ"ק חולין דף ג' ע"א
 המתחלת צריך להושיב כפי דעת
 השו"ע סימן סא
 וישוב דבור הנ"ל לדעת הרמ"ז סימן סב

תשובת מהר"ש גאליקי מסייגה על נידון
 הנ"ל מסכים לדעת הפוסק הנ"ל סי' לח
 תשובת הרב פאנציירי על נידון הנ"ל
 כנ"ל סימן מט
 תשובת הרב הנניא קזים מסכים
 כנ"ל סימן מ
 תשובת הרב שאלתיאל מורווא מסכים
 כנ"ל סימן מא
 תשובת הרב מונסיל יצי כנ"ל סימן מב
 תשובת כמורה"ר דוד מיישי פוסק
 כנ"ל סימן מג
 תשובת מוהר"ר מפסארו כנ"ל סי' מד
 תשובת מוהר"ר רוקא כנ"ל סימן מה
 תשובת הרמ"ז מסכים הולך עם המורים
 הנ"ל לזכות האחים סימן מו
 אם התובע חייב לגלות לנתבע מה היא
 תביעת קורס כריתת הדיינים אם לאו
 תשובת מהר"ז וא"ל הלווי מורה דין לחיוב
 התובע סימן יג
 תשובת הרמ"ז על נידון הנ"ל מהחייב ג"כ
 התובע לגלות תביעתו סימן יד

תמו המפתחות

שבת לאל התשכחות

ותהי גמר המלאכה בל אכת הקדש הזאת כששיבשבת ר"ב להדש טבת שנת
 התק"כא לצירה

על ידי הנצבים על המלאכה

מנחם בכ"ר אהרן פולאקו יצ"ו
 ימדכי בכ"ר שלמה ציוטה יצ"ו

B

798.

EX BIBLIOTHECA XI-MURTORA

2

۱۷۹۹

۱۷۹۹

۱۷۹۹

۱۷۹۹

۱۷۹۹

۱۷۹۹

נכרי שבא להתגיר ולקח מצא חי שימול קומט

והפחד המלביות החומר להכנסו תחת כנפי השטח
ע"י השבילה ולראשם ליצא יהודים כדת משה וישראל, וימול
את צטו וילמדם ^{לדבר} לה' וגם הוא

נכרי שמוה באחרות ובטרמתו הקדושה וצא להתגיר
והפחד המלביות והעמים לך מצא מוהל סיכנסהו צברית
אל א"ת החומר לקבל ע"י השבילה לצד והוא יקבל עליו לקיים גם
עצות השילה בעת נכון, ומתוך כך החומר להשיאו יהודים
כדת משה וישראל ?

ה"ל אם לא הזכר החדש צברית ?
חזן שנתעבז משה אשר ולמעלה צעף אוסר צערהו
או ~~אשר~~ דינו כשאר איסורים ?
באזה יום מלך הטלך ברה אל ע"י יד עסן ?

אשר אהיו עתים חלטה ועתים שושה חי מצו לנרצה (אות והק"י
ויל"ם
נ"ג)

אם מומכ לגר ליצא אשר אחר צביותו שימול ונרצה צעלה (ח"ס)
אל חזן
א' א"ש

אם אצל כמך אלבים חומר בתפפורת
ביום חילת צט (ע' אות הרע"ז ס' לג ולד)

אם מומכ לבקן להפגז בקרה ציתו להציל עצמו מן השוואה
(ע' אות הרע"ז ס' י"ז-י"ט)

Sonoren für ymlinferte Leibringen
in No 34. 35. 39. der Allgamm.

Zweitig das Judenth.

Abschnitt.

Coupon.

Kann vom Empfänger abgetrennt
werden.

Peut être détaché par le
destinataire. ▲

Betrag der Post-Anweisung
in Ziffern.

Montant du mandat en
chiffres.

M. 28.50

Name, Wohnort und
Wohnung (Straße und Nr.)
des Absenders:

Désignation de l'envoyeur:

Rudolf Mosse

Berlin, S.W. 19.

Den
Le

16. 10. 18 97
18

16. 94.